

A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZETÉNEK
ÉS A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA DEMOGRÁFIAI BIZOTTSÁGÁNAK
KÖZLEMÉNYEI

24.

T. /
24. /
2.

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET

Igazgató: *DR. SZABADY EGON*

A tanulmányt irták:

DR. ANDORKA RUDOLF
CSEH-SZOMBATHY LÁSZLÓ
DR. VUKOVICH GYÖRGY

Lektorálták:

BALOGH SÁNDOR
DR. MILTÉNYI KÁROLY
DR. ORTHMAYR ALAJOS

ALKOHOLIZMUS

Budapest

1968/7

Tartalomjegyzék

	Oldal
ELŐSZÓ -----	9
I. A VIZSGÁLAT FŐBB EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA, TOVÁBBI KUTATÁSI CÉLOK	11
II. AZ ADATOK ÖSSZEFOGLALÁSA ÉS ELEMZÉSE -----	15
1. Az alkoholizmus mint társadalmi probléma és elterjedtsége Magyarországon -----	15
2. A Központi Statisztikai Hivatal vizsgálatai az alkoholisták jellegzetességeinek megállapítására -----	16
3. Az alkoholizmus definíciója. Az alkoholizmus fázisai -----	18
4. Az ambuláns elvonókurán gyógyított budapesti alkoholisták jellemzése -----	21
5. Az alkoholizmus okai -----	28
5.1 Az alkoholizmus okaira vonatkozó elméletek -----	28
5.1.1 Biológiai elméletek -----	28
5.1.2 Lélektani elméletek -----	29
5.1.3 Szociológiai elméletek -----	31
5.2 A vizsgálatból az alkoholizmus okaira nézve levonható következtetések -----	34
6. Az alkoholista életforma -----	39
6.1 Az alkoholizmus típusai -----	39
6.2 Az alkoholisták ivási szokásai és magatartásuk ittas állapotban -----	41
6.3 Az alkoholizmus anyagi hatásai -----	42
6.4 Az alkoholizmus és a munkaerő-vándorlás -----	43
6.5 Az alkoholizmus és a társadalmi mobilitás -----	43
7. Az alkoholizmus és a család -----	44
8. Az alkoholisták gyermekeinek száma -----	48
9. Néhány adat az elvonó-kezelésről -----	50
10. Az alkoholizmus különbségei életkor, családi állapot, társadalmi csoport és iskolai végzettség szerint -----	52
10.1 Az alkoholizmus különbségei életkor szerint -----	52
10.2 Az alkoholizmus különbségei családi állapot szerint -----	58
10.3 Az alkoholizmus különbségei társadalmi csoport és iskolai végzettség szerint -----	62
11. A szeszesitalok termelése és fogyasztása -----	69

12. Az alkoholizmus egyes káros következményei -----	73
12.1 Halandóság -----	73
12.2 Morbiditás -----	77
12.3 Közlekedési balesetek -----	78
12.4 Bűnözés -----	79
12.5 Válás -----	79

III. TÁBLÁZATOK

1. Az alkoholisták demográfiai adatai -----	81
1.1 Az alkoholisták születési éve, nemenként	
1.1.1 Családi állapot szerint -----	83
1.1.2 Társadalmi csoport szerint -----	86
1.2 Az alkoholisták iskolai végzettsége társadalmi csoport szerint, nemenként -----	89
1.3 Az alkoholisták foglalkozása, nemenként	
1.3.1 Egyéni foglalkozás szerint -----	90
1.3.2 Ági társadalmi csoport szerint -----	92
1.4 Az alkoholisták lakóhelye, nemenként	
1.4.1 Születési év szerint -----	93
1.4.2 Iskolai végzettség szerint -----	94
1.4.3 Társadalmi csoport szerint -----	96
1.5 Az alkoholisták apjának foglalkozása az alkoholisták társadalmi csoportja szerint, nemenként -----	98
1.6 Az alkoholisták házastársának foglalkozása az alkoholisták társadalmi csoportja szerint, nemenként -----	104
2. Az alkoholizmus okaira utaló adatok -----	111
2.1 Az alkoholisták gyermekkora, nemenként	
2.1.1 Születési év szerint -----	112
2.1.2 Iskolai végzettség szerint -----	112
2.1.3 Társadalmi csoport szerint -----	113
2.2 Az alkoholfogyasztás elkezdésének koréve, nemenként	
2.2.1 Születési év szerint -----	114
2.2.2 Iskolai végzettség szerint -----	117
2.2.3 Társadalmi csoport szerint -----	120
2.3 Az ivásra való rászokás körülményei, nemenként	
2.3.1 Születési év szerint -----	123
2.3.2 Iskolai végzettség szerint -----	124
2.3.3 Társadalmi csoport szerint -----	125

2.4	Az alkoholfogyasztás körülményei,nemenként	
2.4.1	Születési év szerint -----	126
2.4.2	Családi állapot szerint -----	126
2.4.3	Iskolai végzettség szerint -----	127
2.4.4	Társadalmi csoport szerint -----	127
2.5	Az alkoholfogyasztás helye,nemenként	
2.5.1	Születési év szerint - - - -----	128
2.5.2	Családi állapot szerint -----	129
2.5.3	Iskolai végzettség szerint -----	130
2.5.4	Társadalmi csoport szerint -----	131
2.5.5	Lakóhely szerint -----	132
2.6	A gyermekkori alkoholfogyasztás,nemenként	
2.6.1	Iskolai végzettség szerint -----	134
2.6.2	Társadalmi csoport szerint - -----	134
2.7	A szülők alkoholfogyasztása,nemenként	
2.7.1	Az alkoholisták iskolai végzettsége szerint -----	135
2.7.2	Az alkoholisták társadalmi csoportja szerint -----	135
3.	Az alkoholizmus hatásaira utaló adatok -----	137
3.1	Az alkoholfogyasztás gyakorisága,nemenként	
3.1.1	Születési év szerint -----	138
3.1.2	Iskolai végzettség szerint -----	138
3.1.3	Társadalmi csoport szerint -----	139
3.2	Az alkoholisták ital miatti adósságai, zálogai és eladásai családi állapot szerint, nemenként -----	139
3.3	Az alkoholisták viselkedése az alkohol hatása alatt, nemenként	
3.3.1	Születési év szerint -----	140
3.3.2	Iskolai végzettség szerint -----	140
3.3.3	Társadalmi csoport szerint -----	141
3.3.4	Lakóhely szerint -----	142
3.4	Az alkoholisták munkahelyváltozásai, nemenként	
3.4.1	Születési év szerint -----	144
3.4.2	Családi állapot szerint -----	145
3.4.3	Társadalmi csoport szerint -----	146
3.5	A jelenlegi munkahelyen eltöltött idő,nemenként	
3.5.1	Születési év szerint -----	147
3.5.2	Társadalmi csoport szerint -----	148
3.6	A házas alkoholisták házassága társadalmi csoport szerint, nemenként -----	149
3.7	Az alkoholisták válásainak száma,nemenként	
3.7.1	Születési év szerint -----	149
3.7.2	Társadalmi csoport szerint -----	150
3.8	Az alkoholisták válóokai társadalmi csoport szerint, nemenként -----	150

4. Az elvonókurával kapcsolatos adatok -----	151
4.1 Az alkoholisták alkoholtól való leszokási szándékának indokai, nemenként	
4.1.1 Születési év szerint -----	152
4.1.2 Családi állapot szerint -----	153
4.1.3 Iskolai végzettség szerint -----	154
4.1.4 Társadalmi csoport szerint -----	155
4.1.5 Gyógyulás szerint -----	156
4.2 Az alkoholisták gyógyulása, nemenként	
4.2.1 Születési év szerint -----	157
4.2.2 Családi állapot szerint -----	157
4.2.3 Iskolai végzettség szerint -----	158
4.2.4 Társadalmi csoport szerint -----	158
4.3 Az alkoholisták gyógyulása az elvonókurára való jelentkezés körülményei szerint, nemenként -----	159
IV. A FOGALMAK MAGYARÁZATA -----	161
A vizsgálat alapjául szolgáló beteglap -----	163
A vizsgálat kódlapja -----	167

Előszó

A Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutató Intézete a KSH Szociálisstatisztikai Osztályával együttműködve szociodemográfiai vizsgálatokat végez. Ilyen jellegű vizsgálatai voltak eddig az öngyilkosság, a bűnözés és a válás demográfiai és társadalmi okaival és hatásaival foglalkozó kutatások, valamint a népesség strukturális átalakulási folyamatainak, így az öregedés társadalmi következményeinek és a társadalmi átrétegződésnek elemzése. Ebbe a vizsgálatsorozatba tartozik az alkoholisták demográfiai és társadalmi jellemzőinek felmérése és elemzése is.

Az alkoholizmus nem elhanyagolható társadalmi probléma hazánkban. Bár nem tartozunk azok közé az országok közé, ahol az iszákosság a legelterjedtebb, az a tény, hogy 70-80 ezerre becsülhetjük a súlyos alkoholisták számát, és hogy minden iszákos ember másoknak is, elsősorban családjának, de ezenkívül munkatársainak, lakóhelyi környezetének stb. is súlyos nehézségeket, kellemetlenségeket okoz és végső hatásában az egész népgazdaság és társadalom számára nagy anyagi és erkölcsi terhet jelent, arra int, hogy alaposan foglalkozzunk az iszákosság okainak kutatásával, hatásainak felderítésével és a probléma orvoslásának lehetőségeivel. Ezért vállalkozott a KSH Népeségtudományi Kutató Intézet arra, hogy felvegye munkatervébe az alkoholizmus kérdéseivel foglalkozó vizsgálatsorozatot. A Népeségtudományi Kutató Intézet ezen kutatásaiban különös súlyt kap az alkoholizmus demográfiai és társadalmi hátterének és hatásainak tisztázása.

Az alkoholizmus kialakulása, megnyilvánulása és kihatása - a kutatások tanúsága szerint - lényeges különbségeket mutat nem, életkor, családi állapot, valamint a műveltségi szint és a társadalmi rétegek szerint. Az alkoholizmus kialakulásában szerepet játszó tényezők közül például mások dominálnak a nőknél, mint a férfiaknál: a nők alkoholizmusának előidézésében nagyobb szerepet játszanak a lelki megrázkódtatások, viszont a férfiak alkoholizmusában nagyobb szerepe van a környezet rászoktató hatásának. Nemtől függően eltérő az alkoholista magatartása is, így például a nők inkább igyekeznek elrejteni iszákosságukat, mint a férfiak. Demográfiai adottságoktól, például kortól függő, hogy az alkoholista miért szeretne leszokni iszákosságáról; az elvonó kezelésen megjelent fiatalabb alkoholistákat elsősorban erkölcsi szempontok, a középkorukat a család bírja rá az elvonó kezelésre való jelentkezésre, az idősebbeknél pedig már az ivás egészségi hatásaitól való félelem is egyre nagyobb szerepet játszik a leszokási szándék kialakulásában. A házasság alkoholisták esetében a család a legnagyobb erő, amely őket az alkoholizmusról való leszokásra motiválja.

A Népeségtudományi Kutató Intézet vizsgálata behatóan foglalkozott az alkoholisták demográfiai jellegzetességeivel azért is, mert az iszákosság kihat az alkoholista gyermekszámának alakulására, családi életének stabilitására és gyermekeinek fejlődésére is. A vizsgálat a demográfiai kihatásokat kutatva konkrét adatokkal bizonyított be több korábbi feltevést, de olyan eredményre is jutott, mely ellentmond a közhiedelemnek. Így például azt találta, hogy az alkoholisták gyermekszáma az átlagnépességnél valamivel kisebb, tehát téves az a felfogás, hogy az alkoholistáknak általában igen sok gyermekük van. Ebben akadályozzák őket házasságuk felbomlása, általában rendezetlen családi viszonyaik.

Az alkoholizmus okaival, társadalmi háttérével, hatásaival, gyógyításával és megelőzésével kapcsolatos összes tudományos kérdéseket természetesen nem lehet egyetlen vizsgálat keretében elemezni és megválaszolni. Célunk az ebben a kiadványban ismertetett vizsgálattal ezért csupán az volt, hogy felmérjük a budapesti ambuláns elvonókurás kezelésen részt vett alkoholisták egyes demográfiai és társadalmi jellemzőit, támpontokat kapjunk az alkoholizmus okainak és hatásainak megítéléséhez, valamint meghatározzuk az iszákosság egyes jellemzőinek eltéréseit a nem, korcsoport, családi állapot, műveltségi fok és társadalmi rétegek szerint.

A Népszégtudományi Kutató Intézet folytatni kívánja az alkoholizmus problémájának tanulmányozását. A következő lépésben kisebb mintán végzett alapos interjú segítségével akarunk az alkoholizmus okainak és hatásainak problémakörébe mélyebben behatolni.

Dr. Szabady Egon

I. A vizsgálat főbb eredményeinek összefoglalása. További kutatási célok

A Népszégtudományi Kutató Intézet 1966-1967. évi felvételének célja a mintegy 29 000 főre becsült budapesti alkoholista demográfiai és társadalmi jellegzetességek szerinti megoszlásának megállapítása, továbbá annak tisztázása volt, milyen szerepük van a különböző társadalmi tényezőknek az alkoholizmus kialakulásában, és milyen fontosabb következményei, hatásai vannak az alkoholizmusnak.

A nyert eredmények szerint a budapesti alkoholisták demográfiai és társadalmi jellegzetességek szerinti összetétele a következő:

1. Az alkoholizmus Budapesten is tipikus férfi betegség: az elvonó kurán részt vett - az adatfelvételbe bevont - alkoholisták kilenczede férfi volt. Az alkoholistáknak mindössze egytizedét kitevő nők azonban az alkoholizmus jelenségének vizsgálata szempontjából nem elhanyagolhatók, mert demográfiai és társadalmi jellegzetességeik szerinti megoszlásuk más, mint a férfiaké, és alkoholizmusuk motívumai és megnyilvánulásai is speciálisak.

2. A vizsgált alkoholisták többségének, több mint kétharmadának kora 30-49 év között volt. Az elvonókurán részt vett alkoholista férfiak és nők korösszetétele között határozott eltérés mutatkozott, a nők átlagos életkora 1,3 évvel volt magasabb, mint a férfiaké.

Az alkoholisták között a 29 éves és fiatalabb férfiak aránya ugyan csak kb. fele a 20-29 éves budapesti férfi népesség arányának, de nem jelentéktelen nagyságu. A huszas koréveknek rendkívüli jelentősége van az alkoholizmus kifejlődése szempontjából: az alkoholista férfiak közel fele ekkor szokik rá az ivásra, és sokan már ebben a korban eljutnak abba a stádiumba, amikor az italfogyasztást önmaguktól nem képesek többé szabályozni.

A 60 éves és idősebbek aránya nagyon kicsi a vizsgált alkoholisták között. Nem valószínű, hogy az alkoholisták száma a valóságban is ilyen erősen csökkenne ebben a korban. Feltételezhetően a vizsgált sokaságban az öregek aránya azért kicsi, mert az öreg alkoholisták meggyógyításáról családjuk és a társadalom is inkább lemond, nem látja értelmét annak, hogy újabb elvonókezeléssel próbálkozzék.

3. A vizsgált alkoholisták többsége házas családi állapotú volt, azonban az egyes korcsoportokon belül a házasok aránya kisebb volt, mint a házasok aránya a megfelelő koru budapesti össznépességben belül. A nők esetében ez a különbség különösen erősen megmutatkozott. Magas volt viszont az elváltak aránya, valamint azoké, akiknek tényleges családi állapota a jogi helyzettől eltért. Ezek aránya a férfiaknál korcsoportok szerint 7-9, a nőknél 13-19 % között mozgott, akkor, amikor a budapesti össznépesség esetében csupán 1-3 %-ra becsülhető. Az elváltak és az "inkongruens" állapotban élők magas aránya tükrözi az alkoholizmus és a családi állapot alakulása közötti szoros összefüggést.

4. A foglalkozás szerinti összetételt tekintve megállapítható, hogy a vizsgált alkoholisták között az alkalmazásban álló fizikai dolgozók számarányuk felett, a szellemi foglalkozásuk arányuknál kisebb mértékben szerepeltek. A fizikai foglalkozású férfiaknál nem mutatkozott lényeges különbség a szak-, betanított- és segéd munkások előfordulási aránya között, ezzel szemben a nőknél a kereskedelmi, szolgáltatási és köz-

szolgálati fizikai dolgozók aránya kiugróan magas. A szellemi foglalkozásuk aránya az alkoholista nők között nagyobb, mint a férfiaknál, azonban mint minden foglalkozásnál, így a szellemi foglalkozás esetében is nagyobb a férfiak alkoholizmusának gyakorisága (az adott foglalkozásu alkoholisták száma, az illető foglalkozást folytatók számához viszonyítva), mint a nőké.

5. A demográfiai és társadalmi jellegzetességek szerint lényeges különbségek tapasztalhatók az alkoholizmus megnyilvánulási formáiban. A legalapvetőbb differenciáló tényező a nemek szerinti megoszlás, de fontos különbségek tapasztalhatók életkor és családi állapot szerint is. A férfiak nagy része husz éves kora körül szokik rá az ivásra, a nőknél erre később kerül sor. A férfiak túlnyomó többsége italboltban és társaságban iszik, a nők kb. fele magányosan ivó, egyötödük pedig csak otthon iszik (a férfiaknál ezek aránya mindössze 3 %). A férfiak többet költenek italra és italos állapotban gyakrabban okoznak botrányt, mint az alkoholista nők.

Az életkorral együtt nő a magányosan ivó alkoholisták aránya, csökken a botrányt okozóké és növekszik a naponta ivóké. Változnak az elvonókezelésre való jelentkezés okai is: a fiatal férfiak legtöbbször erkölcsi okokra hivatkoznak, a 30-50 évesek főleg családi ok miatt kívánnak leszokni; 50 év felett csökken (de még mindig vezet) a családi okokat említők aránya, viszont nő az iszákosság káros egészségi hatásaitól való félelem jelentősége.

A családi állapot az ivási szokásokat elsősorban a nők esetében differenciálja: a hajadonok a férfiakhoz hasonlóan társasági ivók, a házasság után már jelentősen nő a magányos ivók aránya, az öregeknél pedig ez van többségben. A férfiak esetében a családi állapot befolyásolja az italra költött összeg nagyságát, a munkahely-változtatások gyakoriságát és természetesen az elvonókezelésre való jelentkezés motivumait; a házasság fordítanak viszonylag legkevesebbet alkoholra, közöttük a legmagasabb azoknak aránya, akik életük folyamán csupán egy-két munkahelyen dolgoztak és ők indokolják leggyakrabban családi okokkal elvonókezelésre való jelentkezésüket.

A szakirodalom megállapításaival ellentétben nem találtunk nagy eltéréseket a különböző társadalmi csoportokhoz tartozó alkoholisták jellemzői között. Ennek oka azonban nem feltétlenül az, hogy a különböző társadalmi csoportok alkoholfogyasztási szokásai hasonlóan, hanem az is lehet, hogy az elvonókezelésben részt vevő alkoholisták esetében már az iszákosság olyan erős befolyásoló tényezővé vált, hogy elmossa a társadalmi helyzet okozta különbségek egy részét. Annyi kimutatható, hogy a szellemi rétegben és a magasabb iskolai végzettségűek között valamivel több a magányosan és otthon ivó, mint a fizikai dolgozóknál, továbbá, hogy a szellemi réteghez tartozók kevésbé változtatják munkahelyüket, mint a többi alkoholista.

A vizsgálat második célját illetően a vizsgálati eredmények alátámasztották azt a feltevést, hogy az alkoholizmus kifejlődésében környezeti (társadalmi) tényezők szerepet játszanak. Ugyanakkor azonban a vizsgált társadalmi tényezők előfordulási arányai óvatosságra is intenek, rámutatnak arra, hogy helytelen az általánosítás. Amikor például a gyermekkorra vonatkozó visszaemlékezéseket, véleményeket nézzük, kitűnik, hogy a megkérdezett alkoholistáknak csak kb. egyharmada-kétötöde mondta nehéznek, rendellenesnek gyermekkorát; azaz többségük nem élt saját esetében azzal az elterjedt, sztereotip magyarázattal, mely minden deviáns magatartást a "nehéz" gyermekkorra kíván visszavezetni.

Az ivótársak szerepének fontossága viszont vitathatatlanul megmutatkozott a vizsgálat során. A férfi alkoholistáknak kb. háromnegyede, a nőknek pedig fele környezeti tényezőkre (barátok, szülők, katonatársak, munkatársak hatására) utalt az iszákosságra való rászokás okaként, és a későbbi italozásnál is döntő fontosságúnak bizonyult az együtt ivás társas élménye.

A nők esetében lényeges különbségek tapasztalhatók a rászokás módját tekintve. A férfiakhoz képest magas azoknak aránya, akik valamilyen tragikus eseményt, vagy a nehéz életkörülményeket jelölték meg a rászokás okaként.

Az alkoholisták kb. felének egyik vagy mindkét szülője ivott, viszont csak egyötödük kapott gyermekkorában italt. A szülők hatása tehát nem annyira a konkrét rászoktatáson keresztül érvényesült, mint inkább azáltal, hogy magatartásuk mintegy viselkedési mintát nyújtott gyermekük számára: a mértéktelen ivás mint szórakozás típus, vagy mint feszültségeket, szorongásokat feloldó eszköz lebegett előttük.

A vizsgálat megállapította a házaseset zavarainak viszonylag magas arányát is az alkoholistáknál. Erre utal az elváltak és a rendezetlen családi állapotban élők már említett magas aránya, de ezt mutatja az is, hogy a megkérdezett házias alkoholista férfiak 40, a nők közel 50 %-a mondta, hogy házassága rossz. A jelen vizsgálat arra már nem adott lehetőséget, hogy eldöntsük, milyen irányú összefüggés áll fenn az alkoholizmus és a rossz házasság között. Feltételezésünk, hogy a férfiak esetében az alkoholizmus az oka a házasság megromlásának, míg a nők között nagyobb arányban vannak olyanok, akiknek alkoholizmusát a rossz házasság váltotta ki.

A házasság kérdésével kapcsolatban még figyelmet érdemelnek azok az adatok, amelyek szerint a vizsgált házias férfiaknak több mint egyötöde magánál idősebb feleséggel (illetve élettárrsal) élt együtt. Ez az arány nagyobb, mint a hasonló korkülönbségű házasságok aránya az össznépességnél. Ez az adat alátámasztani látszik azt a hipotézist, mely szerint az alkoholista férfiak viszonylag gyakran élnek együtt idősebb nővel.

A vizsgálat során begyűjtött anyag lehetővé teszi az alkoholizmus egyes hatásainak megvilágítását is. Így az alkoholisták gyermekszámára vonatkozó válaszok rámutattak arra, hogy ellentétben a közhiedelemmel, az alkoholistáknak, különösen az alkoholista nőknek kevesebb gyermekük van, mint az össznépesség megfelelő koru férfiainak, illetve nőinek. Tehát az alkoholistákat általában nem jellemzi az, hogy sok gyermekük van.

Az alkoholisták egy része társadalmilag lecsuszik, alacsonyabb munkakörben dolgozik, mint amilyenre iskolai végzettsége képesítené. Egy részük igen sokat költ az italra, a férfiaknak egyötöde saját bevallása szerint havonta több mint 800 Ft-ot fordít szeszesital-vásárlásra. A gyakori munkahelyváltoztatás nem az összes alkoholistát, csak egy részüket - elsősorban a nem házias családi állapotúakat, fiatalabbakat és a fizikai munkások egy részét - jellemzi.

Az eredmények továbbá információt nyújtanak az elvonókezelés eredményességéről is. Itt különösen érdekesnek tartjuk, hogy a kényszerelvonó kezelésen résztvetteknél lényegesen rosszabb gyógyulási eredmények tapasztalhatók, mint az önkéntesen jelentkezőknél. Ez arra enged következtetni, hogy az alkoholista beteg saját akarata, kitartása nagyon lényeges tényező a gyógyulásban. A visszaesők aránya azonban a kezelésen önkéntesen résztvevőknél is elég magas, ami arra mutat, hogy az elvonókezelést önmagában nem tekinthetjük elégségesnek. Az alkoholista olyan beteg ember, aki csak úgy tud meggyógyulni, ha az alkoholfogyasztástól való időszakos megundorodás mellett sikerül társadalmi helyzetét is olyan módon megváltoztatni, hogy környezete, a társadalmi hatások ne lökjék újra az iszákosság felé, továbbá ha sikerül lelki problémáit is megnyugtató módon rendezni. Az alkoholista kigyógyítása tehát a szoros értelemben vett orvosi kezelésen kívül tartós pszichológiai és társadalmi gondozást is igényel.

- . -

A Népszégtudományi Kutató Intézet vizsgálata módszerénél fogva nem vállalkozhatott arra, hogy az alkoholizmus kialakulásának folyamatát feltárja és az alkoholizmust létrehozó tényezők súlyát lemérje. A vizsgálat a Budapest Főváros Alkoholista Gondozó Intézet rendelőiben ambuláns elvonókurán megjelent betegek kikérdezésekor felvett adatokat használta fel. Az adatok tehát az alkoholista bmondásán alapulnak és nem állt módunkban ezeket ellenőrizni, hogy mennyiben felelnek meg az objektív igazságnak, illetve milyen mértékben színezik őket az alkoholisták meggyőződésai, véleményei, esetleg torzítási szándékai. Éppen ezért

az adatok közül elsősorban azokat tekintjük véglegesnek, amelyeknél a torzítás logikailag a legkevésbé indokolt, mint például a személyi adatoknál. Ezen adatok segítségével igyekeztünk megállapítani a budapesti alkoholisták összetételének legfontosabb sajátosságait. A további adatok alapján tett megállapításokat inkább csak hipotéziseknek tekintjük, olyan feltételezésekként, amelyeket újabb vizsgálatoknak kell verifikálniuk.

Az alkoholistákra vonatkozó kutatások következő szakasza során a Népszélettudományi Kutató Intézet munkatársai a jelen vizsgálat eredményei alapján kiválasztott alkoholistákkal több órás interjúkat végeznek és pszichológiai teszteket hajtanak végre. Ez az újabb felvétel a pszichológiai módszereknek a szocio-demográfiai kutatásokban való alkalmazásával keres azokra a kérdésekre választ, amelyekre a demográfiai felvételeknél általában alkalmazott módszerek segítségével nem remélhetünk releváns információt. Így az új felvételeknek kell felderíteniük, hogy vajon minden alkoholista esetében lelki sérülés indítja-e meg a kóros személyiség fejlődést, vagy pedig lehetséges, hogy egyesek csupán a környezet rászoktató hatására válnak alkoholistává. Megválaszolásra várnak azok a kérdések is, hogy miként alakulnak át a társadalmi kapcsolatok az alkoholizmus hatására, és hogy mi a tág értelemben vett kulturának - a magatartási szabályok és szokások összességének - a szerepe abban, hogy egyesek alkoholistává válnak, mások pedig látszólag teljesen azonos környezeti hatások mellett nem lesznek azzá. Mind e kérdésekre kapott válaszokat a Népszélettudományi Kutató Intézet korábbi, elsősorban 1966/67. évi felvétele alapján lehet valóban értékelni, s belőlük általános következtetéseket levonni az alkoholisták teljes sokaságára nézve.

II. Az adatok összefoglalása és elemzése

1. Az alkoholizmus mint társadalmi probléma és elterjedtsége Magyarországon

Az iszákosság a világ legkülönbözőbb részein, a legkülönbözőbb gazdasági és társadalmi fejlettségű országokban egyaránt jelentős társadalmi probléma. A kormányok és társadalmi szervek különböző akciókkal és intézkedésekkel próbálják az alkoholizmust visszaszorítani, vagy legalább terjedését megállítani és hatásait enyhíteni. Ezt a nagy érdeklődést és sokirányú fáradozást az alkoholizmus elterjedésének méretei indokolják: az italozás sokhelyütt a lakosság nem elhanyagolható hányadának egészségét aláássa, munkaképességét csökkenti, anyagi helyzetét és a társadalomba való beilleszkedését rontja, sőt negatív hatásai a nem alkoholisták életében, elsősorban az iszákosok családjában is érezhetők.^{1/}

Az alkoholizmus nem elhanyagolható társadalmi probléma hazánkban is. Az alkoholisták számának pontos - népszámlálásszerű - meghatározása nagy nehézségekbe ütközne; van azonban az alkoholizmussal foglalkozó szakirodalomban egy elfogadott becslési módszer, amely a májzsugorodás okozta halálesetek száma alapján becsüli meg a súlyos testi vagy lelki károsodásban szenvedő, vagy ehhez már közelálló alkoholisták számát.^{1a/} Eszerint az 1960-1965. évi adatok alapján *Magyarországon kb. 76 000, Budapesten 29 000 súlyos alkoholista van.* Ha minden alkoholistára két-három nem iszákos embert (mindenek előtt *házastársukat és gyermekeiket*^{1b/}) számítunk, akiknek életét az iszákosság következményei károsan befolyásolják, akkor azt mondhatjuk, hogy az ország népességének legalább 2-3, Budapest népességének pedig 4-6 %-a szenved anyagi és még inkább pszichés károsodást az alkoholizmus következtében.

1/ Az alkoholizmus problémájának sokoldalú összehasonlító elemzését adja a Francia Demográfiai Intézet két kiadványa: *Ledermann, S.*: Alcohol, alcoolisme, alcoolisation. Données scientifiques de caractère physiologique, économique et social. I.N.E.D. Travaux et Documents No. 29. Paris. PUF. 1956. 314 old., és *Ledermann, S.*: Alcohol, Alcoolisme, alcoolisation. Mortalité, morbidité, accidents du travail. I.N.E.D. Travaux et Documents. No. 41. Paris. PUF. 1964. 614 old.

1a/ A becslési módszer alap gondolata, hogy az alkoholisták bizonyos meghatározott hányada szenved májzsugorodásban és ezeknek a májzsugorodásban szenvedő alkoholistáknak egy állandónak mondható százaléka hal meg évente. Így ha meg lehet állapítani, hogy a májzsugorodásban meghaltak összes számának mekkora része szenvedett az *alkoholizmus miatt* májzsugorodásban, akkor meg lehet becsülni az alkoholisták összes számát is. Ezek az arányszámok természetesen nehezen meghatározhatók, országonként eltérők lehetnek; fel lehet azonban tételezni, hogy egy adott országban - nem túlságosan hosszú időszakon keresztül - nagyjából állandóknak tekinthetők. A Világ Egészségügyi Szervezete Mentális Egészségi Szakbizottságának véleménye szerint az így kapott becslések az alkoholisták számáról hasznos megközelítést adnak. Ezt a becslési módszert Jellinek dolgozta ki. (Lásd: *Jellinek, E. M.*: The phases of alcohol addiction W. H. O. Technical Report Series No. 42). Egyes országokban más módszerekkel is meghatározták az alkoholisták számát és az elég jól megegyezett a Jellinek-féle becslés eredményeivel. (Lásd: *Expert Committee on Mental Health, Report on the First Session of the Alcoholism Subcommittee.* WHO Technical Report Series. No. 42.)

1b/ A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság 40-50 000-re becsüli azoknak a gyermekeknek a számát, akik elsősorban a szülők alkoholizmusa következtében időnként olyan körülmények közé kerülnek, amelyek károsan befolyásolják egészséges testi, erkölcsi és szellemi fejlődésüket. Lásd: Összefoglaló jelentés a gyermek- és ifjúságvédelem egyes kérdéseinek utóvizsgálatáról. 1968.

2. A Központi Statisztikai Hivatal vizsgálatai az alkoholisták jellegzetességeinek megállapítására

Az alkoholizmus okozta egészségügyi, szociális és gazdasági problémák orvoslására irányuló programok sikerének előfeltétele, hogy e programok az alkoholizmus jelenségének sokoldalú, alapos ismeretében készüljenek el. E feltétel jelenleg csak részben teljesül: az alkoholizmus orvostudományi megismerése az elmúlt évtizedekben jelentősen előrehaladt, ezzel szemben az alkoholizmus kialakulásában szerepet játszó társadalmi tényezőkről még hiányosak az ismereteink. Pedig ma már általánosan elfogadott tétel, hogy az egyes emberek ivási szokásainak kialakulásában és abban, hogy e szokások rabjaivá válnak, a társadalmi adottságoknak, körülményeknek döntő szerepük van.

Az alkoholizmus jelenségének alaposabb megismerése céljából határozta el a Központi Statisztikai Hivatal 1958-ban az alkoholizmus problémáinak behatóbb vizsgálatát speciális felvételek segítségével. Az első vizsgálatra 1959-60-ban került sor Budapest Alkoholista Gondozó Intézetének beteglapjai alapján, és ez volt Magyarországon az első ilyen természetű kutatás.^{2/} A felvétel sok értékes eredményt szolgáltatott és módszertani szempontból is hasznos tapasztalatokat eredményezett. E tapasztalatok és eredmények felhasználásával hajtotta végre a Központi Statisztikai Hivatal Népelességtudományi Kutató Intézete a második felvételt 1966-67-ben.^{3/} Ennek során az előző vizsgálat óta kiállított beteglapokat dolgoztuk fel.

A Népelességtudományi Kutató Intézet 1966-67. évi felvétele segítségével két vizsgálati célt kívánt elérni: 1. fel kívánta mérni az alkoholisták demográfiai-társadalmi és gazdasági jellegzetességek szerinti megoszlását; 2. meg akarta állapítani az egyes társadalmi tényezők szerepét az alkoholizmus kialakulásában. A vizsgálat tehát egyszerre volt leíró és magyarázó jellegű. Leíró volt olyan értelemben, hogy a vizsgálat eredményei alapján részletesebb, elmélyültebb képet kaptunk az alkoholisták életkor, nem, családi állapot, műveltségi színvonal és társadalmi réteg szerinti összetételéről, egyes jelenségek megnyilvánulási formájáról és előfordulási gyakoriságáról az alkoholisták életében. A megelőző felvétel eredményei alapján viszont már lehetséges volt a második vizsgálat alkalmával hipotéziseket is felállítani az alkoholizmus különböző megnyilvánulási formáiról, okairól, hatásairól, és a kapott eredmények segítségével meg lehetett állapítani bizonyos összefüggéseket is. Ebben az értelemben tekinthető a vizsgálat magyarázó jellegűnek.

Az 1966-1967. évi felvétel - az első felvételhez hasonlóan - a *Budapest Főváros Alkoholista Gondozó Intézet rendelőiben ambuláns elvonókurán megjelent betegeket* figyelte meg. Nyilvánvaló, hogy így a vizsgálat az alkoholistáknak csak egy speciális körével foglalkozott, azokkal, akik önként vagy kötelező határozat alapján megkísérelték, hogy leszokjanak a szeszesital-fogyasztásról. Meg kell jegyezni, hogy az alkoholistákkal foglalkozó vizsgálatok általában csak erre a rétegre szoktak kiterjedni, nemcsak azért, mert ez az alkoholista típus hajlandó leginkább együttműködni a vizsgálatban, hanem azért is, mert az alkoholisták e részéből összehasonlíthatatlanul könnyebb a csoportot jellemző mintát kiválasztani, a kijelölt személyeket megkeresni, mintha az összes alkoholistát kívánnánk vizsgálni. Ennek a ténynek elsősorban a Központi Statisztikai Hivatal vizsgálatának leíró célja szempontjából van jelentősége: az eredmények alapján nyújtott jellemzés az alkoholistáknak csak egy részére érvényes.

A vizsgálat magyarázó törekvései szempontjából egy másik korlátozó tényezőt kell megemlíteni. A felvétel lehetővé tette egyes jelenségek előfordulásának megállapítását a megfigyelt alkoholisták életében. Így adataink vannak arról, hogy gyermekkorban családi zavarok, felnőttkorban családi vagy munkahelyi válságok milyen arányban fordultak elő az alkoholista életében. Ugyanakkor azonban nem volt lehetőség arra, hogy adatokat gyűjtsünk ugyanezen jelenségek előfordulásáról hasonló demográfiai és társadalmi összetételű normál (nem alkoholista) népesség körében. Ennek következtében a kapott eredmények értelmezésénél nagy óvatosságra van szükség. Éppen ezért csupán igen óvatosan kívántunk olyan összefüggésekre következtetni, amelyek egyes tényezőknek az alkoholizmus kialakulásában játszott szerepét magyarázták volna meg, hanem inkább a vizsgált sokaságon belül alcsoportokat alkottunk és azt igyekeztünk megállapítani, hogy a különféle alcsoportok között milyen eltérések és az eltérések között milyen összefüggések tapasztalhatók.

A fentiekén kívül a kapott eredmények felhasználásánál figyelembe kell venni az adatok megbízhatóságát befolyásoló tényezőket is, mint például azt, hogy az adatgyűjtés eszköze az alkoholisták kikérdezése volt. A kikérdezéssel járó torzítások ismeretesek; ez alól az alkoholista vizsgálat sem kivétel, sőt ez esetben bizonyos kérdéseknél feltételezhető, hogy a kérdezett válaszaiban a szándékos torzításnak még nagyobb volt a szerepe, mint más vizsgálatokban. Az alkoholizmussal szemben megnyilvánuló társadalmi elítélés valószínűleg gyakran befolyásolhatta az alkoholistát és saját magatartását a valóságosnál kedvezőbb színben tüntette fel.

A feltett kérdések többsége azonban olyan természetű volt, amelynél nem kellett a szokásosnál nagyobb torzítási hibával számítani és ezért egészében azt mondhatjuk, hogy kellő fenntartással és óvatossággal a kapott adatokból lényeges következtetések vonhatók le.^{4/}

^{2/} Az elvonókurán részt vett budapesti alkoholisták társadalmi jellemzői. - A Központi Statisztikai Hivatal közlése. Budapest 1962. 47. old.

^{3/} A Központi Statisztikai Hivatal kutatásai az alkoholizmus problémáit illetően a második felvétellel sem zárultak le. A harmadik felvétel jelenleg folyik.

^{4/} Az alkoholizmus jelenségének vizsgálatánál a kérdéses módszer nélkülözhetetlen, minden torzítása ellenére is. A külföldi és hazai kutatásokban egyaránt általánosan alkalmazzák.

3. Az alkoholizmus definíciója. Az alkoholizmus fázisai

Az alkoholizmus vizsgálatának feltétele, hogy a központi fogalmat, az alkoholista fogalmát mind elméletileg, mind pedig a vizsgálat, a konkrét megfigyelés céljára meghatározzuk.

A nemzetközi irodalomban található meghatározások nem egységesek, azonban általános vonásuk, hogy az alkoholizmust betegségnek tekintik és hogy tünetei között az egészségi károsodás mellett fontosságot tulajdonítanak az alkoholfogyasztás hatására az illető társadalmi és gazdasági helyzetében bekövetkezett romlásnak is. Az alkoholfogyasztás akkor válik beteges jelenséggé, amikor az ember *elveszti uralmát, kontrollját fogyasztása felett*, függő viszonyba kerül a szeszestállal ("addict"-té válik). Ez különbözteti meg az igazi alkoholistát a mértéktelen ivótól, aki a társadalmi normákra tekintettel szükség szerint még szabályozni tudja fogyasztását. Ez a meghatározás *Jellinek*től származik^{5/}, de ma már általánosan *elfogadott*. Így *Kessel* és *Walton* közelmúltban megjelent könyvében hangsúlyozza, hogy "Az alkoholisták betegségben szenvednek, mely orvosi fogalomrendszerben definiálható és megfelelő kezelést igényel."^{6/} Az alkoholista szerintük is elvesztette már uralmát fogyasztása felett és képtelen szakítani iszákosságával.

Az alkoholizmus ártalmas lehet mind az iszákos *egészségére*, mind *társadalmi kapcsolataira*, mind *gazdasági helyzetére*, azonban nem biztos, hogy mind a három károsodás egyszerre lép fel. Éppen ezért találkozzunk az alkoholizmusnak olyan meghatározásával, mint amilyen *Mark Kelleré*: az alkoholizmust krónikus betegségnek tekinti, mellyel olyan arányú ismételt alkoholfogyasztás jár, hogy az *vagy az egészséget, vagy a társadalmi kapcsolatokat, vagy pedig a gazdasági tevékenységet aláássa*.^{7/} Egészségi károsodásnak tekinti itt a szerző a személyiség hátrányos megváltozásán *kivül* fellépő egyéb megbetegedéseket.)

A Népeśsgtudományi Kutató Intézet vizsgálatában az alkoholista meghatározásakor eltértünk a fenti definícióktól olyan értelemben, hogy nemcsak azokat tekintettük alkoholistáknak, akik végleg elveszítették az ellenőrzést fogyasztásuk felett, hanem azokat a mértéktelenül ivókat is, akik még nem veszítették el a kontrollt, de az ivás miatt vagy egészségi, vagy társadalmi, vagy gazdasági károsodást szenvedtek és arra már nem volt erejük, hogy külső segítség nélkül az alkoholfogyasztással végleg felhagyjanak. Az utóbbiak azonban feltételezhetően kevesen vannak a vizsgálatban szereplő személyek között.

^{5/} *Jellinek, E. M.* : The Disease Concept of Alcoholism. New Haven Hillhouse Presse, 1960.

^{6/} *Kessel, N. - Walton, H.* : Alcoholism. Harmondsworth. Penquin Books. 1965. 16. old.

^{7/} *Keller, M.* : The definition of alcoholism and the estimation of its prevalence. *Pittman, D. J. - Snyder, Ch. R.* : Society, Culture and Drinking Patterns. New York Wiley. 1962. 316. old.

Az alkoholista fogalmának ilyen szélesebb értelmezését arra a tételre alapoztuk, hogy az alkoholizmus progresszív betegség, amelynek teljes kifejlődése hosszabb időt, - egyesek szerint 10-20 évet - vesz igénybe.^{8/} E tapasztalati tényeken alapuló tétel, véleményünk szerint, indokolatlanná teszi a mértéktelen fogyasztónak és a szenvedélyes alkoholistának olyan éles különválasztását, mely az irodalomban található, és az előbbieket kirekesztése az alkoholizmussal foglalkozó vizsgálatból megnehezíti a jelenségnek mint folyamatnak az elemzését.^{9/}

Az irodalomban az alkoholizmus kibontakozását és teljes lefolyását általában három szakaszra osztják.^{10/} Az első szakasz a *mértéktelen ivás* szakasza. A legfontosabb jelei annak, hogy a társas érintkezés alkalmával italozó, néha le is részegedő emberből mértéktelen ivó lett, a következők:

1. lopva ivások; társas összejöveteleken a mértéktelen fogyasztó igyekszik egy-két pohárral többet fogyasztani, mint mások, mégpedig úgy, hogy azok ne vegyék észre;
2. mohó ivás; az első egy-két pohár italt hirtelen felönti és csak utána tér át a szokásos társasági iszogatásra;
3. tulságos gond arra, hogy a megfelelő mennyiségű alkoholt biztosítsa a maga számára;
4. büntudat az ivási szokásokat illetőleg és arra irányuló törekvés, hogy italfogyasztását elkendőzze; kerüli az alkohol mindenféle említését;
5. az első memória-kiesések a részegen eltöltött idő eseményeire nézve.^{11/}

A második szakasz az, amikor az alkoholfogyasztás éppen olyan *szenvedéllyé válik*, mint másoknál a kábítószeres élvezete. Az ivás szükségletté válik és az alkoholista elveszti ellenőrzését a fogyasztás felett. Bármilyen italfogyasztás a környezettől, körülményektől függetlenül, mintegy láncreakciót indít meg, mely a teljes lerészegedéshez vezet. Az ivási vágy fizikai kényszerként jelentkezik, amint inni kezdett. Viszont ebben a szakaszban még ellen tud időnként állni annak, hogy egyáltalán inni kezdjen. Éppen ezért néha hosszabb időszakok telnek el anélkül, hogy italt fogyasztana. Az alkoholizmus ezen szakaszának legfőbb jelei:

1. az alkoholista előtt nyilvánvalóvá válik fogyasztásának beteges jellege, s ezt már nem is titkolja; viszont magyarázza, racionalizálja, a környezetben, tőle független okokban keresve az indokokat;
2. fokozott társadalmi zavarok. A normális családi élet felbomlása, melyben szerepet játszik a szexuális potencia gyengülése. A baráti kör elvesztése és helyébe új barátok keresése az alkoholisták között, akik előtt nagyzólással, sokszor esztelen költekezéssel igyekszik tekintélyre szert tenni;
3. fokozott gazdasági nehézségek. Igazolatlan távollét a munkahelyről, mely végül elbocsátást eredményez. Alacsonyabb beosztások, rosszabbul fizetett munkák kénytelen vállalása;
4. agresszív magatartás;
5. általános beszűkülés; mind kevesebb dolog érdekli az alkoholistát az iváson kívül.

^{8/} Straus, R. - Bacon, S.D.: The problems of drinking in College. Pittman-Snyder: I.m. 251. old.

^{9/} Nyilvánvaló viszont, hogy nem tekintjük alkoholistának azt az alkalmi szeszesital-fogyasztót, aki nem kerül függő viszonyba az alkoholfogyasztással (nem válik "addict"-té), és akinek egészségére, gazdasági és társadalmi helyzetére nem válik ártalmassá az alkoholfogyasztás.

^{10/} Egyesek, így Jellinek egy negyedik, kezdeti szakaszt is megkülönböztetnek, amikor külső jelek alapján a későbbi alkoholista még-alig különböztethető meg a normál ivótól. (Jellinek, E.M.: Phases of alcohol addiction. Pittman-Snyder: I.m.)

^{11/} Ez a tünet általában a mértéktelen ivási szakasz vége felé jelentkezik, sőt egyesek, így Kessel és Walton már a következő állapot, az alkoholista szenvedély időszakának jeleként tekintik. Kessel-Walton: I.m. 98. old.

A második szakasz végét jelzik a többnapos részegségek. Ezek periodikusan visszatérnek és rendszerint a hét végére esnek. Ugyancsak ekkor fordulnak elő az öngyilkossági kísérletek, amelyeket többnyire ittas állapotban követnek el, zavaros motivációval és az eszközöknek ötletszerű megválasztásával.

Az utolsó, harmadik szakasz a *krónikus alkoholizmus*. Az ilyen alkoholista már teljesen a szesz-ital uralma alá került és semmiféle korlátot nem tud szabni fogyasztásának. Ebben a stádiumban az alkoholista rendszerint reggel kezd inni és már napközben részeg. Ennek a stádiumnak legfőbb jelei:

1. az alkohollal szembeni ellenállás csökkenése; viszonylag kis mennyiség is lerészegíti;
2. a gondolkodás zavarossá válik; magatartását többé nem képesek befolyásolni morális szempontok, nem törekszik többé racionalizálásra fogyasztását illetőleg;
3. motorikus zavarok lépnek fel, kezei olyan mértékben reszketnek, hogy egyszerű feladatot sem tud elvégezni;
4. étvágytalan és testileg leromlott;
5. pszichopatológiai jelenségek, félelmek, esetleg pszichotikus tünetek jelentkeznek.

E három szakasz egy folyamat állomásait képezi, amely folyamatban kétségtelenül döntő változás következik be az első és második szakasz között, amikor a mértéktelen ivó elveszti ellenőrzését fogyasztása felett és szenvedélyének rabjává válik. Vitathatatlan, hogy nem minden mértéktelen ivónál következik be ez a változás és ilyen meggondolásokból indokolt, hogy egyesek, mint pl. Jellinek hangsúlyozzák, hogy az alkoholizmus betegség jellegűvé csak a második szakaszban válik.^{12/} Nem kétséges azonban, hogy már a mértéktelen ivás szakaszában is több olyan jellegzetesség kimutatható a fogyasztásban, a fogyasztó magatartásában és a fogyasztásnak a társadalmi-gazdasági kapcsolatokra való hatásában, amely a mértéktelen ivókat a szenvedélyes alkoholistákhoz hasonlóan társadalmi problémává teszi.

A Népszégtudományi Kutató Intézet vizsgálatában a fenti alkoholista definíciót a konkrét vizsgálat céljára úgy alkalmaztuk, hogy az alkoholizmus mutatójának tekintettük, ha valaki saját szándékából alkohol-elvonó kurára jelentkezett, vagy pedig hatóságilag kötelező kezelésre utalták.

Az önkéntes kezelésre jelentkezettek esetében különféle egyéni és társadalmi motivációk szerepelhetnek; egy azonban közös: a jelentkező nem érzi magát elég erősnek ahhoz, hogy alkoholfogyasztását tet-szése szerint szabályozza; külső segítséget kér. Ez a segítségkérés az alkoholizmus különböző stádiumában egyaránt bekövetkezhet, és a szakértők nem értenek teljesen egyet abban, hogy melyik szakaszban fordul elő leginkább. Fordulhat az alkoholista segítségért az orvoshoz már a mértéktelen fogyasztás szakaszában is (bár ez viszonylag ritka eset), amikor az ivás társadalmi-gazdasági következményeitől és az első memóriakiesésektől megriadt; sor kerülhet erre a második szakaszban, amikor nyilvánvalóvá lesz a fogyasztás beteges jellege; és lehet olyan, aki csak a végső stádiumban omlik úgy össze, hogy segítséget kér. Bármikor is következik ez be, mindegyik esetben elismerése a tehetetlenségnek, beteges állapotnak. Ilyen értelemben tehát a jelentkezés mutatója az alkoholizmusnak, mint betegségnek; lehet, hogy a második és harmadik stádiumban sem igényli mindenki a segítséget, azonban a mértéktelen ivók (első szakasz) közül ez a kritérium feltehetően éppen azokat emeli ki, akik nem maradnának meg továbbra is ebben az állapotban, hanem ivási szokásaik feletti kontrolljuk további csökkenésével fokozatosan szenvedélyük rabjává válnának.

A vizsgálat során az önként jelentkezettek mellett a kötelező kezelésre utaltakat is alkoholistáknak tekintettük. Ezt a döntésünket az indokolja, hogy a gyakorlatban a kötelező kezelésre való utalást csak olyan - ismételtén a társadalmi együttélés szabályaiba ütköző - magatartás esetén határozzák el, amely már a második stádiumra jellemző agresszivitás jele. Akárki részéről is induljon ki a kezdeményezés, a hatóságok csak alapos indokok alapján rendelik el a kényszerelvonó kezelést; ezek az indokok tehát olyan jelek, amelyek többé-kevésbé a szenvedélyes alkoholista stádium mutatóinak is tekinthetők.

^{12/} Jellinek: Phases of alcohol addiction. *Pittman-Snyder*: I. m. 356. old.

4. Az ambuláns elvonókurán gyógyított budapesti alkoholisták jellemzése

A Népszégtudományi Kutató Intézet vizsgálata során összesen 6 867 *alkoholista* adatainak felvételére került sor. A megfigyelték valamennyien budapesti alkoholista gondozó intézetekben jelentkeztek kezelésre, de egy részük - 11 %-uk - nem volt budapesti lakos. A budapestiek közül a legnagyobb számban és arányban a VIII. kerületben lakók szerepeltek a gondozottak között; ebből azonban helytelen lenne az alkoholizmus területi elterjedtségére következtetni, mert a VIII. kerületi gondozottak magas arányában feltétlenül nagy szerepe van annak is, hogy e kerületben működik a legrégebb idő óta a legnagyobb gondozó intézet.^{13/}

1. Az alkoholisták megoszlása lakóhely szerint

Kerület	Az alkoholisták		Kerület	Az alkoholisták	
	száma	100 000 lakosra jutó aránya		száma	100 000 lakosra jutó aránya
I.	105	240	XII.	38	52
II.	228	233	XIII.	645	417
III.	241	282	XIV.	351	280
IV.	170	212	XV.	100	156
V.	187	290	XVI.	235	397
VI.	343	383	XVII.	194	406
VII.	357	294	XVIII.	274	339
VIII.	869	588	XIX.	269	396
IX.	353	323	XX.	275	250
X.	328	450	XXI.	195	277
XI.	272	212	XXII.	49	120
			Összesen	6 078	314

^{13/} Az alkoholizmus elterjedésének kerületenkénti különbségeire azért sem következtethetünk az adatokból, mert lehetséges, hogy egyes kerületekből nem minden gondozott alkoholista beteglapja került bele a vizsgálatba.

A megfigyelt alkoholisták túlnyomó többsége, 89 százaléka férfi volt. Valószínű, hogy a férfiaknak ez a magas aránya megfelel az összes alkoholista közötti arányuknak.

Korösszetételüket tekintve a megfigyelt alkoholisták megoszlását (a 20 évesnél idősebb budapesti össznépességgel összehasonlítva) a 2. tábla mutatja be.

2. Az alkoholisták és a 20 évesnél idősebb budapesti népesség megoszlása korösszetétel szerint (%-ban)

Korcsoport	Férfi		Nő	
	alkoholista	budapesti népesség (1966)	alkoholista	budapesti népesség (1966)
29 éves és fiatalabb	12,0	23,3	7,9	19,3
30-39 éves	36,6	19,6	34,5	18,1
40-49 éves	30,2	18,0	34,6	17,9
50-59 éves	16,6	19,7	17,9	18,8
60-69 éves	3,7	12,9	4,0	15,1
70 éves és idősebb	0,2	6,5	0,7	10,8
Ismeretlen	0,7	-	0,4	-
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Tehát az alkoholelvonó kezelésben résztvevőknek több mint kétharmada 30-49 éves koru. Ezeknek a korosztályoknak aránya az alkoholisták között sokkal nagyobb, mint a budapesti össznépességben. Ezzel szemben a 30 éven alulak és a 60 éven felüliek aránya az alkoholisták között sokkal kisebb, mint az össznépességben. Az 50-59 éves korcsoportok aránya nagyjából hasonló.

Az elvonókurán részt vett alkoholista férfiak és nők korösszetétele között határozott eltérés mutatkozik: az alkoholista nők átlagos életkora magasabb.

A kezelt férfiak négyötöde, a nőknek közel kétharmada volt házas családi állapot. Korcsoportonként vizsgálva azt láthatjuk, hogy a felvétel időpontjában a 30 éves és idősebb férfiak 80-85 %-a házas volt. A nőknél 30 és 59 év között 60-70 % a házas nők aránya (3. tábla.).

Ha az alkoholisták családi állapot szerinti megoszlását összehasonlítjuk az össznépességével, azt találjuk, hogy - a legfiatalabb férfiak kivételével - az alkoholista férfiak között valamivel kisebb, a nők között viszont sokkal kisebb a házasok aránya. Ezzel szemben az alkoholisták között több az elvált családi állapot. Kisebb általában a nőtlének és hajadonok aránya is, ez azonban abból is adódhat, hogy az ilyen családi állapotúak egy része a házasságon kívül együttélők között szerepel.

3. Az alkoholisták és a budapesti össznépesség családi állapota egyes kiemelt korcsoportokban^{a/}
(%-ban)

Életkor	Össze- sen	Házas		Házas- ságon kívül együtt él	Nőtlen, hajadon	Özvegy	Elvált	Isme- retlen
		házastársával						
		együtt él	külön él					
<i>Férfi</i>								
20-29 éves								
- alkoholista	100,0	45,4	5,3	1,6	43,4	0,3	3,4	0,6
- össznépesség	100,0	49,7		-	48,8	0,1	1,4	-
30-39 éves								
- alkoholista	100,0	75,5	6,5	1,9	8,4	0,4	6,4	0,9
- össznépesség	100,0	87,2		-	8,9	0,3	3,6	0,0
40-49 éves								
- alkoholista	100,0	79,1	5,3	2,8	3,9	0,9	6,9	1,1
- össznépesség	100,0	90,0		-	5,4	0,8	3,8	0,0
50-59 éves								
- alkoholista	100,0	77,6	5,2	3,2	3,1	2,7	6,9	1,3
- össznépesség	100,0	88,5		-	5,2	2,5	3,8	-
60 éves és idősebb								
- alkoholista	100,0	75,5	5,0	4,1	5,8	5,4	4,1	-
- össznépesség	100,0	79,9		-	4,2	13,1	2,8	0,0
<i>Nő</i>								
30-39 éves								
- alkoholista	100,0	58,9	12,8	5,8	3,9	4,3	13,5	0,8
- össznépesség	100,0	81,2		-	9,8	2,1	6,9	-
40-49 éves								
- alkoholista	100,0	53,7	9,7	7,7	4,6	7,3	15,1	1,9
- össznépesség	100,0	74,6		-	9,6	8,2	7,6	-
50-59 éves								
- alkoholista	100,0	59,0	3,0	9,7	6,7	9,7	11,2	0,7
- össznépesség	100,0	62,4		-	10,8	19,7	7,1	0,0

^{a/} A táblázatban azok a korcsoportok szerepelnek, melyekben a vizsgálatban szereplő alkoholisták száma 100-nál nagyobb. A budapesti össznépesség adatai 1960-ra vonatkoznak.

Általában nagy az alkoholisták között azoknak az aránya, akiknek tényleges családi állapota a jogi helyzettől eltér (különélő házasok és házasságon kívül együttélők). Mivel a népszámlálás a jogi családi állapotot kérdezte, nincs pontos képünk arról, hogy mekkora lehet az "inkonguens" családi állapotúak aránya a budapesti össznépességben, de a népszámlálás egy reprezentatív anyaga alapján azt 1-3 %-ra lehet becsülni.^{14/} Arányuk az alkoholista férfiak között 7-9, az alkoholista nők között 13-19 %.

4. A vizsgált kereső alkoholisták és Budapest aktív kereső népessége társadalmi csoport szerint (%-ban)

Társadalmi csoportok	Férfi		Nő		Összesen	
	kereső alkoholista	összes budapesti kereső (1960)	kereső alkoholista	összes budapesti kereső (1960)	kereső alkoholista	összes budapesti kereső (1960)
Értelemiségi	5,1	9,7	6,0	5,5	5,2	7,8
Egyéb szellemi	7,0	20,7	15,8	30,4	7,8	25,2
Ipari, építőipari és közlekedési szakmunkás	37,0	28,1	6,6	4,2	34,4	17,1
Betanított és segédmunkás	28,7	21,1	27,5	31,2	28,6	25,8
Kereskedelmi, szolgáltatási és közszolgálati fizikai dolgozó	17,1	11,3	38,7	19,9	19,0	15,2
Mezőgazdasági fizikai dolgozó	1,7	0,6	1,6	0,4	1,6	0,5
Kisipari, tsz. tag	1,9	4,5	2,5	5,9	1,9	5,1
Önálló	1,5	4,0	1,3	2,5	1,5	3,3
Összesen ^{a/}	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

a/ Ismeretlenek és eltartottak nélkül.

Az elvonókezelést igénybevevők több mint négyötöde alkalmazásban álló fizikai dolgozó, tehát lényegesen magasabb az arányuk, mint Budapest kereső népességében.

^{14/} Lásd: Dr. Millényi Károly - Dr. Vavró István: A vagyon elleni bűnözés okai Budapesten (I). Statisztikai Szemle. 1963. évi 10-11. sz. 993. old.

A 4. tábla adatai azt mutatják, hogy határozott különbség van a férfi és a női alkoholisták foglalkozás, ill. társadalmi csoport szerinti megoszlásában. *A férfiak között a legnagyobb arányban az ipari, építőipari és közlekedési szakmunkások szerepelnek.* Ennek nemcsak az az oka, hogy az össznépeességben nagy ezeknek a foglalkozásoknak az aránya, hiszen az alkoholisták közötti arányuk mintegy egyharmadával magasabb az összes budapesti kereső férfi közötti arányuknál. *A nőknél az alkoholisták a kereskedelmi, szolgáltatási és közszolgálati fizikai dolgozók közül kerülnek ki a legnagyobb számmal:* e foglalkozások aránya az alkoholisták között kétszerese az összes budapesti kereső közötti arányuknak. A szellemi foglalkozású alkoholisták aránya a nők között nagyobb, mint a férfiaknál; ez azt jelenti, hogy bár minden foglalkozásnál sokkal nagyobb a férfi alkoholisták gyakorisága, mint a nőké, így a szellemi foglalkozásúak között is, mégis megállapítható, hogy a kevesebb nő alkoholista között a szellemi foglalkozású nem olyan ritka, mint a nagy számú férfi alkoholistáknál.

Az alkoholisták *egyéni foglalkozásait*, tekintve az alábbi foglalkozások folytatói szerepeltek nagyobb számmal a megfigyelt alkoholisták között (5. tábla).

5. A vizsgált alkoholisták egyéni foglalkozás szerint

Egyéni foglalkozás	Szám	%
<i>Férfi</i>		
Ipari segédmunkás	994	16,2
Gépész, hegesztő, kovács, lakatos	657	10,7
Építőipari szakmunkás	497	8,1
Szállító és rakodómunkás	305	5,0
Marós, fémesztergályos, köszörűs, furós	294	4,8
Műszaki alkalmazott (pl. művezető, diszpécser, technikus, műszaki rajzoló, stb.)	290	4,7
Napszámos, alkalmi munkás	238	3,9
Tisztviselő	223	3,6
Gépkocsivezető	186	3,0
Villanyszerelő	163	2,7
<i>Nő</i>		
Ipari segédmunkás	98	13,1
Takarító, konyhalány, felszolgáló	84	11,2
Tisztviselő	86	11,5
Eladó, kiszolgáló, pincér	37	4,9
Ki nem emelt kereskedelmi és szolgáltatási dolgozó	24	3,2

Iskolai végzettségüket tekintve a megfigyelt alkoholisták 64,9 %-ának végzettsége 8 általános iskola vagy annál kevesebb volt, 16,0 %-uk járt polgári iskolába, vagy a régi típusú gimnázium alsó osztályaiba, 3,9 %-uk tanult középiskolában, de nem fejezte be tanulmányait, 8,9 %-uk szerzett érettségit és 3,9 %-uk pedig egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkezett. (2,4 %-uk iskolai végzettségét nem lehetett megállapítani.) (lásd 6. táblát.)

6. Az alkoholisták megoszlása iskolai végzettség szerint

Iskolai végzettség	(%-ban)		
	Férfi	Nő	Összesen
Nem járt iskolába	0,3	1,2	0,4
1-4 elemi (ált. iskolát) végzett	8,8	12,6	9,2
5-8 általánost végzett	55,9	50,9	55,3
1-4 polgári vagy 1945 előtt végzett			
1-4 gimnázium	15,7	18,6	16,0
1-3 középiskola	3,7	5,6	3,9
4 középiskola és érettségi	9,1	7,2	8,9
Egyetemi vagy főiskolai oklevél	4,0	2,6	3,9
Ismeretlen	2,5	1,3	2,4
Összesen	100,0	100,0	100,0

Az alkoholisták iskolai végzettségének és a budapesti össznépeség iskolai végzettségének összehasonlítása - a korösszetétel erősen eltérő volta következtében - nem lehet teljesen pontos, azonban az alábbi adatokból kitűnik, a magasabb iskolai végzettségűek aránya az alkoholisták között kisebb, mint az össznépeségben: ^{15/}

Férfi

egyetemet végzett

- az alkoholisták közül 4,0 %

- a 25 éves és idősebb budapesti népességből^x 11,8 %

legalább érettségizett

- az alkoholisták közül^{xx} 13,1 %

- a 18 éves és idősebb budapesti népességből^x 28,3 %

Nő

egyetemet végzett

- az alkoholisták közül 2,6 %

- a 25 éves és idősebb budapesti népességből^x 3,3 %

legalább érettségizett

- az alkoholisták közül^{xx} 9,8 %

- a 18 éves és idősebb budapesti népességből^x 15,9 %

x/ 1963.

xx/ Beleszámítva azokat is, akik 4 középiskolát végeztek, de érettségi bizonyítványuk nincs.

^{15/} Az alkoholisták és a budapesti össznépeség iskolázottsági szintjének összehasonlításakor gondolni kell arra is, hogy a két sokaság eltérő korösszetételű és ez önmagában befolyásolja az iskolázottsági arányokat. Az alkoholisták között a 30-49 évesek aránya magas, az 50 éves és idősebbeké alacsony az össznépeségbeli arányokhoz képest; ez azt jelenti, hogy az alkoholisták között nagyobb arányban szerepel az a korosztály, melyet általában a magasabb szintű iskolázottság jellemez, míg alig vannak öregek, akiknek viszont igen alacsony az iskolázottsági szintje.

Mégsem lehet azonban azt mondani, hogy az alkoholelvonó kezelésben részt vett alkoholisták jellemzően alacsony iskolai végzettségű emberek, mert *nem elhanyagolható* (az országos átlagtól alig eltérő) *részüik egyetemet végzett, illetve érettségizett*. Figyelmet érdemel, hogy az alkoholista nők esetében kisebb az eltérés a budapesti átlagtól, mint a férfiak körében. Ez alátámasztja azt a fenti megállapítást, hogy a szellemi dolgozók viszonylag gyakoribbak az alkoholista nők között, mint az alkoholista férfiak között.

Az iskolai végzettséggel kapcsolatban érdekes jelenség, hogy az *érettségizettek* között viszonylag magas a nem szellemi foglalkozásuk aránya, sőt még az *egyetemi végzettségű* megfigyelt alkoholisták között is jelentős volt azoknak a száma, akik *olyan foglalkozást folytattak, amely iskolai végzettségüknek nem felelt meg*. (7. tábla).

7. Az egyetemi és középiskolai végzettségű alkoholisták megoszlása társadalmi csoport szerint
(%-ban)

Társadalmi csoport	Férfi		Nő	
	egyetemi	közép-iskolai	egyetemi	közép-iskolai
	végzettségű			
Értelmiségi	67,0	16,4	63,1	13,0
Egyéb szellemi	13,7	33,5	15,8	40,7
Ipari, építőipari és közlekedési szakmunkás	6,1	22,9	-	3,7
Ipari, építőipari és közlekedési betanított és segédmunkás	5,2	14,0	-	7,4
Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai dolgozó	5,2	9,2	5,3	11,1
Egyéb	2,8	4,0	15,8	24,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

5. Az alkoholizmus okai

5.1 AZ ALKOHOLIZMUS OKAIRA VONATKOZÓ ELMÉLETEK

Az alkoholizmus okaira vonatkozóan számtalan és igen sokfajta elméletet dolgoztak ki. Ehhez a probléma összetett voltán kívül az is hozzájárult, hogy igen sok tudományág képviselői foglalkoztak az iszákosság okainak magyarázatával, és minden kutató érthetően saját tudományának szemszögéből nézte és annak területén kereste az okokat. Az orvosok legtöbbször a fiziológiai elméletek hívei, de közöttük az elmegyógyászok pszichikai betegségként kezelik az alkoholizmust; a pszichológusok a lelki fejlődés rendellenességeivel, lelki sérülésekkel magyarázzák; a szociológusok a környezeti, társadalmi tényezők fontosságára hívják fel a figyelmet; a kulturantropológusok a társadalmi elemek közül a kultúra hatását emelik ki stb.

Ezt a sok elméletet az áttekinthetőség kedvéért itt három nagy csoportba soroljuk:^{16/}

1. biológiai elméletek
2. lélektani elméletek
3. szociológiai elméletek

5.1.1 Biológiai elméletek

A biológiai nevezhető elméletek szerint az alkoholizmusnak valamilyen szervi oka van, vagy a szervezet működésével, anyagcseréjével lehet összefüggésbe hozni. Hely hiányában, és mivel a KSH Népeségstudományi Kutató intézetének vizsgálata nem terjedt ki ilyen tényezőkre, itt nem kíséreljük meg az összes ilyen elméletet felsorolni, csak néhány jellemzőbb magyarázatot mutatunk be. Ezek:

- az alkoholizmust allergiás tényező okozza, az élelmiszerallergiákhoz hasonlít;^{17/}

^{16/} Az alkoholizmusra vonatkozó elméleteket részletesen áttekintik többek között a következő munkák:
Jellinek, E. M.: The Disease Concept of Alcoholism. New Haven, Hillhouse Press. 1960. 246. old.
Chafetz, M. E. - Demone, H. W.: Alcoholism and Society. New York, Oxford University Press. 1962. 320. old.
Kessel, N. - Walton, H.: Alcoholism. Harmondsworth, Penguin Books. 1965. 192. old.

A magyar nyelvű szakirodalomban többek között:

Levendel L. - Mezei A.: Személyiség és tuberkulózis. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1965. 78-80. old.

^{17/} Erre az álláspontra helyezkedik az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában működő Alcoholics Anonymous társaság, amely volt alkoholistákat fog össze. Lásd: *Alcoholics Anonymous*: The Story of How More Than 100 Men Have Recovered from Alcoholism. New York, Works Publishing Co. 1939. *Alcoholics Anonymous*: The Story of How Many Thousands of Men and Women Have Recovered from Alcoholism. New and rev. ed. New York, Alcoholics Anonymous Publishing. 1955.

- az alkoholizmus okát a táplálkozás hiányosságaiban kell keresni^{18/}, így különösen a B-vitamin hiányában;^{19/}

- az alkoholizmus oka a belső elválasztású mirigyek bizonyos elváltozása;^{20/}

- az alkoholizmus öröklődik, és pedig a mellékvese működésében jelentkező elváltozások útján;^{21/}

- az alkoholizmus oka agyi elváltozás.^{22/}

Eddig egyetlen biológiai elméletet sem sikerült meggyőzően bizonyítani. Majdnem mindegyikkel kapcsolatban felmerül az a kérdés, hogy a megállapított elváltozások, rendellenes funkciók vajon nem az alkoholizmus következményei-e, nem az erős ivás hatására lépnek-e fel és csak erősítik a már kialakulóban lévő alkoholizmust. Összefoglalva azt lehet mondani, hogy nincsen kizárva, hogy az alkoholizmusnak biológiai oka van, vagy még inkább biológiai oka is van, de ezt jelen pillanatban nem lehet biztosan állítani.

5.1.2 Lélektani elméletek

A lélektani elméletek a személyiségben keresik az iszákosság okát: valamilyen ok miatt az alkoholista személyisége nem fejlődött teljesen egészségesen, ezért nem képes a pszichológiailag normális körülmények között örömet találni, vagy nem képes a problémáival megbirkózni, és a ránehezedő lélektani terhelés elől az ivásban keres kiutat.

A különböző lélektani iskolák alapfelfogásuknak megfelelően különböző tényezőkkel magyarázzák, miért nem fejlődött normálisan az alkoholista személyisége:

- Freud először erős gyermekkor orális (a szájhoz kapcsolódó) hatásokkal, későbbi műveiben elfojtott homoszexualitással magyarázta az iszákosságot;^{23/}

- Freud követői továbbfejlesztették ezeket a gondolatokat; Karl Abraham például azt mondja, hogy az ember válik alkoholistává, akit gyermekkorában erős frusztrációk (csalódások, sikertelenségek) értek az anya részéről, ezért a normálisnál nagyobb mértékben identifikálódott apjával és így homoszexuális tendenciák alakultak ki; az alkohol így a szexualitást helyettesítheti;^{24/}

^{18/} Williams és munkatársai szerint a jó táplálkozás a gyermekkortól kezdve csökkenti az alkoholizmus kifejlődésének valószínűségét. Lásd: Williams, R.J. - Berry, L.J. - Beerstecher, E.: Biochemical Individuality. III. Genotropic Factors in the Etiology of Alcoholism. *Archives Biochemistry and Biophysics*. Vol. 23. 1949. 275-290. old. Lásd még Westerfield, W.W. - Lawron, J.: The Effect of Caloric Restriction and Thiamin Deficiency on the Voluntary Consumption of Alcohol by Rats. *Quarterly Journal of Studies on Alcoholism*. Vol. 14. 1953. 378-384. old.

^{19/} Mardones, R.J.: On the Relationship Between Deficiency of B vitamins and Alcohol Intake in Rats. *Quarterly Journal of Studies on Alcoholism*. Vol. 12. 1951. 563-575. old.

^{20/} Tintera, J.W. - Lowell, H.W.: Endocrine Treatment of Alcoholism *Geriatrics*. Vol. 4. 1949. 274-280. old.

^{21/} Smith, J.J.: A Medical Approach to Problem Drinking. *Quarterly Journal of Studies on Alcoholism*. Vol. 10. 1949. 251-257. old.

^{22/} Little, S.C. - Mc Avoy, M.: Electroencephalographic Studies in Alcoholism. *Quarterly Journal of Studies on Alcoholism*. Vol. 13. 1952. 9-15. old.

^{23/} Freud, S.: Contributions to the Psychology of Love. The Most Prevalent Form of Degradation in Erotic Life (1912.) in: *Collected Papers*, Hogarth. London. Vol. 4. 203-216 old. (1925).

Freud, S.: Mourning and Melancholia (1917.) in: *Collected Papers*, i. m. Vol. 4. 152-170. old.

Freud, S.: Three Contributions to the Theory of Sex. 4. kiadás. Washington. Nervous Mental Diseases Publishing House. 1930.

^{24/} Abraham, K.L.: The Psychological Relations Between Sexuality and Alcoholism. *Selected Papers*, Institute of Psychoanalysis. Hogarth Press London. 1927.

- *Adler* ezzel szemben azt állítja, hogy az alkoholizmus gyökerénél kisebbrendűségi érzéseket találunk; ezek úgy alakulnak ki, hogy az anya gyermekkorában túlságosan elkényeztette a későbbi alkoholistát, így abban nem fejlődött ki a felnőtt élettel járó frusztrációk elviselésének képessége;^{25/}

- *Menninger* "Az ember önmaga ellen" című könyvében kifejtett álláspontja szerint az alkoholista a szüleitől elszenvedett frusztrációk miatt haragszik szüleire, haragja miatt büntudatos és önmagát bünteti az alkoholizmussal, amely a lassu öngyilkosság egyik formája;^{26/}

- *Schilder* a gyermekkori állandó bizonytalanságban látja az alkoholizmus okát, ennek következtében ugyanis a gyermek a szülei részéről megnyilvánuló bizonytalanságot átviszi a társadalomra és nem tud megfelelő társadalmi kapcsolatokat kialakítani embertársaival;^{27/}

- *Strecker* szerint az introvertált (befelé forduló) személyiségű emberek isznak, mert az alkoholfogyasztás hatására könnyebbé válik számukra a társadalmi érintkezés;^{28/}

- *Meerlo* szerint az alkoholista általában a cyclothymiás személyiség típusba tartozik és az alkoholfogyasztás célja az örömszerzés, a felszabadultság elérése;^{29/}

- több elméleti irányzat elemeit ötvözte össze az a felfogás, amely az alkoholizmus kialakulásában nagy szerepet tulajdonít a férfinak a nőkhöz fűződő különleges kapcsolatának; ennek gyökere az lenne, hogy az alkoholista férfit gyermekkorában anyja vagy túlkényeztette, vagy teljes mértékben uralkodni akart rajta. Ezért a férfi felnőttkorában is arra törekszik, hogy elkényeztessék, védjék, uralkodjanak rajta. Ennek eszköze e felfogás szerint a lerészegedés is, mert ebben az állapotban felesége vagy élettársa kénytelen vele gyermekként foglalkozni. "Az alkoholizmus visszatérés a mellhez", mondja ez az elmélet. Az alkoholista ezért feleségét is úgy választja meg, hogy anyáskodjon vagy uralkodjon rajta.^{30/} Mintegy anyja mását keresi a nőkben. Ez nyilvánul meg abban is, hogy az alkoholisták gyakran választanak *idősebb feleséget vagy élettársat*.^{31/}

^{25/} *Adler, A.* : The Individual Psychology of the Alcoholic Patient. *Journal Crim. Psychopath.* Vol. 3. 1941. 74-77. old.

^{26/} *Menninger, K.A.* : Man Against Himself. New York, Harcourt Brace, 1938.

^{27/} *Schilder, P.* : The Psychogenesis of Alcoholism *Quarterly Journal of Studies on Alcoholism.* Vol. 2. 1941. 277-292. old.

^{28/} *Strecker, E.A.* : Chronic Alcoholism: A Psychological Survey. *Quarterly Journal of Studies on Alcoholism.* Vol. 2. 1941. 12-17. old.

^{29/} *Meerlo, J.A.M.* : Artificial Ecstasy. A Study of the Psychosomatic Aspects, of Drug Addiction. *Journal of Nervous and Mental Diseases.* Vol. 115. 1955. 246-266. old.

A pszichiátriai körképek és az alkoholizmus kapcsolatával foglalkozik a magyar szakirodalomban:
Dr. Kardos Gy. - Dr. Mária B. : Alkoholizmus és endogén pszichózisok. *Ideggyógyászati Szemle.* 1967. márc. 3. sz.

^{30/} *Navratil, L.* : Die Rolle der Ehefrau in der Pathogenese der Trunksucht. *Wiener Zeitschrift für Nervenheilkunde.* Vol. 14. 1957. 90-97. old. *Jones*: i.m.

^{31/} Ilyen megállapításra jutott:
Duchene, H. - Schutzenberger, M.P. - Biro, J. : Particularités de l'écart d'âge des couples dont le mari est alcoolique. *Bulletin de l'Institut National d'Hygiène.* Vol. 7. 1952. 609-612. old.

A legkorszerűbbnek látszó felfogás szerint azonban nincs speciális alkoholista személyiség-típus, hanem több, különböző személyiségű ember hajlamos arra, hogy alkoholistává váljék. Jones^{32/} vizsgálataiban hét ilyen személyiség-típust különböztet meg: 1. az anyától függő típust, 2. a kisebbrendűségi érzést mutató típust, 3. a társadalmi kapcsolatok normális kialakítására képtelen típust, 4. a "birka-típust", aki infantilis és mindig valaki alá akarja magát rendelni, hogy vezessék (Jones az utóbbi három típus kialakulásának okát a nehéz gyermekkorban, emocionális elhagyatottságban látja), 5. a rejtett vagy nyílt szexuális aberrációkat, elsősorban homoszexualitást mutató típust, 6. a látens Oedipus-komplexumos típust, 7. a valóságtól való menekülés céljából ivó típust.

Kessel és Walton^{33/} az alábbi típusokat különböztetik meg: 1. az éretlen személyiséget, aki nem érte el a felnőttkorhoz megfelelő érzelmi érettséget és ezért nem tud a felnőttkori szerepekhez alkalmazkodni, 2. a gyermekkorban elkényeztetett embert, aki ezért később nem képes a frusztrációkat elfogadni, 3. a szexuális problémákkal küzdő embert, aki azért iszik, mert reméli, hogy ennek hatása elősegíti a normális szexuális magatartást, vagy mert az csökkenti az abnormális magatartás (homoszexualitás) miatt jelentkező szégyenérzetet, (a homoszexuális számára a kocsma férfitársasága vonzó), 4. az önmagát büntetni kívánó embert, 5. a nagy stresszeknek kitett embert.

Összefoglalva azt lehet mondani, hogy a pszichológiai elméletek számos olyan tényezőt tártak fel, amelyek az egyes ember alkoholizmusának kifejlődésében szerepet játszanak. Nem magyarázzák meg azonban az alkoholizmus előfordulásában a társadalmak, kisebb társadalmi csoportok, rétegek között mutatkozó nagy különbségeket. Nem adnak választ arra a kérdésre, hogy: 1. vajon a személyiség rendellenes fejlődését okozó tényezők eltérő erővel hatnak-e az egyes társadalmakban és csoportokban, és 2. vajon a rendellenes személyiség-fejlődésű emberek minden társadalomban és csoportban egyformán alkoholistákká lesznek-e, és ha nem (ami biztosnak látszik), akkor mi az oka annak, hogy itt vagy ott iszákossokká válnak, másutt viszont más uton keresnek, sőt találnak megoldást személyiségük problémáira. Ezekre a kérdésekre keresnek választ a szociológiai elméletek.

5.1.3 Szociológiai elméletek

Ezek az elméletek abból indulnak ki, hogy mivel az alkoholizmus előfordulásának gyakorisága társadalmanként, csoportonként, rétegenként, vidékenként eltérő, feltétlenül kell hogy legyenek környezeti, társadalmi tényezők, amelyek az alkoholizmus elterjedtségét befolyásolják.

A szociológiai elméletek első, a pszichológiai elméletekhez közelálló csoportja a "társadalmisítási" vagy szocializációs folyamatok hibáiban látja az alkoholizmus okát. Alapja az a felfogás, hogy az ember "nem születik embernek, hanem emberré nevelődik", vagyis élete folyamán, elsősorban gyermekkorában tanulja meg, hogyan kell viselkednie a társadalomban, milyen szerepeket (pl. a munkatárs, a szülő, a házastárs szerepét) kell elvállania, ekkor sajátítja el azokat az ismereteket és normákat, amelyek az emberek együttműködését szabályozzák, és "interiorizálja" (elfogadja, magáévá teszi) azoknak parancsait.^{34/}

^{32/} Jones, H.: *Alcoholic Addiction. A Psycho-Social Approach to Abnormal Drinking.* London. Tavistock Publications. 1963. 210. old.

^{33/} Kessel-Walton: *i. m.*

^{34/} A társadalmisítási vagy szocializációs folyamatra vonatkozóan lásd például Baumann, Z.: *Általános szociológia.* Budapest. Kossuth. 1967. 602. old.
Broom, L. -Selznick, P.: *Sociology.* New York. Harper and Row. 1963. 746. old.

A szocializálási folyamat nem mindig megy végbe zökkenőmentesen. Előfordulhat, hogy nem látja el az egyént olyan személyiség-strukturával, amely szükséges ahhoz, hogy társadalmilag elfogadott módon birkózzék meg azokkal a követelményekkel és stresszekkel, amelyek társadalmi környezetéből származnak. Ennek hatása általában később, felnőtt korban jelentkezik. A szocializációs folyamat hibái következtében alakul ki az antiszociális és az aszociális magatartás. Az előbbi szembefordul a társadalommal (pl. bűnözés), az utóbbi elszakad a társadalomtól (a társadalomból kiszakadt csavargó-életforma, az ideg- és elmebetegségek, az alkoholizmus és kábítószer-élvezet, és legszélsőségesebb formájában az öngyilkosság).^{35/} Ezekből az elméletekből tehát az következik, hogy az egyén alkoholizmusának okát elsősorban a gyermekkori nevelési folyamatok hibáiban kell keresni.

A szociológiai elméletek második csoportja nem annyira a társadalom-pszichológiai folyamatokra, mint inkább a társadalom norma- és értékrendszerének következetlenségeire helyezi a súlyt. Ennek a felfogásnak legismertebb képviselője Merton.^{36/} Durkheim anómia-fogalmát^{37/} fejlesztette tovább és azt mondta: a társadalmi struktúra legfontosabb elemei azok az értékek, célok, amelyeknek elérését az egyes emberek kívánatosnak tartják, valamint azok az eszközök, amelyekkel ezeket a célokat a társadalom felfogása szerint el lehet érni. Ha bizonyos embercsoportok, rétegek, osztályok a rendelkezésükre álló társadalmilag elfogadott eszközökkel nem tudják a társadalmilag elfogadott célokat elérni, akkor következik be az anómia vagy a normáktól való elszakadás állapota. Ennek több formája lehet, attól függően, hogy a célokat a normális módon el nem érők csak a célokat, vagy csak a legális eszközöket, vagy mind a kettőt elutasítják: 1. A vagyon elleni bűncselekmények elkövetői elfogadják az amerikai társadalom céljait (meggazdagodás), de nem a megengedett eszközöket alkalmazzák azoknak elérésére. 2. Merton ritualizmusnak nevezi azt a viselkedést, amely akkor is az intézményes utakhoz ragaszkodik, amikor már nem hisz az értékekben. 3. "Visszavonulás" jellemzi azokat az embereket, akik sem az intézményes eszközöket, sem az értékeket nem fogadják el. Ide tartoznak a csavargók, kábítószerélvezők, alkoholisták.^{38/39/}

A szociológiai elméletek harmadik nagy csoportja a kulturának, - éspedig mind a társadalom makrokulturájának, mind a kisebb csoportok mikrokulturájának, - hatását hangsúlyozza. A kulturális elmélet amerikai képviselői abból indulnak ki, hogy az Egyesült Államokban élő különböző etnikai csoportokban az alkoholizmus előfordulási aránya nagyon eltérő. Elsősorban az irek nagyfokú és a zsidók minimális iszákosságára mutatnak rá. Feltételezik, hogy ennek oka nem lehet sem az öröklődésben (mert a zsidók igen különböző eredetűek), sem az életkörülményekben, táplálkozásban, sem az eltérő személyiségekben, sőt ez utóbbit tekintve - ha feltételezzük, hogy az alkoholizmust csak a pszichológiai stresszek mennyisége határozná meg - a zsidók között több alkoholistát kellene találni, mert a zsidók az amerikai ireknél erősebben elkülönül

^{35/} Az antiszociális és aszociális magatartásoknak a szocializálás hibáival való összefüggésére vonatkozóan lásd például Mead, E. - Mead, F.: *Man Among Men*. Englewood Cliffs. Prentice, Hall, 1965.

^{36/} Merton, R. K.: *Social Theory and Social Structure*. Glencoe. The Free Press, 1957. 646. old.
Merton, R. K. - Nisbet, R. A.: *Contemporary Social Problems*. New York. Harcourt, Brace and World, Inc. 1961. 754. old.

^{37/} Durkheim, E.: *Az öngyilkosság*. Budapest. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1967.

^{38/} A Merton-féle anómia fogalomnak az alkoholizmus kutatásában való használhatóságát tárgyalja Snyder tanulmánya a következő kötetben: Clinard, M. D. (szerk.): *Anomie and Deviant Behavior*. New York, The Free Press Of Glencoe, 1964. 324. old.

^{39/} Merton a társadalmi normákkal való szembehelyezkedésnek még egy esetét különbözteti meg, amikor egy csoport elveti az uralkodó normákat és helyükre új célokat és új eszközöket akar állítani. Jellemzője, hogy nemcsak elutasít, hanem valami újat akar megvalósítani.

kisebbségi csoportot alkotnak. Ezzel szemben a zsidó és ir mikrokulturának az alkoholfogyasztásra vonatkozó eltérő állásfoglalása magyarázatot ad az iszákosság különböző előfordulására. Az ir kultúra ugyanis nem itéli el, sőt bizonyos szimpátiával kezeli a részeg embert, ezzel szemben nem építi bele a szeszesitalfogyasztást a vallási és társadalmi élet rituális szokásai közé. A zsidók viszont erősen elítélik a részegséget, de vallási szertartásaik keretében fogyasztanak bort.^{40/}

Ebből egyes kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy az alkoholizmus ott fordul elő ritkábban, ahol a szeszesitalok fogyasztása "a szocializációs folyamat szerves része, ahol erkölcsi szimbolizmusok kapcsolódnak hozzá és ahol gyakran kerül rá sor a csoport ritusainak keretében." Itt ugyanis nincsenek konfliktusos magatartások az alkoholfogyasztásra vonatkozóan. "Ahol viszont ilyen konfliktusok vannak és nem lehet az ivási viselkedést beleépíteni az egészséges szociális ivásba, és ahol a társadalmi kereteken kívül isznak (pusztán emocionális problémák megoldására), ott az alkoholizmus nagy potenciális veszély."^{41/}

Egy másik felfogás szerint azokban a társadalmakban, ahol az ivást nem itélik el, gyakran fordul elő a lerészegedés, de ez nem jelenti a normákkal való éles szembehelyezkedést, ezért az iszákosság ritkábban jár együtt pszichológiai defektusokkal. Ahol viszont az ivást szigorúan elítélik, ott az iszákosok általában vagy élesen szembehelyezkednek a társadalommal, kiszakadnak belőle, vagy nem képesek a rájuk nehezedő stresszeket elviselni; ezért az iszákosság gyakran együtt jár más súlyos problémákkal.^{42/}

A különböző népcsoportokhoz hasonlóan az egyes társadalmi rétegekben is erős eltéréseket mutattak ki az ivási szokások és a részegségről való nézetek tekintetében.^{43/} Nagyon eltérnek a férfiak és a nők szeszfogyasztási szokásai is, s ezt szintén a társadalomnak a férfiak és nők ivásáról alkotott eltérő felfogásával magyarázzák. Egyes kutatók kiemelték, hogy az ivásra legtöbbször kislétszámú - két-hat emberből álló - csoportokban kerül sor és ezek a kis csoportok határozzák meg az egyén ivási szokásait.^{44/} Mások az ivás leggyakoribb helyének, a kocsmának tanulmányozását tartják fontosnak.^{45/} Megállapították például, hogy az angol kocsmáknak a skót kocsmákénál kulturáltabb légköre (és az a tény, hogy Angliában az asszonyok is elmennek a kocsmába) hozzájárul ahhoz, hogy Angliában kevesebb az alkoholista, mint Skóciában.^{46/}

^{40/} Az irek és zsidók alkoholizmusával foglalkozó munkák:

Bales, R. F.: The Fixation Factor in Alcoholic Addiction: An Hypothesis Derived from a Comparative Study of Irish and Jewish Social Norms. Nem publikált doktori disszertáció. Harvard University. 1944. Hivatkozik rá: *Bales, R. F.*: Attitudes Toward Drinking in the Irish Culture. *Pittman, D. J. - Snyder, Ch. R.*: Society, Culture and Drinking Patterns, New York. Wiley. 1962. 616. old. *Snyder, Ch. R.*: Culture and Jewish Sobriety: the Ingroup-Outgroup Factor. *Pittman-Snyder: I. m.*

^{41/} *Chafetz-Demone*: I. m. 26. old.

^{42/} *Kessel-Walton*: I. m. 52-53. old.

^{43/} *Stone, G. P.*: Drinking Styles and Status Arrangements. in: *Pittman-Snyder: I. m.*

^{44/} *Allardt, E.*: Drinking Norms and Drinking Habits. in: Drinking and Drinkers. Helsinki. Finnish Foundation for Alcoholic Studies. 1957, 49-56. old.

Kuusi, P.: Alcohol Sales Experiment in Rural Finland. Helsinki. Finnish Foundation for Alcohol Studies. 1957.

^{45/} *Clinard, M. B.*: The Public Drinking House and Society. *Pittman-Snyder, I. m.*

^{46/} *Kessel-Walton*: I. m.

Végül kiemelik maguknak az ivási szokásoknak a hatását. Például azt a tényt, hogy Franciaország és Olaszország egyformán nagy bortermelő országok, de a francia alkoholizmus mégis sokkal nagyobb, mint az olasz, ezt azzal is magyarázzák, hogy mások az alkoholfogyasztási szokások: a francia bortermelő vidékeken egész nap isznak, az olaszok viszont csak étkezéskor isznak.^{47/}

Összefoglalva azt lehet mondani, hogy társadalmi tényezők vitathatatlanul szerepet játszanak az alkoholizmus elterjedésében, tehát meg lehet velük magyarázni, hogy a különböző társadalmakban, rétegekben, csoportokban miért eltérő az iszákosság előfordulása, de nem okolják meg azt, hogy az egyik ember miért válik alkoholistává, a másik pedig miért nem. Ennek megmagyarázásához pszichológiai (és esetleg biológiai) elmélet szükséges. *Az alkoholizmust tehát több tényező összejártsága okozza.*

A KSH Népelességtudományi Kutató Intézetének az alkoholizmusra vonatkozó vizsgálataiban abból a hipotézisből indultunk ki, hogy vannak bizonyos lélektani jellemzők és élmények, (esetleg, biológiai adottságok), amelyek az egyes embert az "alkoholizmusra hajlamossá" teszik, de hogy az illető tényleg alkoholistává válik-e (vagy más kutatás keres ebben a helyzetben), az társadalmi hatásoktól függ. Az egyéni lélektani és a társadalmi-kulturális hatások egymáshoz viszonyított fontossága eltérő lehet: vannak, akik látszólag túlnyomórésztben a környezet hatására válnak iszákosokká, másokat viszont elsősorban lélektani adottságaik és élményeik taszítanak az alkoholizmus felé. Részletesebben kifejtve: feltételeztük, hogy elsősorban az válik alkoholistává, aki élete során - elsősorban fiatal korában - környezetében közvetlen tapasztalatokat szerez az alkohol nagymértékű fogyasztásáról, később lelki sérülések érik, kitűzött céljait nem tudja elérni (frusztrációkat szenved), és akit ebben a helyzetben részben egyéni adottságai, részben a társadalmi környezet normái az alkohol mámorára felé löknek, illetve attól nem tartanak vissza. Az alkoholfogyasztás azonban nem oldja meg a problémákat, az iszákosság ugyanis tovább rontja az egyén helyzetét, súlyosbítja pszichológiai problémáit. E hipotézis szerint tehát a pszichológiai és társadalmi tényezők együttesen alakítják ki az alkoholizmust.

5.2 A VIZSGÁLATBÓL AZ ALKOHOLIZMUS OKÁIRA NÉZVE LEVONHATÓ KÖVETKEZTETÉSEK

Az alkoholizmus okára vonatkozó hipotézisünket az ambuláns elvonókurán részt vett alkoholisták beteglapjainak vizsgálata alapján nem lehet sem teljesen megerősíteni, sem megcáfolni. Ehhez további vizsgálatok szükségesek. Bizonyos támpontokat azonban ebből a vizsgálatból is kaphatunk a hipotézis helyességére, valamint az egyes társadalmi és a lélektani okok fontosságára vonatkozóan.^{48/}

^{47/} Kessel-Walton: I. m.

^{48/} Figyelembe kell azonban venni, hogy minden vizsgálati eredmény az alkoholisták ellenőrizhetetlen bemondásain alapul. Az eredmények tehát nem a tényleges helyzetet, hanem az alkoholistáknak a tényleges helyzetről kifejtett véleményét tükrözik. Ezek a vélemények lehetnek öntudatlanul vagy tudatosan torzítottak.

Arra a kérdésre: "Hogyan szokott rá az ivásra?"^{49/}, az alkoholisták nagy része olyan választ adott, amely környezeti hatásra (a szülők, házastárs, barátok, munkatársak, katonaság^{49/}) engedett következtetni (8. tábla). A férfiaknak körülbelül 3/4-e, a nőknek pedig több mint fele említ ilyen hatásokat. Ezzel szemben viszonylag kevesen, a férfiaknak egytizede, a nőknek több mint egynegyede nevezett meg valamilyen tragikus eseményt (pl. hozzátartozó halálát), vagy nehéz életkörülményeket (pl. rossz házasságot) az alkoholizmusra való rászokás okaként. Tehát aránylag kevesen hozzák kapcsolatba iszákosságukat valamilyen lelki sérüléssel.

8. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogyan szoktak rá az ivásra

(%-ban)

Hogyan szokott rá az ivásra	Férfi	Nő
Szülei szoktatták rá	14,7	14,0
Házastársa szoktatta rá	0,4	9,5
Munkahelyén szokott rá	7,4	8,0
Katonaságnál szokott rá	7,5	-
Barátai szoktatták rá	44,5	23,0
Egyszeri tragikus esemény miatt szokott rá	4,5	13,4
Rossz életkörülmények miatt szokott rá	5,4	14,4
Saját bora volt	2,0	2,6
Kivánja az alkoholt	1,6	2,0
Egyéb és ismeretlen	12,0	13,1
Összesen	-100,0	100,0

Lényeges különbségek vannak a rászokás oka tekintetében a férfiak és nők között. A nők között sokkal kisebb azoknak az aránya, akiket a barátok szoktattak rá az ivásra, viszont nagyobb a házastárs szerepe, mint a férfiak esetében. A nők általában a férfiaknál sokkal nagyobb arányban említenek lelki sérüléseket az alkoholizmus okaként. Ez igazolni látszik azt a tételt, hogy a férfiak alkoholizmusában nagyobb szerepe van a társadalmi környezetnek, a nők körében viszont sokkal inkább szükséges komoly lelki sérülés ahhoz, hogy alkoholistákká váljanak.^{50/}

49/ Érdemes rámutatni, hogy a férfiaknak elég nagy része, 7,5 %-a a katonaság során szokott rá az ivásra, tehát a katonaság körében van olyan szubkultura, amely az ivásra való rászokást elősegíti.

50/ Hasonló következtetésre jutott a KSH első vizsgálata az alkoholizmusról. Lásd: Az elvonókurán részt vett budapesti alkoholisták társadalmi jellemzői. I. m.; Dr. Vukovich György: I. m., valamint: Dr. Böszörményi Zoltán - dr. Stráglí Gyula: Adatok a női alkoholizmus kérdéséhez. *Ideggyógyászati Szemle*, 1960. Vol. 13. 389-400. old. Dr. Simkó Ervin - Dr. Donászy Marianne - G. Kiss Judit: Trinkcharakteristika der trink-süchtigen Frauen. - Előadás a milánói nemzetközi kongresszuson. 1968.

Alátámasztja ezt az alkoholisták válasza azokra a kérdésekre, hogy "Kivel és hol iszik?" A nők között sokkal több a magányos ivó (9. tábla). A nők tehát inkább igyekeznek alkoholizmusukat elrejtteni. Éppen ezért egyötödük csak otthon iszik (21 %), viszont a férfiak között alig vannak csak otthonukban ivók (3 %). A férfiak ivásának helye legtöbbször az italbolt, vagy társaság, tehát náluk az alkoholfogyasztás sokkal inkább összekapcsolódik a társas érintkezéssel, mint a nők esetében.

A családi környezet hatásának erejét láthatjuk abban a tényben is, hogy a házias alkoholista nők felének (49 %) *férje* is iszik, és az összes nőnek egytizedét férjük szoktatta rá az ivásra. A férfi alkoholisták között ezek az arányok sokkal kisebbek (a feleségek 7 %-a iszik és 0,4 %-a szoktatta rá férjét az ivásra).

Ugyancsak környezeti hatásoknak, az iszákosság "eltanulásának" nagy jelentőségére mutat az a tény, hogy az alkoholisták felének (férfiak: 51 %, nők 48 %) egyik vagy mindkét *szülője ivott*. Nagy túlsúlyban van az apa iszákossága, de érdemes figyelni rá, hogy az alkoholista nők között többen vannak, akiknek csak az anyja vagy anyja is ivott (nők: 9 %, férfiak: 5 %). Tehát az anya iszákosságának, mint példaképnek különösen leányai alkohol fogyasztási szokásainak kialakulására van erős hatása (9. tábla).

9. Az alkoholisták válaszai arra kérdésre, kivel isznak

Kivel iszik	(%-ban)	
	Férfi	Nő
Egyedül	19,0	39,9
Társaságban	60,5	38,6
Egyedül is és társaságban is	9,9	9,2
Egyéb és ismeretlen	10,6	12,3
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A szülők iszákossága azonban ugylátszik inkább mint példa hat, nem annyira maguk a szülők szoktatják rá a gyermeket fiatalkorában az ivásra. Ugyanis a vizsgált alkoholistáknak csak egyötöde (férfiak: 20 %, nők: 19 %) *ivott gyermekkorában szeszesitalt*, tehát kevesebben, mint amennyinek egyik vagy mindkét szülője iszákos volt.

Az alkoholisták megoszlása aszerint, hogy *hány éves koruk óta isznak*, azt mutatja, hogy a rendszeres ivás túlnyomórészt később, a felnőttkor küszöbén vagy elején kezdődik a férfiak körében. A nők általában még később kezdenek inni. Ebből is arra lehet következtetni, hogy a környezeti hatások kisebb szerepet játszanak alkoholizmusukban (10. tábla).

A férfi és a nő alkoholisták közötti különbség mutatkozik meg abban is, ahogyan az alkoholisták visszatekintenek gyermekkorukra. A megkérdezett nők 39, a férfiak 35 %-a mondta nehéznek, rendezetlennek gyermekkorát (vagy anyagi vagy családi okok miatt, vagy mert nem a szüleik mellett nőttek fel). Kétségtelenül nehéz egy ilyen összefoglaló értékelésből messzemenő következtetéseket levonni, mégis feltételezhető, hogy akik gyermekkorukat szomorú korszakként jellemzik, ebben az időszakban olyan lelki sérüléseket szenvedtek, amelyek az alkoholizmus kifejlődése szempontjából nem lényegtelenek. Az minden esetre összhangban

van a korábbi megállapításokkal, hogy a nők között többen emlékeznek vissza gyermekkorukra, mint vigasztalan élményre; ez is arra enged következtetni, hogy a nők iszákosságában a lelki sérüléseknek fontos szerepe van (11. tábla.^{51/}

10. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy hány éves koruk óta isznak (%-ban)

Hány éves korában kezdett rendszeresen inni	Férfi	Nő
10 éves és fiatalabb korban	2,2	2,7
11 - 14 éves korban	3,8	2,0
15 - 17 " "	13,2	4,5
18 - 19 " "	14,0	4,8
20 - 24 " "	32,5	16,9
25 - 29 " "	13,2	16,9
30 - 34 " "	8,9	20,4
35 - 39 " "	3,7	10,3
40 - 49 " "	3,2	12,0
50 - 59 " "	0,8	3,5
60 - 69 " "	0,1	0,4
70 és idősebb	-	-
Ismeretlen	4,4	5,6
Összesen	100,0	100,0

11. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy milyen volt gyermekkoruk (%-ban)

Milyen volt a gyermekora	Férfi	Nő
Jó, rendezett	60,5	57,9
Anyagiak miatt nehéz	16,5	15,6
Családi körülmények miatt nehéz	10,0	12,3
Anyagi és családi körülmények miatt nehéz	3,7	5,0
Nem szülei mellett nőtt fel	4,0	5,5
Egyéb	0,8	0,8
Ismeretlen	4,5	2,9
Összesen	100,0	100,0

Ugyancsak pszichológiai problémák szerepére lehet következtetni abból a tényből, hogy a vizsgált alkoholistáknak, elsősorban a nőknek az össznépeességnél kisebb része él házasságban (lásd 22. oldal). Az elváltak, és különösen az "inkongruens" családi állapotban élők (különélő házaspár, valamint nem a házastársával együttélő) különösen az alkoholista nők között gyakoribbak, mint az össznépeességben. Ez ismét arra enged következtetni, hogy a nők alkoholizmusában nagyobb szerepet játszanak a pszichológiai problémák.

^{51/} Ezt az eredményt azonban két ok miatt nem lehet messzemenő következtetések levonására felhasználni: 1. Nem állnak rendelkezésünkre az össznépeességre vonatkozó adatok, ezért nem tudjuk megállapítani, hogy az alkoholisták véleménye gyermekkorukról eltér-e az átlagos felnőttektől. 2. az a tény, hogy az alkoholisták elég nagy része jónak, szépek mondta gyermekkorát, nem jelenti azt, hogy ezeket az alkoholistákat nem érték gyermekkorukban olyan hatások, amelyek az iszákosság későbbi kialakulásában szerepet játszhattak.

Végül a KSH első alkoholista vizsgálatához hasonlóan^{52/} ismét beigazolódott, hogy a budapesti alkoholista férfiak az átlagosnál nagyobb arányban választanak maguknál idősebb feleséget, élettársat. A vizsgálatban szereplő házasságos alkoholista férfiaknak 21 %-a élt idősebb feleséggel vagy élettárssal. Összehasonlításképpen megjegyezzük, hogy az 1965. évi házasságkötésekben az olyan házasságok aránya, ahol a feleség idősebb volt a férjénél, csupán 13 %.

Összefoglalásképpen azt mondhatjuk, hogy a KSH Népszégtudományi Kutató Intézetének vizsgálata a budapesti alkoholisták esetében az alábbi elméleteket látszik igazolni:

1. A közvetlen környezet (szülők, barátok, munkatársak, katonatársak) nagy szerepet játszik az alkoholizmus kialakulásában; tehát úgy látszik, hogy a budapesti alkoholisták körében az iszákosság inkább a környezethez, mikrokulturához való alkalmazkodásként alakul ki (Bales, Snyder, Allardt, általában a kulturális hatásokat hangsúlyozó elméletek), nem pedig a társadalmi céloktól és eszközöktől, egyszóval normáktól való elszakadást, visszavonulást, anómiát jelent (Merton). Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a mikrokörnyezet hatását kiemelő elméletek és az anómiás elméletek nincsenek szükségképpen ellentétben egymással, mert lehetséges, hogy az egyén elfordul az általánosan elfogadott társadalmi normáktól és egy kisebb csoportnak (amely az alkoholfogyasztást értékeli) normáit veszi át.

2. Abban, hogy az adott társadalmi csoportban, környezetben ki válik alkoholistává, pszichológiai adottságok, hatások játszanak szerepet; ezek közül különösen fontosak lehetnek egyeseknél a gyermekkori élmények (a freudizmus továbbfejlesztőinek elméletei, Adler, Schilder, Jones stb. megállapításai), és a másik nemhez fűződő kapcsolat jellege (Freud, Navratil, Jones). Pontosabban azonban az eddigi vizsgálat alapján nem tudunk ezekről a pszichológiai hatásokról mondani.

3. A férfiak és nők alkoholizmusa között igen lényeges különbségek vannak. Ezeket abban lehet összefoglalni, hogy a férfiaknál nagyobb szerepet játszanak a környezeti tényezők, a nőknél pedig a lelki sérülések.

^{52/} Az elvonókurán részt vett budapesti alkoholisták társadalmi jellemzői. I. m.

6. Az alkoholista életforma

A Népeśségtudományi Kutató Intézet vizsgálatánál az alkoholizmusnak olyan meghatározásából indulunk ki, amely e jelenséget betegségnek tekinti, amely egyaránt alááshatja az egészséget, a társadalmi kapcsolatokat és a gazdasági tevékenységet (lásd 18. oldal). E meghatározásból logikusan következik, hogy a kutatásnak foglalkoznia kellett az alkoholista életmódjával is, hiszen a feltételezés szerint az életformának is meg kell változnia az alkoholizmus következtében. A Népeśségtudományi Kutató Intézet vizsgálata az alkoholista életforma mutatójaként négy magatartást figyelt meg: az ivási szokások alakulását, a részeg állapotban tanusított viselkedést, a gazdálkodás módját és a munkahely változtatását, végül vizsgálta a mobilitást.

Az alkoholizmus egyes fázisainak leírásakor egyes magatartási formákkal is jellemeztük azokat, azaz bizonyos viselkedésekből következtetni lehet arra, hogy a megfigyelt személynek az alkoholizmusa mennyire haladt elő. Az egyes magatartás-típusok bekövetkezése nem szükségszerű, változik attól függően, hogy milyen az alkoholista személyisége, társadalmi háttere, alkoholizmusának előzménye stb. Éppen ezért szükséges a magatartások jellemzése előtt röviden foglalkoznunk az alkoholisták tipizálásával.

6.1 AZ ALKOHOLIZMUS TÍPUSAI

A nemzetközi irodalomban az alkoholizmus fázisainak leírása mellett találkozhatunk az alkoholizmus különböző típusainak elkülönítésével is. A legnevezetesebb *Jellinek* tipizálása: öt fő típust különböztet meg, de ezek mellett még három további, kevésbé gyakori típust is megemlít.^{53/} Fő típusai és ezek jellegzetességei a következők:

Alfa alkoholizmus. - Kizárólag pszichológiai jellegű függés az alkoholtól melyet a fogyasztói fizikai vagy érzelmi fájdalmainak tompítása céljából vesz rendszeresen igénybe. Nem jár az ivási szokások feletti kontroll elvesztésével és nem progrediál. A társadalmi és gazdasági kapcsolatokban zavarokat okozhat.

(*Jellinek* ezt a típusu alkoholizmust nem tekinti igazi alkoholista megbetegedésnek, mivel az alkohol fogyasztása más pathologikus állapot szimptomája.)

^{53/} *Jellinek*: The Disease Concept of Alcoholism. I. m. 36-41. old.

Béla alkoholizmus. - Mértéktelen ivás, amely idegrendszeri, gyomor- és májmegbetegedéseket okoz. A mértéktelen ivás gyakran valamely társadalmi csoport fogyasztási szokása, amely rossz táplálkozással jár együtt. Az említett testi egészségre vonatkozó panaszok mellett pszichés zavarok nem lépnek fel.

(Jellinek szerint a "Béla" típusu alkoholista sem tekinthető alkoholistának abban az értelemben, hogy alkoholizmusa nem önálló, sajátos betegség, hanem csupán szomatikus (testi) állapota romlik meg mértéktelen ivása miatt.)

Gamma alkoholizmus. - Ennél a típusnál már észlelhető a fogyasztási szokások feletti uralom elvesztése és határozott progresszió mutatható ki, mely az alkoholtól való pszichés függés irányában halad. Egyébként e típusnál az alkohollal szemben növekvő tolerancia tapasztalható. Magatartása - a kontroll elvesztése következtében - társadalmi kapcsolatait lehetetlenné teszi és mind anyagi, mind társadalmi helyzete romlik.

(Jellinek szerint a "Gamma" alkoholizmus az uralkodó típus az angolszász országokban.)

Delta alkoholizmus. - Ezt a típust jellemzik a "Gamma" típus sajátosságai, de a kontroll elvesztése itt nem azt jelenti, hogy ha egyszer elkezd inni, nem tudja abbahagyni, hanem nem képes hosszabb ideig alkohol nélkül meglenni, rendszeresen kell fogyasztania. Ugyanakkor fogyasztása nem vezet szükségszerűen részegséghez.

(Jellinek a francia alkoholistákat sorolja ebbe a csoportba.)

Epsilon alkoholizmus. - Periodikus jellegű; nagyobb időközökben a teljes lerészegedésig tartó ivási rohamok jellemzik.

Jellinek tipológiája nem sok segítséget nyújthat számunkra az alkoholisták osztályozásánál abból a célból, hogy jobban megérthessük a különböző alkoholista magatartások előfordulását vagy hiányát az alkoholizmus egyes stádiumaiban. Legfőbb hibája, hogy az egyes típusok leírásánál nem használja egységesen ugyanazokat a szempontokat, dimenziókat az alkoholizmus jellemzéséhez; az egyes típusokat az alkoholizmus szempontjából figyelembe veendő sajátosságok közül hol az egyikkel, hol a másikkal írja le, azaz a típusok hol egyik, hol a másik dimenzió mentén jellemeztetnek. Így azután a típus-kategóriák hiányosan definiáltak és nem zárják ki egymást.

Hasonlóan vegyesen használt szempontok szerint készült *Kessel és Walton* tipológiája is.^{54/} Hat típust különböztetnek meg, melyek a következők:

1. A *gyanuttalan* alkoholista, aki nem is tudja, hogy az alkohol rabjává vált, mert olyan jól türi az italt, hogy nem részegedik le. Általában más - az alkoholizmussal összefüggő - betegség miatt kerül orvos elé, aki esetleg felismeri, hogy betege alkoholista.
2. A *rendszeres, de mérsékelt* ivó, akinek minden nap innia kell, de meg tud állni az ivással, nem issza el egész pénzét.
3. A *kényszeres* alkoholista, aki nem minden nap iszik, de ha inni kezd, akkor addig folytatja, amíg pénze vagy szeszesital készletei tartanak, vagy elveszti öntudatát.
4. A *neurotikus* alkoholista, aki neurózisából keres kiutat az ivás révén.

^{54/} *Kessel-Walton*: I. m. 81-91. old.

5. A *szimptomatikus* alkoholista, akinek iszákossága valamilyen elmebetegség (esetleg agybetegség) következménye vagy megnyilvánulása.
6. A *rohamokban ivó* alkoholista, aki három-hat havonta egyszer iszik, de akkor napokon keresztül és igen nagy mennyiséget.

A fenti kategóriák nem nyújtanak teljes felsorolást és egymást nem is zárják ki. Az alkoholizmus előrehaladott stádiumában lévő, naponta lerészegedő iszákos például egyik kategóriába sem sorolható be, míg az első két kategória között csak minimális a különbség.

Az ismertetett két tipológia ezért nem sok segítséget nyújt konkrét vizsgálatok számára. Célszerű volna olyan tipológiát kialakítani, amely egyrészt összhangban volna az alkoholizmus szakaszaira vonatkozó elgondolásokkal, másrészt szempontjai tiszták és következetesek lennének, nem keverednének bennük a leíró és a magyarázó jellegű törekvések.

A Népességtudományi Kutató Intézet vizsgálata során nem törekedett arra, hogy a megfigyelések alapján azonnal típusokat alakítson ki. Az életformára vonatkozó eredményei viszont alkalmasak lehetnek arra, hogy egy leíró jellegű tipológia kialakításához alapanyagul szolgáljanak.

6.2 AZ ALKOHOLISTÁK IVÁSI SZOKÁSAI ÉS MAGATARTÁSUK ITTAS ÁLLAPOTBAN

Az ambuláns elvonókurán részt vett alkoholisták vizsgálata azt mutatja, hogy a kezelt betegeknek közel a fele naponta iszik, közel egyharmaduk hetente egyszer vagy többször, több mint egynegyedük pedig ritkábban (12. tábla). Az adatok arra mutatnak, hogy az elvonókurán kezelték közel fele "megrögzött ivó", akik azonban lehetnek rendszeres borfogyasztók (Jellinek-féle "Delta" típusúak), akiknél az ivás nem torkollik szükségszerűen a lerészegedésbe, de lehetnek olyan előrehaladott stádiumban lévő alkoholisták is, akiknek a mindennapi ivása már addig tart, míg minden pénzük elfogy, vagy öntudatukat is elvesztik.

Jellegzetes különbségek tapasztalhatók aszerint is, hogy az alkoholista nagyobb mennyiségű szesz elfogyasztásának hatására *hogyan viselkedik*. A vizsgált férfiaknak valamivel több mint egyharmada (36 %) mondta magát csendesnek, illetve számolt be botrányokozásról (36 %). A nők között kevesebben vannak a botrányokozók (26 %), viszont többen a csendes viselkedésűek (39 %). (13. tábla).

12. Az alkoholisták válaszai arra kérdésre, milyen gyakran isznak
(%-ban)

Milyen gyakran iszik	Férfi	Nő
Naponta	45,0	42,4
Hetenként többször	20,8	24,2
Hetenként egyszer	7,9	8,9
Ritkábban, mint hetenként	21,9	19,0
Ismeretlen	4,4	5,5
Összesen	100,0	100,0

13. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre,
hogyan viselkednek, ha részegek

(%-ban)		
Hogyan viselkedik, ha részeg	Férfi	Nő
Csendes	35,6	39,2
Jókedvtű	12,4	12,0
Ideges	7,6	10,4
Botrányt okoz (nem otthon)	33,7	23,5
Botrányt okoz (otthon)	2,4	2,0
Egyéb és ismeretlen	8,3	12,9
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

6.3 AZ ALKOHOLIZMUS ANYAGI HATÁSAI

Az alkoholizmus káros hatásai közül talán a legszembetűnőbb, de semmiképpen sem a legszomorúbb, az alkoholista anyagi romlása. Amint azt a 14. tábla mutatja, az alkoholista férfiak kb. egyötöde saját bevallása szerint több mint 800 Ft-ot költ havonta italra. Az alkoholista nők lényegesen kevesebbet költenek szeszesitalra.^{55/}

14. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre,
hoggy havonta mennyit költenek italra

(%-ban)		
Havonta mennyit költ italra	Férfi	Nő
0 - 49	2,5	10,8
50 - 99	3,8	6,3
100 - 199	12,7	21,0
200 - 399	23,4	25,1
400 - 599	18,3	12,3
600 - 799	10,5	5,5
800 - 999	5,4	2,5
1 000 - 1 499	9,0	2,4
1 500 - 1 999	3,7	1,5
2 000 -	2,6	0,7
Ismeretlen	8,1	11,9
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Az anyagi helyzet romlását tükrözi az is, hogy az alkoholistáknak adósságaik vannak, értéktárgyaikat, ruháikat zálogba adják, eladják. Jellemző, hogy az alkoholista férfiak inkább adósságokat csinálnak (21 %-uk, míg a nők 13 %-a), a nők inkább zálogházhoz folyamodnak (15 %-uk, ezzel szemben a férfiak 11 %-a). Az eladás mindkét nem esetében ritkább (6 %).

^{55/} Meg kell azonban jegyezni, hogy az italra költött összegre vonatkozó adatokban feltehetően különösen erős a torzítás, mely mind a két irányban elképzelhető.

6.4 AZ ALKOHOLIZMUS ÉS A MUNKAERŐ-VÁNDORLÁS

Külföldi tanulmányok foglalkoztak az alkoholizmusnak a foglalkozásszerű munkára való hatásával. Megállapították, hogy az alkoholisták munkateljesítménye csökkent, teljesítményük megbízhatatlan, időnkénti távolmaradásuk zavarja a folyamatos termelést, betegségük és gyakoribb baleseteik pedig tovább csökkentik értéküket a munkahely szempontjából stb. Vizsgálatunkban nem térhettünk ki valamennyi alkoholizmus okozta munkaügyi problémára, adataink alapján ezek közül az alkoholizmusnak és a munkaerő-vándorlásnak kapcsolatáról tudunk bizonyos képet kapni (15. tábla).

15. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre,
hogyan az elmúlt öt évben hány munkahelyen dolgoztak

Az elmúlt öt évben hány munkahelyen dolgozott	(%-ban)	
	Férfi	Nő
1 munkahelyen	34,0	25,8
2 munkahelyen	21,3	19,6
3-4 munkahelyen	20,6	16,2
5 és több munkahelyen	15,7	10,2
Egyáltalán nem dolgozott	3,8	18,8
Ismeretlen	4,6	9,4
Összesen	100,0	100,0

Adataink szerint az alkoholista férfiaknak több mint fele és a kereső nőknek is kb. fele egy vagy két munkahelyen dolgozott az utolsó öt év alatt. Ez azt jelenti, hogy a megfigyelt alkoholistáknak jelentős része akkor jelentkezett elvonó kezelésre, amikor munkahelyén még nem okozott különösen nagy zavart alkoholfogyasztása. Az egy vagy két helyen dolgozók aránya különösen nagy az értelmiségi és az egyéb szellemi dolgozók között, legkisebb a segédmunkások esetében; ez utóbbiaknál viszont a nagy munkahelyi mobilitás nemcsak az alkoholisták sajátossága.

Összefoglalóan tehát megállapíthatjuk, hogy a megfigyelt alkoholistákat *nem jellemezte különösen gyakori munkahely-változtatás; volt azonban közöttük egy figyelemre méltó csoport - a férfiak egyhataloda, a nőknek közel egytizede - akik évente, vagy még sűrűbben mentek tovább és a krónikus munkahelyváltoztatók közé sorolhatók.*

6.5 AZ ALKOHOLIZMUS ÉS A TÁRSADALMI MOBILITÁS

Amint megállapítottuk (27. oldal), a magasabb iskolai végzettségű, - érettségizett, egyetemet végzett - alkoholistáknak elég nagy része olyan munkakörben dolgozik, amelyhez ennél kisebb iskolai végzettség szükséges. Ezt úgy lehet értelmezni, hogy az iszákosság következtében kerültek kisebb jövedelmű, kevésbé megbecsült állásokba. Lehetséges azonban, hogy a társadalmi lecsuszás, mint frusztráló élmény a rendszeres ivás egyik oka volt. A legvalószínűbb, hogy mindkét hatás a legtöbb esetben ugyanannál az alkoholistánál is együtt érvényesül: *az alkoholista iszik, mert társadalmilag lecsuszott, és lecsuszik, mert iszákos.*

7. Az alkoholizmus és a család

A család problémája az alkoholizmus jelenségének vizsgálatánál két, egymástól független szempontból elemezhető. A hagyományos szemlélet az alkoholista családjában felmerülő problémákat mint az alkoholizmus következményét kezeli és egyértelműleg együttérez a családtagokkal, akik mindenféle megpróbáltatásnak vannak kitéve az alkoholista magatartása miatt. A másik, újabb keletű felfogás feltételezi, hogy a családi problémák nem csupán következményei, hanem többnyire okai is az alkoholizmusnak, azaz a család nemcsak szenvedő közösség, hanem az alkoholizmus egyik okozója is.

Az alkoholisták családi körülményei vizsgálatának középpontjában általában a házastársi viszony elemzése áll; a magunk részéről helyesebbnek tartjuk, ha e kutatások hasonló süllyal foglalkoznak az alkoholistának szüleivel, illetve gyermekeivel fűződő kapcsolatával is. A fent említett első felfogás szempontjából elsősorban az alkoholista veszélyeztetett helyzetbe került gyermekeinek sorsa, fejlődése érdemel figyelmet; míg a második nézet alapján felállított hipotézisek verifikálásához az alkoholista gyermekkorának, szüleiével való viszonyának ismerete is szükséges.

Amint már megállapítottuk (37. oldal), az alkoholistáknak elég nagy része (az alkoholista férfiak a nőknél nagyobb arányban) jónak, rendezettnek mondta gyermekkorát, viszont egyharmaduk - kétötödük különböző okok miatt rossz emlékekről számol be. Ha ehhez hozzávesszük, hogy az alkoholisták kb. felének szülei is erősen ittak, akkor feltételezhetjük, hogy egyrészt a gyermekkori lelki sérülések, másrészt az akkor eltanult viselkedési minták fontos szerepet játszhattak az alkoholizmus kialakulásában.

A vizsgált alkoholisták kor és családi állapot szerinti összetételéből következik, hogy túlnyomó többségük számára az aktuális családi problémákat a felvétel idejében nem a szülőkkel való kapcsolat, - az u. n. orientációs család - hanem a házastársi, élettársi viszony, illetve annak alakulása okozta.

Mint láttuk a megfigyelt férfiak négyötöde, a nők kétharmada volt házasságban. Ezeknél a vizsgálat több kérdést is tett fel a házastársra, illetve a házastársi kapcsolatra nézve.

Először a vizsgálat azt kívánta megállapítani, hogy az alkoholisták és feleségük kora (születési éve) hogyan viszonyul egymáshoz. Amint azt fent megállapítottuk (38. oldal), az alkoholista férfiak az össznépeségnél gyakrabban választanak maguknál idősebb feleséget vagy élettársat. Erre a nemzetközi szakirodalomban is találhatunk utalásokat. Váratlan eredmény volt viszont, hogy a házasságban élő alkoholista férfiak 20%-a fiatalabb férjjel vagy élettárral él együtt. Lehetséges, hogy ez a két majdnem azonos arányszám (21% és 20%) tulajdonképpen ugyanazt a jelenséget tükrözi, nevezetesen hogy az alkoholista férfi hajlamos idősebb - fokozottan anya-szerepet játszó - nőt választani, ugyanis az alkoholista nők közel felének férje is iszákos (16. tábla).

16. A házaspárosok szerint, hogy házastársuk kora miként viszonyul az övékéhez
(%-ban)

A házastárs (élettárs)	Férfi	Nő
a megkérdezettnél fiatalabb	67,5	20,2
a megkérdezetttel azonos kora	12,0	10,5
a megkérdezettnél idősebb	20,5	69,3
Összesen	100,0	100,0

Foglalkozott a vizsgálat a megfigyelt alkoholisták feleségének gazdasági tevékenységével is. Itt az volt a kérdés, hogy az alkoholista családok a házastársak foglalkozását tekintve mennyire homogének, illetve milyen gyakran következett be a férfi alkoholistáknál az az állapot, hogy a feleség magasabb státusú^{56/} munkát végez, mint maga az alkoholista férfi (17.tábla).

17. A házaspárosok férfi alkoholisták társadalmi csoportja feleségük foglalkozása
(kiemelt foglalkozások) szerint

Feleség foglalkozása	Férfi társadalmi csoportja							
	összesen	értel- miségi	egyéb szellemi	szak- munkás	betanított és segéd- munkás	egyéb fizikai	mező- gazda- sági	egyéb
Értelmiségi	100,0	39,6	18,8	20,8	6,2	12,5	-	2,1
Tisztviselő	100,0	16,3	21,8	33,3	12,5	11,9	0,8	3,4
Műszaki jell. alk.	100,0	22,5	17,3	34,7	11,2	6,1	3,1	5,1
Egészségügyi dolgozó	100,0	7,9	9,9	39,6	17,8	19,8	2,0	3,0
Gépmunkás, esztergályos, gépész stb.	100,0	1,5	2,2	57,8	25,2	8,2	0,7	4,4
Nyomdaipari szakmunkás	100,0	-	13,0	52,2	17,4	13,0	-	4,4
Szabó, varrónő	100,0	4,6	4,6	49,3	17,1	16,5	1,3	6,6
Textilipari szakmunkás	100,0	1,0	3,6	44,4	33,5	12,9	1,0	3,6
Egyéb szakmunkás	100,0	5,1	8,1	37,4	20,2	24,2	1,0	4,0
Segédmunkás	100,0	1,0	2,7	38,3	37,9	16,7	1,1	2,3
Kalauz, postás	100,0	1,2	11,0	30,5	34,2	19,5	1,2	2,4
Eladó, kereskedő, pincér stb.	100,0	2,0	9,7	40,3	23,0	18,9	1,5	4,6
Takarító, konyhalány	100,0	1,1	3,1	22,2	33,2	20,8	1,1	7,5
Egyéb szolgált. dolgozó	100,0	-	3,0	52,4	22,3	17,5	0,6	4,2
Segéd-tiszt, hivatalsegéd	100,0	5,3	8,9	39,3	26,8	17,9	-	1,8
Napszámos	100,0	2,4	3,0	37,4	31,3	21,1	0,6	4,2

A házaspárosok férfi alkoholisták esetében elsőnek azt tapasztalhatjuk, hogy viszonylag igen magas a kereső feleségek aránya: 79 százalék. (Az ország össznépeességében a kereső házaspárosok aránya 1960-ban 39 %). Ez a magas arány nyilván összefügg azzal, hogy az alkoholista férj megbízhatatlan családfenntartó és felesége kényszerül munkát vállalni, mert csak a saját keresetével számolhat biztosan a háztartási költségek fedezése

56/ A státus szociológiai fogalmát különbözőképpen definiálják a szakirodalomban. Itt magasabb státuson a magasabb beosztású, társadalmi megbecsültségű és - bizonyos fokig - magasabb fizetésű pozíciót, munkakört értjük.

szempontjából. Hogy az a munkavállalás valóban kényszerből következett be, erre enged következtetni a segéd munkás minőségben dolgozók magas aránya: a segéd munkás, napszámos, takarító, konyhalány stb. jellegű foglalkozású feleségek az összes kereső feleségek 37 %-át alkották. (1960-ban a népszámláláskor a női nem szakmunkás és nem betanított fizikai dolgozók a budapesti keresők 19 %-át alkották.)

Az *alacsony munkakörben dolgozó feleségek* zöme fizikai dolgozók felesége, azonban akad közöttük olyan is, akinek férje szellemi foglalkozású. Az utóbbinak két okára gondolhatunk: a szakképzetlen feleség idősebb korában vállalt kereső foglalkozást és ezért nem volt ideje szakmát tanulni, vagy későbbi házasságról van szó, amikor az iszákosság miatt fokozatosan egyre alacsonyabb státusú szellemi dolgozó új környezetéből keres magának élettársat. Előfordulnak olyan heterogén házasságok is, melyekben a feleség a magasabb foglalkozási státusú; tekintettel a férjek alkoholista voltára ezekben az esetekben valószínűleg többnyire az a helyzet, hogy a férj iszákossága miatt már alacsonyabb munkát végez, mint házasságkötése idején.

A Népszégtudományi Kutató Intézet felvétele alkalmával elhangzott az az egyenes kérdés is, hogy a kezelt alkoholisták milyennek tartják házasságukat, jónak vagy rossznak; és ha rossz, akkor ebben az alkoholnak milyen szerepet tulajdonítanak.

A kérdésre kapott válaszok alapján a házas és házasságon kívül együttélő alkoholisták házasságukról alkotott véleménye a következő képet mutatja:

*18. A házas alkoholisták a házasságukról mondott véleményük szerint
(%-ban)*

	Férfi	Nő
Házassága jó	59,8	50,5
Házassága rossz	40,2	49,5
Ezen belül: az italozás miatt rossz	21,7	16,2
Összesen	100,0	100,0

Az adatok szerint a férfiak lényegesen magasabb arányban állították házasságukról, hogy az jó, mint a nők, viszont többen mondták közülük, hogy a házasságuk az italozás miatt rossz, mint a nőknél. Ebből egyrészt arra lehet következtetni, hogy *a férfiak alkoholizmusa a házasságot lasabban teszi tönkre, mint a nőké*, másrészt viszont feltételezhető az is, hogy míg a férfiak esetében az alkoholizmus oka a házasság megromlásának, addig *a nők között nagyobb arányban vannak olyanok, akiknek alkoholizmusát a rossz házasság váltotta ki.*

Az elvonó kezelésben részesülő alkoholisták többsége tehát úgy nyilatkozott, hogy házassága jó. Ez az adat fenntartással kezelendő. Egyrészt itt is számolni kell a szándékos torzítással, szépítéssel. Talán éppen ezzel lehet magyarázni, hogy a magánügyeik tárgyalásától inkább elzárkózó értelmiségiek és egyéb szellemi dolgozók azok, akik valamivel magasabb arányban minősítették házasságukat jónak, mint a fizikai dolgozók. Másrészt ismét gondolnunk kell arra, hogy a megfigyelték az alkoholistáknak speciális körét képviselik és az elvonókurára történő jelentkezés sokszor a család nyomására történik. Valószínű, hogy a jelentkezést megelőzően a családi konfliktusok egész sora zajlott le, azonban ez összeütközések után kibékülésre került sor, melynek következménye lett az alkoholista jelentkezése a kezelésre. Az elvonó kezelés alatt álló személy a korábbi konfliktusokat lezártnak tekinti, és feltételezhetően akkor, amikor házasságát jónak nevezi, csupán a legutolsó állapotra gondol, ami pedig a tapasztalatok szerint elég labilis állapot.

Amint már megállapítottuk (22. oldal), az alkoholisták között az össznépeséghez viszonyítva nagyobb az elváltak valamint az inkongruens családi állapotúak (különélő házasok és házasságon kívül együttélők) aránya. A vizsgálatban szereplő alkoholista férfiaknak 21 %-a, a nőknek pedig 33 %-a vált el élete folyamán. Ha ehhez még hozzávesszük, hogy a válással foglalkozó vizsgálat szerint (79. oldal) az egyik házasság fél iszákossága gyakori válóok, levonhatjuk a következtetést, hogy az alkoholizmus nagy szerepet játszik a családok felbomlásában, illetve a rendezetlen családi helyzet létrejöttében.

Figyelmet érdemel, hogy az alkoholista nők között több az elvált, valamint inkongruens családi állapotú, mint a férfiak között, és az alkoholista nők között többen váltak már el életük folyamán, mint a férfiak között. Ennek több magyarázata lehetséges: 1. a társadalom súlyosabban elítéli a nő iszákosságát, mint a férfit, ezért a feleség alkoholizmusa gyakrabban vezet a házasság felbomlásához, mint a férjé; 2. a családi élet zavarai, felbomlása a nőket a férfiaknál erősebben taszítja az italozás felé.

A családi állapot és az alkoholizmus közötti összefüggés megítélésében azonban mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a család rábeszélése az egyik fontos erő, amely az alkoholistát a gyógykezelés vállalására rábírja, éppen ezért a családos alkoholisták feltehetően nagyobb arányban jutnak orvos elé, mint a nem családos, magányos iszákos emberek.

Végezetül meg kell még emlékeznünk azokról a házasságokról, ahol mindkét házastárs iszákos. E házasságok aránya a megfigyelt nőbetegek esetében lényegesen magasabb, mint a férfiaknál: a vizsgált házasságok 49 %-a állította, hogy férje is iszik, míg a férfiak közül csak 7 % mondta ezt feleségéről.

8. Az alkoholisták gyermekeinek száma

Tekintettel a felvételben részt vevő alkoholisták közötti jelentős férfi többletre, a termékenység vizsgálatát elsősorban a férfiak termékenységére alapozzuk, és rövid elemzésünk - egy mérőszámra az összes született gyermekek számára egyszerűsödik.^{57/}

Az alkoholisták termékenységének vizsgálata elsősorban abból a szempontból fontos, hogy megállapítható legyen azoknak az utódoknak a száma, akik részben öröklés, részben csiraártalom, részben pedig a társadalmi-családi környezet összeomlása következtében lelkileg, esetleg testileg is károsodottak.

A felvételben részt vevő férfiak átlagos gyermekszáma 1,4, szemben az 1960. évi országos 1,9 gyermekkel. A különbség a 30 éven aluliakat kivéve minden korcsoportban megvan, s az alkoholisták kumulált termékenysége minden korcsoportban alacsonyabb, mint az országos átlag. A 30 éven aluliaknál az alkoholisták összesen született gyermekszáma egy árnyalattal nagyobb, mint az országos átlag. Az adatok értékelésénél figyelembe kell venni, hogy az alkoholisták kikérdezése során e kérdés feltétele talán nem volt olyan szakszerű, mint a többi ismervé, és erősen félrevezető válaszok is lehetségesek. Feltehető, hogy a született gyermekek száma a valóságban nagyobb, mert - és ez a korábbi tapasztalatok alapján valószínűsíthető - sokan csak a jelenleg életben levő gyermekek számát vallották be az összesen született gyermekek száma helyett. Erre utalnak az idősebb korcsoportokban tapasztalható összesen született gyermekszámok is.

A 19. tábla a korszpecifikus, kumulált termékenységi adatokat mutatja.

19. Az alkoholista férfiak átlagos gyermekszáma a népszámlálási adatokkal összehasonlítva

Korcsoport	Kumulált termékenység	
	Magyarország férfiak, 1960.	Vizsgált alkoholista férfiak
- 29 éves és fiatalabb	0,4	0,5
30 - 39 éves	1,7	1,3
40 - 49 "	2,3	1,6
50 - 59 "	2,7	1,7
60 - 69 "	3,1	1,6
70 éves és idősebb	3,9	2,5
<i>Átlag</i>	1,9	1,4

Az adatok megbízhatóságáról a korábban mondottak figyelembe vételével is valószínűsíthető, hogy az alkoholisták termékenysége alacsonyabb az országos átlagénál, a különbség különösen az idősebb korcsoportban igen nagy. Ennek oka lehet az, hogy a már hosszú ideje tartó alkoholizmus a férfi termékenységét is valószínűleg csökkenti, de még lényegesebb lehet a családi kapcsolatok fokozott bomlása, amelyet az alkoholis-

^{57/} A termékenységet a felvétel során az összesen született gyermekek számával tudakoltuk, mert a vizsgálat során ennek az ismervének a kérdezése látszott a leginkább megoldhatónak.

ták esetében megállapítottunk (22. oldal). Az átlagosan egy férfire jutó 1,4 született gyermekkel szemben bizonyos különbségek tapasztalhatók társadalmi csoportok szerint is, bár a különbségek sokkal kisebbek, mint várhatnók. Legmagasabb a mezőgazdasági foglalkozásuké (1,8 született gyermek) és az önállóké (1,6 született gyermek), míg az átlag alatt van az értelmiségi, egyéb szellemi és az ipari és közlekedési szakmunkásoké (egyenként 1,3 született gyermek). A többi társadalmi csoporté az átlaggal egybeesik (1,4 született gyermek). A különbségek tehát csekélyek és mindenképpen kisebbek, mint az ország össznépességében társadalmi csoportonként mutatkozó különbségek. Itt természetesen azt is tekintetbe kell venni, hogy az alkoholisták kormegoszlása nagymértékben különbözik az országos vagy budapesti kormegoszlástól, a kormegoszlás pedig a termékenységet döntően befolyásolja. Az minden esetre valószínű, hogy az egyes társadalmi csoportok közötti gyermek szám szerinti különbségek az alkoholista férfiak esetében nem jelentősek.

Az alkoholista nők termékenysége még inkább elmarad az országos átlagtól, mint a férfiaké. 1960-ban országosan 2,1 született gyermek jutott egy felnőtt nőnek, a budapesti alkoholista nőknek viszont átlagosan 1,3 gyermekük született. A vizsgálatban szereplő alkoholista nők kis száma miatt a kor szerinti adatokat nem lehet összehasonlítani az országos adatokkal. (20. tábla.)

A társadalmi csoportok szerinti termékenységi különbségek a nők esetében nagyobbak, mint a férfiaknál, a termékenység színvonala pedig egyes esetben jelentős mértékben alacsonyabb, mint a férfiaknál. A termékenység e nemek közötti különbségének vizsgálatakor azt is figyelembe kell vennünk, hogy a nők kormegoszlása idősebb a férfiakénál, a 40 éven aluliak aránya a nőknél mintegy 42, a férfiaknál pedig közel 49 százalék.

20. Az alkoholista férfiak és nők átlagos gyermekszáma társadalmi csoport szerint

Társadalmi csoport	Egy főre jutó összesen született gyermekek száma	
	Férfi	Nő
Értelmiségi	1,3	1,0
Egyéb szellemi	1,3	1,0
Ipari, építőipari és közlekedési szakmunkás	1,3	0,9
Ipari, építőipari, és közlekedési betanított és segédmunkás	1,4	1,3
Kereskedelmi, szolgáltatási és közszolgálati fizikai dolgozó	1,4	1,2
Mezőgazdasági fizikai dolgozó	1,8	1,6
Kisipari tsz. tag	1,4	1,4
Önálló	1,6	1,5
Eltartott.	1,3	1,7
<i>Átlag^{+/}</i>	<i>1,4</i>	<i>1,3</i>

A nőknél a legmagasabb gyermekszám az eltartottaknál volt, ami az országos termékenységi különbségekkel is összhangban van. Az egyes társadalmi csoportok közötti fokozott különbségek is jobban hasonlítanak az általános adatokhoz, mint a férfiaknál tapasztalt elég kiegyenlített megoszlás.

Összefoglalva megállapítható, hogy az alkoholisták termékenysége jóval kisebb, mint az országos, és ez még akkor is így van, ha az összesen született gyermekek száma az alkoholista sokaságban mindkét nemnél valószínűleg erősen alábecsült. A különbség a nőknél nagyobb, mint a férfiak esetében.

+/ Ismeretlennel együtt.

9. Néhány adat az elvonó-kezelésről

Az ambuláns alkoholelvonó kezelésen részt vett alkoholisták különbözőképpen kerültek a kurára. Legnagyobb részük önként, saját elhatározása alapján kívánt gyógykezelést kapni. Másik részüket kötelezték a kezelésre. Az utóbbiak között ismét két csoportot különböztethetünk meg: 1. vannak akiket a házastárs, más hozzátartozók, munkahely, szomszédok figyelmeztetése alapján vagy kérésére a kerületi tanács egészségügyi osztálya kötelezett gondozásba vételre. 2. ha az alkoholista ennek alapján nem jelenik meg a kezelésen, akkor rendőrrel elő lehet vezetetni a rendelőintézetbe. Meg kell azonban jegyezni, hogy az önkéntesen jelentkező és a kötelező gondozásra rendelt alkoholisták közötti határ nem teljesen éles, mert az önkéntesen jelentkező alkoholista is gyakran csak környezetének erélyes kivánsága alapján jön el a kezelésre, tudva azt, hogy ha ezt önként nem teszi, akkor kötelezhetik rá. Inkább fokozati különbségekről van szó: aki önkéntesen jelentkezik, azt könnyebb volt rávenni az elvonókurán való részvételre (vagy esetleg magától belátta, hogy arra szükség van), a másik végleten viszont a rendőrrel elővezettetett alkoholisták mutatják a legnagyobb ellenkezést a gyógykezeléssel szemben.

A nők között nagyobb arányban vannak azok, akiket a kezelésre kötelezni kellett, sőt azok is, akiket rendőrrel kellett elővezettetni (21. tábla).^{58/}

21. Az alkoholistáknak az elvonókezelésen való részvétele
(%-ban)

Az elvonókezelés megkezdésének körülményei	Férfi	Nő
Önként jelentkezett	77,2	67,7
Kötelező kezelés	15,4	23,1
Rendőr vezette elő	2,6	4,1
Ismeretlen	4,8	5,1
Összesen	100,0	100,0

Az önként jelentkező alkoholisták különböző okokra hivatkoznak, amelyek őket az elvonókezelésen való részvételre rábírták. A leggyakoribb a családi jellegű ok (a férfiak körében 41, a nők körében 42 %), mint például: felesége beszélt rá, gyermekei előtt szégyellte magát, az ivás nehézségeket okozott a családi életben, nősülni szeretne, a családi béke kedvéért kíván leszokni. A következő nagy csoportot az erkölcsi jellegű okok alkotják (férfiak 27, nők 30 %), mint például: szégyellte részegségét, azt elítélendőnek tartja, belátta, hogy "ez így nem mehet tovább", új életet akart kezdeni. Az egészségi okokra hivatkozó (férfiak és nők egyaránt 12 %) az italozás káros egészségi hatásait (például a szívdobogást) emelték ki, az anyagi okokra hi-

^{58/} Az adatok az 1961. és 1966. közötti időszaknak nem teljes beteganyagára vonatkoznak. Dr. Orthmayr Alajos elemzése szerint az utolsó években a kezelésre kötelezettek aránya fokozatosan növekedett, 1965. második félévében Budapesten elérte az 57 %-ot. Dr. Orthmayr Alajos: Az alkoholizmus és az ellene való küzdelem egészségügyi vonatkozású adatainak elemzése. Az alkoholizmus orvostudományi és társadalompolitikai problémái. Alkoholizmus Elleni Országos Bizottság. 1967. 19-30. old.

vatkozók (férfiak 11 %, nők 7 %) az ivás költségeit említették, a munkahelyi okokra hivatkozók (férfiak és nők egyaránt 10 %) kollégáik rábeszélésére, a munkahelyi kellemetlenségek elkerülése végett akartak az alkoholizmustól megszabadulni.

Az ambuláns alkoholelvonó kezelés lebonyolító rendelőintézetek védőnők segítségével igyekeznek a kezelt betegek sorsát nyomon kísérni, a betegeknek további segítséget nyújtani. Ebből a célból a védőnők időnként felkeresik a kezelt alkoholistákat, vagy - ha nem találják otthon őket és nem tudják megállapítani, hogy nem estek-e vissza az iszákosságba - behívják őket a rendelőintézetbe, és ott megkérdezik tőlük, hogy jelenleg isznak-e. A kezelt alkoholistáknak jelentős részét nem lehet azonban ilyen módon elérni, illetve nem lehet pontos tudomást szerezni arról, hogy isznak-e.

A Népeségtudományi Kutató Intézet vizsgálatának időpontjában a kezelt alkoholista férfiak 13, a nőknek pedig 16 %-áról lehetett a védőnő utolsó látogatása alapján biztosan megállapítani, hogy nem iszik. Ezenkívül a férfiaknak és a nőknek egyaránt 7 %-a, amikor behívták a rendelőintézetbe, azt mondta: nem iszik.^{59/} Ezzel szemben a férfiaknak 24, a nőknek pedig 28 %-a megállapíthatóan ivott. Nem volt biztos adat a kezelt betegeknek több mint a feléről (a férfiak 56, a nők 49 %-áról).

Megpróbáltunk bizonyos következtetéseket levonni a gyógyulási aránynak különböző ismérvek szerinti differenciáiról. Lényeges különbség azonban csak a rendőr által elővezetett alkoholisták és a többi alkoholista között mutatkozott: a gyógykezeléssel szemben erősen ellenkező alkoholisták, akiket csak rendőri elővezetéssel lehetett az elvonókúra vállalására kényszeríteni, nagyobb arányban esnek vissza az iszákosságba. Ez alátámasztja azt a felfogást, hogy az elvonókezelés sikeréhez nagyon szükséges az alkoholista közreműködése, komoly leszokási szándéka. Az a tény, hogy a többi kényszerelvonásra rendelt és az önkéntesek között nem látszik ebben a tekintetben jelentősebb különbség, azt látszik alátámasztani, hogy az önkéntesen jelentkezők és a kezelésre kötelezettek motivumai között nincsenek nagyon nagy különbségek. (22. tábla.)

22. A kezelt alkoholisták gyógyulásuk szerint
(Csak azok az alkoholisták, akikről a rendelőintézet tud)

Az elvonókúra megkezdésének körülményei	Az alkoholista			Összesen
	Megállapíthatóan újra iszik	a védőnő megállapítása szerint nem iszik	saját kijelentése szerint nem iszik	
<i>Férfi</i>				
Önként jelentkezett	53,9	29,8	16,3	100,0
Kötelező kezelés	59,2	29,2	11,6	100,0
Rendőr vezette elő	73,6	20,9	5,5	100,0
<i>Nő</i>				
Önként jelentkezett	55,8	26,8	17,4	100,0
Kötelező kezelés	50,0	44,6	5,4	100,0
Rendőr vezette elő	82,3	5,9	11,8	100,0

Nem mutatkozik határozott összefüggés a gyógyulási arány és az alkoholisták társadalmi csoportja, iskolai végzettsége, neme, családi állapota és életkora között. Tehát például értelmiségiek és munkások, alacsony iskolai végzettségűek és érettségizettek vagy egyetemi oklevéllel rendelkezők, férfiak és nők, házasok és elváltak, öregek és fiatalok nagyjából hasonló arányban gyógyulnak, illetve esnek vissza az iszákosságba.

^{59/} Az adatok feldolgozásakor azért tettünk különbséget a védőnő megállapítása szerint nem ivó és a saját bevallása szerint nem ivó kezelt betegek között, mert az utóbbi megállapítást valamivel kevésbé megbízhatónak kell tekinteni.

10. Az alkoholizmus különbségei az életkor, családi állapot, társadalmi csoport és iskolai végzettség szerint

10.1 AZ ALKOHOLIZMUS KÜLÖNBSÉGEI ÉLETKOR SZERINT

A megfigyelt alkoholisták zömükben 1916 és 1935 között születtek, kezelésük idején 30-50 évesek voltak. Nem volt azonban jelentéktelen a 30 éven aluliak és az 50 éven felüliek korcsoportjába tartozók aránya sem: férfiaknál 12, illetve 21, nőknél 8, illetve 23 %.

A kormegoszlással kapcsolatban elsősorban az a kérdés vetődik fel, hogy vajon az, hogy az egyes alkoholisták különböző korban jelentkeztek, illetve kerültek elvonókurára, abból következik-e, hogy alkoholizmusuk korább kezdődött, avagy megállapíthatók-e olyan korévek, amelyekben leggyakrabban veszi kezdetét az alkoholizmus és e kezdő korévek egyaránt kimutathatók az elvonókurán kezelt valamennyi korosztálynál. Ez utóbbi esetben az, hogy valaki idősebb korban kerül elvonókurára, többnyire arra is következtetni enged, hogy az illető már hosszabb ideje alkoholistá.

A vizsgálat eredményei szerint a fenti kérdésre más a válasz a férfiak és más a nők esetében; ez újból bizonyítja a férfi és női alkoholizmus eltérő jellegét. A férfiaknál (23. tábla) határozottan megmutatkozik, hogy az alkoholizmus kezdete a leggyakrabban 18 és 24 év közé esik.

23. A férfi alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy hány éves koruk óta isznak, korcsoportok szerint

Mikor kezdett el inni	Összes vizsgált alkoholista férfi	éves				
		-29	30-39	40-49	50-59	60-69
17 éves korában és előbb	19,2	38,0	18,1	14,9	16,2	18,9
18-19 éves korában	14,0	22,7	14,7	12,4	10,2	8,8
20-24 " "	32,5	32,3	38,0	32,3	25,1	18,9
25-29 " "	13,2	3,7	17,1	14,8	9,4	9,3
30-34 " "	8,9	-	7,9	11,2	13,2	11,9
35-39 " "	3,7	-	0,9	7,2	6,6	4,9
40 éves korában és később	4,1	-	-	3,8	13,5	18,9
Ismeretlen	4,4	3,3	3,3	3,4	5,8	8,4
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A férfiak esetében tehát valamennyi korcsoportban megállapítható, hogy a megfigyelték többsége 25 éves kora előtt szokott rá az ivásra. Ebből következik, hogy az idősebb koru kezelték általában nagyobb alkoholistá multtal rendelkeznek, mint a fiatalok és aránylag kis hányaduk szokott viszonylag később rá az ivásra.

Más a helyzet a nők esetében (24. tábla). Náluk nem állapítható meg olyan kor, amelyben az iszákosság kezdete kiugró lenne, függetlenül attól, hogy milyen korban kerültek kezelésre. Inkább az mutatható ki, hogy legtöbbszörnek aránylag rövid az alkoholista múltja a férfiakhoz viszonyítva és az idősebb megfigyelték viszonylat később szoktak rá az ivásra. Amint megállapítottuk (35. oldal), feltehető, hogy az életükben bekövetkezett különféle válságokra vezethető vissza; ezt újabb közvetett bizonyítéknak tekintettük arra, hogy a nők alkoholizmusa rendszerint más eredetű, mint a férfiaké.

24. A nő alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy hány éves koruk óta isznak, korcsoportok szerint

Mikor kezdett el inni	Összes vizsgált alkoholista nő	éves					(%-ban)
		-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
17 éves korában és előbb	9,2	10,2	10,1	8,1	7,5	10,0	
18-19 éves korában	4,8	20,3	5,8	3,1	0,7	-	
20-24 " "	16,9	47,5	17,8	15,0	8,2	3,3	
25-29 " "	16,9	15,2	31,4	10,4	6,0	3,3	
30-34 " "	20,4	-	25,2	27,0	12,7	-	
35-39 " "	10,3	-	3,1	20,5	9,7	10,0	
40 éves korában és később	15,9	-	-	12,0	50,7	63,4	
Ismeretlen	5,6	6,8	6,6	3,9	4,5	10,0	
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

A kapott eredmények elemzésénél megvizsgáltuk, hogy a vizsgált alkoholisták válaszaiban egyes kérdéseknél okoz-e különbséget a koruk. Így megnéztük, hogy van-e különbség korcsoportonként abban, hogy miként szoktak rá az ivásra, eltérők-e a különböző korúak ivási szokásai, kimutatható-e eltérés magatartásukban és vajon korcsoportonként másképpen indokolják-e leszokási szándékukat.

Arra a kérdésre, hogy miként szoktak rá az ivásra (25. tábla), a férfiak közül a legtöbben minden korcsoportban azt válaszolták, hogy barátaik szoktatták őket rá. E válaszadók aránya azonban a korral csökken; míg a 30 éven aluliak 53 %-a hivatkozott a barátokra, addig a 30-39 évesek között 47, a 40-49 év közöttiek 43, az 50-59 közöttiek 40, 60 és 69 év között pedig a megkérdezettek 34 %-a. Ellenkező irányú, korral növekvő tendencia tapasztalható azoknak arányában, akik a munkahelyükön szoktak rá az ivásra. A többi magyarázat arányának alakulásában nem figyelhető meg ilyen egyirányú szabályosság. Érdekes azonban megjegyezni, hogy szüleik szoktatták őket rá az ivásra, többen mondták az idősebbek, mint a fiatalok vagy középkorúak közül. A katonaságra a 30 és 50 év között hivatkoztak leggyakrabban.

A nők esetében csak 40 éves korig dominál a barátok szerepét említő válasz. Valamennyi korcsoportban fontos szerepet játszik a házastársakra, és a rossz körülményekre hivatkozás, mint a férfiaknál és a legfiatalabbaktól eltekintve jelentős azoknak aránya is, akik egyszeri tragikus eseménnyel hozták kapcsolatba iszákosságuk kialakulását.

25. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogyan szoktak rá az ivásra, korcsoportok szerint

(%-ban)

Hogyan szokott az italra	Összes vizsgált alkoholista	29 éves és fiatalabb	30-39	40-49	50-59	60-69
			éves			
<i>Férfi</i>						
Szülei szoktatták rá	14,7	14,9	13,4	14,6	17,7	18,1
Házastársa szoktatta rá	0,4	0,4	0,6	0,4	0,1	-
Munkahelyen szokott rá	7,4	6,7	6,5	7,5	8,4	12,8
Katonaságnál szokott rá	7,5	2,7	8,5	8,5	7,3	4,8
Barátai szoktatták rá	44,5	52,8	46,7	43,1	39,6	34,4
Egyszeri tragikus esemény miatt szokott rá	4,5	2,5	4,8	4,9	4,6	5,3
Rossz körülmények miatt	5,4	3,8	6,0	5,9	5,2	3,1
Egyéb ok miatt	9,6	10,4	8,3	9,6	10,6	14,5
Ismeretlen	6,0	5,8	5,2	5,5	6,5	7,0
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>						
Szülei szoktatták rá	14,0	25,4	11,2	15,4	9,7	20,0
Házastársa szoktatta rá	9,5	11,9	9,3	10,8	9,0	-
Munkahelyen szokott rá	8,0	1,7	7,0	7,0	16,4	-
Barátai szoktatták rá	23,0	37,3	30,2	15,4	21,7	3,3
Egyszeri tragikus esemény miatt szokott rá	13,4	1,7	12,8	14,7	12,7	33,3
Rossz körülmények miatt	14,4	11,9	14,4	16,6	13,4	10,0
Egyéb ok miatt	11,8	3,4	11,6	12,4	11,9	26,7
Ismeretlen	5,9	6,7	3,5	7,7	5,2	6,7
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Az ivási szokásokat tekintve azt tapasztalhatjuk, hogy a korral nő az egyedül ivók aránya. Míg a 30 éven aluli férfiak 69 %-a csak társaságban fogyasztott és csupán 12 %-uk volt magános ivó, addig ezek az arányok a felső korcsoportokban a következőképpen tolódtak el:

26. A társaságban és a magánosan ivó alkoholista férfiak aránya

Férfi	Társaságban ivók	Magánosan ivók
	aránya (%-ban)	
29 éves és fiatalabb	68,8	11,5
30-39 éves	63,4	16,9
40-49 éves	60,7	20,0
50-59 éves	52,4	25,8
60-69 éves	49,3	30,8

(A társasági és magános ivók mellett vannak olyanok is, akik egyenlő mértékben fogyasztanak szeszesített társaságban és egyedül is.)

Ez a tendencia arra mutat, hogy idősebb korban az ivás már sokkal inkább öncéllá válik, mint fiatalabb korban, amikor az alkohol-fogyasztás szorosan összefügg a társas érintkezéssel. Meg kell azonban jegyezni, hogy még hatvanon felül is nagyobb a társaságban ivók aránya, mint a magánosan fogyasztóké: azaz még az idősebb korosztályoknál is nagy szerepe van az alkoholizmusban a társas fogyasztás élményének.

Mivel megállapítottuk, hogy a megfigyelt férfiak iszákossága a vizsgálat idejében elért koruktól függetlenül általában 18 és 24 éves koruk között kezdődött, a fenti eredmények úgy is értelmezhetők, hogy a hosszabb ideje tartó alkoholizmus során csökken a társas fogyasztás igénye és egyre több alkoholista válik magános ivóvá.

A nőknél is megfigyelhető az egyedül fogyasztók arányának növekedése, a korrallal, sőt az ő esetükben a magános ivók aránya az idősebb korcsoportokban nagyobb a társasági ivókénál.

27. A társaságban és a magánosan ivó alkoholista nők aránya

Nő	Társaságban ivók	Magános ivók
	aránya (%-ban)	
29 éves és fiatalabb	62,7	20,3
30-39 éves	42,6	36,4
40-49 éves	35,5	42,4
50-59 éves	29,9	47,8
60-69 éves	30,0	53,3

A részeg állapotban tanúsított magatartás a kor előrehaladtával módosul. A férfiaknál idősebb korban csökken a botrányt okozók aránya és nő azoké, akik a saját állításuk szerint részegen csendesek, illetve csupán "jókedvűek" (28. tábla).

A nőknél nem állapítható meg e tendencia ilyen világosan.

28. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogyan viselkednek ittas állapotban, korcsoportok szerint

Hogyan viselkedik ha ittas	Összes vizsgált alkoholista	29 éves és fiatalabb	(%-ban)			
			30-39	40-49	50-59	60-69
			éves			
<i>Férfi</i>						
Botrányt okoz	36,1	43,9	36,8	35,2	32,6	31,7
Csendes	35,6	32,6	35,5	35,8	37,7	37,9
Jókedvű	12,4	11,4	12,1	12,5	14,2	11,9
Egyéb és ismeretlen	15,9	12,1	15,6	16,5	15,5	18,5
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>						
Botrányt okoz	25,5	25,4	26,0	23,6	30,6	10,0
Csendes	39,2	45,8	36,4	39,4	38,8	56,7
Jókedvű	12,0	13,6	14,0	13,5	6,0	6,7
Egyéb és ismeretlen	23,3	15,2	23,6	23,5	24,6	26,6
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Azzal a ténnyel, hogy a korról nő az egyedül ivók száma, összefügg az, hogy emelkedik azoknak száma is akik csak otthon isznak. Azonban még az idősek között is csekély az arányuk. Az italozás zömmel kocsmákban zajlik le minden életkorban.

Ugyszintén nő a korról azoknak az aránya, akik naponta isznak: a növekedés azonban nem olyan arányu, hogy ebből messzemenő következtetéseket lehetne levonni az alkoholizmusnak a korról való előrehaladására (29. tábla).

29. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy milyen gyakran isznak, korcsoportok szerint (%-ban)

Milyen gyakran iszik	Összes vizsgált alkoholista	29 éves és fiatalabb	30-39	40-49	50-59	60-69
			éves			
<i>Férfi</i>						
Naponta iszik	45,0	45,8	46,3	40,8	47,8	56,8
Hetenként többször	20,8	24,2	19,8	22,8	17,7	18,9
Hetenként egyszer	7,9	7,7	8,3	8,2	7,4	4,4
Ritkábban mint hetenként	21,9	20,0	21,7	24,1	21,3	16,3
Ismeretlen	4,4	0,3	3,9	4,1	5,8	3,6
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>						
Naponta iszik	42,4	50,8	39,5	38,6	49,3	53,3
Hetenként többször	24,2	23,7	27,9	23,2	19,4	23,3
Hetenként egyszer	8,9	5,1	8,9	11,6	5,2	10,0
Ritkábban mint hetenként	19,0	18,6	16,3	22,4	20,1	13,3
Ismeretlen	5,5	1,8	7,4	4,2	6,0	0,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A munkahelyek változtatását, azaz az alkoholisták instabilitását vizsgálva azt mondhatjuk, hogy ez fiatalabb korban nagyobb; azaz a nagyobb munkahelyi mobilitás nem az alkoholizmus előrehaladásának függvénye, hanem inkább a fiatal kor jellegzetessége (30. tábla). Fiatalabb korban kevesebben vannak, akik az utolsó öt évben egy munkahelyen dolgoztak és akik háromnál több éve dolgoznak jelenlegi munkahelyükön. Az idősebbek ritkábban változtatják munkahelyüket, hosszabb ideig megmaradnak ugyanazon a munkahelyen. Hasonló tendencia mutatkozik a nők esetében is, de itt a képet megzavarja, hogy minden korcsoportban sok az olyan nő, aki nem dolgozik.

30. Az alkoholisták munkahelyváltoztatása korcsoportok szerint

(%-ban)

A munkahelyváltoztatás jellemzői	Összes vizsgált alkoholista	29 éves és fiatalabb	30-39	40-49	50-59	60-69
			éves			
<i>Férfi</i>						
Az utolsó öt évben egy munkahelyen dolgozott	34,0	23,9	30,7	37,1	42,2	42,7
Két-három munkahelyen dolgozott	34,9	39,9	39,2	34,2	28,2	18,1
Háromnál több munkahelyen dolgozott, egyáltalán nem dolgozott, ismeretlen	31,1	36,2	30,1	28,7	29,6	39,2
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Legfeljebb három éve dolgozik jelenlegi munkahelyén, nem dolgozik, ismeretlen	61,0	75,2	64,4	55,6	53,0	43,2
Három évnél hosszabb ideje dolgozik jelenlegi munkahelyén	39,0	24,8	35,6	44,4	47,0	56,8
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>						
Az utolsó öt évben egy munkahelyen dolgozott	25,8	17,0	26,4	25,1	29,9	26,7
Két-három munkahelyen dolgozott	30,9	33,9	39,9	29,3	21,6	10,0
Háromnál több munkahelyen dolgozott, egyáltalán nem dolgozott, ismeretlen	43,3	49,1	33,7	45,6	48,5	63,3
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Legfeljebb három éve dolgozik jelenlegi munkahelyén, nem dolgozik, ismeretlen	75,1	84,7	74,4	74,1	73,9	40,0
Három évnél hosszabb ideje dolgozik jelenlegi munkahelyén	24,9	15,3	25,6	25,9	26,1	60,0
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

31. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy miért akarnak leszokni az ivásról, korcsoportok szerint

(%-ban)

Miért akar leszokni	Összes vizsgált alkoholista	29 éves és fiatalabb	30-39	40-49	50-59	60-69
			éves			
<i>Férfi</i>						
Anyagi okkal indokolta szándékát	7,2	13,1	8,8	6,9	6,8	10,6
Egészségi " "	10,2	6,6	9,4	8,4	12,6	11,5
Családi " "	30,5	24,2	35,0	34,0	27,1	22,9
Munkahelyi " "	8,2	5,7	7,2	8,7	7,3	4,8
Erkölcsei " "	17,9	27,9	20,4	19,6	19,2	15,8
Kötelező kezelés és ismeretlen ok	26,0	22,5	19,2	22,4	27,0	34,4
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>						
Anyagi okkal indokolta szándékát	4,4	3,4	4,6	4,6	3,7	6,7
Egészségi " "	8,2	8,5	7,0	7,3	12,0	10,0
Családi " "	28,2	28,8	34,1	25,1	23,9	30,0
Munkahelyi " "	6,8	6,8	4,3	9,7	6,0	10,0
Erkölcsei " "	20,0	15,2	22,5	23,6	11,9	16,7
Kötelező kezelés és ismeretlen ok	32,3	37,3	27,5	29,7	42,5	26,6
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Ha az elvonókezelésre való jelentkezés szándékát vizsgáljuk korcsoportonként, azt látjuk, hogy a családi okok a férfiaknál a 30-49 éves korcsoportokban lényegesen nagyobb szerepet játszanak, mint a fiatalabbaknál és idősebbeknél. Ezzel szemben az anyagi okok a fiataloknál, 30 éves kor alatt (talán a családalapítási tervek, nagyobb befektetések miatt?) és a legidősebbeknél, 60 év fölött (talán az idősebbek, nyugdíjasok rosszabb anyagi helyzete miatt?) játszanak nagy szerepet. A nők esetében ezek a tendenciák nem ilyen határozottak.

Az életkorral párhuzamosan nő az egészségi ártalmaktól való félelem és bizonyos csökkenést mutat az erkölcsi okok szerepe az életkor emelkedésével párhuzamosan férfiak és nők esetében egyaránt (31. tábla).

Összefoglalva: az ivási szokások határozottan függenek az alkoholisták korától. Az életkor emelkedésével növekszik a magánosan ivók és otthon ivók aránya, kevesebb a botrányt okozó iszákos, csökken a munkaerő-vándorlás, és emelkedik az iszákosság egészségi ártalmaitól való félelem szerepe a leszokni akarás indokai között.

10.2 AZ ALKOHOLIZMUS KÜLÖNBSÉGEI A CSALÁDI ÁLLAPOT SZERINT

Az életkorhoz hasonlóan a családi állapot is befolyásolja az alkoholisták iszákosságának jellegét, fogyasztási szokásait és különösen fontos szerepet játszik a leszokási szándék kialakulása szempontjából.

A családi állapot az ivási szokásokat elsősorban a nők esetében differenciálja. Ha az alkoholistákat két csoportra bontjuk, társaságban ivókra és magánosan ivókra, akkor azt láthatjuk, hogy a társasági ivók aránya a hajadonok között szignifikánsan magasabb, mint a házasoknál, és különösen az özvegyeknél. A hajadonok és özvegyek esetében az arányok szinte megfordulnak: a hajadonok 53 %-a társasági ivó és 18 %-a magánosan ivó, az özvegyek esetében az előbbieket 29 %, az utóbbiaké 55 %.

A férfiaknál a társaságban, illetve magánosan ivók aránya kevésbé változik a családi állapottól függően. A társasági ivók aránya a férfiak között a házas különélőknél a legmagasabb és az özvegyeknél a legalacsonyabb, de még az özvegy férfiak is inkább társasági ivók, mint a hajadon nők, akik pedig a nők között a leginkább szociálisan fogyasztók.

A csak odahaza fogyasztók aránya a férfiak valamennyi csoportjában elenyészően csekély és a nőknél is elég alacsony. Még a házas együttélők esetében is, - ahol pedig viszonylag a magasabb a csak otthon ivók aránya, - a nőknek mindössze egynegyede iszik a lakásán. Az ún. magánosan ivók és a csak otthon ivók arányainak egybevetése azt mutatja, hogy a magánosan ivók nagyobb részt kocsmákban fogyasztanak és csupán a magánosan ivó házas, illetve elvált nőknél fordul elő, hogy ezek több mint fele odahaza, mintegy titkon hódol szenvedélyének (32. tábla).

A vizsgálat eredményei szerint a családi állapot befolyásolja, hogy ki mennyit költ italra. Bár logikus, hogy a házas együttélők között találjuk legnagyobb arányban azokat, akik viszonylag keveset fordítanak alkoholra, mégis gondolnunk kell ez esetben is az adatok megbízhatóságával kapcsolatos aggályokra.

32. Az alkohol elfogyasztásának körülménye és helye, családi állapot szerint

(%-ban)

Kivel és hol iszik	Összes vizsgált alkoholista	Nőtlen, hajadon	Házasságban élő	Házasságban különélő	Özvegy	Elvált	Házasságban kívül együtt élő
<i>Férfi</i>							
Csak társaságban iszik	60,5	62,3	60,9	65,3	55,9	59,9	60,8
Magánosan iszik	19,0	16,7	19,3	18,6	17,6	22,3	23,0
Egyéb	20,5	21,0	19,8	16,1	26,5	17,8	16,2
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Csak otthon iszik	3,0	2,4	3,2	2,0	1,5	3,1	3,4
Csak italboltban iszik	42,9	45,4	43,0	44,4	45,6	44,2	43,2
Egyéb	54,1	52,2	53,8	53,6	52,9	52,7	53,4
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>							
Csak társaságban iszik	38,6	53,3	37,0	39,4	28,6	42,4	45,3
Magánosan iszik	39,9	17,8	43,3	35,2	55,4	37,4	30,2
Egyéb	21,5	28,9	19,7	25,4	16,0	20,2	24,5
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Csak otthon iszik	20,5	6,7	24,8	12,7	16,1	20,2	13,2
Csak italboltban iszik	39,3	26,7	38,9	46,5	48,2	35,4	43,4
Egyéb	40,2	66,6	36,3	40,8	35,7	44,4	43,4
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Könnyen lehetséges, hogy a házasok inkább szívesen igyekeztek magatartásukat és némileg csökkentették azokat a terheket, amelyeket iszákosságuk hártott a családi költségvetésre, ezzel szemben a nőtlenek és elváltak között többen mintegy "fenegyerekeskedve" eltulozhatták azt az összeget, amelyet alkoholra fordítottak (33. tábla).

33. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy havonta mennyit költenek italra, családi állapot szerint

(%-ban)							
Havonta mennyit költ italra (forint)	Összes vizsgált alkoholista	Nőtlen, hajadon	Házasságban együttélő	Házasságban különélő	Özvegy	Elvált	Házasságban kívül együttélő
<i>Férfi</i>							
0 - 399	42,4	28,2	47,0	35,3	34,7	31,0	43,8
400 - 999	34,2	37,1	35,4	35,6	34,9	31,8	28,2
1 000 - és több	15,3	29,1	11,9	23,7	16,3	27,6	17,4
Ismeretlen	8,1	5,6	5,7	5,4	14,1	9,6	10,6
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>							
0 - 399	63,2	56,3	65,0	62,6	63,3	58,4	68,2
400 - 999	20,3	17,7	19,2	26,4	20,7	25,7	11,0
1 000 - és több	4,6	6,9	5,1	3,9	5,0	1,0	5,8
Ismeretlen	11,9	19,1	10,7	7,1	11,0	14,9	15,0
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A családi állapot szerepet játszott az alkoholisták munkatörténetében is. Azok a házas családi állapotú férfiak, akik házastársukkal együtt is éltek, lényegesen nagyobb arányban dolgoztak életük folyamán csupán egy vagy két, vagy három munkahelyen, mint a többiek. A legmobilabbnak viszont férfiaknál és nőknél egyaránt a különélő házasok mutatkoztak. (34. tábla).

34. Az alkoholisták munkahely-változtatása családi állapot szerint

(%-ban)							
A munkahely-változtatás jellemzői	Összes alkoholista	Nőtlen, hajadon	Házasságban együttélő	Házasságban különélő	Özvegy	Elvált	Házasságban kívül együttélő
<i>Férfi</i>							
Az elmúlt öt évben							
- egy munkahelyen dolgozott	34,0	27,7	37,9	22,1	25,0	21,2	27,0
- két-három munkahelyen dolgozott	34,9	35,6	35,0	35,0	22,1	42,9	35,1
- háromnál több munkahelyen dolgozott	22,8	29,6	20,1	36,0	30,8	29,9	27,8
- nem dolgozott, ismeretlen	8,3	7,1	7,0	6,9	22,1	6,0	10,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>							
Az elmúlt évben							
- egy munkahelyen dolgozott	25,8	20,0	26,0	25,4	32,1	31,3	17,0
- két-három munkahelyen dolgozott	36,9	26,7	29,1	39,4	21,4	40,4	30,2
- háromnál több munkahelyen dolgozott	15,1	31,1	11,5	21,1	16,1	20,2	11,3
- nem dolgozott, ismeretlen	28,2	22,2	33,4	14,1	30,4	8,1	41,5
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Nem szorul magyarázatra, hogy az elvonókurára való jelentkezés okaként az együttélő házások között szerepel a leggyakrabban valamilyen családi szempont. Ez mindenesetre a házastárs befolyásának fontosságát mutatja (35. tábla). Valamivel kisebbnek látszik ennek az indoknak a szerepe a házasságon kívül együttélőknél. A családi ok azonban mindenféle családi állapotuknál előfordul, ez feltehetően a gyermekek, szülők hatását mutatja. Az együttélő házások és házasságon kívül együttélők kivételével minden családi állapot esetében az erkölcsi okok szerepelnek a leggyakrabban. Érdekes, hogy az anyagi okokra való hivatkozás a nőtleneknél és hajadonoknál a leggyakoribb, mintha ezeknek nagyobb terveik lennének, amelyekhez takarékoskodni kívánnak. Az anyagi okok különben majdnem minden férfi kategóriában gyakoribbak, mint a nőknél. Ez alátámasztani látszik azt a megállapítást (42. oldal), hogy a férfiak többet költenek italra, mint az alkoholista nők.

35. Az alkoholisták válaszai arra a kérdésre, hogy miért akarnak leszokni az ivásról
 családi állapot szerint

(%-ban)

Miért akar leszokni (indok)	Összes alkoholista	Nőtlen, hajadon	Házás együttélő	Házás különélő	Özvegy	Elvált	Házas- ságon kívül együttélő
<i>Férfi</i>							
Anyagi ok	7,2	17,0	6,9	12,6	11,8	12,0	3,4
Egészségi ok	10,2	12,5	8,5	10,9	11,8	13,1	12,2
Családi ok miatt	30,5	7,2	39,3	14,6	13,2	9,9	22,3
Munkahelyi ok	8,2	10,5	6,9	10,3	5,9	8,1	3,4
Erkölcsi ok	17,9	30,1	18,7	24,1	16,2	28,0	21,6
Kötelező kezelés és ismeretlen ok	26,0	22,7	19,7	27,5	41,1	28,9	37,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Nő</i>							
Anyagi ok	4,4	8,9	3,6	4,2	5,4	6,1	3,8
Egészségi ok	8,2	11,1	7,9	12,7	10,7	7,1	1,9
Családi ok miatt	28,2	4,4	37,5	18,3	14,3	21,2	18,9
Munkahelyi ok	6,8	17,8	4,8	7,0	8,9	9,1	7,6
Erkölcsi ok	20,0	22,2	17,1	28,2	21,4	27,3	18,9
Kötelező kezelés és ismeretlen ok	32,3	35,6	29,1	29,6	39,3	29,2	48,9
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Összefoglalva: a családi állapot befolyásolja az ivási szokásokat. A nőtlenek és hajadonok körében tölt be az ivás leginkább társaságot teremtő funkciót. Az együttélő házasságokat a családi kapcsolat úgy látszik bizonyos fokig vissza tudja tartani az iszákosság káros következményeitől: kisebb a munkaerő-vándorlásuk, kevesebbet költenek italra.

10.3 AZ ALKOHOLIZMUS KÜLÖNBSÉGEI TÁRSADALMI CSOPORT ÉS ISKOLAI VÉGZETTSÉG SZERINT

A Népszégtudományi Kutató Intézet itt ismertetett vizsgálatának egyik fontos újdonsága volt az előző vizsgálathoz képest^{60/}, hogy társadalmi csoportonként és iskolai végzettségenként is vizsgálta az alkoholisták jellemzőit.

Erre az nyújtott lehetőséget, hogy a megvizsgált alkoholisták száma ebben a vizsgálatban sokkal nagyobb volt, s így a nagyobb társadalmi csoport és iskolai végzettségi kategóriákba annyi alkoholista férfi jutott, hogy az adatokból, a megoszlások különbségeiből következtetéseket lehet levonni.^{61/}

A szakirodalomban gyakran fordul elő az a megállapítás^{62/}, hogy az egyes társadalmi csoportok, rétegek között erős különbségeket találunk az ivási szokások, az alkoholizmus elterjedtsége, az iszákosság megítélése tekintetében. Éppen ezért vizsgálatunk kiinduló hipotézise az volt, hogy az ambuláns elvonókúrán részt vett alkoholisták jellemzői is erős különbségeket fognak mutatni társadalmi csoportonként. Mivel azonban a társadalmi csoporthoz tartozás kritériumai nem mindig teljesen határozottak (pl. a hivatali személygépkocsi vezetője szakmunkásnak számít, de sok tekintetben közel áll az egyéb szellemi dolgozók csoportjához, ezzel szemben a művezető az egyéb szellemi csoportba tartozik, de valójában közbenső helyet foglal el a szellemi dolgozók és a munkások között), és mert az elmúlt két évtized nagy társadalmi átrétegződése erősen felkavarta a magyar társadalmat és a réteghez tartozás nem mindig határozza meg egyértelműen az életmódot, ezért a társadalmi csoport szerinti bontás mellett az iskolai végzettség különböző szintjei szerint is megvizsgáltuk az alkoholistákat. Az volt a feltevésünk, hogy az iskolai végzettség, amelynek szintje nem szükségképpen felel meg pontosan a társadalmi pozíciónak, legalább olyan erősen kell hogy determinálja az alkoholisták jellemzőit, mint a társadalmi csoporthoz tartozás.

Az alkoholizmus okára vonatkozó kérdésre adott válaszok (36, 37. tábla) azt mutatják, hogy sem társadalmi csoportonként, sem iskolai végzettségi szintek szerint nincsenek határozott különbségek az alkoholisták között. Az értelmiségiek és egyéb szellemi dolgozók, valamint a magasabb iskolai végzettségűek körében valamivel kisebbnek látszik a környezeti hatások szerepe, elsősorban a szülők rászoktató hatása, gyakoribb viszont az egyszeri tragikus esemény miatti rászokás. Azt mondhatnánk, hogy a szellemi rétegbe tartozók és nagyobb iskolázottságuk körében talán több - de nem sokkal - az olyan alkoholista, aki pszichológiai okok miatt iszik, viszont kevesebb a pusztán környezeti okok miatt iszákossá válók aránya.

60/ Lásd; Az alkoholelvonó-kúrán részt vett budapesti alkoholisták társadalmi jellemzői, i. m., valamint Dr. Vukovich: i. m.

61/ Az esetszám kicsi volta miatt az alábbiakban nem elemezzük az alkoholista nők jellemzőit társadalmi csoportok és iskolai végzettség szerint. Ugyanez indokolja, hogy a férfiak között a mezőgazdasági fizikai foglalkozásukat, az önállókat és a kisipari termelőszövetkezeti tagokat nem vizsgáljuk.

62/ Stone: I. m., Lawrence, J. J. - Maxwell, M. A.: Drinking and Socio-Economic Status, Pittman Snyder: I. m., valamint Dollard, H.: Drinking Mores of the Social Classes. Alcohol, Science and Society, New Haven, 1945.

36. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogyan szoktak rá az ivásra, kiemelt társadalmi csoportok szerint

(%-ban)

Hogyan szokott rá az ivásra	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Szülei szoktatták rá	14,7	11,4	10,5	13,6	18,0	14,6
Házastársa szoktatta rá	0,4	0,3	-	0,5	0,2	0,7
Munkahelyén szokott rá	7,4	6,5	6,9	6,3	7,9	8,8
Katonaságnál szokott rá	7,5	8,1	6,9	7,9	7,4	7,5
Barátai szoktatták rá	44,5	45,1	47,0	46,8	42,6	43,8
Egyszeri tragikus esemény miatt szokott rá	4,5	6,5	6,7	4,8	3,8	3,2
Rossz életkörülmények miatt szokott rá	5,4	4,9	5,3	5,4	5,4	5,7
Saját bora volt	2,0	2,0	1,7	2,2	1,9	2,4
Kívánja az alkoholt	1,6	1,6	3,3	1,0	1,8	1,0
Egyéb és ismeretlen	12,0	13,6	11,7	11,5	11,0	12,3
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

37. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogyan szoktak rá az ivásra, iskolai végzettség szerint

(%-ban)

Hogyan szokott rá az ivásra	Összes vizsgált alkoholista férfi	Az általános iskola		A polgári iskola és a régi gimnázium	A középiskola	Érettségizett	Egyetemi oklevelet szerzett
		1-4	5-8	1-4	1-3		
		osztályát végezte					
Szülei szoktatták rá	14,7	20,2	16,4	11,3	10,7	12,1	8,9
Házastársa szoktatta rá	0,4	0,4	0,5	0,1	0,9	0,2	0,4
Munkahelyén szokott rá	7,4	7,4	7,6	8,1	5,8	6,8	6,5
Katonaságnál szokott rá	7,5	5,0	7,3	9,3	8,0	8,7	8,1
Barátai szoktatták rá	44,5	44,0	45,0	46,3	47,8	44,3	41,9
Egyszeri tragikus esemény miatt szokott rá	4,5	3,3	3,6	5,7	7,6	6,1	9,3
Rossz életkörülmények miatt szokott rá	5,4	5,6	5,4	5,0	7,1	6,1	5,6
Saját bora volt	2,0	2,1	2,0	2,5	1,8	1,3	3,2
Kívánja az alkoholt	1,6	2,2	1,5	1,2	0,8	1,6	3,6
Egyéb és ismeretlen	12,0	9,8	10,7	10,5	9,4	12,8	12,5
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Hasonló következtetésekre juthatunk a legtöbb olyan táblából, amely bizonyos támpontokat nyújthat az iszákosság okainak felderítéséhez. A munkások és általában az alacsonyabb iskolai végzettségűek között gyakrabban fordul elő, hogy az alkoholista szülei is iszákosak voltak (38. tábla), ugyanők gyakrabban kaptak gyermekkorukban szeszesítalt (39. tábla). Hangsúlyozni kell azonban, hogy a különbségek itt sem nagyok, tehát az értelmiségi és a segédmunkás, az egyetemi okleveles és a csupán néhány osztályt végzett férfi alkoholizmusa között ilyen szempontból sem mutatkoznak nagy különbségek.

38. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy szülei ittak-e, kiemelt társadalmi csoportok szerint

(%-ban)

Ittak-e a szülei	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Egyik szülő sem ivott	44,5	49,7	53,9	42,5	42,6	46,4
Apja ivott	45,9	42,5	39,1	49,2	47,4	43,1
Anyja ivott	1,0	1,6	0,7	0,8	1,0	0,8
Apja és anyja is ivott	4,0	3,6	2,9	3,8	4,5	4,4
Ismeretlen	4,6	2,6	3,4	3,7	4,5	5,3
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

39. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy gyermekkorukban kaptak-e italt, kiemelt társadalmi csoportok szerint

(%-ban)

Gyermekkorában kapott-e italt	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Nem kapott	75,3	82,5	81,4	77,8	71,7	74,1
Kapott	20,4	15,6	14,3	18,8	24,0	22,0
Ismeretlen	4,3	1,9	4,3	3,4	4,3	3,9
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A gyermekkorra való visszaemlékezés tekintetében sem állapítható meg lényeges eltérés: a szellemi foglalkozásuak, illetve a magasabb iskolai végzettségű alkoholisták valamivel nagyobb arányban tüntetik fel gyermekkorukat jónak, rendezettnak, viszont a betanított és segéd munkások, az egyéb fizikai dolgozók, illetve ve alacsonyabb iskolai végzettségűek gyakrabban mondják, hogy gyermekkoruk anyagi okok miatt volt nehéz, nélkülöztek (40. tábla).

40. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy milyen volt a gyermekkoruk, kiemelt társadalmi csoportok szerint

(%-ban)

Milyen volt a gyermekkoruk	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Jó, rendezett	60,5	68,2	67,6	62,2	58,1	57,4
Nehéz, anyagiak miatt	16,5	12,0	13,1	16,2	18,8	16,8
Nehéz, családi körülmények miatt	10,0	11,0	8,6	9,4	10,3	11,8
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	3,7	3,2	3,1	4,1	4,1	3,3
Nem szülei mellett nőtt fel	4,0	3,6	1,9	3,9	3,6	5,5
Egyéb és ismeretlen	5,3	2,0	5,7	4,2	5,1	5,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Nincsenek nagy eltérések a tekintetben sem, hogy az alkoholista férfiak kivel és hol isznak: nagy többségük minden társadalmi csoportban és iskolai végzettségi szinten társaságban iszik (41. tábla), és kocsában iszik. A szellemi rétegben és a nagyobb iskolai végzettségűek között egy kevéssel több az otthon vagy társaságban, valamint az egyedül ivók aránya. Ebből talán szintén arra lehet következtetni, hogy számukra az ivás és a kocsma kevésbé és társas érintkezés velejárója, illetve helye, és inkább egyéb okok, pszichológiai vagy más problémáik miatt isznak.

41. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy kivel isznak kiemelt társadalmi csoportok szerint

(%-ban)

Kivel iszik	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Egyedül	19,0	23,7	25,5	17,6	18,7	18,8
Társaságban	60,5	56,5	55,1	64,3	60,4	59,1
Egyedül is és társaságban is	9,9	9,7	7,7	9,8	11,1	9,1
Egyéb és ismeretlen	10,6	10,1	11,7	8,3	9,8	13,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Valamivel nagyobbak a különbségek az ittas állapotban való viselkedés tekintetében: a munkások és az alacsonyabb iskolai végzettségűek nagyobb arányban számolnak be botrányokozásról, a szellemiek és a magasabb végzettségűek között valamivel többen viselkednek csendesen, amikor nagyobb mennyiségű italt fogyasztottak. Kérdés azonban, hogy ezek az eltérések nem abból származnak-e, hogy a különböző társadalmi csoportokhoz tartozók nem egyformán vallják be, hogy botrányt okoznak, éppen azért, mert a részeges botrányokozását társadalmi rétegenként különböző súlyossággal ítélik el (42. tábla).

42. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy ittas állapotban hogyan viselkednek, kiemelt társadalmi csoportok szerint

Hogyan viselkedik ha ittas	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatósi, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Csendes	35,6	38,0	39,1	35,6	34,1	36,0
Jókedvű	12,4	14,6	18,4	12,1	11,8	10,9
Ideges	7,6	6,8	5,7	7,6	7,9	8,4
Botrányt okoz (nem otthon)	33,7	23,7	26,0	35,2	36,1	35,3
Botrányt okoz otthon	2,4	2,6	2,4	2,3	2,9	1,5
Egyéb és ismeretlen	8,3	14,3	8,4	7,2	7,2	7,9
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Az ivás gyakorisága sem különbözik erősen társadalmi csoportonként (43. tábla). Itt nyilvánvalóan több tényező játszik szerepet; egyrészt az alkoholizmus típusa ("gamma" vagy "delta" alkoholizmus, Jellinek tipológiája szerint, lásd a 39. oldalt); másrészt befolyásolják az ivás gyakoriságát az alkoholista anyagi lehetőségei: a kisebb keresetűek ritkábban tudnak inni; végül szerepet játszanak az italhoz való hozzájutás alkalmi: a vendéglátóiparban dolgozók (akik a kereskedelmi stb. dolgozók között szerepelnek) szeszesitalokkal dolgoznak, így könnyebben adódik alkalom az ivásra.

43. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy milyen gyakran isznak, kiemelt társadalmi csoportok szerint

Milyen gyakran iszik	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatósi, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Naponta	45,0	47,4	37,2	42,1	45,9	52,3
Hetenként többször	20,8	20,8	25,3	21,8	21,8	16,8
Hetenként egyszer	7,9	8,8	7,2	8,6	6,9	8,1
Ritkábban, mint hetenként	21,9	21,1	26,0	23,6	21,7	18,2
Ismeretlen	4,4	1,9	4,3	3,9	3,7	4,6
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bizonyos különbség mutatkozik az italtra költött pénzösszeg tekintetében. A 800 Ft-nál többet alkoholra költők aránya az ipari és közlekedési segéd munkásoknál, valamint a többi népgazdasági ágakban foglalkoztatott fizikai dolgozóknál a legmagasabb, 23-24 %, míg az értelmiségiek és az egyéb szellemi dolgozók esetében ez az arány 16-18 %.

Nem mutatkoznak lényeges különbségek a tekintetben sem, hogy a különböző társadalmi csoportokhoz tartozó alkoholisták házassága mennyiben sínyli meg az iszákosság hatását.

Ezzel szemben lényeges eltérés van rétegenként abban, hogy az alkoholista a vizsgálatot megelőző öt év alatt hány munkahelyen dolgozott. A szellemi dolgozók sokkal kevesebbet vándorolnak munkahelyről-munkahelyre, mint a munkások (44. tábla).

44. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy hány munkahelyen dolgoztak az elmúlt öt év folyamán, kiemelt társadalmi csoportok szerint

(%-ban)

Hány munkahelyen dolgozott az elmúlt öt évben	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Öt év óta nem dolgozik	3,8	4,9	4,3	3,6	2,1	4,3
Egy munkahelyen	34,0	46,4	50,8	34,8	27,8	32,2
Két munkahelyen	21,3	25,7	20,8	22,5	21,4	20,7
Három-négy munkahelyen	20,6	13,6	14,5	20,2	24,9	20,9
Öt és több munkahelyen	15,7	8,1	6,7	15,5	20,6	16,2
Ismeretlen	4,6	1,3	2,9	3,4	3,2	5,7
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Végül az alkoholelvonó kurára való jelentkezés oka tekintetében is jelentős különbségek mutatkoznak: az iskolai végzettség emelkedésével párhuzamosan nő a családi és az erkölcsi okok szerepe, ezzel szemben valamivel kevesebb a kényszerelvonásra rendelt alkoholista (45. tábla)

45. Az alkoholista férfiak válaszai arra a kérdésre, hogy miért akarnak leszokni az ivásról, kiemelt társadalmi csoportok szerint

(%-ban)

Miért akar leszokni	Összes vizsgált alkoholista férfi	Értelmiségi és vezető	Egyéb szellemi	Ipari, építőipari, közlekedési		Kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai
				szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Anyagi okok miatt	8,4	6,5	6,9	8,2	10,3	7,2
Egészségi okok miatt	9,4	9,1	10,5	9,9	8,2	10,2
Családi okok miatt	31,6	36,7	35,6	34,5	28,3	30,5
Munkahelyi okok miatt	7,3	11,0	8,4	6,6	7,4	8,2
Erkölcsi okok miatt	20,5	27,9	24,3	20,8	19,4	17,9
Önkéntesen jelentkezett	77,2	91,2	85,7	80,0	73,6	74,0
Kényszerelvonókúra						
összesen	5,2	3,6	4,8	5,1	5,8	4,9
Ismeretlen	17,6	5,2	9,5	14,9	20,6	21,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Összefoglalva: azt találtuk, hogy a különböző társadalmi csoportokhoz tartozó és különböző iskolai végzettségű alkoholisták jellemzői között sokkal kisebb eltérések mutatkoznak, mint amekkorákra a szakirodalom feltételezései alapján számítani lehetne. A magasabb iskolai végzettségű és társadalmi pozíciójú csoportokban kisebbnek látszik a környezet rászoktató hatása és fontosabbak a pszichológiai sérülések, problémák, több a magános ivó, az otthon ivó, kevesebb a botrányokozó, kisebb a munkaerő-vándorlás, és a gyógykezelésre való jelentkezés okai között nagyobb szerepet játszanak a családi és erkölcsi jellegű okok. Az egyes társadalmi csoportok között megfigyelt különbségek azonban kicsik, például kisebbek, mint az alkoholista férfiak és nők között megállapított különbségek. Ebből azonban nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a társadalmi helyzet nem fontos tényező az alkoholfogyasztási szokásoknak, az alkoholizmus elterjedésének meghatározásában. Csupán azt a tényt lehet leszögezni, hogy az ambuláns gyógykezelésre kerülő alkoholisták között nincsenek nagy különbségek. Ezt az magyarázhatja, hogy a gyógykezelésre jutó alkoholisták esetében az alkoholizmus már annyira előrehaladott állapotban van, hogy a szeszfogyasztástól való függés és annak hatásai már háttérbe szorítják a társadalmi helyzet, iskolai végzettség, a műveltség differenciáló hatását, részben elmoszák a társadalmi rétegek közötti különbségeket.

11. A szeszesitalok termelése és fogyasztása^{63/}

A Központi Statisztikai Hivatalnak az alkoholtartalmu italok fogyasztására vonatkozó adatai (46. tábla) azt mutatják, hogy a szeszfogyasztás többé-kevésbé állandóan növekszik Magyarországon.^{64/}

A szeszesital-fogyasztás strukturája erősen változott. Ez összefüggött az alkoholtartalmu italok termelésének eltérő alakulásával. A bortermelés a két világháboru közötti időszakhoz képest csak kevéssé nőtt, sőt az ötvenes évek első felében erősen visszaesett (47. tábla). Ezenkívül nagyon megnőtt a borexport, s így az egy főre jutó borfogyasztás a harmincas évek szintjén mozog. Ezzel szemben a sör termelése és fogyasztása a második világháboru előttihez viszonyítva tizenöt-tizenhatszorosára emelkedett. Ugyancsak erősen nőtt az égetett szeszesitalok fogyasztása^{65/}, de hozzá kell tenni, hogy ez a növekedés fajtánként nagyon eltérő: az ötvenes évekhez képest a rum és a pálinka fogyasztása csökkent, a gyümölcspárlaté, a brandy és likőr viszont nőtt (48. tábla).

46. Az egy főre jutó szeszesital-fogyasztás Magyarországon

Év	Bor	Sör	Égetett szesz (absz. szesz)
1934 - 1938. évek átlaga	32,1	3,1	.
1950 - 1954. " "	28,1	14,0	1,07
1955	18,8	24,0	1,51
1956	19,9	24,9	1,03
1957	25,7	28,0	1,42
1958	29,3	31,4	1,20
1959	31,5	33,9	1,35
1960	29,9	36,7	1,42
1961	26,9	38,8	1,61
1962	28,8	39,4	1,54
1963	29,3	41,1	1,67
1964	34,3	42,5	1,89
1965	32,8	44,2	1,50
1966	30,4	46,4	1,73

Forrás: Statisztikai Időszaki Közlemények 118. köt. 78-79. old.

^{63/} A 11. és 12. fejezet - a Népeségtudományi Kutató Intézet vizsgálata eredményeinek kiegészítéseképpen - a szeszesital termelésre, fogyasztásra, annak következményeire vonatkozó olyan adatokat elemez, amelyek a Központi Statisztikai Hivatal más adatfelvételeiből, vizsgálataiból származnak.

^{64/} A lakosság fogyasztása 1960-1964. KSH 1966. Statisztikai Időszaki Közlemények, 83. köt. Élelmiszer- és iparcikk-fogyasztás 1966. KSH 1967. Statisztikai Időszaki Közlemények 96. köt. Élelmiszer és iparcikk-fogyasztás 1967. KSH 1968. Statisztikai Időszaki Közlemények, 118. köt.

^{65/} Az égetett szesztermelés és fogyasztás adatait némileg bizonytalanná teszi az a tény, hogy nem veszik figyelembe a lakosság engedély nélküli szeszfőzését.

47. A bor és a sör termelése, behozatala és kivitele

(millió liter)

Év	Bor			Sör		
	termelés	behozatal	kivitel	termelés	behozatal	kivitel
1934 - 1938. évek átlaga	354,4	0,0	24,1	28,3	0,0	0,1
1950 - 1954. " "	262,2	9,1	16,6	133,7	0,3	0,2
1955.	336,8	9,3	25,2	235,4	2,0	0,8
1956.	233,0	1,0	27,7	240,8	5,3	0,5
1957.	326,0	2,4	23,4	273,5	4,3	0,3
1958.	529,5	10,4	35,4	306,5	7,4	0,3
1959.	325,7	0,1	53,0	331,8	6,8	0,1
1960.	295,6	12,0	50,9	355,5	9,5	0,1
1961.	350,8	30,1	41,1	378,1	13,9	0,1
1962.	313,1	8,5	33,5	382,6	13,5	0,0
1963.	424,3	10,3	40,2	408,0	6,9	-
1964.	554,5	5,3	56,9	422,8	6,1	-
1965.	242,5	0,5	69,2	444,0	0,5	0,0
1966.	336,7	33,3	70,7	463,5	11,0	1,1

Forrás: Statisztikai Időszaki Közlemények 118. köt. 78-79. old.

48. Az égetett szeszesitalok belföldi felhasználása

(abszolút 1 000 liter)

Év	Finom-szesz	Rum, pálinka	Gyümölcs párlat	Brandy	Likőr	Kevért
1951 - 1954. évek átlaga	195	5 952	2 851	235	963	-
1958 - 1960. " "	47	3 732	7 112	369	1 568	-
1961.	2	5 250	8 297	639	1 947	-
1962.	-	3 175	9 590	686	1 205	878
1963.	-	3 725	10 036	717	1 430	965
1964.	-	3 975	11 515	1 029	1 610	1 000
1965.	-	3 151	8 742	953	1 534	839
1966.	-	4 594	8 912	1 222	1 884	1 022

Forrás: Statisztikai Időszaki Közlemények 118. köt. 78-79. old.

49. A bor és az égetett szeszesitalok egy főre jutó fogyasztása, az italok forrása szerint

(liter)

Év	Egy főre jutó borfogyasztás			Egy főre jutó égetett szeszesital-fogyasztás, abszolút szesz	
	központi árualapból	piacról	saját termelésből	központi árualapból	saját termelésből
1950 - 1954. évek átlaga	8,6		19,5		
1951 - 1954. " "				0,87	0,20
1958 - 1960. " "	11,5		18,7	0,88	0,44
1961.	9,7	7,2	10,0	1,18	0,43
1962.	9,5	7,3	12,0	1,08	0,46
1963.	9,7	7,5	12,1	1,27	0,40
1964.	11,6	8,5	14,2	1,38	0,51
1965.	13,2	7,8	11,8	1,21	0,29
1966.	11,5	6,7	12,2	1,40	0,33

Forrás: Statisztikai Időszaki Közlemények 118. köt. 78-79. old.

A II. világháború előtt az összes (abszolút szeszre átszámított) szeszfogyasztásnak kb. kilenczede a borfogyasztásra jutott, és csupán 3 %-a állt sörből és 7 %-a égetett szeszből, - az elmúlt években viszont már csupán alig több mint fele származik borfogyasztásból s a fennmaradó részen pedig kb. fele-fele arányban osztozik az égetett szesz és a sör.

A borfogyasztásnak még ma is nagy része, közel kétharmada nem a központi árualapból, hanem a saját termelésből és piaci vásárlásból származik. Az égetett szeszitalok esetében ez az arány kisebb, de szintén nem elhanyagolható (49. tábla).

Az alkoholtartalmu italokra fordított összeg igen nagy részt emészt fel a lakosság által fogyasztásra fordított kiadásokból (50. tábla). A Központi Statisztikai Hivatal számításai szerint^{66/} a lakosság a nagy árucikk-csoportok közül csupán élelmiszerekre és ruházatkódásra költ többet, mint szeszitalra. Ezzel szemben a háztartási, egészségügyi és testápolási, valamint kulturális cikkek stb. fogyasztására költött összeg jóval kisebb. Érdeemes megjegyezni, hogy a gyümölcs- és zöldségfogyasztás alig több mint a fele, a zsiradékfogyasztás pedig kevesebb mint fele annyiba kerül, mint a szeszitaloké.

Igy a szeszitalokra költött összeg 1965-ben a nemzeti jövedelemnek 7,6, a lakosság által fogyasztásra felhasznált összegnek pedig 10,1 %-át alkotta. Ha társadalmunk nem fogyasztott volna szeszitalt, a felhalmozást több mint egyharmadával, vagy minden más fogyasztást több mint egytizedével lehetett volna növelni.^{67/}

50. Az élelmiszer- és iparcikkfogyasztás a fogyasztás csoportjai szerint

Fogyasztási csoport	Összes fogyasztás 1965-ben, (millió Ft)	Az 1965. évi fogyasztás az 1960. év százalékában (folyó árakon számítva)
Élelmiszerek	52 049,8	114,7
Ebből:		
- fehérje jellegű élelmiszerek	20 500,8	110,4
- zsiradékok	6 079,4	97,3
- szénhidrát jellegű élelmiszerek	13 797,8	116,4
- gyümölcs és zöldségfélék	6 857,9	120,5
- csokoládéfélék és kakaó	1 600,2	142,5
- egyéb élelmiszerek	3 213,7	169,6
Italok, kávé, tea	14 939,4	134,1
Ebből:		
- kávé, tea	1 554,7	206,1
- alkoholmentes italok	590,0	150,0
- alkoholtartalmu italok	12 794,7	128,0
Dohányárúk	2 775,4	138,4
Ruházkodási cikkek	17 493,9	108,3
Lakásjavító anyagok	112,0	177,8
Fűtő- és világítóanyagok	2 992,2	119,8
Háztartási cikkek	8 748,1	120,7
Egészségügyi és testápolási cikkek	2 894,2	157,0
Jármű, alkatrész, üzemanyagok	1 809,5	141,1
Kulturális cikkek	4 038,1	146,2
Egyéb iparcikkek	795,4	145,1
<i>Fogyasztási cikkek összesen</i>	<i>108 648,0</i>	<i>119,5</i>

Forrás: Statisztikai Időszaki Közlemények 96. köt. 22-23 old.

^{65/} Statisztikai Időszaki Közlemények 96. köt.

^{67/} Ez a számítás nem veszi figyelembe, hogy az államnak az adók révén bevétele volt az alkoholtartalmu italok vásárlásából.

Annak ellenére azonban, hogy az alkoholtartalmu italok fogyasztása a népességnek nagy anyagi terhet jelent, és hogy fogyasztásuk az elmúlt évtizedekben folyamatosan növekedett, *világviszonylatban* - a fogyasztási adatok szerint - egyáltalán nem tartozunk a legnagyobb fogyasztók közé (51. tábla). Ez a tény mégsem nyugtathat meg bennünket, mert a szeszfogyasztás méretei és növekedése szükségessé teszi az iszákosság problémájának tanulmányozását, részben éppen azoknak az országoknak tapasztalatai alapján, ahol a fogyasztás és az alkoholizmus nagyobb, mint nálunk.

A nemzetközi adatok tükrében megállapítható, hogy a magyar alkoholfogyasztás összetétele ma leginkább a svájciak fogyasztásához hasonlítható. Ez a fogyasztási típus közbelső helyet foglal el az elsősorban bort fogyasztó országok, mint Franciaország, Portugália és Olaszország és a nagy sörfogyasztó országok, mint Nagybritannia, Dánia vagy Belgium, valamint az elsősorban égetett szeszt fogyasztó országok, mint az Egyesült Államok, Svédország vagy Lengyelország között.

Az elsősorban bort fogyasztó országokban az összes fogyasztásnak a borfogyasztás 80-85 %-át teszi ki, Nagybritanniában, Dániában vagy Belgiumban a sör aránya 70-80 %, míg Svédországban és Lengyelországban az égetett szesz hányada 50-60 %. A magyar fogyasztás - amint már előbb közöltük - ezzel szemben egyenletesebb megoszlású: az égetett szesz aránya kb. 23, a boré 55, a söré pedig 22 %.

51. Az alkoholfogyasztás a világ különböző országaiban
(Az egy főre jutó összes szeszfogyasztás nagysága szerinti sorrendben)

(liter)

Sor- szám	Ország	Év	Egy főre jutó			Összes szesz- fogyasztás (abszolút szeszben kifejezve)
			égetett szesz- (abszolút szeszre átszámítva)	bor-	sör-	
1.	Franciaország	1964	1,8 ^{a/}	124,0	40,7	19,6
2.	Portugália	1965	0,5	109,0	5,5	13,9
3.	Olaszország	1965	1,5	108,5	8,9	12,8
4.	Német Szövetségi Köztársaság	1965	2,7	17,0	122,0	10,9
5.	Spanyolország	1965	2,5	57,6	23,4	10,6
6.	Svájc	1964	1,8 ^{a/}	38,3 ^{b/}	74,0 ^{b/}	10,3
7.	Ausztria	1965	2,2	28,0	92,1	10,2
8.	Magyarország	1965	1,5	32,8	44,2	7,7
9.	Ausztrália	1964/65	0,9	5,5	109,1	7,0
10.	Ujzéland	1965	1,2	2,6 ^{c/}	103,7	6,7
11.	Belgium	1965	1,1	11,2	140,0	6,7
12.	Románia	1964	1,5	35,0 ^{a/}	13,0	6,4
13.	Csehszlovákia	1965	1,1	11,9	130,0	6,4
14.	Amerikai Egyesült Államok	1965	2,5	3,7	60,2	5,9
15.	Nagybritannia	1965	0,8	2,2	91,5	5,8
16.	Kanada	1964/65	1,8	2,6	67,7	5,5
17.	Irország	1965	1,8	1,6	66,3	5,3
18.	Német Demokratikus Köztársaság	1965	1,9	4,2	80,6	5,2
19.	Dánia	1965	0,9	4,1	78,4	5,0
20.	Bulgária	1965	1,6	17,6	20,1	4,7
21.	Svédország	1965	2,7	4,3	40,4	4,6
22.	Lengyelország	1965	2,6	4,8	24,0	4,4
23.	Hollandia	1965	1,9	3,4	37,2	4,2
24.	Japán	1964	..	0,4	19,4	4,0 ^{d/}
25.	Jugoszlávia	1965	..	24,8	14,0	3,7 ^{d/}
26.	Norvégia	1965	1,3	1,5	27,8	2,8
27.	Finnország	1965	1,4	2,6	25,1	2,6

a/ 1963. év. - b/ 1965. év. - c/ 1964. év. - d/ Égetett szesz nélkül.

Forrás: How many alcoholic beverages are being consumed throught the World? Schiedam Produktschap Voor Gedistilleerde Tranken, 1966.

12. Az alkoholizmus egyes káros következményei

Az alkoholizmussal való foglalkozás szükségességét kézzelfoghatóan alátámasztják azok a statisztikai adatok, amelyek egyes káros - de nem feltétlenül a legkárosabb - hatásaira vonatkozóan rendelkezésünkre állnak. A Központi Statisztikai Hivatal rendszeres adatgyűjtései és egyes különleges felvételei alapján az alkoholizmusnak a halandóságra, a megbetegedésekre, a válásra, a bűnözésre és a közlekedési balesetekre való hatásáról kaphatunk számszerű képet.

12.1 HALANDÓSÁG

Az alkoholizmusnak a halandóságra való hatását két úton kísérrelhetjük meg felmérni: 1. vannak olyan különleges halálokok, amelyeket részben vagy teljesen az alkoholizmusra lehet visszavezetni; 2. a férfiaknak a nőkénel kedvezőtlenebb halandóságát, várható átlagos élettartamuk különbségét, részben az alkoholizmusnak szokták tulajdonítani.

Az alkoholizmussal szorosan összefüggő halálokok: az idült alkoholizmus, az alkoholos elmebaj és a májzsugorodás.^{68/} (Becslések szerint az utóbbi által okozott halálesetek 60-65 %-át lehet az alkoholizmus hatásának tulajdonítani). E betegségekben meghaltak számát az 52. tábla adja meg. Látjuk, hogy ez a szám az évek folyamán lassu növekedési tendenciát mutat.

A 10 000 lakosra jutó májzsugorodásos halálesetek számát a II. világháború előtti időből is ismerjük: 1938-ban 0,7 ilyen haláleset jutott 10 000 emberre. Jelenleg ez az arány 1,0 körül van, tehát bizonyos emelkedést tapasztalunk.

Az alkoholizmussal szorosabb kapcsolatban levő halálokok közül a legfontosabb, a májzsugorodás az összes haláleseteknek jelenleg csupán nem egészen 1 %-át okozza, tehát viszonylag nem nagy jelentőségű. A 40-59 éves korban azonban ez az arány már 2,5 %, tehát az idősebb produktív korcsoportban, ahol a halálózási arányszám viszonylag alacsony, lényegesen jelentősebb szerepet játszik.

^{68/} A VII. Nemzetközi Betegségi és Halálóki Részletes Névjegyzék szerint a 307. számon szereplő alkoholos elmezavarhoz tartoznak: delirium tremens, hallucinosis alcoholica, Korsakoff-féle elmebetegség (kivéve ha nem alkoholos eredetűnek jelölték), az alkoholos sokideggyulladásal járó elmebetegség és az alkoholos elmebetegség. A 322. számon szereplő alkoholizmushoz tartoznak: alkoholizmus acutus, ethylizmus acutus, alkoholos szenvedély, alkoholizmus chronicus, az ethylizmus chronicus, valamint a külön megjelölés nélküli alkoholizmus és athylizmus. A májzsugorodás 581. számon szerepel a jegyzékben.

52. Az alkoholfogyasztásra visszavezeithető halálokokban meghaltak száma Magyarországon

Év	Májzsugorodás	Alkoholizmus	Alkoholos eredetű elmezavar
1938	675	148 ^{a/}	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
1950	471	129 ^{a/}	.
1951	558	119 ^{a/}	.
1952	583	86 ^{a/}	.
1953	598	61 ^{a/}	.
1954	525	110	4
1955	643	95	6
1956	823	127	6
1957	776	124	7
1958	785	131	7
1959	946	125	16
1960	885	87	13
1961	793	101	9
1962	855	94	10
1963	875	94	17
1964	879	103	35
1965	1 008	72	33
1966	969	79	35

a/ 1938-1953. az alkoholos elmezavar adataival együtt.

Forrás: Demográfiai Évkönyv. 1966. Budapest, KSH. 1967. 170. és 173. old., valamint a korábbi demográfiai évkönyvek.

Mivel a májzsugorodás okozta halálesetek számát az alkoholizmus elterjedtségének jellemzésére, az alkoholisták számának megbecslésére is fel szokták használni, érdemes a májzsugorodás okozta halálozás adatait nemzetközileg összehasonlítani (53. tábla). Magyarország az európai országok között a középcsoportban foglal helyet.

53. A májzsugorodás okozta halandóság 100 000 lakosra számítva

Ország	1963	1964	1965
<i>Európa</i>			
Ausztria	22,8	25,2	26,9
Belgium	9,8	9,8	.
Bulgária	4,3	4,7	5,
Csehszlovákia	9,3	9,7	.
Dánia	7,7	7,8	.
Egyesült Királyság			
Anglia és Wales	2,8	2,8	2,9
Észak-Írország	2,8	2,7	3,4
Skócia	4,9	4,8	4,2
Finnország	3,5	3,5	3,4
Franciaország	32,8	31,7	34,2
Görögország	15,4	15,9	15,7
Hollandia	3,5	4,0	3,5
Írország	2,4	2,7	3,1
Izland	1,6	2,1	2,1
Jugoszlávia	5,9	7,0	..
Lengyelország	5,8	5,9	..
Málta és Gozo	7,0	7,7	5,3
Magyarország	8,7	8,7	9,9
Német Szövetségi Köztársaság	20,7	20,8	.
Norvégia	3,7	3,6	.
Olaszország	21,0	20,7	.
Portugália	24,0	29,3	30,4
Románia	16,3	.	18,0
Spanyolország	17,4	.	.
Svájc	15,1	15,4	.
Svédország	5,7	5,7	6,3
<i>Ázsia</i>			
Hongkong	7,9	6,6	6,1
Izrael (zsidó népesség)	4,6	4,8	5,2
Japán	10,1	10,1	10,0
Jordánia	2,5	1,3	0,9
Tajvan	11,0	12,7	11,9
Szingapur	6,0	5,3	5,5
<i>Amerika</i>			
Amerikai Egyesült Államok	11,9	12,1	12,8
Chile	42,0	37,3	..
Costa-Rica	5,7	6,6	5,0
Dominikai Köztársaság	5,4	5,6	5,7
Guatemala	8,2	7,8	..
Kanada	5,8	6,4	6,4
Kolumbia	5,3	5,6	4,1
Kuba	10,9	10,0	..
Mexikó	20,0	19,0	19,2
Panama (indián törzsek nélkül)	3,0	2,8	3,1
Puerto-Rico	15,1	15,1	14,8
Salvador	5,6	5,4	6,2
Trinidad és Tobago	13,0	11,0	..
Venezuela (indián törzsek nélkül)	5,8	6,9	6,4
<i>Afrika</i>			
Egyesült Arab Köztársaság (Egyiptom)	0,4	.	.
Egészségügyi intézménnyel rendelkező területek			
Mauritius	1,9	3,2	2,8
<i>Oceánia</i>			
Ausztrália	4,9	4,9	4,8
Új-Zéland	2,3	2,8	3,0

Forrás: Epidemiological and Vital Statistics Report Vol. 20. No. 4. 1967. 327. old.

Még egy halál van, amelyben az alkoholizmus feltételezhetően szerepet játszik. Ez az *öngyilkosság*. A férfi öngyilkosoknak 1966-ban kb. kétötöde - 836 személy - kimutathatóan iszákos volt. A nőknél ez az arány sokkal kisebb (54. tábla).^{69/} Az iszákosok aránya a 35 és 49 év közötti öngyilkos férfiak között még nagyobb: eléri az 50 %-ot.

54. Az alkoholizmus szerepe az öngyilkosságban Magyarországon

	1964	1965	1966
Az öngyilkos férfiak száma	2 005	2 088	2 093
ebből:			
alkoholista volt	689	759	836
nem volt alkoholista	881	944	1 151
ismeretlen	435	385	106
Az öngyilkos nők száma	898	932	951
ebből:			
alkoholista volt	53	57	61
nem volt alkoholista	597	621	822
ismeretlen	248	254	68

Forrás: Az öngyilkosságok alakulása Magyarországon 1964-1965. KSH. Budapest, 1967. 54 old. Az 1966. évi adatok előzetesek.

Az öngyilkosságokra vonatkozóan 1962-ben a KSH Szociális statisztikai osztálya által végzett részletes szociológiai vizsgálat, amelyben a budapesti *öngyilkossági* esetek 20 %-ában vizsgálták az öngyilkossághoz vezető okokat, a férfi öngyilkosok 53 %-át, a nőknek pedig 14 %-át találta alkoholistának. Az öngyilkosságot kiváltó - legtöbbször családi - konfliktusok oka kiugróan sok esetben volt a férj, vagy a feleség iszákossága.^{70/}

Az alkoholizmus azonban nemcsak a vele szorosan összefüggő három halálakon és az öngyilkosságokon keresztül befolyásolja a halandóságot. A mértéktelen italfogyasztás következtében legyengült ember könnyebben esik áldozatul más betegségeknek. Különösen nagy az alkoholizmus hatása a keringési rendszer betegségeinek kifejlődésére és az ebből eredő halálesetekre. Egyes kutatók az alkoholizmusnak a halandóság alakulásában játszott szerepét olyan lényegesnek tartják, hogy részben ezzel magyarázzák a férfi és női halandóság között mutatkozó különbséget. (A különbségnek azonban biológiai okai is vannak.)

A gazdaságilag fejlett országok körülményei között a férfiak halandósága még teljesen azonos körülmények között is jóval kedvezőtlenebb a nők halandóságánál.^{71/} *A férfiak és a nők várható élettartama közötti különbség nagysága és az alkoholizmus elterjedtsége között azonban korrelációt mutattak ki.*^{72/} Eszerint, ahol az iszákosság elterjedtebb, ott a férfiak a nőkhez viszonyítva rosszabb halandóságot mutatnak.

^{69/} Meg kell jegyezni, hogy az öngyilkosok iszákosságára vonatkozó adatszolgáltatást a KSH az elmúlt években vezetett be, ezért az adatszolgáltatás minősége még évről évre javul. Ez magyarázza az ismeretlen esetek számának csökkenését. Viszont éppen ezért még nem lehet a jelenség tendenciájára vonatkozóan következtetéseket levonni. Az adatfelvétel eredményeit elemzi *Cseh-Szombathy László, dr. Heinz Ervin: Az öngyilkosságok vizsgálata. Statisztikai Szemle. 1965. évi 2. sz. 147-163. old.*

^{70/} *Cseh-Szombathy László: Az öngyilkosságok társadalmi jellege. Demográfia. 1963. évi 2. sz. 186-216. old.*

Magyarországon 1964-ben a 20 éves férfi még várható átlagos élettartama 50, 98 év, a 20 éves nőé 55, 13 év. A különbség tehát több mint négy év, 1931-ben viszont még kevesebb mint másfél év volt (férfiak: 44, 47 év, nők: 46, 09 év). Ugyanez a különbség az 1960-63. években Franciaországban (ahol az alkoholizmus közismerten nagyon elterjedt (6,4 év, az Egyesült Államokban 6,1 év, az Egyesült Királyságban 5,4 év, a Német Szövetségi Köztársaságban 4,9 év, Svédországban, 3,6 év, a környező országok közül Csehszlovákiában 5,0 év, Jugoszláviában 2,9 év. Ismét azt látjuk tehát, hogy Magyarország a középcsoportban foglal helyet.

12.2 MORBIDITÁS

1965-ben az alkoholisták az elme- és idegosztályokról, illetve elme- és idegkórházakból elbocsátott összes elme- és idegbetegeknek 10-11 %-át alkották^{73/} (55. tábla).

55. Az alkoholos kórformával kezelt betegek számának alakulása az elme- és idegosztályokon, illetve kórházakban

	Kórforma	
	alkoholizmus	alkoholos eredetű elmezavar
Az elbocsátott betegek száma		
1957	3 500	180
1960	4 804	282
1965	5 900	615
Az elbocsátott betegek aránya 100 000 lakosra		
1957	35,6	1,8
1960	48,2	2,8
1965	58,1	6,1

Forrás: Egészségügyi helyzet 1966. KSH 1967. Statisztikai Időszaki Közlemények. 14. sz. 96. old.

^{71/} Lásd például Daw, R.H. The Comparison of Male and Female Mortality Rates. *Journal of the Royal Statistical Society*. Se. A. Vol. 124. Part. 1. 1961. évi 20-43. old.

^{72/} Lásd Vukovich György: Az alkoholizmus egyes demográfiai és szociális jellemzői. *Demográfia*. 1961. évi 2. sz. 211-244. old.

^{73/} Az alkoholizmus egészségügyi problémáit részletesen elemzi Dr. Orthmayr Alajos: Az alkoholizmus és az ellen való küzdelem egészségügyi vonatkozásu adatainak elemzése. "Az alkoholizmus orvostudományi és társadalompolitikai problémái" (Budapest, 1967.) című könyvben.

Egy 1962. évi felvétel tanúsága szerint (56. tábla) az alkoholizmus sokkal gyakoribb a férfiak, mint a nők között, és elsősorban a 30 és 50 év közötti férfiak körében fordul elő sokszor a kórházi ápolás. ^{74/75/}

56. A kórházból elbocsátott alkoholista betegek aránya százezer lakosra számítva kor és nem szerint 1962

Kor	Férfi	Nő	Együtt
15 éven aluli	-	0	0
15-19 éves	9	0	9
20-29 éves	100	8	108
30-39 éves	255	28	283
40-49 éves	201	17	218
50-59 éves	111	8	119
60-69 éves	30	-	30
70 és több éves	8	-	8

Forrás: Dr. Marton Z. - Szabó E.: I. m.

A megbetegedések szempontjából az alkoholizmus részben közvetlenül, részben közvetve érezteti hatását. A közvetett hatásnak azt tekintjük, amikor az iszákosság következtében legyengült ember könnyebben kap meg minden betegséget, míg a közvetlen hatás az alkoholista megbetegedések alakulásán keresztül mérhető le. A közvetettre nézve egyáltalán nincsenek adataink és az alkoholista megbetegedések is csupán az alkoholizmus miatt kórházi ápolásban részesültek számával, illetve arányával fejezhetők ki. ^{76/}

12.3 KÖZLEKEDÉSI BALESETEK

Közismert tény, hogy a közlekedési balesetekben nagy szerepet játszik a járművek vezetőinek, illetve utasainak és a gyalogosoknak ittasága. 1966-ban 15 088 közlekedési baleset történt, ebből 2 321 esetben állapították meg az ittaság közrejátszását. 1 766 esetben a járművezető, 555 esetben pedig a gyalogos vagy utas volt ittas állapotban.

^{74/} Dr. Marton Zoltán - Szabó Emilné: Adatfelvétel az elme- és idegbetegségekről. I-II. Statisztikai Szemle, 1966. évi 7. sz. 686-698. old. és 8-9. sz. 831-841. old.

^{75/} Dr. Juhász Pál szerint az alkoholizmus ma az egyik leggyakoribb népbetegség Magyarországon. Dr. Juhász Pál: Az alkoholizmus mint szociálpszichiatriai és egészségpolitikai probléma. Ideggógyászati Szemle, 1967. évi jul. zo. k. 7. sz. 300-308. old.

^{76/} Tekintettel arra, hogy az elmúlt években az alkoholisták gyógykezelésének megszervezési módja változott, az adatokból nem lehet tendenciákat meghatározni az alkoholizmus elterjedését illetően.

12.4 BÜNÖZÉS

A bíróságok által elítélt összes bűncselekményeknek igen nagy része, 1966-ban *több mint egyötöde megállapíthatóan alkoholfogyasztással állt kapcsolatban*, 1966-ban 16 000 személyt ítéltek el úgy, hogy megállapítható volt az alkoholfogyasztás szerepe a bűncselekmény elkövetésében.

57. Az alkoholizmus szerepe a bűnözésben, felnőtt (18 éves és idősebb) elítéltek

Bűncselekmény	Az elítéltek száma		Ebből azok, akiknek cselekménye alkoholfogyasztással volt összefüggésben			
			szám szerint		az összes elítélt százalékában	
	1965	1966	1965	1966	1965	1966
Összes elítélt	63 936	67 944	15 011	16 064	23,5	23,6
ebből:						
szándékos emberölés és kísérlete	458	435	248	214	54,1	49,2
hivatalos személy elleni erőszak	1 197	1 300	735	805	61,4	61,9
garázdaság	2 121	2 987	1 473	2 196	69,4	73,5
foglalkozás közben elkövetett veszélyeztetés	7 007	6 995	1 252	1 244	17,9	17,8
testi sértés (szándékos)	7 103	7 008	1 748	1 907	24,6	27,2

Forrás: A KSH Szociálisstatistikai Osztályának adatközlése.

Vannak olyan bűncselekmény típusok, amelyekre különösen jellemző a szeszesital-fogyasztással vagy iszákossággal való összefüggés, ilyenek: a szándékos emberölés, a szándékos testi sértés, a hivatalos személy elleni erőszak, a garázdaság és a foglalkozás közben elkövetett veszélyeztetés (köztük a gépkocsivezetők által okozott közlekedési balesetek, ezeknél az alkoholos befolyás alatti elkövetések aránya kiugróan magas. (57. tábla)^{77/}

12.5 VÁLÁS

A KSH Népeştudományi Kutató Intézetének vizsgálata szerint az 1962-ben kimondott *válásoknak* 8,4 %-a esetében szerepelt a bírósági ítéletekben válóokként az ittasság.^{78/}

^{77/} A bűnözés és alkoholizmus kapcsolatának részletesebb elemzését adja *Csonka József - Dr. Vavró István: Az alkoholizmus és a bűnözés. Statisztikai Szemle.*, 1965. évi 8-9. sz. 832-839. old. *Csonka József - Dr. Vavró István: Egy kriminálstatistikai vizsgálat eredményei. II. Statisztikai Szemle.* 1966. évi 6. sz. 607-628 old.

^{78/} *Dr. Klinger András: A válások okai. KSH Népeştudományi Kutató Csoport közleményei.* 5. sz. 1965/2. 94. old.

III. Táblázatok

1. Az alkoholisták demográfiai adatai

1.1 AZ ALKOHOLISTÁK SZÜLETÉSI ÉVE, NEMENKÉNT

1.1.1 Családi állapot szerint

Születési év	Összesen	Családi állapot						
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	ismeretlen
Férfi								
1887	1	-	-	-	1	-	-	-
1889	2	-	2	-	-	-	-	-
1890	1	-	1	-	-	-	-	-
1892	1	-	1	-	-	-	-	-
1893	3	-	3	-	-	-	-	-
1894	3	-	3	-	-	-	-	-
1895	3	-	2	-	1	-	-	-
1896	4	-	3	-	1	-	-	-
1897	9	-	9	-	-	-	-	-
1898	12	1	7	1	1	-	2	-
1899	16	-	12	2	-	2	-	-
1900	22	-	18	1	1	1	1	-
1901	18	2	13	-	1	2	-	-
1902	24	1	16	3	1	1	2	-
1903	37	2	25	5	1	3	1	-
1904	41	2	33	-	3	1	2	-
1905	44	2	34	-	3	3	2	-
1906	63	1	47	5	5	3	2	-
1907	69	3	44	6	5	10	-	1
1908	75	6	60	3	2	2	2	-
1909	86	2	71	1	2	5	3	2
1910	97	3	75	5	2	7	4	1
1911	91	3	75	5	-	4	2	2
1912	149	3	118	8	4	8	7	1
1913	114	5	91	4	-	8	5	1
1914	159	2	119	10	4	15	6	3
1915	111	4	87	6	3	8	1	2
1916	79	1	58	6	1	8	5	-
1917	103	2	82	3	1	9	3	3
1918	112	3	92	7	-	7	1	2
1919	227	9	174	11	5	20	5	3
1920	204	8	169	7	-	11	5	4
1921	231	6	185	8	2	18	10	2
1922	208	15	168	8	-	14	1	2
1923	211	7	167	11	1	12	11	2
1924	220	9	169	23	1	10	6	2
1925	253	12	198	14	5	19	4	1
1926	271	13	213	14	1	20	6	4
1927	248	12	193	13	1	19	7	3
1928	282	19	220	19	2	13	3	6
1929	248	17	181	23	1	22	4	-
1930	238	18	180	12	2	18	8	-
1931	228	15	180	13	1	13	3	3
1932	198	19	146	15	-	14	2	2
1933	199	25	142	16	-	12	3	1
1934	169	22	120	15	-	7	5	-
1935	161	28	117	6	1	6	2	1
1936	168	38	108	7	1	12	2	-
1937	109	35	71	2	-	-	1	-
1938	113	41	54	8	1	5	3	1
1939	90	41	35	9	-	2	1	2
1940	69	32	24	6	-	2	4	1
1941	51	29	17	4	-	1	-	-
1942	49	32	13	2	-	2	-	-
1943	32	25	5	1	-	-	1	-
1944	30	26	4	-	-	-	-	-
1945	13	11	1	-	-	1	-	-
1946	5	5	-	-	-	-	-	-
1947	2	2	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	43	2	11	1	-	2	-	27
Összesen	6 119	621	4 466	349	68	382	148	85

1.1 AZ ALKOHOLISTÁK SZÜLETÉSI ÉVE, NEMENKÉNT

1.1.1 Családi állapot szerint (folytatás)

Születési év	Összesen	Családi állapot						
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	ismeretlen
Nő								
1887	1	-	-	-	1	-	-	-
1888	1	-	1	-	-	-	-	-
1895	3	-	1	2	-	-	-	-
1896	1	-	-	-	1	-	-	-
1898	1	-	-	-	1	-	-	-
1899	2	-	1	-	1	-	-	-
1900	6	-	2	-	3	-	1	-
1901	4	-	3	-	1	-	-	-
1902	4	-	1	-	2	-	1	-
1903	2	-	-	-	2	-	-	-
1904	3	-	-	-	1	1	1	-
1905	7	1	5	-	-	1	-	-
1906	7	-	4	-	2	1	-	-
1907	12	-	9	-	1	1	1	-
1908	9	2	4	-	1	1	1	-
1909	18	2	10	-	2	2	2	-
1910	18	1	3	-	2	2	-	-
1911	11	-	10	1	-	-	-	-
1912	12	2	8	-	-	-	2	-
1913	19	1	15	1	1	1	-	-
1914	23	1	12	2	1	3	4	-
1915	15	-	4	-	3	4	3	1
1916	15	1	6	2	-	4	1	1
1917	18	2	9	4	1	2	-	-
1918	14	1	8	1	1	2	1	-
1919	22	-	13	2	1	3	1	2
1920	36	1	19	2	6	4	3	1
1921	21	2	9	2	2	3	3	-
1922	28	2	13	4	3	3	2	1
1923	29	-	14	4	3	5	3	-
1924	31	2	21	1	-	4	3	-
1925	45	1	27	3	2	9	3	-
1926	27	1	18	3	1	3	1	-
1927	31	4	18	6	-	1	2	-
1928	41	-	28	7	1	3	2	-
1929	31	-	17	5	1	5	2	1
1930	27	3	14	1	2	4	3	-
1931	25	-	15	1	1	6	1	1
1932	23	1	16	2	1	3	-	-
1933	21	-	8	6	3	2	2	-
1934	19	1	11	2	1	2	2	-
1935	13	-	7	-	-	6	-	-
1936	12	1	9	1	-	1	-	-
1937	10	-	4	-	-	5	1	-
1938	10	-	5	3	-	1	1	-
1939	11	5	5	1	-	-	-	-
1940	4	1	3	-	-	-	-	-
1941	2	-	1	1	-	-	-	-
1942	3	2	1	-	-	-	-	-
1943	5	3	1	1	-	-	-	-
1944	1	1	-	-	-	-	-	-
1945	1	-	1	-	-	-	-	-
1946	-	-	-	-	-	-	-	-
1947	-	-	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	3	-	2	-	-	1	-	-
Összesen	748	45	416	71	56	99	53	8

1.1 AZ ALKOHOLISTÁK SZÜLETÉSI ÉVE, NEMENKÉNT

1.1.1 Családi állapot szerint (folytatás)

Születési év	Összesen	Családi állapot						
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	ismeretlen
Férfi, nő együtt								
1887	2	-	-	-	2	-	-	-
1888	1	-	1	-	-	-	-	-
1889	2	-	2	-	-	-	-	-
1890	1	-	1	-	-	-	-	-
1892	1	-	1	-	-	-	-	-
1893	3	-	3	-	-	-	-	-
1894	3	-	3	-	-	-	-	-
1895	6	-	3	2	1	-	-	-
1896	5	-	3	-	2	-	-	-
1897	9	-	9	-	-	-	-	-
1898	13	1	7	1	2	-	2	-
1899	18	-	13	2	1	2	-	-
1900	28	-	20	1	4	1	2	-
1901	22	2	16	-	2	2	-	-
1902	28	1	17	3	3	1	3	-
1903	39	2	25	5	3	3	1	-
1904	44	2	33	-	4	2	3	-
1905	51	3	39	-	3	4	2	-
1906	70	1	51	5	7	4	2	-
1907	81	3	53	6	6	11	1	1
1908	84	8	64	3	3	3	3	-
1909	104	4	81	1	4	7	5	2
1910	105	4	78	5	4	9	4	1
1911	102	3	85	6	-	4	2	2
1912	161	5	126	8	4	8	9	1
1913	133	6	106	5	1	9	5	1
1914	182	3	131	12	5	18	10	3
1915	126	4	91	6	6	12	4	3
1916	94	2	64	8	1	12	6	1
1917	121	4	91	7	2	11	3	3
1918	126	4	100	8	1	9	2	2
1919	249	9	187	13	6	23	6	5
1920	240	9	188	9	6	15	8	5
1921	252	8	194	10	4	21	13	2
1922	236	17	181	12	3	17	3	3
1923	240	7	181	15	4	17	14	2
1924	251	11	190	24	1	14	9	2
1925	298	13	225	17	7	28	7	1
1926	298	14	231	17	2	23	7	4
1927	279	16	211	19	1	20	9	3
1928	323	19	248	26	3	16	5	6
1929	279	17	198	28	2	27	6	1
1930	265	21	194	13	4	22	11	-
1931	253	15	195	14	2	19	4	4
1932	221	20	162	17	1	17	2	2
1933	220	25	150	22	3	14	5	1
1934	188	23	131	17	1	9	7	-
1935	174	28	124	6	1	12	2	1
1936	180	39	117	8	1	13	2	-
1937	119	35	75	2	-	5	2	-
1938	123	41	59	11	1	6	4	1
1939	101	46	40	10	-	2	1	2
1940	73	33	27	6	-	2	4	1
1941	53	29	18	5	-	1	-	-
1942	52	34	14	2	-	2	-	-
1943	37	28	6	2	-	-	1	-
1944	31	27	4	-	-	-	-	-
1945	14	11	2	-	-	1	-	-
1946	5	5	-	-	-	-	-	-
1947	2	2	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	46	2	13	1	-	3	-	27
Összesen	6 867	666	4 882	420	124	481	201	93

1.1 AZ ALKOHOLISTÁK SZÜLETÉSI ÉVE, NEMENKÉNT

1.1.2 Társadalmi csoport szerint

Születési év	Összesen	Társadalmi csoport									
		értelmiségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eltartott
				szakmunkás	betanított és segédmunkás						
Férfi											
1887	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1889	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
1890	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1892	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1893	3	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
1894	3	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-
1895	3	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
1896	4	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-
1897	9	2	-	1	1	2	-	-	-	2	1
1898	12	-	-	2	2	4	-	-	1	1	2
1899	16	1	-	3	1	7	-	1	-	1	2
1900	22	1	1	4	2	9	-	1	1	1	2
1901	18	1	1	1	2	7	1	1	1	-	3
1902	24	2	-	5	7	6	-	-	2	2	-
1903	37	-	-	11	11	8	1	-	3	2	1
1904	41	3	3	15	3	10	1	-	1	2	3
1905	44	1	3	18	7	9	-	1	1	3	1
1906	63	3	5	18	15	13	1	1	4	2	1
1907	69	-	6	27	20	10	-	2	1	3	-
1908	75	3	2	29	22	15	1	1	1	1	-
1909	86	8	8	30	11	22	1	3	3	-	-
1910	97	5	4	37	24	17	1	4	-	5	-
1911	91	6	4	30	20	18	2	5	2	3	1
1912	149	2	5	53	47	29	2	3	7	1	-
1913	114	4	4	49	23	25	2	3	1	3	-
1914	159	7	10	53	41	30	2	6	4	3	3
1915	111	3	9	31	33	24	3	6	2	-	-
1916	79	3	5	29	21	14	2	3	-	1	1
1917	103	6	6	41	20	27	-	1	1	1	-
1918	112	9	10	35	36	13	3	1	3	2	-
1919	227	12	28	76	61	35	2	2	7	4	-
1920	204	10	19	67	55	31	5	7	7	2	1
1921	231	15	17	78	67	40	6	4	3	1	-
1922	208	15	23	64	63	32	3	1	5	1	1
1923	211	11	23	86	48	27	3	7	6	-	-
1924	220	9	12	81	58	47	1	2	2	6	2
1925	253	13	18	101	61	44	3	8	2	1	2
1926	271	17	15	97	80	45	6	4	4	3	-
1927	248	23	26	86	70	33	6	1	3	-	-
1928	282	11	27	109	80	43	4	4	2	2	-
1929	248	21	28	88	72	28	3	5	1	-	2
1930	238	14	15	88	82	31	6	1	-	1	-
1931	228	19	17	92	60	34	-	3	-	1	2
1932	198	9	10	84	57	29	6	-	3	-	-
1933	199	12	6	78	70	26	2	2	1	2	-
1934	169	5	7	81	41	26	3	4	-	1	1
1935	161	7	14	73	41	19	2	2	-	3	-
1936	168	6	6	65	54	33	2	2	-	-	-
1937	109	4	4	45	33	16	4	1	1	1	-
1938	113	1	6	50	37	12	2	4	-	-	1
1939	90	1	5	28	37	14	3	1	-	1	-
1940	69	2	-	20	30	13	1	2	1	-	-
1941	51	-	1	16	22	11	1	-	-	-	-
1942	49	-	1	13	19	12	-	2	1	1	-
1943	32	-	2	6	15	6	-	2	1	-	-
1944	30	-	2	11	11	2	1	-	-	2	1
1945	13	-	-	1	8	3	1	-	-	-	-
1946	5	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-
1947	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	43	-	-	3	5	7	-	-	-	28	-
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35

1,1 AZ ALKOHOLISTÁK SZÜLETÉSI ÉVE, NEMENKÉNT

1.1.2 Társadalmi csoport szerint (folytatás)

Születési év	Összesen	Társadalmi csoport									
		értelmiségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eltartott
				szakmunkás	betanított és segédmunkás						
N0											
1887	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
1888	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1895	3	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
1896	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
1898	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
1899	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
1900	6	-	-	-	1	3	-	-	1	-	1
1901	4	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
1902	4	-	-	1	-	2	-	-	-	-	1
1903	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
1904	3	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-
1905	7	-	-	-	-	3	-	-	-	-	4
1906	7	-	-	-	1	1	-	-	-	1	4
1907	12	-	-	-	-	3	-	-	-	-	9
1908	9	-	1	-	2	2	-	-	-	1	3
1909	18	1	1	-	4	8	-	-	1	1	2
1910	8	-	1	-	2	2	-	-	-	1	2
1911	11	-	-	-	3	4	-	-	-	-	4
1912	12	-	1	-	1	5	-	-	-	-	5
1913	19	-	1	2	4	4	-	1	-	2	5
1914	23	-	2	1	4	12	-	-	-	2	2
1915	15	1	1	2	3	5	-	-	-	1	2
1916	15	-	-	1	2	7	-	-	-	1	4
1917	18	1	3	2	3	5	-	-	-	1	3
1918	14	2	1	-	3	4	-	2	-	1	1
1919	22	-	3	-	4	9	-	-	1	-	5
1920	36	1	4	2	4	11	-	-	-	-	14
1921	21	-	3	-	8	8	-	-	-	-	2
1922	28	-	7	1	2	13	-	-	-	-	5
1923	29	2	1	2	5	9	-	-	-	-	9
1924	31	-	7	2	6	9	-	-	1	-	6
1925	45	1	7	3	8	14	-	-	2	3	7
1926	27	3	5	1	5	6	-	1	-	1	5
1927	31	2	7	1	11	5	-	-	-	1	4
1928	41	5	7	1	11	9	1	2	-	-	5
1929	31	-	5	2	8	8	1	2	1	-	4
1930	27	4	5	2	8	2	1	1	-	-	4
1931	25	3	4	2	7	4	1	-	-	-	4
1932	23	1	2	2	3	6	1	1	-	1	6
1933	21	1	3	-	5	5	-	-	-	-	7
1934	19	2	1	3	4	4	1	-	-	1	3
1935	13	-	2	1	3	4	-	1	-	-	2
1936	12	2	-	1	3	1	-	-	-	1	4
1937	10	-	1	-	3	2	-	2	-	-	2
1938	10	-	2	-	3	3	1	-	-	-	1
1939	11	2	1	1	2	4	1	-	-	-	-
1940	4	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1
1941	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
1942	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
1943	5	-	-	-	2	2	-	-	-	-	1
1944	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1945	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1946	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1947	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161

1.1 AZ ALKOHOLISTÁK SZÜLETÉSI ÉVE, NEMENKÉNT

1.1.2 Társadalmi csoport szerint (folytatás)

Születési év	Összesen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgálta- tási, köz- szolgálati fizikai	mező- gazdasági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismeret- len	eltartott
				szak- munkás	betanított és segéd- munkás						
Férfi, nő együtt											
1887	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
1888	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1889	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
1890	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1892	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1893	3	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
1894	3	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-
1895	6	1	-	-	1	2	-	-	-	1	1
1896	5	-	-	1	1	2	-	-	-	1	-
1897	9	2	-	1	1	2	-	-	-	2	1
1898	13	-	-	2	2	4	1	-	1	1	2
1899	18	1	-	3	1	9	-	1	-	1	2
1900	28	1	1	4	3	12	-	1	2	1	3
1901	22	1	1	1	3	8	1	1	1	-	5
1902	28	2	-	6	7	8	-	-	2	2	1
1903	39	-	-	11	11	9	1	-	3	3	1
1904	44	3	3	15	4	11	1	1	1	2	3
1905	51	1	3	18	7	12	-	1	1	3	5
1906	70	3	5	18	16	14	1	1	4	3	5
1907	81	-	6	27	20	13	-	2	1	3	9
1908	84	3	3	29	24	17	1	1	1	2	3
1909	104	9	9	30	15	30	1	3	4	1	2
1910	105	5	5	37	26	19	1	4	-	6	2
1911	102	6	4	30	23	22	2	5	2	3	5
1912	161	2	6	53	48	34	2	3	7	1	5
1913	133	4	5	51	27	29	2	4	1	5	5
1914	182	7	12	54	45	42	2	6	4	5	5
1915	126	4	10	33	36	29	3	6	2	1	2
1916	94	3	5	30	23	21	2	3	-	2	5
1917	121	7	9	43	23	32	-	1	1	2	3
1918	126	11	11	35	39	17	3	3	3	3	1
1919	249	12	31	76	65	44	2	2	8	4	5
1920	240	11	23	69	59	42	5	7	7	2	15
1921	252	15	20	78	75	48	6	4	3	1	2
1922	236	15	30	65	65	45	3	1	5	1	5
1923	240	13	24	88	53	36	3	7	6	1	9
1924	251	9	19	83	64	56	1	2	3	6	8
1925	298	14	25	104	69	58	3	8	4	4	9
1926	298	20	20	98	85	51	6	5	4	4	5
1927	279	25	33	87	81	38	6	1	3	1	4
1928	323	16	34	110	91	52	5	6	2	2	5
1929	279	21	33	90	80	36	4	7	2	-	6
1930	265	18	20	90	90	33	7	2	-	1	4
1931	253	22	21	94	67	38	1	3	-	1	6
1932	221	10	12	86	60	35	7	1	3	1	6
1933	220	13	9	78	75	31	2	2	1	2	7
1934	188	7	8	84	45	30	4	4	-	2	4
1935	174	7	16	74	44	23	2	3	-	3	2
1936	180	8	6	66	57	34	2	2	-	1	4
1937	119	4	5	45	36	18	4	3	1	1	2
1938	123	1	8	50	40	15	3	4	-	-	2
1939	101	3	6	29	39	18	4	1	-	1	-
1940	73	2	-	20	33	13	1	2	1	-	1
1941	53	-	1	17	22	11	1	-	-	-	1
1942	52	-	1	13	20	13	-	2	1	1	1
1943	37	-	2	6	17	8	-	2	1	-	1
1944	31	-	2	11	11	2	1	-	-	2	2
1945	14	-	-	1	8	3	1	-	-	-	1
1946	5	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-
1947	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	46	-	-	3	6	8	-	-	-	28	1
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

1.2 AZ ALKOHOLISTÁK ISKOLAI VÉGZETTSÉGE TÁRSADALMI CSOPORT SZERINT, NEMENKÉNT

Iskolai végzettség	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazdasági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismeret- len	eltar- totí
				szak- munkás	betanított és segéd- munkás						
Férfi											
Nincs iskolai végzettsége	19	-	-	-	10	6	1	-	-	2	-
Az általános iskola 1-4	539	4	6	145	227	104	14	12	15	5	7
Az általános iskola 5-8	3 419	10	65	1 367	1 125	618	64	67	48	36	19
A polg. isk. és a régi gimnázium 1-4	962	21	84	438	190	168	7	20	15	16	3
A középiskola 1-3	224	11	34	81	45	40	-	7	3	1	2
Érettségi bizonyítványt szerzett	555	91	186	127	78	51	10	3	-	8	1
Egyetemi (főiskolai) oklevelet szerzett	248	166	34	15	13	13	1	1	3	1	1
Ismeretlen	153	5	10	40	26	26	2	4	5	33	2
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Nincs iskolai végzettsége	9	-	-	-	4	2	-	-	-	-	3
Az általános iskola 1-4	94	-	1	5	16	34	2	-	1	6	29
Az általános iskola 5-8	381	2	12	21	112	119	4	4	6	11	90
A polg. isk. és a régi gimnázium 1-4	139	8	37	6	14	41	1	5	-	3	24
A középiskola 1-3	42	5	13	3	4	11	1	2	-	-	3
Érettségi bizonyítványt szerzett	54	7	22	2	4	6	1	2	-	2	8
Egyetemi (főiskolai) oklevelet szerzett	19	12	3	-	-	1	-	1	-	-	2
Ismeretlen	10	-	1	-	1	4	-	-	-	2	2
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Nincs iskolai végzettsége	28	-	-	-	14	8	1	-	-	2	3
Az általános iskola 1-4	633	4	7	150	243	138	16	12	16	11	36
Az általános iskola 5-8	3 800	12	77	1 388	1 237	737	68	71	54	47	109
A polg. isk. és a régi gimnázium 1-4	1 101	29	121	444	204	209	8	25	15	19	27
A középiskola 1-3	266	16	47	84	49	51	1	9	3	1	5
Érettségi bizonyítványt szerzett	609	98	208	129	82	57	11	5	-	10	9
Egyetemi (főiskolai) oklevelet szerzett	267	178	37	15	13	14	1	2	3	1	3
Ismeretlen	163	5	11	40	27	30	2	4	5	35	4
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

1.3 AZ ALKOHOLISTÁK FOGLALKOZÁSA, NEMENKÉNT

1.3.1 Egyéni foglalkozás szerint

Foglalkozás	Összesen	Foglalkozás	Összesen
Férfi			
Mezőgazdasági munkás	23	Kubikos, földmunkás	34
Mezőgazdasági önálló	4	Építőipari szakmunkás	497
Mg. tsz. tag segítő családtagja	5	Építőipari segéd munkás (MÁV.pályamunkás is)	129
Állattenyésztő, állatgondozó	13	Gépkocsivezető	186
Erdész, erdőőr, vadőr	1	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	40
Erdőgazdasági munkás	7	Fuvaros, kocsis	16
Mg. gépek és szállítóeszközök vezetői, kezelői	15	Mozdonyvezető, fűtő	13
Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	13	Szállító- és rakodómunkás, hordár	305
Bányászati földalatti dolgozó	15	Postás, egyéb hírközlési foglalkozású k. m. n.	21
Bányászati földfeletti dolgozó	6	Ki nem emelt és k. m. n. közlekedési munkás	43
Cement- és kőipari szakmunkás	7	Borbély, fodrász, lábápoló	27
Cement- és kőipari segéd munkás	7	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	126
Cement-, szénégető stb. szakmunkás	5	Kéményseprő	8
Cement-, mészégető stb. segéd munkás	8	Köztisztviselési munkás	13
Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	126	Mosodai dolgozó, vegytisztító, vasaló	5
Olvasztó, fuvó üvegyiparban	1	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	14
Gépész, hegesztő, kovács, kazánkovács, lakatos, géplakatos	657	Ki nem emelt keresk. és szolgált. dolgozó	35
Gépkezelő, gépmunkás, darus	89	Orvos (állatorvos nélkül)	5
Marós, fémesztergályos, köszörűs, gyalus stb.	294	Művész	19
Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órás	101	Egyetemi (főiskolai) végzettséget kívánó foglalkozás (orvos kivételével)	114
Szerelő (autó- és motorszerelő)	115	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	11
Villany-, rádiószerelő szakmunkás	163	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	223
Villany-, rádiószerelő segéd munkás	54	Műszaki jellegű alkalmazott	290
Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari szakmunkás	25	Egészségügyi dolgozó	17
Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari segéd munkás	16	Egyetemi és főiskolai hallgató	4
Nyomdaipari szakmunkás	26	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	55
Asztalos, kádár, kerékgyártó, bogrnár stb.	146	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	66
Szabó, szabász, kalapos stb.	68	Segéd tiszt, portás, hivatalsegéd stb.	41
Cipész, csizmadia, cipőgyári szakmunkás	66	Szórakoztatási alkalmazott	11
Textilipari szakmunkás	35	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segéd munkás	238
Hentes, mészáros, husipari feldolgozó	36	Inaktív kereső (nyugdíjas kivételével)	1
Dohányipari segéd munkás	2	Egyéb értelmiségi	1
Élelmiszeripari szakmunkás	41	Foglalkozás nélküli	12
Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló ipari segéd munkás	135	Eltartott	35
Ipari-, kereskedelmi tanuló	907	Ismeretlen	199
	33	Összesen	5 119
Nő			
Mezőgazdasági munkás	5	Borbély, fodrász, kéz- és lábápoló, kozmetikus	4
Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	2	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	37
Cement-, mészégető stb. segéd munkás	1	Köztisztviselési munkás	22
Kazánfűtő, stb.	2	Mosodai dolgozó, vegytisztító, vasaló	3
Gépész, hegesztő, kovács, lakatos, géplakatos	3	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	84
Gépkezelő, gépmunkás	9	Ki nem emelt keresk. és szolgált. dolgozó	24
Marós, fémesztergályos, köszörűs, gyalus stb.	5	Művész	2
Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órás	1	Egyetemi (főiskolai) végzettséget kívánó foglalkozás (orvos kivételével)	7
Villany-, rádiószerelő szakmunkás	2	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	1
Villany-, rádiószerelő segéd munkás	2	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	86
Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari segéd munkás	1	Műszaki jellegű alkalmazott	8
Asztalos, kádár, kerékgyártó, bogrnár stb.	1	Egészségügyi dolgozó	11
Szabó, szabász, varrónő, kalapos stb.	11	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	19
Cipész, cipőgyári szakmunkás	1	Segéd tiszt, portás, hivatalsegéd stb.	7
Textilipari szakmunkás	3	Háztartási alkalmazott	7
Élelmiszeripari szakmunkás	8	Szórakoztatási alkalmazott	1
Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló ipari segéd munkás	4	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segéd munkás	32
Építőipari szakmunkás	1	Inaktív kereső (nyugdíjas kivételével)	4
Építőipari segéd munkás (MÁV.pályamunkás is)	8	Özvegy nyugdíjas	14
Gépkocsivezető	2	Egyéb fizikai	1
Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	10	Foglalkozás nélküli	1
Szállító- és rakodómunkás	2	Eltartott	161
Postás, egyéb hírközlési foglalkozású, k. m. n.	4	Ismeretlen	24
Ki nem emelt és k. m. n. közlekedési munkás	6	Összesen	748

1.3 AZ ALKOHOLISTÁK FOGLALKOZÁSA, NEMENKÉNT

1.3.1 Egyéni foglalkozás szerint (folytatás)

Foglalkozás	Összesen	Foglalkozás	Összesen
Férfi, nő együtt			
Mezőgazdasági munkás	28	Gépkocsivezető	188
Mezőgazdasági önálló	4	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	50
Mg. tsz.-tag segítő családtagja	5	Fuvaros, kocsis	16
Állattenyésztő, állatgondozó	13	Mozdonyvezető, fűtő	13
Erdész, erdőőr, vadőr	1	Szállító- és rakodómunkás, hordár	307
Erdőgazdasági munkás	7	Postás, egyéb hírközlési foglalkozású k. m. n.	25
Mg. gépek és szállítóeszközök vezetői, kezelői	15	Ki nem emelt és k. m. n. közlekedési munkás	49
Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	15	Borbély, fodrász, kéz- és lábápoló, kozmetikus	31
Bányászati földalatti dolgozó	15	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	163
Bányászati földfeletti dolgozó	6	Kéményseprő	8
Cement- és kőipari szakmunkás	7	Köztisztasági munkás	35
Cement- és kőipari segédmunkás	7	Mosodai dolgozó, vegytisztító, vasaló	8
Cement-, mészégető stb. szakmunkás	5	Takarító, tálaló, felszolgáló, stb.	98
Cement-, mészégető stb. segédmunkás	9	Ki nem emelt keresk. és szolgált. dolgozó	59
Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	128	Orvos (állatorvos nélkül)	5
Olvasztó, fuvó üvegiparban	1	Művész	21
Gépész, hegesztő, kovács, kazánkovács, lakatos, géplakatos	660	Egyetemi (főiskolai) végzettséget kívánó fogl. (orvos kivételével)	121
Gépkezelő, gépmunkás, darus	98	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	12
Marós, fémesztergályos, kőszőrűs, gyalus stb.	299	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	309
Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órás	102	Műszaki jellegű alkalmazott	298
Szerelő (autó- és motorszerelő)	115	Egészségügyi dolgozó	28
Villany-, rádiószerelő szakmunkás	165	Egyetemi és főiskolai hallgató	4
Villany-, rádiószerelő segédmunkás	56	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	74
Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari szakmunkás	25	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	66
Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari segédmunkás	17	Segédtszít, portás, hivatalsegéd stb.	48
Nyomdaipari szakmunkás	26	Háztartási alkalmazott	7
Asztalos, kádár, kerékgyártó, bognár stb.	147	Szórakoztatási alkalmazott	12
Szabó, szabász, varrónő, kalapos stb.	79	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segédmunkás	270
Cipész, csizmadia, cipőgyári szakmunkás	67	Inaktív kereső, (nyugdíjas kivételével)	5
Textilipari szakmunkás	43	Özvegyi nyugdíjas	14
Hentes, mészáros, husipari feldolgozó	36	Egyéb fizikai	1
Dohányipari segédmunkás	2	Egyéb értelmiségi	1
Élelmiszeripari szakmunkás	44	Foglalkozás nélküli	13
Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló ipari segédmunkás	1 001	Eltartott	196
Ipari-, kereskedelmi tanuló	33	Ismeretlen	223
Kubikos, földmunkás	34		
Építőipari szakmunkás	498		
Építőipari segédmunkás (MÁV.pályamunkás is)	137	Összesen	6 867

1.3 AZ ALKOHOLISTÁK FOGLALKOZÁSA, NEMENKÉNT
1.3.2 Ági társadalmi csoport szerint

Népgazdasági ág és társadalmi csoport	Férfi	Nő	Együtt
Eltartott	35	161	196
Mezőgazdasági alkalmazott, fizikai	87	7	94
" " értelmiségi	14	-	14
" " egyéb szellemi	10	1	11
" tsz. tag	7	2	9
" önálló	5	-	5
Ipari alkalmazott, szakmunkás	1 750	36	1 786
" " betanított és segéd munkás	1 107	111	1 218
" " értelmiségi	98	10	108
" " egyéb szellemi	148	22	170
" tsz. tag	74	9	83
" önálló	26	-	26
Építőipari alkalmazott, szakmunkás	406	-	406
" " segéd munkás	289	20	309
" " értelmiségi	24	1	25
" " egyéb szellemi	25	5	30
" tsz. tag	19	-	19
" önálló	11	-	11
Közlekedési alkalmazott, szakmunkás	57	1	58
" " betanított és segéd munkás	318	24	342
" " értelmiségi	22	2	24
" " egyéb szellemi	31	6	37
" önálló	4	-	4
Kereskedelmi alkalmazott, fizikai	282	53	335
" " értelmiségi	19	3	22
" " egyéb szellemi	49	21	70
Szolgáltatási alkalmazott, fizikai	305	65	370
" " értelmiségi	14	3	17
" " egyéb szellemi	43	11	54
" tsz. tag	21	5	26
" önálló	14	-	14
Közszolgálati alkalmazott, fizikai	166	31	197
" " értelmiségi	75	10	85
" " egyéb szellemi	71	15	86
Egyéb alkalmazott, fizikai	273	69	342
" " értelmiségi	42	5	47
" " egyéb szellemi	42	8	50
" " önálló	34	7	41
Ismeretlen	102	24	126
Összesen	6 119	748	6 867

1.4 AZ ALKOHOLISTÁK LAKÓHELYE, NEMENKÉNT

1.4.1 Születési év szerint

Lakóhely	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
I. kerület	95	6	35	34	15	5	-	-
II. "	200	19	71	58	42	10	-	-
III. "	211	22	83	70	29	7	-	-
IV. "	162	31	61	46	21	2	1	-
V. "	155	9	56	53	23	8	2	4
VI. "	291	24	90	95	66	15	-	1
VII. "	310	28	102	107	54	15	-	4
VIII. "	734	102	217	220	151	40	4	-
IX. "	316	36	132	96	41	11	-	-
X. "	295	46	106	90	45	8	-	-
XI. "	252	46	98	79	26	3	-	-
XII. "	34	2	15	13	4	-	-	-
XIII. "	562	77	195	157	89	27	2	15
XIV. "	311	25	132	83	54	10	2	5
XV. "	98	9	34	36	16	2	1	-
XVI. "	219	19	69	75	47	9	-	-
XVII. "	175	30	59	49	29	7	-	1
XVIII. "	254	42	96	57	44	15	-	-
XIX. "	243	32	90	64	52	5	-	-
XX. "	238	26	82	72	48	10	-	-
XXI. "	175	23	74	50	24	3	1	-
XXII. "	45	4	13	16	7	4	1	-
Budapesten kívül	711	71	323	222	81	11	-	3
Ismeretlen	33	2	9	6	6	-	-	10
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43

Nő

I. kerület	10	-	2	5	3	-	-	-
II. "	28	3	9	12	4	-	-	-
III. "	30	1	12	11	5	1	-	-
IV. "	8	1	3	4	-	-	-	-
V. "	32	1	14	9	7	1	-	-
VI. "	52	4	20	18	9	1	-	-
VII. "	47	3	17	14	11	2	-	-
VIII. "	135	11	43	48	23	8	2	-
IX. "	37	2	18	9	6	2	-	-
X. "	33	5	13	6	7	2	-	-
XI. "	20	1	7	8	3	1	-	-
XII. "	4	-	2	1	1	-	-	-
XIII. "	83	7	20	32	17	4	1	2
XIV. "	40	3	22	9	5	-	-	1
XV. "	2	-	1	1	-	-	-	-
XVI. "	16	2	5	6	2	-	1	-
XVII. "	19	1	4	7	7	-	-	-
XVIII. "	20	2	8	6	3	-	1	-
XIX. "	26	4	6	9	6	1	-	-
XX. "	37	2	11	16	4	4	-	-
XXI. "	20	2	5	10	3	-	-	-
XXII. "	4	-	1	1	1	1	-	-
Budapesten kívül	44	4	15	17	6	2	-	-
Ismeretlen	1	-	-	-	1	-	-	-
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3

1.4 AZ ALKOHOLISTÁK LAKÓHELYE, NEMENKÉNT

1.4.1 Születési év szerint (folytatás)

Lakóhely	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-59 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi, nő együtt								
I. kerület	105	6	37	39	18	5	-	-
II. "	228	22	80	70	46	10	-	-
III. "	241	23	95	81	34	3	-	-
IV. "	170	32	64	50	21	2	1	-
V. "	187	10	70	62	30	9	2	4
VI. "	343	28	110	113	75	16	-	1
VII. "	357	31	119	121	65	17	-	4
VIII. "	869	113	260	268	174	48	6	-
IX. "	353	38	150	105	47	13	-	-
X. "	328	51	119	96	52	10	-	-
XI. "	272	47	105	87	29	4	-	-
XII. "	38	2	17	14	5	-	-	-
XIII. "	645	84	215	189	106	31	3	17
XIV. "	351	28	154	92	59	10	2	6
XV. "	100	9	35	37	16	2	1	-
XVI. "	235	21	74	81	49	9	1	-
XVII. "	194	31	63	56	36	7	-	1
XVIII. "	274	44	104	63	47	15	1	-
XIX. "	269	36	96	73	58	6	-	-
XX. "	275	28	93	88	52	14	-	-
XXI. "	195	25	79	60	27	3	1	-
XXII. "	49	4	14	17	8	5	1	-
Budapesten kívül	755	75	338	239	87	13	-	3
Ismeretlen	34	2	9	6	7	-	-	10
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

1.4 AZ ALKOHOLISTÁK LAKÓHELYE NEMENKÉNT

1.4.2 Iskolai végzettség szerint

Lakóhely	Összesen	Iskolai végzettség						ismeretlen	nincs
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van		
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettségi)			
osztályát végezte									
Férfi									
Budapest I. kerület	95	12	34	13	1	18	15	2	-
II. "	200	15	94	29	9	37	13	3	-
III. "	211	14	131	30	10	19	5	1	1
IV. "	162	12	108	19	2	11	3	7	-
V. "	155	16	60	21	1	26	22	9	-
VI. "	291	17	156	42	19	39	13	3	2
VII. "	310	27	172	48	14	25	17	6	1
VIII. "	734	77	398	122	31	69	22	13	2
IX. "	316	21	174	61	12	33	11	3	1
X. "	295	29	183	39	12	25	6	1	-
XI. "	252	25	107	43	8	36	24	8	1
XII. "	34	3	17	8	1	4	1	-	-
XIII. "	562	51	312	90	18	35	23	28	5
XIV. "	311	15	171	54	16	39	11	4	1
XV. "	98	7	60	13	2	9	3	4	-
XVI. "	219	21	129	38	10	14	4	2	1
XVII. "	175	17	105	31	6	9	5	1	1
XVIII. "	254	23	134	60	7	15	5	10	-
XIX. "	243	16	128	42	8	22	8	19	-
XX. "	238	24	154	36	10	8	5	1	-
XXI. "	175	20	115	11	6	7	8	7	1
XXII. "	45	1	24	12	3	4	-	-	1
Budapesten kívül	711	75	438	96	16	50	23	12	1
Ismeretlen	33	1	15	4	2	1	1	9	-
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19

1.4 AZ ALKOHOLISTÁK LAKÓHELYE, NEMENKÉNT

1.4.2 Iskolai végzettség szerint (folytatás)

Lakóhely	Összesen	Iskolai végzettség							
		az általános iskola		a polg. isk.és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van	ismeretlen	nincs
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettségi)			
		osztályát végezte							

Nő

Budapest I. kerület	10	1	3	2	2	2	-	-	-
II. "	28	6	14	4	1	2	1	-	-
III. "	30	6	14	5	2	1	2	-	-
IV. "	8	-	5	2	-	-	-	1	-
V. "	32	2	18	4	1	5	2	-	-
VI. "	52	4	28	10	1	4	2	2	1
VII. "	47	7	16	9	2	8	3	2	1
VIII. "	135	21	72	22	11	5	1	2	1
IX. "	37	10	15	5	2	4	-	-	1
X. "	33	1	25	5	-	1	-	-	1
XI. "	20	1	9	5	1	3	1	-	-
XII. "	4	-	1	2	-	-	1	-	-
XIII. "	83	7	44	20	3	8	-	1	-
XIV. "	40	4	13	13	3	3	3	1	-
XV. "	2	-	1	-	-	-	1	-	-
XVI. "	16	-	11	3	-	-	-	-	2
XVII. "	19	4	9	3	1	1	-	-	1
XVIII. "	20	2	9	5	2	1	1	-	-
XIX. "	26	3	12	5	3	1	-	1	1
XX. "	37	5	22	3	3	2	1	-	1
XXI. "	20	3	13	3	1	-	-	-	-
XXII. "	4	1	-	1	2	-	-	-	-
Budapesten kívül	44	6	26	8	1	3	-	-	-
Ismeretlen	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9

Férfi, nő együtt

Budapest I. kerület	105	13	37	15	3	20	15	2	-
II. "	228	21	108	33	10	39	14	3	-
III. "	241	20	145	35	12	20	7	1	1
IV. "	170	12	113	21	2	11	3	8	-
V. "	187	18	78	25	2	31	24	9	-
VI. "	343	21	184	52	20	43	15	5	3
VII. "	357	34	188	57	16	33	20	8	1
VIII. "	869	98	470	144	42	74	23	15	3
IX. "	353	31	189	66	14	37	11	3	2
X. "	328	30	208	44	12	26	6	1	1
XI. "	272	26	116	48	9	39	25	8	1
XII. "	38	3	18	10	1	4	2	-	-
XIII. "	645	58	356	110	21	43	23	29	5
XIV. "	351	19	184	67	19	42	14	5	1
XV. "	100	7	61	13	2	9	4	4	-
XVI. "	235	21	140	41	10	14	4	2	3
XVII. "	194	21	114	34	7	10	5	1	2
XVIII. "	274	25	143	65	9	16	6	10	-
XIX. "	269	19	140	47	11	23	8	20	1
XX. "	275	29	176	39	13	10	6	1	1
XXI. "	195	23	128	14	7	7	8	7	1
XXII. "	49	2	24	13	5	4	-	-	1
Budapesten kívül	755	81	464	104	17	53	23	12	1
Ismeretlen	34	1	18	4	2	1	1	9	-
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28

1.4 AZ ALKOHOLISTÁK LAKÓHELYE, NEMENKÉNT

1.4.3 Társadalmi csoport szerint

Lakóhely	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb- szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delni, szolgálta- tási, köz- szolgálati fizikai	mező- gazdaság fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeret- len	eltartott
				szak- munkás	betanított és segéd- munkás						
Férfi											
Budapest I. kerület	95	14	12	26	18	22	1	2	-	-	-
II. "	200	17	20	79	40	31	2	3	4	1	3
III. "	211	8	11	80	52	43	8	3	4	-	-
IV. "	162	2	7	60	58	23	-	5	5	2	-
V. "	155	19	20	41	30	38	-	2	-	5	-
VI. "	291	19	30	87	61	69	3	4	9	5	4
VII. "	310	20	19	107	64	68	4	14	2	9	3
VIII. "	734	33	45	237	210	149	9	17	15	12	7
IX. "	316	21	25	100	96	61	3	4	2	2	2
X. "	295	11	17	96	115	46	3	1	2	2	2
XI. "	252	23	24	79	75	38	2	5	2	4	-
XII. "	34	2	4	16	3	6	1	1	1	-	-
XIII. "	562	17	35	212	153	103	2	11	6	22	1
XIV. "	311	16	30	127	65	53	3	2	9	5	1
XV. "	98	4	4	44	24	18	-	2	2	-	-
XVI. "	219	7	12	80	67	37	3	6	5	1	1
XVII. "	175	11	11	62	63	13	3	2	3	3	4
XVIII. "	254	7	13	94	71	46	8	8	-	7	-
XIX. "	243	7	21	94	62	45	3	8	1	1	1
XX. "	238	3	17	116	64	25	5	4	4	-	-
XXI. "	175	6	10	67	64	17	-	4	2	4	1
XXII. "	45	2	2	21	11	4	4	-	-	-	1
Budapesten kívül	711	38	29	280	239	68	32	6	11	6	2
Ismeretlen	33	1	1	8	9	3	-	-	-	11	-
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	69	102	35
Nő											
Budapest I. kerület	10	-	2	-	-	5	-	1	-	-	2
II. "	28	1	5	1	3	14	-	-	1	-	3
III. "	30	2	3	1	11	6	1	-	1	-	5
IV. "	8	-	-	-	7	-	-	-	-	1	-
V. "	32	2	4	2	4	10	2	1	-	2	5
VI. "	52	4	6	3	7	19	-	1	-	1	11
VII. "	47	5	10	2	4	12	1	2	2	2	7
VIII. "	135	6	12	2	23	60	1	4	-	6	21
IX. "	37	-	8	3	9	9	-	-	-	1	7
X. "	33	1	-	2	12	5	-	1	-	-	12
XI. "	20	-	5	-	4	5	-	-	1	-	5
XII. "	4	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-
XIII. "	83	4	8	5	16	22	1	1	-	2	24
XIV. "	40	4	7	3	6	9	-	1	1	1	8
XV. "	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XVI. "	16	-	1	1	2	6	1	-	-	-	5
XVII. "	19	-	1	2	8	1	-	-	-	-	7
XVIII. "	20	-	3	1	5	3	-	1	-	4	3
XIX. "	26	-	2	2	6	11	-	-	1	-	4
XX. "	37	2	4	3	10	10	-	1	-	2	5
XXI. "	20	-	1	1	8	4	-	-	-	1	5
XXII. "	4	-	1	2	-	-	-	-	-	-	1
Budapesten kívül	44	1	5	1	10	5	2	-	-	1	19
Ismeretlen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161

1.4 AZ ALKOHOLISTÁK LAKÓHELYE, NEMENKÉNT

1.4.3 Társadalmi csoport szerint (folytatás)

Lakóhely	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgálta- tási, köz- szolgálati fizikai	mező- gazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeret- len	eltartott
				szak- munkás	betanított és segéd- munkás						
Férfi, nő együtt											
Budapest I. kerület	105	14	14	26	18	27	1	3	-	-	2
II. "	228	18	25	80	43	45	2	3	5	1	6
III. "	241	10	14	81	63	49	9	3	5	-	7
IV. "	170	2	7	60	65	23	-	5	5	3	-
V. "	187	21	24	43	34	48	2	3	-	7	5
VI. "	343	23	36	90	68	88	3	5	9	6	15
VII. "	357	25	29	109	68	80	5	16	4	11	10
VIII. "	869	39	57	239	233	209	10	21	15	18	28
IX. "	353	21	33	103	105	70	3	4	2	3	9
X. "	328	12	17	98	127	51	3	2	2	2	14
XI. "	272	23	29	79	79	43	2	5	3	4	5
XII. "	38	3	5	16	3	8	1	1	1	-	-
XIII. "	645	21	43	217	169	125	3	12	6	24	25
XIV. "	351	20	37	130	71	62	3	3	10	6	9
XV. "	100	5	4	44	24	18	-	2	2	-	1
XVI. "	235	7	13	81	69	43	4	6	5	1	6
XVII. "	194	11	12	64	71	14	3	2	3	3	11
XVIII. "	274	7	16	95	76	49	8	9	-	11	3
XIX. "	269	7	23	96	68	56	3	8	2	1	5
XX. "	275	5	21	119	74	35	5	5	4	2	5
XXI. "	195	6	11	68	72	21	-	4	2	5	6
XXII. "	49	2	3	23	11	4	4	-	-	-	2
Budapesten kívül	755	39	34	281	249	73	34	6	11	7	21
Ismeretlen	34	1	1	8	9	3	-	-	-	11	1
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

Sor- szám	Az apja foglalkozása	Összesen	Társadalmi csoport	
			értelmiségi	egyéb szellemi
Férfi				
1.	Eltartott	15	1	2
2.	Mezőgazdasági munkás	980	19	34
3.	Mezőgazdasági önálló	319	10	18
4.	Mg. tsz. tag segítő családtagja	4	-	-
5.	Állattenyésztő, állatgondozó	16	-	1
6.	Erdész, erdőőr, vadőr	12	1	1
7.	Erdőgazdasági munkás	5	-	-
8.	Mg. gépek és szállítóeszközök vezetői, kezelői	7	-	-
9.	Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	99	2	6
10.	Bányászati földalatti dolgozó	62	3	6
11.	Bányászati földfeletti dolgozó	9	-	-
12.	Cement- és kőipari szakmunkás	5	-	-
13.	Cement- és kőipari segédmunkás	5	-	-
14.	Cement-, mészegető stb. szakmunkás	5	1	-
15.	Cement-, mészegető stb. segédmunkás	2	-	-
16.	Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	74	4	7
17.	Olvasztó, fuvó, üvegiparban	2	-	-
18.	Gépész, hegesztő, kovács, kazánkovács, lakatos, géplakatos	366	20	24
19.	Gépkezelő, gépmunkás, darus	23	2	-
20.	Marós, fémesztergályos, köszörűs, gyalus stb.	69	3	5
21.	Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órás	17	-	1
22.	Szerelő (autó- és motorszerelő)	19	2	-
23.	Villany-, rádiószerelő szakmunkás	27	2	3
24.	Villany-, rádiószerelő segédmunkás	15	-	2
25.	Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari szakmunkás	3	-	1
26.	Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari segédmunkás	2	-	-
27.	Nyomdaipari szakmunkás	38	3	3
28.	Asztalos, kádár, kerékgyártó, bognár stb.	201	5	17
29.	Szabó, szabász, kalapos stb.	91	3	8
30.	Cipész, csizmadia, cipőgyári szakmunkás	247	16	13
31.	Textilipari szakmunkás	21	1	1
32.	Hentes, mészáros, husipari feldolgozó	67	2	7
33.	Dohányipari szakmunkás	2	-	-
34.	Élelmiszeripari szakmunkás	92	3	7
35.	Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló	111	6	5
36.	Ipari segédmunkás	308	4	8
37.	Ipari-, kereskedelmi tanuló	14	2	-
38.	Kubikos, földmunkás	61	3	-
39.	Építőipari szakmunkás	454	19	27
40.	Építőipari segédmunkás (MÁV. pályamunkás is)	34	-	2
41.	Gépkocsivezető	61	3	7
42.	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	57	2	6
43.	Fuvaros, kocsis	79	4	-
44.	Mozdonyvezető-, fűtő	59	2	5
45.	Szállító- és rakodómunkás, hordár	41	1	4
46.	Postás, egyéb hírközlési foglalkozású k.m.n.	42	1	2
47.	Ki nem emelt és k.m.n. közlekedési munkás	136	11	18
48.	Borbély, fodrász, lábápoló	47	-	3
49.	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	190	10	14
50.	Kéményseprő	8	-	1
51.	Köztisztasági munkás	22	-	1
52.	Mosodai dolgozó, vegytisztító, vasaló	5	-	1
53.	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	19	-	-
54.	Ki nem emelt kereskedelmi, szolgáltatási dolgozó	20	1	1
55.	Orvos (állatorvos nélkül)	5	-	2
56.	Művész	17	1	4
57.	Egyetemi (főiskolai) végzettséget kívánó foglalkozású (orvos kivételével)	74	30	13
58.	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	10	4	1
59.	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	161	39	34
60.	Műszaki jellegű alkalmazott	68	6	14
61.	Egészségügyi dolgozó	7	-	3
62.	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	24	-	3
63.	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	125	13	18
64.	Segédtszít, portás, hivatalsegéd stb.	110	10	11
65.	Szórakoztatási alkalmazott	30	2	2
66.	Vándorcigány, teknővájó	1	-	1
67.	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segédmunkás	297	11	15
68.	Inaktív kereső (nyudijas kivételével)	2	-	1
69.	Egyéb értelmiségi	1	1	-
70.	Foglalkozás nélküli	4	-	-
71.	Ismeretlen	494	19	25
72.	Összesen	6 119	308	419

AZ ALKOHOLISTÁK TÁRSADALMI CSOPORTJAI SZERINT, NEMENKÉNT

ipari, építőipari, közlekedési		Társadalmi csoport					Sor- szám	
szakmunkás	betanított és segédmunkás	kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen		eltartott
Férfi								
5	2	3	-	-	1	-	1	1.
316	368	170	29	17	13	8	6	2.
110	96	60	7	7	5	5	1	3.
1	2	1	-	-	-	-	-	4.
5	8	1	-	-	-	1	-	5.
2	2	3	1	1	-	-	1	6.
-	3	1	-	1	-	-	-	7.
4	-	3	-	-	-	-	-	8.
29	29	26	3	2	1	1	-	9.
21	22	8	-	-	-	2	-	10.
7	2	-	-	-	-	-	-	11.
3	1	1	-	-	-	-	-	12.
1	2	2	-	-	-	-	-	13.
-	1	3	-	-	-	-	-	14.
2	-	-	-	-	-	-	-	15.
30	15	11	-	3	2	1	1	16.
1	-	1	-	-	-	-	-	17.
173	72	54	3	5	8	6	1	18.
11	9	1	-	-	-	-	-	19.
32	14	12	1	1	-	1	-	20.
10	3	2	-	-	-	1	-	21.
6	5	5	-	-	-	1	-	22.
14	3	5	-	-	-	-	-	23.
8	4	1	-	-	-	-	-	24.
1	-	1	-	-	-	-	-	25.
2	-	-	-	-	-	-	-	26.
12	10	7	-	-	1	2	-	27.
83	41	38	3	6	7	1	-	28.
40	15	16	-	5	2	2	-	29.
96	64	34	3	12	6	1	2	30.
7	8	3	-	1	-	-	-	31.
26	9	20	1	1	-	-	1	32.
-	2	-	-	-	-	-	-	33.
29	29	21	1	-	-	2	-	34.
45	28	20	2	-	5	-	-	35.
110	131	46	1	3	1	3	1	36.
8	3	1	-	-	-	-	-	37.
17	28	7	3	-	1	-	2	38.
218	104	60	4	9	10	1	2	39.
15	10	5	-	-	-	-	2	40.
24	20	6	1	-	-	-	-	41.
27	13	6	-	2	-	1	-	42.
23	27	16	4	1	1	1	2	43.
20	18	13	-	-	-	-	1	44.
7	20	6	-	1	1	1	-	45.
18	10	7	-	2	2	-	-	46.
42	36	19	5	1	2	2	-	47.
16	16	9	-	2	1	-	-	48.
60	47	47	5	3	1	2	1	49.
2	1	2	-	1	1	-	-	50.
9	7	4	1	-	-	-	-	51.
1	1	2	-	-	-	-	-	52.
8	5	2	-	4	-	-	-	53.
11	5	-	1	-	1	-	-	54.
2	1	-	-	-	-	-	-	55.
1	7	2	-	-	2	-	-	56.
13	6	11	-	-	-	1	-	57.
2	2	-	1	-	-	-	-	58.
42	18	21	-	2	2	3	-	59.
33	2	9	1	1	1	-	1	60.
1	1	-	-	-	2	-	-	61.
5	8	4	1	1	-	2	-	62.
40	29	23	1	-	-	1	-	63.
38	28	17	-	2	-	4	-	64.
5	9	11	-	-	1	-	-	65.
-	-	-	-	-	-	-	-	66.
98	112	45	4	5	2	2	3	67.
-	-	1	-	-	-	-	-	68.
-	-	-	-	-	-	-	-	69.
1	1	-	1	-	-	-	1	70.
164	119	90	11	12	6	43	5	71.
2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35	72.

1.5 AZ ALKOHOLISTÁK APJÁNAK FOGLALKOZÁSA

Sor- szám	Az apa foglalkozása	Összesen	Társadalmi csoport	
			értelmiségi	egyéb szellemi
		Nő		
1.	Eltartott	4	1	-
2.	Mezőgazdasági munkás	96	-	2
3.	Mezőgazdasági önálló	42	4	-
4.	Állattenyésztő, állatgondozó	1	-	-
5.	Erdész, erdőőr, vadőr	2	-	-
6.	Erdőgazdasági munkás	2	-	-
7.	Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	7	-	-
8.	Bányászati földalatti dolgozó	9	-	1
9.	Bányászati földfeletti dolgozó	2	-	-
10.	Cement- és kőipari szakmunkás	2	-	-
11.	Cement- és kőipari segéd munkás	1	-	-
12.	Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	11	1	1
13.	Gépész, hegesztő, kovács, kazánkovács, lakatos, géplakatos	36	-	11
14.	Gépkezelő, gépmunkás, darus	2	-	1
15.	Marós, fémesztergályos, kőszőrűs, gyalus stb.	3	-	-
16.	Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órá	2	-	-
17.	Szerelő (autó- és motorszerelő)	4	1	1
18.	Villany-, rádiószerelő szakmunkás	2	-	-
19.	Villany-, rádiószerelő segéd munkás	2	-	-
20.	Nyomdaipari szakmunkás	7	-	2
21.	Asztalos, kádár, kerékgyártó, bográn stb.	30	-	1
22.	Szabó, szabász, kalapos stb.	13	1	3
23.	Cipész, csizmadia, cipőgyári szakmunkás	27	1	1
24.	Textilipari szakmunkás	2	-	-
25.	Hentes, mészáros, husipari feldolgozó	15	1	4
26.	Élelmiszeripari szakmunkás	13	1	3
27.	Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló	13	2	1
28.	Ipari segéd munkás	43	1	2
29.	Ipari-, kereskedelmi tanuló	2	-	-
30.	Kubikos, földmunkás	8	-	-
31.	Építőipari szakmunkás	46	1	5
32.	Építőipari segéd munkás (MÁV. pályamunkás is)	4	-	-
33.	Gépkocsivezető	3	-	1
34.	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	6	1	3
35.	Fuvaros, kocsis	5	-	-
36.	Mozdonyvezető-, fűtő	6	-	1
37.	Szállító- és rakodómunkás, hordár	8	1	-
38.	Postás, egyéb hírközlési foglalkozású k.m.n.	6	-	1
39.	Ki nem emelt és k.m.n. közlekedési munkás	18	-	1
40.	Borbély, fodrász, lábapoló	4	1	2
41.	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	29	3	3
42.	Kéményseprő	2	-	1
43.	Köztisztasági munkás	2	-	-
44.	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	2	-	1
45.	Ki nem emelt kereskedelmi és szolgáltatási dolgozó	6	1	-
46.	Orvos (állatorvos nélkül)	2	-	1
47.	Művész	2	1	1
48.	Egyetemi (főiskolai) végzettséget kivánó foglalkozású (orvos kivételével)	5	-	2
49.	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	1	-	-
50.	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	42	7	17
51.	Műszaki jellegű alkalmazott	10	-	1
52.	Egészségügyi dolgozó	3	-	1
53.	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	4	1	2
54.	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	15	1	2
55.	Segéd tiszt, portás, hivatalsegéd stb.	10	-	2
56.	Szórakoztatási alkalmazott	3	-	-
57.	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segéd munkás	38	1	2
58.	Inaktív kereső (nyugdíjas kivételével)	1	-	1
59.	Egyéb fizikai	2	-	-
60.	Foglalkozás nélküli	1	-	1
61.	Ismeretlen	59	1	3
62.	Összesen	748	34	89

AZ ALKOHOLISTÁK TÁRSADALMI CSOPORTJA SZERINT / NEMENKÉNT (folytatás)

Társadalmi csoport								Sor- szám
ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eitartott	
szakmunkás	betanított és segédmunkás							
				Nő				
-	1	-	-	-	-	1	1	1.
4	22	38	2	1	1	4	22	2.
1	11	16	1	-	1	-	8	3.
-	-	1	-	-	-	-	-	4.
-	1	1	-	-	-	-	-	5.
-	1	1	-	-	-	-	-	6.
1	1	3	-	-	-	-	2	7.
1	1	3	-	-	-	1	2	8.
-	1	-	-	-	-	-	1	9.
-	1	-	-	-	-	-	1	10.
-	-	1	-	-	-	-	-	11.
1	2	4	-	-	-	1	1	12.
1	9	10	1	-	-	-	4	13.
-	-	1	-	-	-	-	-	14.
-	2	1	-	-	-	-	-	15.
-	1	-	-	1	-	-	-	16.
-	1	-	-	-	-	-	1	17.
-	2	-	-	-	-	-	-	18.
-	1	-	-	-	-	-	1	19.
-	2	3	-	-	-	-	-	20.
2	9	7	-	-	-	1	10	21.
-	3	3	-	-	-	1	2	22.
2	5	11	1	1	-	1	4	23.
-	1	-	-	-	-	-	1	24.
-	2	4	-	-	-	-	4	25.
-	3	2	-	1	-	1	2	26.
1	4	2	-	-	-	-	3	27.
1	12	12	-	1	2	-	12	28.
-	-	2	-	-	-	-	-	29.
1	1	3	-	-	1	-	2	30.
6	14	6	-	1	-	3	10	31.
-	-	2	-	-	-	-	2	32.
-	-	-	-	-	-	1	1	33.
-	-	-	1	-	-	-	1	34.
-	2	2	1	-	-	-	-	35.
1	-	1	1	-	-	-	2	36.
-	3	3	-	-	-	-	1	37.
-	3	2	-	-	-	-	-	38.
2	1	9	-	1	-	-	4	39.
-	-	1	-	-	-	-	-	40.
4	2	7	-	-	-	2	8	41.
-	1	-	-	-	-	-	-	42.
-	-	1	-	-	-	-	1	43.
-	-	-	-	-	-	-	1	44.
2	-	1	-	-	-	-	2	45.
-	-	-	-	-	-	-	1	46.
-	-	-	-	-	-	-	-	47.
-	-	-	-	1	-	-	2	48.
-	-	-	-	-	-	-	1	49.
-	2	11	-	-	-	-	5	50.
2	1	4	-	-	-	-	2	51.
-	-	-	-	-	-	1	1	52.
-	1	-	-	-	-	-	-	53.
-	2	6	-	2	-	-	2	54.
-	2	2	1	1	-	-	2	55.
-	-	2	-	-	-	1	-	56.
2	8	11	-	1	2	2	9	57.
-	-	-	-	-	-	-	-	58.
-	-	-	-	-	-	-	2	59.
-	-	-	-	-	-	-	-	60.
2	13	18	-	2	-	3	17	61.
37	155	218	9	14	7	24	161	62.

Sor- szám	Az apa foglalkozása	Összesen	Társadalmi csoport	
			értelmiségi	egyéb szellemi
Férfi, nő együtt				
1.	Eltartott	19	2	2
2.	Mezőgazdasági munkás	1 076	19	36
3.	Mezőgazdasági önálló	361	14	18
4.	Mg. tsz. tag segítő családtagja	4	-	-
5.	Állattenyésztő, állatgondozó	17	-	1
6.	Erdész, erdőőr, vadőr	14	1	1
7.	Erdőgazdasági munkás	7	-	-
8.	Mg. gépek és szállítóeszközök vezetői, kezelői	7	-	-
9.	Egyéb mezőgazdasági foglalkozásu	106	2	6
10.	Bányászati földalatti dolgozó	71	3	7
11.	Bányászati földfeletti dolgozó	11	-	-
12.	Cement- és kőipari szakmunkás	7	-	-
13.	Cement- és kőipari segéd munkás	6	-	-
14.	Cement-, mészegető stb. szakmunkás	5	1	-
15.	Cement-, mészegető stb. segéd munkás	2	-	-
16.	Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	85	5	6
17.	Olvasztó, fuvó üvegiparban	2	-	-
18.	Gépész, hegesztő, kovács, kazánkovács, lakatos, géplakatos	402	20	35
19.	Gépkezelő, gépmunkás, darus	25	2	1
20.	Marós, fémesztergályos, köszörűs, gyalus stb.	72	3	5
21.	Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órás	19	-	1
22.	Szerelő (autó- és motorszerelő)	23	3	1
23.	Villany-, rádiószerelő szakmunkás	28	2	3
24.	Villany-, rádiószerelő segéd munkás	17	-	2
25.	Vegyipari, gyógyszer-, gumipari szakmunkás	3	-	1
26.	Vegyipari, gyógyszer-, gumipari segéd munkás	2	-	-
27.	Nyomdaipari szakmunkás	45	3	5
28.	Asztalos, kádár, kerékgyártó, bogárnár stb.	231	5	18
29.	Szabó, szabász, kalapos stb.	104	4	11
30.	Cipész, csizmadia, cipőgyári szakmunkás	274	17	14
31.	Textilipari szakmunkás	23	1	1
32.	Hentes, mészáros, husipari feldolgozó	82	3	11
33.	Dohányipari szakmunkás	2	-	-
34.	Élelmiszeripari szakmunkás	105	4	10
35.	Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló	124	8	6
36.	Ipari segéd munkás	351	5	10
37.	Ipari, kereskedelmi tanuló	16	2	-
38.	Kubikos, földmunkás	69	3	-
39.	Építőipari szakmunkás	500	20	32
40.	Építőipari segéd munkás (MÁV, pályamunkás is)	38	-	2
41.	Gépkocsivezető	64	3	8
42.	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	63	3	9
43.	Fuvaros, kocsis	84	4	-
44.	Mozdonyvezető, fűtő	65	2	6
45.	Szállító- és rakodómunkás, hordár	49	2	4
46.	Postás, egyéb hírközlési foglalkozásu k.m.n.	48	1	3
47.	Ki nem emelt és k.m.n. közlekedési munkás	154	11	19
48.	Borbély, todrász, lábapoló	51	1	5
49.	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	219	13	17
50.	Kéményseprő	10	-	2
51.	Köztisztasági munkás	24	-	1
52.	Mosodai dolgozó, vegytisztító, vasaló	5	-	1
53.	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	21	-	1
54.	Ki nem emelt kereskedelmi és szolgáltatási dolgozó	26	2	1
55.	Orvos (állatorvos nélkül)	7	-	2
56.	Művész	19	2	5
57.	Egyetemi (főiskolai) végzettséget kívánó foglalkozásu (orvos kivételével)	79	30	15
58.	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állásu	11	4	1
59.	"Tisztviselő" és irodai beosztásu alkalmazott	203	46	51
60.	Műszaki jellegű alkalmazott	78	6	15
61.	Egészségügyi dolgozó	10	-	4
62.	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	28	1	5
63.	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	140	14	20
64.	Segéd tiszt, portás, hivatalsegéd stb.	120	10	13
65.	Szórakoztatási alkalmazott	33	2	2
66.	Vándorcigány, teknővájó	1	-	1
67.	Napszámos, alkalmi munkás egyéb ki nem emelt segéd munkák	335	12	17
68.	Inaktív kereső (nyugdíjas kivételével)	3	-	2
69.	Egyéb fizikai	2	-	-
70.	Egyéb értelmiségi	1	1	-
71.	Foglalkozás nélküli	5	-	1
72.	Ismeretlen	553	20	28
73.	Összesen	6 867	342	508

AZ ALKOHOLISTÁK TÁRSADALMI CSOPORTJA SZERINT, NEMENKÉNT (folytatás)

Társadalmi csoport								Sor- szám
ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eltartott	
szakmunkás	betanított és segédmunkás							
Férfi, nő együtt								
5	3	3	-	-	1	1	2	1.
320	390	208	31	18	14	12	28	2.
111	107	76	8	7	6	5	9	3.
1	2	1	-	-	-	-	-	4.
5	8	2	-	-	-	1	-	5.
2	3	4	1	1	-	-	1	6.
-	4	2	-	1	-	-	-	7.
4	-	3	-	-	-	-	-	8.
30	30	29	3	2	1	1	2	9.
22	23	11	-	-	-	3	2	10.
7	3	-	-	-	-	-	1	11.
3	2	1	-	-	-	-	1	12.
1	2	3	-	-	-	-	-	13.
-	1	3	-	-	-	-	-	14.
2	-	-	-	-	-	-	-	15.
31	17	15	-	3	2	2	2	16.
1	-	1	-	-	-	-	-	17.
174	81	64	4	5	8	6	5	18.
11	9	2	-	-	-	-	-	19.
32	16	13	1	1	-	1	-	20.
10	4	2	-	1	-	1	-	21.
6	6	5	-	-	-	1	1	22.
14	5	5	-	-	-	-	-	23.
8	5	1	-	-	-	-	1	24.
1	-	1	-	-	-	-	-	25.
2	-	-	-	-	-	-	-	26.
12	12	10	-	-	1	2	-	27.
85	50	45	3	6	7	2	10	28.
40	18	19	-	5	2	3	2	29.
98	69	45	4	13	6	2	6	30.
7	9	3	-	1	-	-	1	31.
26	11	24	1	1	-	-	5	32.
-	2	-	-	-	-	-	-	33.
29	32	23	1	1	-	3	2	34.
46	32	22	2	-	5	-	3	35.
111	143	58	1	4	3	3	13	36.
8	3	3	-	-	-	-	-	37.
18	29	10	3	-	2	-	4	38.
224	118	66	4	10	10	4	12	39.
15	10	7	-	-	-	-	4	40.
24	20	6	1	-	-	1	1	41.
27	13	6	1	2	-	1	1	42.
23	29	18	5	1	1	1	2	43.
21	18	14	1	-	-	-	3	44.
7	23	9	-	1	1	1	1	45.
18	13	9	-	2	2	-	-	46.
44	37	28	5	2	2	2	4	47.
16	16	10	-	2	1	-	-	48.
64	49	54	5	3	1	4	9	49.
2	2	2	-	1	1	-	-	50.
9	7	5	1	-	-	-	1	51.
1	1	2	-	-	-	-	-	52.
8	5	2	-	4	-	-	1	53.
13	5	1	1	-	1	-	2	54.
2	1	-	-	-	-	-	1	55.
1	7	2	-	-	2	-	-	56.
13	6	11	-	1	-	1	2	57.
2	2	-	1	-	-	-	1	58.
42	20	32	-	2	2	3	5	59.
35	3	13	1	1	1	-	3	60.
1	1	-	-	-	2	1	1	61.
5	9	4	1	1	-	2	-	62.
40	31	29	1	2	-	1	2	63.
38	30	19	1	3	-	4	2	64.
5	9	13	-	-	1	1	-	65.
-	-	-	-	-	-	-	-	66.
100	120	56	4	6	4	4	12	67.
-	-	1	-	-	-	-	-	68.
-	-	-	-	-	-	-	2	69.
-	-	-	-	-	-	-	-	70.
1	1	-	1	-	-	-	1	71.
166	132	108	11	14	6	46	22	72.
2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196	73.

1.6 AZ ALKOHOLISTÁK HÁZASTÁRSÁNAK FOGLALKOZÁSA

Sor- szám	A házastárs foglalkozása	Összesen	Társadalmi csoport	
			értelmiségi	egyéb szellemi
Férfi				
1.	Eltartott	973	50	52
2.	Mezőgazdasági munkás	34	-	-
3.	Mezőgazdasági önálló	4	-	1
4.	Mg. tsz. tag segítő családtagja	8	-	-
5.	Állattenyésztő, állatgondozó	2	1	-
6.	Erdőgazdasági munkás	2	1	-
7.	Mg. gépek és szállítóeszközök vezetői, kezelői	3	-	1
8.	Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	5	1	-
9.	Cement- és kőipari szakmunkás	1	-	-
10.	Cement- és kőipari segédmunkás	1	-	-
11.	Cement-, mészegető stb. szakmunkás	3	1	-
12.	Cement-, mészegető stb. segédmunkás	2	-	-
13.	Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	7	-	-
14.	Gépész, hegesztő, lakatos, géplakatos	17	1	1
15.	Gépkezelő, gépmunkás	86	1	1
16.	Marós, fémesztergályos, köszörűs, gyalus stb.	32	-	1
17.	Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órás	13	-	2
18.	Szerelő (autó- és motorszerelő)	7	-	1
19.	Villany-, rádiószerelő szakmunkás	5	-	-
20.	Villany-, rádiószerelő segédmunkás	8	-	-
21.	Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari szakmunkás	7	1	1
22.	Vegyipari, gyógyszer-, gumiipari segédmunkás	5	-	-
23.	Nyomdaipari szakmunkás	23	-	3
24.	Asztalos, kádár, kerékgyártó, bogsnár stb.	12	1	1
25.	Szabó, szabász, varrónő, kalapos stb.	152	7	7
26.	Cipész, cipőgyári szakmunkás	18	-	-
27.	Textilipari szakmunkás	194	2	7
28.	Dohányipari segédmunkás	2	-	-
29.	Élelmiszeripari szakmunkás	14	-	1
30.	Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló	99	5	8
31.	Ipari segédmunkás	520	5	14
32.	Ipari-, kereskedelmi tanuló	2	-	-
33.	Kubikos, földmunkás	3	-	-
34.	Építőipari szakmunkás	15	-	-
35.	Építőipari segédmunkás (MÁV, pályamunkás is)	38	-	3
36.	Gépkocsivezető	3	-	-
37.	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	51	-	5
38.	Kocsis	1	-	-
39.	Szállító- és rakodómunkás, hordár	6	-	-
40.	Postás, egyéb hírközlési foglalkozású k. m. n.	31	1	4
41.	Ki nem emelt és k. m. n. közlekedési munkás	6	-	1
42.	Borbély, fodrász, kéz- és lábápoló, kozmetikus	34	3	-
43.	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	196	4	19
44.	Köztisztasági munkás	10	1	-
45.	Mosodai dolgozó, vegytisztító, vasaló	12	-	-
46.	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	356	4	11
47.	Ki nem emelt kereskedelmi és szolgáltatói dolgozó	166	-	5
48.	Orvos (állatorvos nélkül)	7	-	1
49.	Művész	14	5	2
50.	Egyetemi (főisk.) végzettséget kívánó fogl. (orvos kivételével)	40	19	8
51.	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	1	-	-
52.	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	528	86	115
53.	Műszaki jellegű alkalmazott	98	22	17
54.	Egészségügyi dolgozó	101	8	10
55.	Egyetemi és főiskolai hallgató	1	-	-
56.	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	110	11	12
57.	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	7	-	1
58.	Segédtiszt, portás, hivatalsegéd stb.	56	3	5
59.	Háztartási alkalmazott	14	-	-
60.	Szórakoztatási alkalmazott	2	1	-
61.	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segédmunkás	166	4	5
62.	Inaktív kereső (nyugdíjas kivételével)	14	-	-
63.	Özvegy nyugdíjas	38	1	3
64.	Egyéb fizikai	1	-	-
65.	Foglalkozás nélküli	12	1	2
66.	Ismeretlen	215	6	9
67.	Összesen	4 614	257	340

AZ ALKOHOLISTÁK TÁRSADALMI CSOPORTJA SZERINT, NEMENKÉNT

Társadalmi csoport								Sor- szám
ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eltartott	
szakmunkás	betanított és segédmunkás							
Férfi								
338	286	160	25	19	27	10	6	1.
9	14	5	6	-	-	-	-	2.
2	-	-	-	-	1	-	-	3.
2	4	-	1	-	1	-	-	4.
-	1	-	-	-	-	-	-	5.
1	-	-	-	-	-	-	-	6.
1	-	1	-	-	-	-	-	7.
2	1	1	-	-	-	-	-	8.
1	-	-	-	-	-	-	-	9.
1	-	-	-	-	-	-	-	10.
1	1	-	-	-	-	-	-	11.
-	2	-	-	-	-	-	-	12.
2	1	4	-	-	-	-	-	13.
13	2	-	-	-	-	-	-	14.
47	26	7	-	3	-	1	-	15.
18	6	4	1	1	1	-	-	16.
6	4	1	-	-	-	-	-	17.
3	-	1	1	1	-	-	-	18.
3	2	-	-	-	-	-	-	19.
3	-	3	2	-	-	-	-	20.
1	1	3	-	-	-	-	-	21.
1	2	1	-	-	-	1	-	22.
12	4	3	-	-	-	1	-	23.
3	3	2	-	1	1	-	-	24.
75	26	25	2	5	2	2	1	25.
9	4	5	-	-	-	-	-	26.
86	65	25	2	3	2	2	-	27.
1	1	-	-	-	-	-	-	28.
6	4	3	-	-	-	-	-	29.
37	20	24	1	2	1	-	1	30.
199	197	87	6	3	5	4	-	31.
2	-	-	-	-	-	-	-	32.
1	2	-	-	-	-	-	-	33.
7	2	2	-	2	-	-	2	34.
17	16	-	-	1	1	-	-	35.
-	2	1	-	-	-	-	-	36.
15	21	9	-	-	-	1	-	37.
-	1	-	-	-	-	-	-	38.
1	4	1	-	-	-	-	-	39.
10	7	7	1	1	-	-	-	40.
1	2	2	-	-	-	-	-	41.
12	5	11	-	1	2	-	-	42.
79	45	37	3	2	3	2	2	43.
3	2	4	-	-	-	-	-	44.
4	4	2	1	1	-	-	-	45.
118	118	74	4	7	3	13	4	46.
87	37	29	1	4	1	2	-	47.
1	2	3	-	-	-	-	-	48.
2	1	3	-	-	1	-	-	49.
8	1	3	-	-	-	1	-	50.
1	-	-	-	-	-	-	-	51.
176	66	63	4	5	8	5	-	52.
34	11	6	3	1	2	2	-	53.
40	18	20	2	2	1	-	-	54.
1	-	-	-	-	-	-	-	55.
30	16	32	2	4	2	1	-	56.
3	-	3	-	-	-	-	-	57.
22	15	10	-	1	-	-	-	58.
6	1	4	1	1	-	-	1	59.
-	-	1	-	-	-	-	-	60.
62	52	35	1	4	-	-	3	61.
7	3	4	-	-	-	-	-	62.
7	7	13	-	-	4	2	1	63.
-	1	-	-	-	-	-	-	64.
1	1	3	2	-	1	1	-	65.
86	60	37	4	6	2	5	-	66.
1 727	1 200	784	76	81	72	56	21	67.

1.6 AZ ALKOHOLISTÁK HÁZASTÁRSÁNAK FOGLALKOZÁSA

Sor- szám	A házas társ foglalkozása	Összesen	Társadalmi csoport	
			értelmiségi	egyéb szellemi
NŐ				
1.	Eltartott	9	-	-
2.	Mezőgazdasági munkás	3	-	-
3.	Mezőgazdasági önálló	2	-	-
4.	Mg. gépek és szállítóeszközök vezetői, kezelői	1	-	-
5.	Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	1	-	-
6.	Bányászati földalatti dolgozó	1	-	-
7.	Cement-, mészegető stb. segédmunkás	1	-	-
8.	Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	10	-	-
9.	Gépész, hegesztő, kovács, kazánkovács, lakatos, géplakatos	29	-	1
10.	Gépkezelő, gépmunkás, darus	2	-	-
11.	Marós, fémesztergályos, köszörűs, gyalus, stb.	14	1	-
12.	Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órász	4	-	-
13.	Szerelő (autó- és motorszereelő)	10	-	1
14.	Villany-, rádiószerelő szakmunkás	4	1	1
15.	Villany-, rádiószerelő segédmunkás	3	-	-
16.	Vegyipari, gyógyszer-, gumipari szakmunkás	1	-	-
17.	Vegyipari, gyógyszer-, gumipari segédmunkás	1	-	1
18.	Nyomdaipari szakmunkás	2	1	-
19.	Asztalos, kádár, kerékgyártó, bognár stb.	5	-	-
20.	Szabó, szabász, kalapos stb.	8	-	1
21.	Cipész, csizmadia, cipőgyári szakmunkás	5	-	-
22.	Hentes, mészáros, husipari feldolgozó	2	-	-
23.	Élelmiszeripari szakmunkás	7	-	-
24.	Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló	5	-	-
25.	Ipari segédmunkás	53	1	-
26.	Ipari-, kereskedelmi tanuló	5	-	-
27.	Építőipari szakmunkás	23	-	1
28.	Építőipari segédmunkás (MÁV, pályamunkás is)	6	-	-
29.	Gépkocsivezető	24	4	2
30.	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	6	-	1
31.	Fuvaros, kocsis	3	-	-
32.	Mozdonyvezető, - fűtő	4	-	-
33.	Szállító- és rakodómunkás, hordár	17	1	-
34.	Postás, egyéb hírközlési foglalkozású k.m.n.	1	-	-
35.	Ki nem emelt és k.m.n. közlekedési munkás	4	-	-
36.	Borbély, fodrász, lábápoló	2	-	1
37.	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	18	-	4
38.	Kéményseprő	1	-	-
39.	Köztisztasági munkás	1	-	-
40.	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	1	-	-
41.	Ki nem emelt kereskedelmi és szolgáltatói dolgozó	4	-	-
42.	Művész	1	1	-
43.	Egyetemi (főisk.) végzettséget kivánó fogl. (orvos kivételével)	18	5	3
44.	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	4	1	1
45.	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	22	1	11
46.	Műszaki jellegű alkalmazott	25	-	8
47.	Egészségügyi dolgozó	1	-	-
48.	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	9	-	4
49.	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	15	1	6
50.	Segédtszif, portás, hivatalsegéd stb.	4	-	-
51.	Szórakoztatási alkalmazott	1	-	-
52.	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segédmunkás	17	-	1
53.	Inaktív kereső (nyugdíjas kivételével)	2	-	-
54.	Ismeretlen	47	1	4
55.	Összesen	469	19	52

AZ ALKOHOLISTÁK TÁRSADALMI CSOPORTJA SZERINT, NEMENKÉNT (folytatás)

Társadalmi csoport								Sor- szám
ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eltartott	
szakmunkás	betanított és segédmunkás							
				Nó				
1	3	3	-	1	-	-	1	1.
-	-	2	-	-	-	-	1	2.
-	-	-	-	-	-	-	2	3.
-	1	-	-	-	-	-	-	4.
-	-	-	1	-	-	-	-	5.
-	-	-	-	-	-	-	1	6.
-	1	-	-	-	-	-	-	7.
1	3	3	-	-	-	1	2	8.
-	14	4	-	-	-	-	10	9.
-	-	-	-	-	-	-	2	10.
-	5	2	1	-	1	-	4	11.
-	-	1	-	-	-	1	2	12.
-	3	1	-	-	-	1	4	13.
-	1	1	-	-	-	-	-	14.
-	1	1	-	-	-	-	1	15.
-	-	-	-	-	-	-	1	16.
-	1	-	-	-	-	-	-	17.
-	2	2	-	-	-	-	1	18.
2	-	-	-	2	1	1	1	19.
-	-	-	-	-	1	1	3	20.
-	-	2	-	-	-	-	-	21.
-	1	2	-	-	-	-	4	22.
-	-	1	1	-	-	-	3	23.
5	15	16	-	-	-	1	15	24.
1	-	3	-	-	-	-	1	25.
-	1	8	1	1	-	-	11	26.
1	1	-	-	-	-	-	4	27.
4	2	4	-	2	-	-	6	28.
1	2	2	-	-	-	-	-	29.
-	1	2	-	-	-	-	-	30.
-	-	-	-	-	-	-	-	31.
3	3	1	-	-	-	-	4	32.
-	-	1	-	-	-	-	9	33.
-	-	3	-	-	-	-	-	34.
-	-	-	-	-	-	-	1	35.
-	-	-	-	-	-	-	1	36.
1	2	6	-	-	-	-	5	37.
-	-	1	-	-	-	-	-	38.
-	-	1	-	-	-	-	-	39.
-	-	-	-	-	-	-	1	40.
-	-	3	-	-	-	-	1	41.
-	-	-	-	-	-	-	-	42.
-	2	3	-	-	-	-	5	43.
1	1	-	-	-	-	-	-	44.
1	2	5	-	-	-	-	2	45.
-	3	8	-	-	-	-	6	46.
-	1	-	-	-	-	-	-	47.
-	-	4	-	-	-	-	1	48.
-	1	2	-	-	2	2	1	49.
1	-	-	1	-	1	-	1	50.
-	-	1	-	-	-	-	-	51.
1	3	5	-	-	-	1	6	52.
-	-	1	-	-	-	-	1	53.
1	8	15	1	-	1	3	13	54.
25	84	120	6	6	7	12	138	55.

1.6 AZ ALKOHOLISTÁK HÁZASTÁRSÁNAK FOGLALKOZÁS

Sor- szám	A házastárs foglalkozása	Összesen	Társadalmi csoport	
			értelmiségi	egyéb szellemi
			Férfi, nő együtt	
1.	Eltartott	982	50	52
2.	Mezőgazdasági munkás	37	-	-
3.	Mezőgazdasági önálló	6	-	1
4.	Mg. tsz. tag segítő családtagja	8	-	-
5.	Állattenyésztő, állatgondozó	2	1	-
6.	Erdőgazdasági munkás	2	1	-
7.	Mg. gépek és szállítóeszközök vezetői, kezelői	4	-	1
8.	Egyéb mezőgazdasági foglalkozású	6	1	-
9.	Bányászati földalatti dolgozó	1	-	-
10.	Cement- és kőipari szakmunkás	1	-	-
11.	Cement- és kőipari segédmunkás	1	-	-
12.	Cement-, mészegető stb. szakmunkás	3	1	-
13.	Cement-, mészegető stb. segédmunkás	3	-	-
14.	Kazánfűtő, kohász, öntő, hengerész, olvasztár stb.	17	-	-
15.	Gépész, hegesztő, kovács, kazánkovács, lakatos, géplakatos	46	1	2
16.	Gépkezelő, gépmunkás, darus	88	1	1
17.	Marós, fémesztergályos, köszörűs, gyalus stb.	46	1	1
18.	Műszerész (elektromos kivételével), mechanikus, órás	17	-	2
19.	Szerelő (autó- és motorszerelő)	17	-	2
20.	Villany-, rádiószerelő szakmunkás	9	1	1
21.	Villany-, rádiószerelő segédmunkás	11	-	-
22.	Vegyipari, gyógyszer-, gumipari szakmunkás	8	1	1
23.	Vegyipari, gyógyszer-, gumipari segédmunkás	6	-	1
24.	Nyomdaipari szakmunkás	25	1	3
25.	Asztalos, kádár, kerékgyártó, bográr stb.	17	1	1
26.	Szabó, szabász, varrónő, kalapos stb.	160	7	8
27.	Cipész, csizmadia, cipőgyári szakmunkás	23	-	-
28.	Textilipari szakmunkás	194	2	7
29.	Hentes, mészáros, husipari feldolgozó	2	-	-
30.	Dohányipari segédmunkás	2	-	-
31.	Élelmiszeripari szakmunkás	21	-	1
32.	Ki nem emelt iparok szakmunkásai és önálló	104	5	8
33.	Ipari segédmunkás	573	6	14
34.	Ipari-, kereskedelmi tanuló	7	-	-
35.	Kubikos, földmunkás	3	-	-
36.	Építőipari szakmunkás	38	-	1
37.	Építőipari segédmunkás (MÁV. pályamunkás is)	44	-	3
38.	Gépkocsivezető	27	4	2
39.	Kalauz, villamos- és trolibuszvezető, ellenőr	57	-	6
40.	Fuvaros, kocsis	4	-	-
41.	Mozdonyvezető-, fűtő	4	-	-
42.	Szállító- és rakodómunkás, hordár	23	1	-
43.	Postás, egyéb hírközlési foglalkozású k. m. n.	32	1	4
44.	Ki nem emelt és k. m. n. közlekedési munkás	10	-	1
45.	Borbély, fodrász, kéz- és lábápoló, kozmetikus	36	3	1
46.	Eladó, kereskedő, csapos, pincér stb.	214	4	23
47.	Kéményseprő	1	-	-
48.	Köztisztasági munkás	11	1	-
49.	Mosodai dolgozó, vegytisztító, vasaló	12	-	-
50.	Takarító, tálaló, felszolgáló stb.	357	4	11
51.	Ki nem emelt kereskedelmi és szolgáltatási dolgozó	170	-	5
52.	Orvos (állatorvos nélkül)	7	-	1
53.	Művész	15	6	2
54.	Egyetemi (főisk.) végzettséget kívánó fogl. (orvos kivételével)	58	24	11
55.	Vállalati igazgató, főosztályvezető és magasabb állású	5	1	1
56.	"Tisztviselő" és irodai beosztású alkalmazott	550	87	126
57.	Műszaki jellegű alkalmazott	123	22	25
58.	Egészségügyi dolgozó	102	8	10
59.	Egyetemi és főiskolai hallgató	1	-	-
60.	Egyéb ki nem emelt "alkalmazott"	119	11	16
61.	Katona, rendőr, tűzoltó és más fegyveres személy	22	1	7
62.	Segédtszít, portás, hivatalsegéd stb.	60	3	5
63.	Háztartási alkalmazott	14	-	-
64.	Szórakoztatási alkalmazott	3	1	-
65.	Napszámos, alkalmi munkás és egyéb ki nem emelt segédmunkás	183	4	6
66.	Inaktív kereső (nyugdíjas kivételével)	16	-	-
67.	Özvegy nyugdíjas	38	1	3
68.	Egyéb fizikai	1	-	-
69.	Foglalkozás nélküli	12	1	2
70.	Ismeretlen	262	7	13
71.	Összesen	5 083	276	392

AZ ALKOHOLISTÁK TÁRSADALMI CSOPORTJA SZERINT, NEMENKÉNT (folytatás)

Társadalmi csoport								Sor- szám
ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eltartott	
szakmunkás	betanított és segédmunkás							
Férfi, nő együtt								
339	289	163	25	20	27	10	7	1.
9	14	7	6	-	-	-	1	2.
2	-	-	-	-	1	-	2	3.
2	4	-	1	-	1	-	-	4.
-	1	-	-	-	-	-	-	5.
1	-	-	-	-	-	-	-	6.
1	1	1	-	-	-	-	-	7.
2	1	1	1	-	-	-	-	8.
-	-	-	-	-	-	-	1	9.
1	-	-	-	-	-	-	-	10.
1	-	-	-	-	-	-	-	11.
1	1	-	-	-	-	-	-	12.
-	3	-	-	-	-	-	-	13.
3	4	7	-	-	-	1	2	14.
13	16	4	-	-	-	-	10	15.
47	26	7	-	3	-	1	2	16.
18	11	6	2	1	2	-	4	17.
6	4	2	-	-	-	1	2	18.
3	3	2	1	1	-	1	4	19.
3	3	1	-	-	-	-	-	20.
3	1	4	2	-	-	-	1	21.
1	1	3	-	-	-	-	1	22.
1	2	1	-	-	-	1	-	23.
12	5	3	-	-	-	1	-	24.
3	5	4	-	1	1	-	1	25.
77	26	25	2	7	3	3	2	26.
9	4	5	-	-	1	1	3	27.
86	65	25	2	3	2	2	-	28.
-	-	2	-	-	-	-	-	29.
1	1	-	-	-	-	-	-	30.
6	5	5	-	-	-	-	4	31.
37	20	25	2	2	1	-	4	32.
204	212	103	6	3	5	5	15	33.
3	-	3	-	-	-	-	1	34.
1	2	-	-	-	-	-	-	35.
7	3	10	1	3	-	-	13	36.
18	17	-	-	1	1	-	4	37.
4	4	5	-	2	-	-	6	38.
16	23	11	-	-	-	1	-	39.
-	2	2	-	-	-	-	-	40.
-	-	-	-	-	-	-	4	41.
4	7	2	-	-	-	-	9	42.
10	7	8	1	1	-	-	-	43.
1	2	5	-	-	-	-	1	44.
12	5	11	-	1	2	-	1	45.
80	47	43	3	2	3	2	7	46.
-	-	1	-	-	-	-	-	47.
3	2	5	-	-	-	-	-	48.
4	4	2	1	1	-	-	-	49.
118	118	74	4	7	3	13	5	50.
87	37	32	1	4	1	2	1	51.
1	2	3	-	-	-	-	-	52.
2	1	3	-	-	1	-	-	53.
8	3	6	-	-	-	1	5	54.
2	1	-	-	-	-	-	-	55.
177	68	68	4	5	8	5	2	56.
34	14	14	3	1	2	2	6	57.
40	19	20	2	2	1	-	-	58.
1	-	-	-	-	-	-	-	59.
30	16	36	2	4	2	1	1	60.
3	1	5	-	-	2	2	1	61.
23	15	10	1	1	1	-	1	62.
6	1	4	1	1	-	-	1	63.
-	-	2	-	-	-	-	-	64.
63	55	40	1	4	-	1	9	65.
7	3	5	-	-	-	-	1	66.
7	7	13	-	-	4	2	1	67.
-	1	-	-	-	-	-	-	68.
1	1	3	2	-	1	1	-	69.
87	68	52	5	6	3	8	13	70.
1 752	1 284	904	82	87	79	68	159	71.

2. Az alkoholizmus okaira utaló adatok

2.1 AZ ALKOHOLISTÁK GYERMEKKORA, NEMENKÉNT

2.1.1 Születési év szerint

Gyermekek	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 év)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Jó, rendezett	3 703	490	1 407	1 086	562	137	8	13
Nehéz, anyagiak miatt	1 009	92	342	344	192	35	4	-
Nehéz, családi körülmények miatt	609	69	223	186	110	20	1	-
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	228	32	81	78	31	4	-	-
Nem szülei mellett nőtt fel	248	23	89	75	45	15	1	-
Egyéb és ismeretlen	322	25	100	79	74	16	-	28
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Jó, rendezett	433	30	145	159	74	21	3	1
Nehéz, anyagiak miatt	117	3	39	44	24	5	1	1
Nehéz, családi körülmények miatt	92	14	33	28	14	2	-	1
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	37	7	15	11	4	-	-	-
Nem szülei mellett nőtt fel	41	2	18	9	11	1	-	-
Egyéb és ismeretlen	28	3	8	8	7	1	1	-
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Jó, rendezett	4 136	520	1 552	1 245	636	158	11	14
Nehéz, anyagiak miatt	1 126	95	381	388	216	40	5	1
Nehéz, családi körülmények miatt	701	83	256	214	124	22	1	1
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	265	39	96	89	35	4	-	2
Nem szülei mellett nőtt fel	289	25	107	84	56	16	1	-
Egyéb és ismeretlen	350	28	108	87	81	17	1	28
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

2.1 AZ ALKOHOLISTÁK GYERMEKKORA, NEMENKÉNT

2.1.2 Iskolai végzettség szerint

Gyermekek	Össze- sen	Iskolai végzettség							ismeret- len	nincs
		általános iskola		a polg. isk. és a régí gim- názium	a középiskola		egyetemi (fő- iskolai) oklevele van			
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érett- ségi)				
osztályát végezte										
Férfi										
Jó, rendezett	3 703	250	1 978	676	157	420	168	47	7	
Nehéz, anyagiak miatt	1 009	126	654	118	21	43	34	8	5	
Nehéz, családi körülmények miatt	609	81	359	67	22	48	25	4	3	
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	228	29	141	26	7	16	8	-	1	
Nem szülei mellett nőtt fel	248	34	146	41	6	11	7	3	-	
Egyéb és ismeretlen	322	19	141	34	11	17	6	91	3	
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19	
Nő										
Jó, rendezett	433	43	200	97	34	41	12	5	1	
Nehéz, anyagiak miatt	117	21	67	16	2	3	4	2	2	
Nehéz, családi körülmények miatt	92	17	52	12	2	7	1	-	1	
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	37	4	25	4	2	1	1	-	-	
Nem szülei mellett nőtt fel	41	4	24	5	2	1	1	-	4	
Egyéb és ismeretlen	28	5	13	5	-	1	-	3	1	
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9	
Férfi, nő együtt										
Jó, rendezett	4 136	293	2 178	773	191	461	180	52	8	
Nehéz, anyagiak miatt	1 126	147	721	134	23	46	38	10	7	
Nehéz, családi körülmények miatt	701	98	411	79	24	55	26	4	4	
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	265	33	166	30	9	17	9	-	1	
Nem szülei mellett nőtt fel	289	38	170	46	8	12	8	3	4	
Egyéb és ismeretlen	350	24	154	39	11	18	6	94	4	
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28	

2.1 AZ ALKOHOLISTÁK GYERMEKKORA, NEMENKÉNT
2.1.3 Társadalmi csoport szerint

Gyermekkor	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- tatási-, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	isme- retlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Jó, rendezett	3 703	210	283	1 377	996	589	65	67	53	47	16
Nehéz, anyagiak miatt	1 009	37	55	358	323	172	18	18	16	9	3
Nehéz, családi körülmények miatt	609	34	36	208	176	121	5	7	11	4	7
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	228	10	13	90	70	34	2	5	2	1	1
Nem szülei mellett nőtt fel	248	11	8	86	62	57	5	6	5	4	4
Egyéb és ismeretlen	322	6	24	94	87	53	4	11	2	37	4
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Jó, rendezett	433	25	66	25	82	119	8	6	4	10	88
Nehéz, anyagiak miatt	117	2	10	4	32	31	-	4	2	8	24
Nehéz, családi körülmények miatt	92	4	5	5	18	30	-	1	1	2	26
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	37	1	3	1	10	14	-	1	-	1	6
Nem szülei mellett nőtt fel	41	1	4	2	7	12	1	2	-	2	10
Egyéb és ismeretlen	28	1	1	-	6	12	-	-	-	1	7
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Jó, rendezett	4 136	235	349	1 402	1 078	708	73	73	57	57	104
Nehéz, anyagiak miatt	1 126	39	65	362	355	203	18	22	18	17	27
Nehéz, családi körülmények miatt	701	38	41	213	194	151	5	8	12	6	33
Nehéz, anyagi és családi körülmények miatt	265	11	16	91	80	48	2	6	2	2	7
Nem szülei mellett nőtt fel	289	12	12	88	69	69	6	8	5	6	14
Egyéb és ismeretlen	350	7	25	94	93	65	4	11	2	38	11
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

2.2 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.1 Születési év szerint

Alkoholfogyasztás elkezdése	Összesen	Születési év						ismeret- len
		- 1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
2 éves korban és előbb	5	1	1	2	1	-	-	-
3 éves korban	7	-	2	3	1	1	-	-
4 " "	4	-	1	2	-	1	-	-
5 " "	9	-	7	-	1	1	-	-
6 " "	17	-	2	5	6	3	1	-
7 " "	4	-	3	1	-	-	-	-
8 " "	18	2	7	4	5	-	-	-
9 " "	4	-	3	1	-	-	-	-
10 " "	69	12	23	17	13	4	-	-
11 " "	8	1	3	3	1	-	-	-
12 " "	53	7	16	15	13	1	1	-
13 " "	40	8	11	11	8	2	-	-
14 " "	128	36	43	32	13	4	-	-
15 " "	210	50	69	49	30	9	1	2
16 " "	324	80	115	72	48	8	-	1
17 " "	273	81	100	59	24	9	-	-
18 " "	678	121	257	188	87	19	2	4
19 " "	178	45	73	42	16	1	-	1
20 " "	961	111	380	297	149	23	-	1
21 " "	228	29	92	79	21	5	1	1
22 " "	306	37	148	85	31	5	-	-
23 " "	217	31	104	62	16	3	-	1
24 " "	275	28	128	73	38	7	1	-
25 " "	305	11	128	109	41	12	2	2
26 " "	164	7	88	44	20	4	-	1
27 " "	119	6	57	43	10	3	-	-
28 " "	144	3	62	56	20	2	-	1
29 " "	75	-	49	22	4	-	-	-
30 " "	291	-	89	91	89	22	-	-
31 " "	54	-	25	21	8	-	-	-
32 " "	81	-	29	35	15	2	-	-
33 " "	59	-	17	30	11	1	-	-
34 " "	59	-	17	29	11	2	-	-
35 " "	81	-	10	43	23	5	-	-
36 " "	46	-	5	28	11	2	-	-
37 " "	39	-	3	23	12	1	-	-
38 " "	38	-	1	23	13	1	-	-
39 " "	26	-	-	16	8	2	-	-
40 " "	61	-	-	31	20	8	2	-
41 " "	18	-	-	9	8	1	-	-
42 " "	27	-	-	8	17	2	-	-
43 " "	20	-	-	11	9	-	-	-
44 " "	16	-	-	2	14	-	-	-
45 " "	17	-	-	2	12	3	-	-
46 " "	11	-	-	3	6	2	-	-
47 " "	10	-	-	3	7	-	-	-
48 " "	9	-	-	1	7	1	-	-
49 " "	6	-	-	-	6	-	-	-
50 " "	17	-	-	-	12	4	1	-
51 " "	4	-	-	-	2	2	-	-
52 " "	8	-	-	-	6	2	-	-
53 " "	6	-	-	-	3	3	-	-
54 " "	9	-	-	-	5	4	-	-
55 " "	3	-	-	-	-	3	-	-
56 " "	2	-	-	-	1	1	-	-
57 " "	1	-	-	-	1	-	-	-
58 " "	2	-	-	-	1	1	-	-
59 " "	1	-	-	-	-	1	-	-
61 " "	1	-	-	-	-	1	-	-
62 " "	3	-	-	-	-	3	-	-
65 " "	2	-	-	-	-	1	1	-
Ismeretlen korban	268	24	74	63	59	19	1	28
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43

2.2 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.1 Születési év szerint (folytatás)

Alkoholfogyasztás elkezdése	Összesen	Születési év						ismeret- len
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
				N6				
4 éves korban és előbb	2	-	-	2	-	-	-	-
6 éves korban	4	-	2	1	1	-	-	-
7 " "	1	-	-	1	-	-	-	-
8 " "	4	-	2	2	-	-	-	-
9 " "	1	-	-	1	-	-	-	-
10 " "	8	-	4	1	1	-	1	-
12 " "	6	1	1	4	-	-	-	-
13 " "	2	-	1	-	1	-	-	-
14 " "	7	1	1	2	2	-	1	-
15 " "	12	2	3	3	3	1	-	-
16 " "	13	2	6	2	1	2	-	-
17 " "	9	-	6	2	1	-	-	-
18 " "	25	8	10	6	1	-	-	-
19 " "	11	4	5	2	-	-	-	-
20 " "	55	9	19	19	6	1	1	-
21 " "	13	6	3	4	-	-	-	-
22 " "	22	5	10	6	1	-	-	-
23 " "	15	4	7	4	-	-	-	-
24 " "	21	4	7	6	4	-	-	-
25 " "	29	3	14	7	4	1	-	-
26 " "	30	4	19	5	2	-	-	-
27 " "	24	2	16	5	1	-	-	-
28 " "	26	-	21	4	1	-	-	-
29 " "	17	-	11	6	-	-	-	-
30 " "	48	-	15	23	10	-	-	-
31 " "	28	-	17	11	-	-	-	-
32 " "	31	-	15	13	3	-	-	-
33 " "	24	-	13	7	4	-	-	-
34 " "	22	-	5	16	-	-	-	1
35 " "	24	-	5	16	2	1	-	-
36 " "	19	-	3	14	1	1	-	-
37 " "	10	-	-	8	2	-	-	-
38 " "	13	-	-	8	4	1	-	-
39 " "	11	-	-	7	4	-	-	-
40 " "	20	-	-	8	9	3	-	-
41 " "	14	-	-	9	4	1	-	-
42 " "	4	-	-	-	3	1	-	-
43 " "	8	-	-	5	3	-	-	-
44 " "	6	-	-	2	4	-	-	-
45 " "	12	-	-	4	7	1	-	-
46 " "	8	-	-	1	7	-	-	-
47 " "	8	-	-	-	8	-	-	-
48 " "	5	-	-	2	3	-	-	-
49 " "	5	-	-	-	4	1	-	-
50 " "	7	-	-	-	6	1	-	-
51 " "	3	-	-	-	3	-	-	-
52 " "	3	-	-	-	2	1	-	-
53 " "	5	-	-	1	3	2	-	-
54 " "	3	-	-	-	2	1	-	-
55 " "	1	-	-	-	-	1	-	-
56 " "	-	-	-	-	-	-	-	-
57 " "	2	-	-	-	-	2	-	-
59 " "	2	-	-	-	-	2	-	-
60 " "	1	-	-	-	-	1	-	-
61 " "	1	-	-	-	-	1	-	-
68 " "	1	-	-	-	-	-	1	-
Ismeretlen korban	42	4	17	10	6	3	1	1
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3

2.2 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.1 Születési év szerint (folytatás)

Alkoholfogyasztás elkezdése	Összesen	Születési év						ismeret- len
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1895 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi, nő együtt								
2 éves korban és előbb	5	1	1	2	1	-	-	-
3 éves korban	7	-	2	3	1	1	-	-
4 " "	6	-	1	4	-	1	-	-
5 " "	9	-	7	-	1	1	-	-
6 " "	21	-	4	6	7	3	1	-
7 " "	5	-	3	2	-	-	-	-
8 " "	22	2	9	6	5	-	-	-
9 " "	5	-	3	2	-	-	-	-
10 " "	77	12	27	18	14	4	1	1
11 " "	8	1	3	3	1	-	-	-
12 " "	59	8	17	19	13	1	1	-
13 " "	42	8	12	11	9	2	-	-
14 " "	135	37	44	34	15	4	1	-
15 " "	222	52	72	52	33	10	1	2
16 " "	337	82	121	74	49	10	-	1
17 " "	282	81	106	61	25	9	-	-
18 " "	703	129	267	194	88	19	2	4
19 " "	189	49	78	44	16	1	-	1
20 " "	1 016	120	399	316	155	24	1	1
21 " "	241	35	95	83	21	5	1	1
22 " "	328	42	158	91	32	5	-	-
23 " "	232	35	111	66	16	3	-	1
24 " "	296	32	135	79	42	7	1	-
25 " "	334	14	142	116	45	13	2	2
26 " "	194	11	107	49	22	4	-	1
27 " "	143	8	73	48	11	3	-	-
28 " "	170	3	83	60	21	2	-	1
29 " "	92	-	60	28	4	-	-	-
30 " "	339	-	104	114	99	22	-	-
31 " "	82	-	42	32	8	-	-	-
32 " "	112	-	44	48	18	2	-	-
33 " "	83	-	30	37	15	1	-	-
34 " "	81	-	22	45	11	2	-	1
35 " "	105	-	15	59	25	6	-	-
36 " "	65	-	8	42	12	3	-	-
37 " "	49	-	3	31	14	1	-	-
38 " "	51	-	1	31	17	2	-	-
39 " "	37	-	-	23	12	2	-	-
40 " "	81	-	-	39	29	11	2	-
41 " "	32	-	-	16	12	2	-	-
42 " "	31	-	-	8	20	3	-	-
43 " "	28	-	-	16	12	-	-	-
44 " "	22	-	-	4	18	-	-	-
45 " "	29	-	-	6	19	4	-	-
46 " "	19	-	-	4	13	2	-	-
47 " "	18	-	-	3	15	-	-	-
48 " "	14	-	-	3	10	1	-	-
49 " "	11	-	-	-	10	1	-	-
50 " "	24	-	-	-	18	5	1	-
51 " "	7	-	-	-	5	2	-	-
52 " "	11	-	-	-	8	3	-	-
53 " "	11	-	-	-	6	5	-	-
54 " "	12	-	-	-	7	5	-	-
55 " "	4	-	-	-	-	4	-	-
56 " "	2	-	-	-	1	1	-	-
57 " "	3	-	-	-	1	2	-	-
58 " "	2	-	-	-	1	1	-	-
59 " "	3	-	-	-	-	3	-	-
60 " "	1	-	-	-	-	1	-	-
61 " "	2	-	-	-	-	2	-	-
62 " "	3	-	-	-	-	3	-	-
65 " "	2	-	-	-	-	1	1	-
68 " "	1	-	-	-	-	-	1	-
Ismeretlen korban	310	28	91	73	65	22	2	29
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

2.2 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.2 Iskolai végzettség szerint

Alkoholfogyasztás elkezdése	Összesen	Iskolai végzettség							ismeret- etlen	nincs
		az általános iskola		a polg. isk. és a rég. gim- názium	a középiskola		egyetemi (fő- iskolai) oklevele van			
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érett- ségi)				
		osztályát végezte								
		Férfi								
2 éves korban és előbb	5	2	2	1	-	-	-	-	-	
3 éves korban	7	-	3	2	-	1	1	-	-	
4 " "	4	-	3	-	-	1	-	-	-	
5 " "	9	2	4	1	-	-	2	-	-	
6 " "	17	3	10	3	-	-	1	-	-	
7 " "	4	-	4	-	-	-	-	-	-	
8 " "	18	4	9	4	-	1	-	-	-	
9 " "	4	2	-	1	-	-	1	-	-	
10 " "	69	10	42	11	-	4	1	1	-	
11 " "	8	1	6	-	-	1	-	-	-	
12 " "	53	7	35	6	2	-	2	-	1	
13 " "	40	-	34	3	1	2	-	-	-	
14 " "	128	17	84	15	2	6	-	4	-	
15 " "	210	19	132	23	11	15	5	3	2	
16 " "	324	35	211	41	10	15	5	4	3	
17 " "	273	21	179	38	8	19	7	-	1	
18 " "	678	52	420	94	23	59	21	8	1	
19 " "	178	19	208	24	2	17	4	3	1	
20 " "	961	79	533	161	42	90	37	16	3	
21 " "	228	14	134	39	9	18	10	3	1	
22 " "	306	24	175	43	10	34	19	1	-	
23 " "	217	12	112	43	8	27	12	3	-	
24 " "	275	20	152	42	12	29	17	2	1	
25 " "	305	25	151	53	18	39	13	5	1	
26 " "	164	13	77	31	6	24	7	5	1	
27 " "	119	9	62	21	5	14	7	1	-	
28 " "	144	13	68	31	4	16	10	2	-	
29 " "	75	4	40	15	1	9	6	-	-	
30 " "	291	21	167	45	7	23	21	6	1	
31 " "	54	5	28	11	3	3	4	-	-	
32 " "	81	4	42	16	3	10	5	-	1	
33 " "	59	9	21	8	6	10	4	1	-	
34 " "	59	3	32	10	2	8	3	1	-	
35 " "	81	9	32	20	4	15	1	-	-	
36 " "	46	6	25	7	2	5	1	-	-	
37 " "	39	8	14	9	2	5	1	-	-	
38 " "	38	7	21	6	1	2	1	-	-	
39 " "	26	4	13	4	2	2	1	-	-	
40 " "	61	11	29	11	2	4	3	1	-	
41 " "	18	2	8	3	-	1	1	3	-	
42 " "	27	7	11	3	3	2	-	1	-	
43 " "	20	4	5	6	2	2	1	-	-	
44 " "	16	2	7	6	1	-	-	-	-	
45 " "	17	1	7	3	2	2	2	-	-	
46 " "	11	-	5	4	-	-	2	-	-	
47 " "	10	3	6	1	-	-	-	-	-	
48 " "	9	1	6	1	1	-	-	-	-	
49 " "	6	1	2	2	-	1	-	-	-	
50 " "	17	3	9	3	1	1	-	-	-	
51 " "	4	-	3	-	-	1	-	-	-	
52 " "	8	1	3	2	-	-	-	1	1	
53 " "	6	-	3	1	2	-	-	-	-	
54 " "	9	3	2	2	-	-	-	2	-	
55 " "	3	1	-	-	-	-	1	1	-	
56 " "	2	-	-	-	-	-	1	1	-	
57 " "	1	-	1	-	-	-	-	-	-	
58 " "	2	-	-	1	-	-	-	1	-	
59 " "	1	-	-	-	-	1	-	-	-	
61 " "	1	-	1	-	-	-	-	-	-	
62 " "	3	-	1	1	-	1	-	-	-	
65 " "	2	-	-	-	-	1	1	-	-	
Ismeretlen korban	268	16	125	30	4	14	6	73	-	
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19	

2.2 AZ ALKOHOLFogyasztás ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT
2.2.2 Iskolai végzettség szerint (folytatás)

Alkoholfogyasztás elkezése	Összesen	Iskolai végzettség							
		az általános iskola		a polg. isk. és a régí gim- názium	a középiskola		egyetemi (fő- iskolai) oklevele van	ismeret- len	nincs
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érett- ségi)			
		osztályát végezte							

Nő

4 éves korban és előbb	2	-	1	-	-	-	-	-	1
6 éves korban	4	2	1	-	1	-	-	-	-
7 " "	1	-	1	-	-	-	-	-	-
8 " "	4	1	1	1	-	1	-	-	-
9 " "	1	-	1	-	-	-	-	-	-
10 " "	8	2	4	1	-	1	-	-	-
12 " "	6	-	4	1	1	-	-	-	-
13 " "	2	1	1	-	-	-	-	-	-
14 " "	7	2	4	-	-	1	-	-	-
15 " "	12	2	6	3	-	-	-	1	-
16 " "	13	2	9	2	-	-	-	-	-
17 " "	9	3	2	1	-	-	1	1	1
18 " "	25	5	12	4	3	-	1	-	-
19 " "	11	-	7	1	1	2	-	-	-
20 " "	55	4	33	8	3	3	3	1	-
21 " "	13	1	7	2	-	3	-	-	-
22 " "	22	2	9	4	7	-	-	-	-
23 " "	15	1	8	2	1	2	1	-	-
24 " "	21	-	12	4	3	1	-	1	-
25 " "	29	1	15	5	1	4	2	1	-
26 " "	30	5	12	6	2	4	1	-	-
27 " "	24	4	14	3	2	1	-	-	-
28 " "	26	3	10	7	1	-	4	-	1
29 " "	17	1	8	4	3	1	-	-	-
30 " "	48	7	20	13	2	6	-	-	-
31 " "	28	1	21	1	2	1	2	-	-
32 " "	31	1	13	11	3	2	1	-	-
33 " "	24	-	12	8	-	3	-	-	1
34 " "	22	-	13	7	-	1	1	-	-
35 " "	24	4	9	6	1	2	1	1	-
36 " "	19	1	10	4	2	1	-	-	1
37 " "	10	2	8	-	-	-	-	-	-
38 " "	13	2	8	1	1	1	-	-	-
39 " "	11	1	6	1	1	1	1	-	-
40 " "	20	5	8	4	-	2	-	-	1
41 " "	14	2	8	3	1	-	-	-	-
42 " "	4	1	1	1	-	1	-	-	-
43 " "	8	1	3	2	-	2	-	-	-
44 " "	6	2	2	2	-	-	-	-	-
45 " "	12	4	6	1	-	-	-	1	-
46 " "	8	2	4	1	-	1	-	-	-
47 " "	8	2	2	3	-	-	-	-	1
48 " "	5	2	1	1	-	1	-	-	-
49 " "	5	2	2	1	-	-	-	-	-
50 " "	7	2	4	-	-	1	-	-	-
51 " "	3	1	-	2	-	-	-	-	-
52 " "	2	-	3	-	-	-	-	-	-
53 " "	5	1	2	-	-	-	-	-	2
54 " "	3	-	3	-	-	-	-	-	-
55 " "	1	1	-	-	-	-	-	-	-
56 " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57 " "	2	-	2	-	-	-	-	-	-
59 " "	2	-	2	-	-	-	-	-	-
60 " "	1	-	1	-	-	-	-	-	-
61 " "	1	1	-	-	-	-	-	-	-
68 " "	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Ismeretlen korban	42	4	25	7	-	4	-	2	-
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9

2.2 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.2 Iskolai végzettség szerint (folytatás)

Alkoholfogyasztás elkezdése	Összesen	Iskolai végzettség							
		az általános iskola		a polg. isk. és a rég. gim- názium	a középiskola		egyetemi (fő- iskolai) oklevele van	ismeret- len	nincs
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érett- ségi)			
		osztályát végezte							

Férfi, nő együtt

2 éves korban és előbb	5	2	2	1	-	-	-	-	-
3 éves korban	7	-	3	2	-	1	1	-	-
4 " "	6	-	4	-	-	1	-	-	1
5 " "	9	2	4	1	-	-	2	-	-
6 " "	21	5	11	3	1	-	1	-	-
7 " "	5	-	5	-	-	-	-	-	-
8 " "	22	5	10	5	-	2	-	-	-
9 " "	5	2	1	1	-	-	1	-	-
10 " "	77	12	46	12	-	5	1	1	-
11 " "	8	1	6	-	-	1	-	-	-
12 " "	59	7	39	7	3	-	2	-	1
13 " "	42	1	35	3	1	2	-	-	-
14 " "	135	19	88	15	2	7	-	4	-
15 " "	222	21	138	26	11	15	5	4	2
16 " "	337	37	220	43	10	15	5	4	3
17 " "	282	24	181	39	8	19	8	1	2
18 " "	703	57	432	98	26	59	22	8	1
19 " "	189	19	115	25	3	19	4	3	1
20 " "	1 016	83	566	169	45	93	40	17	3
21 " "	241	15	141	41	9	21	10	3	1
22 " "	328	26	184	47	17	34	19	1	-
23 " "	232	13	120	45	9	29	13	3	-
24 " "	296	20	164	46	15	30	17	3	1
25 " "	334	26	166	58	19	43	15	6	1
26 " "	194	18	89	37	8	28	8	5	1
27 " "	143	13	76	24	7	15	7	1	-
28 " "	170	16	78	38	5	16	14	2	1
29 " "	92	5	48	19	4	10	6	-	-
30 " "	339	28	187	58	9	29	21	6	1
31 " "	82	6	49	12	5	4	6	-	-
32 " "	112	5	55	27	6	12	6	-	1
33 " "	83	9	33	16	6	13	4	1	1
34 " "	81	3	45	17	2	9	4	1	-
35 " "	105	13	41	26	5	17	2	1	-
36 " "	65	7	35	11	4	6	1	-	1
37 " "	49	10	22	9	2	5	1	-	-
38 " "	51	9	29	7	2	3	1	-	-
39 " "	37	5	19	5	3	3	2	-	-
40 " "	81	16	37	15	2	6	3	1	1
41 " "	32	4	16	6	1	1	1	3	-
42 " "	31	8	12	4	3	3	-	1	-
43 " "	28	5	8	8	2	4	1	-	-
44 " "	22	4	9	8	1	-	-	-	-
45 " "	29	5	13	4	2	2	2	1	-
46 " "	19	2	9	5	-	1	2	-	-
47 " "	18	5	8	4	-	-	-	-	1
48 " "	14	3	7	2	1	1	-	-	-
49 " "	11	3	4	3	-	1	-	-	-
50 " "	24	5	13	3	1	2	-	-	-
51 " "	7	1	3	2	-	1	-	-	-
52 " "	11	1	6	2	-	-	-	1	1
53 " "	11	1	5	1	2	-	-	-	2
54 " "	12	3	5	2	-	-	-	2	-
55 " "	4	2	-	-	-	-	1	1	-
56 " "	2	-	-	-	-	-	1	1	-
57 " "	3	-	3	-	-	-	-	-	-
58 " "	2	-	-	1	-	-	-	1	-
59 " "	3	-	2	-	-	1	-	-	-
60 " "	1	-	1	-	-	-	-	-	-
61 " "	2	1	1	-	-	-	-	-	-
62 " "	3	-	1	1	-	1	-	-	-
65 " "	2	-	-	-	-	1	1	-	-
68 " "	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Ismeretlen korban	310	20	150	37	4	18	6	75	-
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28

2.2 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.3 Társadalmi csoport szerint

Alkoholfogyasztás elkezdése	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, épitőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
2 éves korban és előbb	5	-	-	-	2	2	1	-	-	-	-
3 éves korban	7	1	1	2	2	-	-	-	1	-	-
4 " "	4	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
5 " "	9	1	-	2	6	-	-	-	-	-	-
6 " "	17	1	-	6	1	7	-	1	-	-	1
7 " "	4	-	-	-	1	2	-	1	-	-	-
8 " "	18	-	1	5	5	7	-	-	-	-	-
9 " "	4	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-
10 " "	69	2	1	23	24	14	1	1	1	-	2
11 " "	8	-	1	3	2	1	-	-	-	-	1
12 " "	53	3	-	18	15	12	2	2	1	-	-
13 " "	40	-	3	15	10	7	1	1	2	-	1
14 " "	128	1	1	50	44	21	3	3	3	2	-
15 " "	210	9	7	70	69	40	1	5	4	5	-
16 " "	324	7	18	124	104	53	5	5	4	4	-
17 " "	273	11	23	93	77	52	4	5	4	1	3
18 " "	678	30	46	249	218	108	7	12	5	2	1
19 " "	178	7	13	58	59	29	6	1	3	2	-
20 " "	961	52	55	373	265	151	20	24	9	8	4
21 " "	228	11	19	83	57	36	2	6	5	6	3
22 " "	306	20	18	105	101	51	3	5	1	1	1
23 " "	277	16	17	79	64	32	2	4	1	-	2
24 " "	275	22	24	110	73	36	5	2	1	1	1
25 " "	305	10	25	117	79	53	5	7	4	2	3
26 " "	164	15	16	58	35	36	-	1	1	2	-
27 " "	119	7	12	53	26	14	4	1	-	2	-
28 " "	144	5	21	54	28	26	2	3	3	1	1
29 " "	75	7	5	32	17	11	3	-	-	-	-
30 " "	291	20	16	114	62	53	4	5	8	6	3
31 " "	54	4	2	23	12	9	2	1	1	-	-
32 " "	81	6	8	32	19	11	3	-	1	1	-
33 " "	59	7	7	15	16	9	3	-	-	1	1
34 " "	59	6	3	21	22	6	1	-	-	-	-
35 " "	81	2	8	25	24	12	2	2	4	2	-
36 " "	46	1	5	10	13	10	-	3	3	-	1
37 " "	39	2	1	13	11	9	-	1	1	1	-
38 " "	38	2	2	15	10	5	1	-	1	2	-
39 " "	26	2	-	7	9	6	-	1	1	-	-
40 " "	61	2	4	22	17	12	1	1	-	1	1
41 " "	18	-	3	5	7	3	-	-	-	-	-
42 " "	27	1	2	9	5	6	-	-	3	1	-
43 " "	20	2	4	7	3	2	1	-	1	-	-
44 " "	16	-	3	4	1	6	-	1	1	-	-
45 " "	17	2	-	6	4	2	-	1	-	2	-
46 " "	11	2	-	4	3	1	-	-	1	-	-
47 " "	10	-	2	2	3	1	-	1	-	-	1
48 " "	9	-	1	3	2	3	-	-	-	-	-
49 " "	6	-	1	1	1	2	1	-	-	-	-
50 " "	17	-	1	5	4	2	-	-	2	3	-
51 " "	4	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1
52 " "	8	-	-	1	2	3	-	-	-	2	-
53 " "	6	-	1	2	2	-	-	-	-	1	-
54 " "	9	-	-	2	2	1	-	-	2	1	1
55 " "	3	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
56 " "	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
57 " "	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
58 " "	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
59 " "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
60 " "	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
62 " "	3	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-
65 " "	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen korban	268	6	14	78	71	47	3	6	5	36	2
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35

2.2 AZ ALKOHOLFogyasztás ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.3 Társadalmi csoport szerint (folytatás)

Alkoholfogyasztás elkezdeése	Össze- sen	Társadalmi csoport										
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- tatási, közszol- gálatti fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott	
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás							
4 éves korban és előbb	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
6 éves korban	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1
7 " "	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
8 " "	4	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	1
9 " "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10 " "	8	-	2	-	2	2	-	-	-	-	2	-
12 " "	6	1	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
13 " "	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
14 " "	7	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	4
15 " "	12	-	1	2	3	3	-	-	-	-	-	3
16 " "	13	-	1	-	2	6	1	1	-	-	-	2
17 " "	9	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	5
18 " "	25	1	2	1	3	11	1	-	1	-	-	5
19 " "	11	-	1	2	2	2	1	-	-	-	1	2
20 " "	55	2	4	5	15	17	-	-	1	1	1	10
21 " "	13	2	3	2	2	1	-	-	-	1	1	2
22 " "	22	2	5	1	5	4	-	-	1	-	-	4
23 " "	15	1	2	1	7	2	-	-	-	-	-	2
24 " "	21	1	2	1	6	5	-	-	-	-	-	6
25 " "	29	1	3	4	5	7	-	-	1	-	1	7
26 " "	30	2	4	1	5	8	-	-	2	-	2	6
27 " "	24	1	1	2	9	7	2	-	-	-	-	2
28 " "	26	3	4	-	6	6	-	-	2	-	-	5
29 " "	17	2	3	-	3	3	1	1	-	-	-	4
30 " "	48	2	5	2	11	14	-	1	-	-	1	12
31 " "	28	2	2	-	10	6	1	1	-	-	1	5
32 " "	31	2	6	2	6	10	-	3	-	-	-	2
33 " "	24	1	5	1	10	6	-	-	-	-	-	1
34 " "	22	1	6	1	2	4	1	-	-	-	1	6
35 " "	24	2	3	1	4	9	-	-	-	-	2	3
36 " "	19	-	3	1	2	7	-	1	-	-	-	5
37 " "	10	-	-	1	1	4	-	-	1	-	-	1
38 " "	13	-	1	-	1	5	-	-	-	-	1	5
39 " "	11	-	2	-	-	7	-	-	-	-	-	1
40 " "	20	-	1	-	5	8	1	-	-	-	1	3
41 " "	14	-	2	1	2	3	-	-	-	-	2	4
42 " "	4	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1
43 " "	8	-	-	-	-	5	-	-	-	-	1	1
44 " "	6	-	-	1	2	1	-	-	-	-	1	1
45 " "	12	-	1	1	4	4	-	-	-	-	-	2
46 " "	8	-	3	1	1	2	-	-	-	-	-	1
47 " "	8	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	3
48 " "	5	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
49 " "	5	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	2
50 " "	7	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	3
51 " "	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1
52 " "	3	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
53 " "	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	3
54 " "	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1
55 " "	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
56 " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57 " "	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
59 " "	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
60 " "	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
61 " "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
65 " "	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen korban	42	2	5	-	7	11	-	-	1	-	-	16
Összesen	746	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161	

2.2 AZ ALKOHOLFogyasztás ELKEZDÉSÉNEK KORÉVE, NEMENKÉNT

2.2.3 Társadalmi csoport szerint (folytatás)

Alkoholfogyasztás elkezdése	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi, nő együtt											
2 éves korban és előbb	5	-	-	-	2	2	1	-	-	-	-
3 éves korban	7	1	1	2	2	-	-	-	1	-	-
4 " "	6	-	1	2	2	-	-	-	-	-	1
5 " "	9	1	-	2	6	-	-	-	-	-	-
6 " "	21	1	1	6	2	7	-	1	-	1	2
7 " "	5	-	-	-	1	3	-	1	-	-	-
8 " "	22	-	2	5	5	9	-	-	-	-	1
9 " "	5	-	1	-	1	1	-	1	-	-	1
10 " "	77	2	3	23	26	16	1	1	1	2	2
11 " "	8	-	1	3	2	1	-	-	-	-	1
12 " "	59	4	-	18	16	16	2	2	1	-	-
13 " "	42	-	3	15	12	7	1	1	2	-	1
14 " "	135	1	1	51	44	22	3	3	3	3	4
15 " "	222	9	8	72	72	43	1	5	4	5	3
16 " "	337	7	19	124	106	59	6	6	4	4	2
17 " "	282	12	24	93	77	54	4	5	4	1	8
18 " "	703	31	48	250	221	119	8	12	6	2	6
19 " "	189	7	14	60	61	31	7	1	3	3	2
20 " "	1 016	54	59	378	280	168	20	24	10	9	14
21 " "	241	13	22	85	59	37	2	6	5	7	5
22 " "	328	22	23	106	106	55	3	6	1	1	5
23 " "	232	17	19	80	71	34	2	4	1	-	4
24 " "	296	23	26	111	79	41	5	2	1	1	7
25 " "	334	11	28	121	84	60	5	8	4	3	10
26 " "	194	17	20	59	40	44	-	3	1	4	6
27 " "	143	8	13	55	35	21	6	1	-	2	2
28 " "	170	8	25	54	34	32	2	3	5	1	6
29 " "	92	9	8	32	20	14	4	1	-	-	4
30 " "	339	22	21	116	73	67	4	6	8	7	15
31 " "	82	6	4	23	22	15	3	2	1	1	5
32 " "	112	8	14	34	25	21	3	3	1	1	2
33 " "	83	8	12	16	26	15	3	-	-	1	2
34 " "	81	7	9	22	24	10	2	-	-	1	6
35 " "	105	4	11	26	28	21	2	2	4	4	3
36 " "	65	1	8	11	15	17	-	4	3	-	6
37 " "	49	2	1	14	12	13	-	1	2	1	3
38 " "	51	2	3	15	11	10	1	-	1	3	5
39 " "	37	2	2	7	9	13	-	1	1	-	2
40 " "	81	2	5	22	22	20	2	2	-	2	4
41 " "	32	-	5	6	9	6	-	-	-	2	4
42 " "	31	2	2	9	5	8	-	-	3	1	1
43 " "	28	2	5	7	3	7	1	-	1	1	1
44 " "	22	-	3	5	3	7	-	1	1	1	1
45 " "	29	2	1	7	8	6	-	1	-	2	2
46 " "	19	2	3	5	4	3	-	-	1	-	1
47 " "	18	-	2	3	4	3	-	2	-	-	4
48 " "	14	1	1	3	3	4	-	-	-	1	1
49 " "	11	-	2	1	1	4	1	-	-	-	2
50 " "	24	-	1	5	5	5	-	-	2	3	3
51 " "	7	-	2	1	1	1	-	-	-	-	2
52 " "	11	-	-	1	3	5	-	-	-	2	-
53 " "	11	-	1	2	3	-	-	-	-	2	3
54 " "	12	-	-	2	4	1	-	-	2	1	2
55 " "	4	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-
56 " "	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
57 " "	3	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-
58 " "	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
59 " "	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
60 " "	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
61 " "	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
62 " "	3	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-
65 " "	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
68 " "	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ismeretlen korban	310	8	19	78	78	58	3	6	6	36	18
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

2.3 AZ IVÁSRA VALÓ RÁSZOKÁS KÖRÜLMÉNYEI, NEMENKÉNT

2.3.1 Születési év szerint

Ívásra való rászokás körülményei	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Szülei szoktatták rá	901	109	301	270	179	41	1	-
Barátai, rokonai szoktatták rá	2 723	386	1 047	797	402	78	3	10
Munkahelyen " "	452	49	146	139	85	29	3	1
Katonaságnál " "	457	20	191	157	74	11	3	1
Házastársa szoktatta rá	25	3	14	7	1	-	-	-
Egyszeri tragikus esemény miatt	275	18	107	91	47	12	-	-
Rossz körülmények miatt	331	28	133	109	53	7	1	-
Saját bora volt	125	13	38	35	25	10	2	2
Kívánja az alkoholt	95	11	27	39	14	3	-	1
Egyéb okok miatt	366	52	121	103	68	20	1	1
Ismeretlen	369	42	117	101	66	16	-	27
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Szülei szoktatták rá	105	15	29	40	13	6	1	1
Barátai, rokonai szoktatták rá	172	22	78	40	29	1	1	1
Munkahelyen " "	60	1	18	18	22	-	1	-
Katonaságnál " "	-	-	-	-	-	-	-	-
Házastársa szoktatta rá	71	7	24	28	12	-	-	-
Egyszeri tragikus esemény miatt	100	1	33	38	17	10	1	-
Rossz körülmények miatt	108	7	37	43	18	3	-	-
Saját bora volt	19	-	3	8	6	2	-	-
Kívánja az alkoholt	15	1	5	6	1	2	-	-
Egyéb okok miatt	54	1	22	18	9	4	-	-
Ismeretlen	44	4	9	20	7	2	1	1
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Szülei szoktatták rá	1 006	124	330	310	192	47	2	1
Barátai, rokonai szoktatták rá	2 895	408	1 125	837	431	79	4	11
Munkahelyen " "	512	50	164	157	107	29	4	1
Katonaságnál " "	457	20	191	157	74	11	3	1
Házastársa szoktatta rá	96	10	38	35	13	-	-	-
Egyszeri tragikus esemény miatt	375	19	140	129	64	22	1	-
Rossz körülmények miatt	439	35	170	152	71	10	1	-
Saját bora volt	144	13	41	43	31	12	2	1
Kívánja az alkoholt	110	12	32	45	15	5	-	1
Egyéb okok miatt	420	53	143	121	77	24	1	2
Ismeretlen	413	46	126	121	73	18	1	28
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

2.3 AZ IVÁSRA VALÓ RÁSZOKÁS KÖRÜLMÉNYEI, NEMENKÉNT

2.3.2 Iskolai végzettség szerint

Ivásra való rászokás körülményei	Összesen	Iskolai végzettség							
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van	ismeretlen	nincs
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettségi)			
		osztályát végezte							

Férfi

Szülei szoktatták rá	901	109	560	109	24	67	22	7	3
Barátai, rokonai szoktatták rá	2 723	237	1 538	445	107	246	104	37	9
Munkahelyen " "	452	40	259	78	13	38	16	4	4
Katonaságnál " "	457	27	249	89	18	48	20	6	-
Házastársa szoktatta rá	25	2	17	1	2	1	1	-	1
Egyszeri tragikus esemény miatt	275	18	123	55	17	34	23	5	-
Rossz körülmények miatt	331	30	185	48	16	34	14	4	-
Saját bora volt	125	11	70	24	4	7	8	1	-
Kívánja az alkoholt	95	12	51	12	2	9	9	-	-
Egyéb okok miatt	366	32	198	58	15	37	17	7	2
Ismeretlen	369	21	169	43	6	34	14	82	-
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19

Nő

Szülei szoktatták rá	105	15	51	19	6	8	3	2	1
Barátai, rokonai szoktatták rá	172	12	98	32	12	10	6	2	-
Munkahelyen " "	60	5	32	10	4	8	1	-	-
Katonaságnál " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Házastársa szoktatta rá	71	11	38	9	2	6	3	1	1
Egyszeri tragikus esemény miatt	100	12	39	28	5	10	2	2	2
Rossz körülmények miatt	108	16	55	20	5	6	4	-	2
Saját bora volt	19	5	12	1	-	1	-	-	-
Kívánja az alkoholt	15	2	10	3	-	-	-	-	-
Egyéb okok miatt	54	5	25	10	6	4	-	2	2
Ismeretlen	44	11	21	7	2	1	-	1	1
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9

Férfi, nő együtt

Szülei szoktatták rá	1 006	124	611	128	30	75	25	9	4
Barátai, rokonai szoktatták rá	2 895	249	1 636	477	119	256	110	39	9
Munkahelyen " "	512	45	291	88	17	46	17	4	4
Katonaságnál " "	457	27	249	89	18	48	20	6	-
Házastársa szoktatta rá	96	13	55	10	4	7	4	1	2
Egyszeri tragikus esemény miatt	375	30	162	63	22	44	25	7	2
Rossz körülmények miatt	439	46	240	68	21	40	18	4	2
Saját bora volt	144	16	82	25	4	8	8	1	-
Kívánja az alkoholt	110	14	61	15	2	9	9	-	-
Egyéb okok miatt	420	37	223	68	21	41	17	9	4
Ismeretlen	413	32	190	50	8	35	14	83	1
Összesen	6 867	533	3 800	1 101	266	609	267	163	28

2.3 AZ IVÁSRA VALÓ RÁSZOKÁS KÖRÜLMÉNYEI, NEMENKÉNT
2.3.3 Társadalmi csoport szerint

Ívásra való rászokás körülményei	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Szülei szoktatták rá	901	35	44	300	309	150	9	14	21	11	8
Barátai, rokonai szoktatták rá	2 723	139	197	1 036	730	449	54	50	34	24	10
Munkahelyen " "	452	20	29	140	135	90	7	10	5	13	3
Katonaságnál " "	457	25	29	175	127	77	4	8	4	4	4
Házastársa szoktatta rá	25	1	-	12	4	7	-	-	-	1	-
Egyszeri tragikus esemény miatt	275	20	28	106	65	33	2	5	5	5	6
Rossz körülmények miatt	331	15	22	119	93	59	5	7	7	4	-
Saját bora volt	125	6	7	48	32	25	1	3	2	1	-
Kivánja az alkoholt	95	5	14	23	30	10	1	3	4	2	3
Egyéb okok miatt	366	20	27	128	100	66	6	9	7	3	-
Ismeretlen	369	22	22	126	89	60	10	5	-	34	1
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Szülei szoktatták rá	105	5	5	4	26	31	3	3	-	2	26
Barátai, rokonai szoktatták rá	172	10	31	6	44	37	1	4	1	7	31
Munkahelyen " "	60	4	7	4	10	22	-	-	1	1	11
Katonaságnál " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Házastársa szoktatta rá	71	3	6	5	16	16	2	-	1	3	19
Egyszeri tragikus esemény miatt	100	5	15	9	16	28	1	3	3	6	14
Rossz körülmények miatt	108	4	12	5	21	38	1	4	-	2	21
Saját bora volt	19	-	1	-	2	10	-	-	-	1	5
Kivánja az alkoholt	15	-	2	-	3	8	-	-	-	-	2
Egyéb okok miatt	54	2	5	2	9	17	-	-	1	-	18
Ismeretlen	44	1	5	2	8	11	1	-	-	2	14
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Szülei szoktatták rá	1 006	40	49	304	335	181	12	17	21	13	34
Barátai, rokonai szoktatták rá	2 895	149	228	1 042	774	486	55	54	35	31	41
Munkahelyen " "	512	24	36	144	145	112	7	10	6	14	14
Katonaságnál " "	457	25	29	175	127	77	4	8	4	4	4
Házastársa szoktatta rá	96	4	6	17	20	23	2	-	1	4	19
Egyszeri tragikus esemény miatt	375	25	43	115	81	61	3	8	8	11	20
Rossz körülmények miatt	439	19	34	124	114	97	6	11	7	6	21
Saját bora volt	144	6	8	48	34	35	1	3	2	2	5
Kivánja az alkoholt	110	5	16	23	33	18	1	3	4	2	5
Egyéb okok miatt	420	22	32	130	109	83	6	9	8	3	18
Ismeretlen	413	23	27	128	97	71	11	5	-	36	15
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

2.4 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS KÖRÜLMÉNYEI, NEMENKÉNT

2.4.1 Születési év szerint

Alkoholfogyasztás körülményei (Kivel iszik)	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Egyedül iszik	1 166	84	378	362	262	70	6	4
Társaságban iszik	3 700	503	1 422	1 121	531	112	5	6
Egyedül is és társaságban is iszik	604	87	227	179	92	18	1	-
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	649	57	215	186	129	27	2	33
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Egyedül iszik	298	12	94	110	64	16	1	1
Társaságban iszik	289	37	110	92	40	9	1	-
Egyedül is és társaságban is iszik	69	2	30	24	12	1	-	-
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	92	8	24	33	18	4	3	2
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Egyedül iszik	1 464	96	472	472	326	86	7	5
Társaságban iszik	3 989	540	1 532	1 213	571	121	6	6
Egyedül is és társaságban is iszik	673	89	257	203	104	19	1	-
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	741	65	239	219	147	31	5	35
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

2.4 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS KÖRÜLMÉNYEI, NEMENKÉNT

2.4.2 Családi állapot szerint

Alkoholfogyasztás körülményei (Kivel iszik)	Összesen	Családi állapot						ismeretlen
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házaságon kívüli együttélő	
Férfi								
Egyedül iszik	1 166	104	864	65	12	85	34	2
Társaságban iszik	3 700	387	2 720	228	38	229	90	8
Egyedül is és társaságban is iszik	604	76	438	31	8	37	11	3
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	649	54	444	25	10	31	13	72
Összesen	6 119	621	4 466	349	68	382	148	85
Nő								
Egyedül iszik	298	8	180	25	31	37	16	1
Társaságban iszik	289	24	154	28	16	42	24	1
Egyedül is és társaságban is iszik	69	5	44	7	3	6	4	-
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	92	8	38	11	6	14	9	6
Összesen	748	45	416	71	56	99	53	8
Férfi, nő együtt								
Egyedül iszik	1 464	112	1 044	90	43	122	50	3
Társaságban iszik	3 989	411	2 874	256	54	271	114	9
Egyedül is és társaságban is iszik	673	81	482	38	11	43	15	3
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	741	62	482	36	16	45	22	78
Összesen	6 867	666	4 882	420	124	481	201	93

2.4 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS KÖRÜLMÉNYEI, NEMENKÉNT

2.4.3 Iskolai végzettség szerint

Alkoholfogyasztás körülményei (Kivel iszik)	Összesen	Iskolai végzettség							ismeretlen	nincs
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van			
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettség)				
		osztályát végezte								
		Férfi								
Egyedül iszik	1 166	111	605	190	47	130	71	11	1	
Társaságban iszik	3 700	335	2 121	606	140	314	119	53	12	
Egyedül is és társaságban is iszik	604	40	384	74	18	58	26	3	1	
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	649	53	309	92	19	53	32	86	5	
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19	
		Nő								
Egyedül iszik	298	39	133	65	18	26	8	3	6	
Társaságban iszik	289	29	164	49	19	16	8	2	2	
Egyedül is és társaságban is iszik	69	13	39	8	4	5	-	-	-	
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	92	13	45	17	1	7	3	5	1	
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9	
		Férfi, nő együtt								
Egyedül iszik	1 464	150	738	255	65	156	79	14	7	
Társaságban iszik	3 989	364	2 285	655	159	330	127	55	14	
Egyedül is és társaságban is iszik	673	53	423	82	22	63	26	3	1	
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	741	66	354	109	20	60	35	91	6	
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28	

2.4 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS KÖRÜLMÉNYEI, NEMENKÉNT

2.4.4 Társadalmi csoport szerint

Alkoholfogyasztás körülményei (Kivel iszik)	Összesen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- tatási, köz- szolgál- lati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismeret- len	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
		Férfi									
Egyedül iszik	1 166	73	107	389	320	193	22	18	21	14	9
Társaságban iszik	3 700	174	231	1 423	1 036	606	59	70	52	31	18
Egyedül is és társaságban is iszik	604	30	32	217	190	94	13	9	8	8	3
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	649	31	49	184	168	133	5	17	8	49	5
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
		Nő									
Egyedül iszik	298	14	43	9	55	80	4	6	2	11	73
Társaságban iszik	289	17	29	21	65	87	5	5	2	5	53
Egyedül is és társaságban is iszik	69	2	9	4	17	21	-	-	1	1	14
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	92	1	8	3	18	30	-	3	1	7	21
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
		Férfi, nő együtt									
Egyedül iszik	1 464	87	150	398	375	273	26	24	24	25	82
Társaságban iszik	3 989	191	260	1 444	1 101	693	64	75	54	36	71
Egyedül is és társaságban is iszik	673	32	41	221	207	115	13	9	9	9	17
Egyéb és ismeretlen körülmények között iszik	741	32	57	187	186	163	5	20	9	56	26
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

2.5 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS HELYE, NEMENKÉNT

2.5.1 Születési év szerint

Alkoholfogyasztás helye (Hol iszik)	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Otthon	183	12	55	50	53	12	1	-
Italboltban	2 627	312	958	775	470	101	5	6
Társaságban	192	23	63	62	32	10	-	2
Munkahelyen	45	6	15	13	8	3	-	-
Otthon és italboltban	163	12	54	61	28	6	2	-
Otthon és társaságban	23	-	6	11	3	3	-	-
Otthon és munkahelyen	9	-	6	-	1	2	-	-
Italboltban és társaságban	2 520	327	958	787	357	78	5	8
Italboltban és munkahelyen	81	14	42	16	8	1	-	-
Társaságban és munkahelyen	12	4	3	1	4	-	-	-
Ismeretlen	264	21	82	72	50	11	1	27
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Otthon	153	2	53	57	30	10	-	1
Italboltban	294	25	97	100	59	11	2	-
Társaságban	22	1	7	9	4	1	-	-
Munkahelyen	13	1	5	4	2	1	-	-
Otthon és italboltban	52	8	13	20	8	2	1	-
Otthon és társaságban	5	1	2	2	-	-	-	-
Otthon és munkahelyen	4	-	-	2	1	1	-	-
Italboltban és társaságban	172	19	65	55	26	4	2	1
Italboltban és munkahelyen	5	-	1	3	1	-	-	-
Társaságban és munkahelyen	1	-	1	-	-	-	-	-
Ismeretlen	27	2	14	7	3	-	-	1
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Otthon	336	14	108	107	83	22	1	1
Italboltban	2 921	337	1 055	875	529	112	7	6
Társaságban	214	24	70	71	36	11	-	2
Munkahelyen	58	7	20	17	10	4	-	-
Otthon és italboltban	215	20	67	81	36	8	3	-
Otthon és társaságban	28	1	8	13	3	3	-	-
Otthon és munkahelyen	13	-	6	2	2	3	-	-
Italboltban és társaságban	2 692	346	1 023	842	383	82	7	9
Italboltban és munkahelyen	86	14	43	19	9	1	-	-
Társaságban és munkahelyen	13	4	4	1	4	-	-	-
Ismeretlen	291	23	96	79	53	11	1	28
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

2.5 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS HELYE, NEMENKÉNT

2.5.2 Családi állapot szerint

Alkoholfogyasztás helye (Hol iszik)	Összesen	Családi állapot						
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	ismeretlen
Férfi								
Otthon	183	15	142	7	1	12	5	1
Italboltban	2 627	282	1 921	155	31	169	64	5
Társaságban	192	17	150	7	1	9	8	-
Munkahelyen	45	4	36	1	-	3	1	-
Otthon és italboltban	163	7	133	5	1	11	5	1
Otthon és társaságban	23	-	19	2	-	1	1	-
Otthon és munkahelyen	9	-	5	1	-	3	-	-
Italboltban és társaságban	2 520	276	1 835	160	31	152	56	10
Italboltban és munkahelyen	81	9	63	4	-	5	-	-
Társaságban és munkahelyen	12	3	9	-	-	-	-	-
Ismeretlen	264	8	153	7	3	17	8	68
Összesen	6 119	621	4 466	349	68	382	148	85
Nő								
Otthon	153	3	103	9	9	20	7	2
Italboltban	294	12	162	33	27	35	23	2
Társaságban	22	1	11	2	1	4	2	1
Munkahelyen	13	-	7	-	1	5	-	-
Otthon és italboltban	52	4	34	5	1	7	1	-
Otthon és társaságban	5	1	3	1	-	-	-	-
Otthon és munkahelyen	4	-	2	-	1	-	1	-
Italboltban és társaságban	172	21	75	19	14	26	16	1
Italboltban és munkahelyen	5	-	4	1	-	-	-	-
Társaságban és munkahelyen	1	-	1	-	-	-	-	-
Ismeretlen	27	3	14	1	2	2	3	2
Összesen	748	45	416	71	56	99	53	8
Férfi, nő együtt								
Otthon	336	18	245	16	10	32	12	3
Italboltban	2 921	294	2 083	188	58	204	87	7
Társaságban	214	18	161	9	2	13	10	1
Munkahelyen	58	4	43	1	1	8	1	-
Otthon és italboltban	215	11	167	10	2	18	6	1
Otthon és társaságban	28	1	22	3	-	1	1	-
Otthon és munkahelyen	13	-	7	1	1	3	1	-
Italboltban és társaságban	2 692	297	1 910	179	45	178	72	11
Italboltban és munkahelyen	86	9	67	5	-	5	-	-
Társaságban és munkahelyen	13	3	10	-	-	-	-	-
Ismeretlen	291	11	167	8	5	19	11	70
Összesen	6 867	666	4 882	420	124	481	201	83

2.5 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS HELYE, NEMENKÉNT

2.5.3 Iskolai végzettség szerint

Alkoholfogyasztás helye (Hol iszik)	Összesen	Iskolai végzettség							
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van	ismeretlen	nincs
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettség)			
		osztályát végezte							

Férfi

Otthon	183	22	98	23	8	14	12	3	3
Italboltban	2 627	211	1 475	403	127	261	117	26	7
Társaságban	192	16	99	28	9	24	13	3	-
Munkahelyen	45	1	24	10	2	3	4	1	-
Otthon és italboltban	163	13	102	20	8	11	5	4	-
Otthon és társaságban	23	4	12	2	-	1	2	2	-
Otthon és munkahelyen	9	-	6	-	-	1	2	-	-
Italboltban és társaságban	2 520	254	1 459	429	60	206	76	28	8
Italboltban és munkahelyen	81	7	43	15	2	8	5	-	1
Társaságban és munkahelyen	12	1	6	1	-	1	1	2	-
Ismeretlen	264	10	95	31	8	25	11	84	-
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	11

Nő

Otthon	153	23	57	33	12	18	6	2	2
Italboltban	294	39	158	50	16	18	5	3	5
Társaságban	22	3	9	3	1	2	3	1	-
Munkahelyen	13	-	5	4	1	2	1	-	-
Otthon és italboltban	52	3	30	13	3	3	-	-	-
Otthon és társaságban	5	-	1	2	-	1	1	-	-
Otthon és munkahelyen	4	-	3	1	-	-	-	-	-
Italboltban és társaságban	172	23	105	28	7	5	1	1	2
Italboltban és munkahelyen	5	-	3	1	-	1	-	-	-
Társaságban és munkahelyen	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Ismeretlen	27	3	10	4	2	4	1	3	-
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9

Férfi, nő együtt

Otthon	336	45	155	56	20	32	18	5	5
Italboltban	2 921	250	1 633	453	143	279	122	29	12
Társaságban	214	19	108	31	10	26	16	4	-
Munkahelyen	58	1	29	14	3	5	5	1	-
Otthon és italboltban	215	16	132	33	11	14	5	4	-
Otthon és társaságban	28	4	13	4	-	2	3	2	-
Otthon és munkahelyen	13	-	9	1	-	1	2	-	-
Italboltban és társaságban	2 692	277	1 564	457	67	211	77	29	10
Italboltban és munkahelyen	86	7	46	16	2	9	5	-	1
Társaságban és munkahelyen	13	1	6	1	-	1	2	2	-
Ismeretlen	291	13	105	35	10	29	12	87	-
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28

2.5 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS HELYE, NEMENKÉNT
2.5.4 Társadalmi csoport szerint

Alkoholfogyasztás helye (Hol iszik)	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgá- latási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Otthon	183	13	18	53	52	24	9	2	7	4	1
Italboltban	2 627	142	178	899	755	469	43	56	39	26	20
Társaságban	192	17	25	64	42	27	3	5	4	5	-
Munkahelyen	45	6	4	8	8	17	1	-	1	-	-
Otthon és italboltban	163	6	10	55	44	31	4	7	4	1	1
Otthon és társaságban	23	2	1	6	5	4	2	-	2	1	-
Otthon és munkahelyen	9	1	1	2	3	2	-	-	-	-	-
Italboltban és társaságban	2 520	100	152	1 018	730	380	33	36	31	28	12
Italboltban és munkahelyen	81	5	5	20	15	32	-	3	-	1	-
Társaságban és munkahelyen	12	1	1	4	1	5	-	-	-	-	-
Ismeretlen	264	15	24	84	59	35	4	5	1	36	1
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Otthon	153	9	26	1	28	30	2	3	2	6	46
Italboltban	294	11	27	19	64	100	5	4	5	7	52
Társaságban	22	3	4	1	3	3	-	1	-	1	6
Munkahelyen	13	1	2	1	2	7	-	-	-	-	-
Otthon és italboltban	52	-	6	1	10	17	1	1	-	2	14
Otthon és társaságban	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2
Otthon és munkahelyen	4	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Italboltban és társaságban	172	7	13	13	41	49	1	4	-	8	36
Italboltban és munkahelyen	5	-	2	-	1	2	-	-	-	-	-
Társaságban és munkahelyen	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	27	2	5	1	6	7	-	1	-	-	5
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Otthon	336	22	44	54	80	54	11	5	9	10	47
Italboltban	2 921	153	205	918	819	569	48	60	44	33	72
Társaságban	214	20	29	65	45	30	3	6	4	6	6
Munkahelyen	58	7	6	9	10	24	1	-	1	-	-
Otthon és italboltban	215	6	16	56	54	48	5	8	4	3	15
Otthon és társaságban	28	2	4	6	5	4	2	-	2	1	2
Otthon és munkahelyen	13	1	2	2	3	5	-	-	-	-	-
Italboltban és társaságban	2 692	107	165	1 031	771	429	34	40	31	36	48
Italboltban és munkahelyen	86	5	7	20	16	34	-	3	-	1	-
Társaságban és munkahelyen	13	2	1	4	1	5	-	-	-	-	-
Ismeretlen	291	17	29	85	55	42	4	6	1	36	6
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

Sor- szám	Alkoholfogyasztás helye (Hol iszik)	Össze- sen	Lakóhely							
			I.	II., XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
			kerület							

Férfi

1.	Otthon	183	1	6	5	-	3	4	8	17
2.	Italboltban	2 627	24	120	112	29	66	128	164	352
3.	Társaságban	192	6	3	5	2	7	11	17	18
4.	Munkahelyen	45	-	2	2	-	2	3	2	8
5.	Otthon és italboltban	163	2	11	14	9	2	12	6	28
6.	Otthon és társaságban	23	1	-	-	-	1	3	-	4
7.	Otthon és munkahelyen	9	-	-	-	-	1	-	1	-
8.	Italboltban és társaságban	2 520	51	71	64	119	57	119	75	280
9.	Italboltban és munkahelyen	81	2	8	4	1	5	4	7	5
10.	Társaságban és munkahelyen	12	-	3	1	-	1	-	-	1
11.	Ismeretlen	264	8	10	4	2	10	7	30	21
12.	Összesen	6 119	95	234	211	162	155	291	310	734

Nő

13.	Otthon	153	2	8	7	3	2	8	8	20
14.	Italboltban	294	3	17	15	1	15	22	19	51
15.	Társaságban	22	-	1	1	-	1	1	3	3
16.	Munkahelyen	13	-	1	-	2	2	1	2	3
17.	Otthon és italboltban	52	1	2	4	1	3	4	3	13
18.	Otthon és társaságban	5	-	-	-	-	-	-	-	1
19.	Otthon és munkahelyen	4	-	-	-	-	1	-	-	1
20.	Italboltban és társaságban	172	3	3	3	1	7	14	5	38
21.	Italboltban és munkahelyen	5	1	-	-	-	1	-	-	2
22.	Társaságban és munkahelyen	1	-	-	-	-	-	-	1	-
23.	Ismeretlen	27	-	-	-	-	-	2	6	3
24.	Összesen	748	10	32	30	8	32	52	47	135

Férfi, nő együtt

25.	Otthon	336	3	14	12	3	5	12	16	37
26.	Italboltban	2 921	27	137	127	30	81	150	183	403
27.	Társaságban	214	6	4	6	2	8	12	20	21
28.	Munkahelyen	58	-	3	2	2	4	4	4	11
29.	Otthon és italboltban	215	3	13	18	10	5	16	9	41
30.	Otthon és társaságban	28	1	-	-	-	1	3	-	5
31.	Otthon és munkahelyen	13	-	-	-	-	2	-	1	1
32.	Italboltban és társaságban	2 692	54	74	67	120	64	133	80	318
33.	Italboltban és munkahelyen	86	3	8	4	1	6	4	7	7
34.	Társaságban és munkahelyen	13	-	3	1	-	1	-	1	1
35.	Ismeretlen	291	8	10	4	2	10	9	36	24
36.	Összesen	6 867	105	266	241	170	187	343	357	869

HELYE, NEMENKÉNT
szerint

Lakóhely													Buda- pesten kívül	ismeret- len	Sor- szám
IX.	X.	XI.	XIII.	XIV.	XV.	XVI., XVII.,	XVIII., XIX.	XX.	XXI.	XXII.	kerület				

Férfi

4	12	4	17	6	4	13	15	9	8	6	41	-	1.
174	162	49	167	104	24	197	281	126	93	14	232	9	2.
3	4	10	31	8	-	7	20	5	7	1	25	2	3.
5	2	2	7	-	1	1	2	2	1	1	2	-	4.
2	1	4	14	3	5	12	10	6	5	-	16	1	5.
-	-	2	3	-	-	1	1	1	-	-	6	-	6.
1	1	1	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	7.
119	106	160	274	170	61	159	112	82	50	20	359	12	8.
2	1	6	18	4	1	1	4	1	-	1	6	-	9.
-	-	-	3	1	-	-	2	-	-	-	-	-	10.
6	6	14	27	14	2	3	50	5	11	2	23	9	11.
316	295	252	562	311	98	394	497	238	175	45	711	33	12.

Nő

13	5	6	10	10	-	8	6	9	7	1	20	-	13.
12	12	5	35	10	-	14	23	16	8	3	13	-	14.
-	-	-	5	2	-	1	3	1	-	-	-	-	15.
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	16.
2	1	-	5	1	-	2	2	3	3	-	1	1	17.
-	-	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	18.
-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	19.
10	14	5	26	12	-	10	9	4	1	-	7	-	20.
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	21.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22.
-	1	1	2	4	1	-	2	1	1	-	3	-	23.
37	33	20	83	40	2	35	46	37	20	4	44	1	24.

Férfi, nő együtt

17	17	10	27	16	4	21	21	18	15	7	61	-	25.
186	174	54	202	114	24	211	304	142	101	17	245	9	26.
3	4	10	36	10	-	8	23	6	7	1	25	2	27.
5	2	2	7	-	1	1	2	4	1	1	2	-	28.
4	2	4	19	4	5	14	12	9	8	-	17	2	29.
-	-	4	3	-	1	1	2	1	-	-	6	-	30.
1	1	2	1	1	-	-	-	2	-	-	1	-	31.
129	120	165	300	182	61	169	121	86	51	20	366	12	32.
2	1	6	18	5	1	1	4	1	-	1	6	-	33.
-	-	-	3	1	-	-	2	-	-	-	-	-	34.
6	7	15	29	18	3	3	52	6	12	2	26	9	35.
353	328	272	645	351	100	429	543	275	195	49	755	34	36.

2.6 A GYERMEKKORI ALKOHOLFOGYASZTÁS, NEMENKÉNT

2.6.1 Iskolai végzettség szerint

Gyermekkori alkoholfogyasztás	Összesen	Iskolai végzettség								
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van	ismeretlen	nincs	
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettségi)				
		osztályát végezte								
Férfi										
Nem kapott alkoholt	4 606	392	2 525	779	186	443	210	56	15	
Kapott "	1 249	129	781	159	34	99	34	9	4	
Ismeretlen	264	18	113	24	4	13	4	88	-	
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19	
Nő										
Nem kapott alkoholt	577	69	299	103	36	43	16	5	6	
Kapott "	148	22	72	31	6	10	3	2	2	
Ismeretlen	23	3	10	5	-	1	-	3	1	
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9	
Férfi, nő együtt										
Nem kapott alkoholt	5 183	461	2 824	882	222	486	226	61	21	
Kapott "	1 397	151	853	190	40	109	37	11	6	
Ismeretlen	287	21	123	29	4	14	4	91	1	
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28	

2.6 A GYERMEKKORI ALKOHOLFOGYASZTÁS, NEMENKÉNT

2.6.2 Társadalmi csoport szerint

Gyerekkori alkoholfogyasztás	Összesen	Társadalmi csoport									
		értelmiségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari, tez. tag	önálló	ismeretlen	eltartott
				szakmunkás	betanított és segédmunkás						
Férfi											
Nem kapott alkoholt	4 606	254	341	1 721	1 229	760	74	83	65	55	24
Kapott "	1 249	48	60	416	412	226	20	23	23	11	10
Ismeretlen	264	6	18	76	73	40	5	8	1	36	1
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Nem kapott alkoholt	577	28	75	33	114	165	8	10	6	18	122
Kapott "	148	5	13	4	35	44	3	3	1	5	35
Ismeretlen	23	1	1	-	6	9	-	1	-	1	4
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Nem kapott alkoholt	5 183	282	416	1 754	1 343	925	80	93	71	73	146
Kapott "	1 397	53	73	420	447	270	23	26	24	16	45
Ismeretlen	287	7	19	76	79	49	5	9	1	37	5
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

2.7 A SZÜLŐK ALKOHOLFOGYASZTÁSA, NEMENKÉNT

2.7.1 Az alkoholisták iskolai végzettsége szerint

Szülők alkoholfogyasztása	Összesen	Iskolai végzettség							ismeretlen	nincs
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van			
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettség)				
		osztályát végezte								
Férfi										
Egyik szülője sem ivott	2 724	218	1 476	435	122	297	133	33	10	
Apja "	2 810	251	1 649	462	88	223	98	32	7	
Anyja "	57	11	27	10	3	1	5	-	-	
Apja is, anyja is "	245	29	138	36	8	22	6	4	2	
Ismeretlen	283	30	129	19	3	12	6	84	-	
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19	
Nő										
Egyik szülője sem ivott	360	41	159	71	29	35	15	5	5	
Apja "	292	34	167	60	7	18	3	1	2	
Anyja "	19	2	11	2	1	1	-	1	1	
Apja is, anyja is "	49	11	28	5	4	-	-	1	-	
Ismeretlen	28	6	16	1	1	-	1	2	1	
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9	
Férfi, nő együtt										
Egyik szülője sem ivott	3 084	259	1 635	506	151	332	148	38	15	
Apja "	3 102	285	1 816	522	95	241	101	33	9	
Anyja "	76	13	38	12	4	2	5	1	1	
Apja is, anyja is "	294	40	166	41	12	22	6	5	2	
Ismeretlen	311	36	145	20	4	12	7	86	1	
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28	

2.7 A SZÜLŐK ALKOHOLFOGYASZTÁSA, NEMENKÉNT

2.7.2 Az alkoholisták társadalmi csoportja szerint

Szülők alkoholfogyasztása	Összesen	Társadalmi csoport									
		értelmisségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereskedelmi, szolgáltatási, közszolgálati fizikai	mezőgazdasági fizikai	kisipari tsz. tag	önálló	ismeretlen	eltartott
				szakmunkás	betanított és segédmunkás						
Férfi											
Egyik szülője sem ivott	2 724	153	226	941	731	476	53	56	38	36	14
Apja "	2 810	131	164	1 088	812	442	37	51	44	27	14
Anyja "	57	5	3	19	17	8	1	1	1	2	-
Apja is, anyja is "	245	11	12	84	77	45	4	3	3	2	4
Ismeretlen	283	8	14	81	77	55	4	3	3	35	3
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Egyik szülője sem ivott	360	20	56	16	69	96	2	7	5	12	77
Apja "	292	13	28	17	61	87	5	5	2	8	66
Anyja "	19	1	1	1	6	5	1	-	-	1	3
Apja is, anyja is "	49	-	4	2	15	17	-	-	-	1	10
Ismeretlen	28	-	-	1	4	13	1	2	-	2	5
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Egyik szülője sem ivott	3 084	173	282	957	800	572	55	63	43	48	91
Apja "	3 102	144	192	1 105	873	529	42	56	46	35	80
Anyja "	76	6	4	20	23	13	2	1	1	3	3
Apja is, anyja is "	294	11	16	86	92	62	4	3	3	3	14
Ismeretlen	311	8	14	82	81	68	5	5	3	37	8
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

3. Az alkoholizmus hatásaira utaló adatok

3.1 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS GYAKORISÁGA, NEMENKÉNT

3.1.1 Születési év szerint

Alkoholfogyasztás gyakorisága	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Naponta iszik	2 757	335	1 039	754	485	129	8	7
Hetenként többször iszik	1 272	177	445	421	179	43	3	4
Hetenként egyszer "	481	56	187	152	75	10	-	1
Ritkábban mint hetenként iszik	1 338	146	487	446	216	37	3	3
Ismeretlen	271	17	84	75	59	8	-	28
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Naponta iszik	317	30	102	100	66	16	1	2
Hetenként többször iszik	181	14	72	60	26	7	2	-
Hetenként egyszer "	67	3	23	30	7	3	1	-
Ritkábban mint hetenként iszik	142	11	42	58	27	4	-	-
Ismeretlen	41	1	19	11	8	-	1	1
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Naponta iszik	3 074	365	1 141	854	551	145	9	9
Hetenként többször iszik	1 453	191	517	481	205	50	5	4
Hetenként egyszer "	548	59	210	182	82	13	1	1
Ritkábban mint hetenként iszik	1 480	157	529	504	243	41	3	3
Ismeretlen	312	18	103	86	67	8	1	29
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

3.1 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS GYAKORISÁGA, NEMENKÉNT

3.1.2 Iskolai végzettség szerint

Az alkoholfogyasztás gyakorisága	Összesen	Iskolai végzettség						ismeretlen	nincs
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van		
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettségi)			
		osztályát végezte							
Férfi									
Naponta iszik	2 757	263	1 581	426	100	216	119	38	14
Hetenként többször iszik	1 272	124	720	203	36	114	59	14	2
Hetenként egyszer "	481	41	272	78	17	46	22	5	-
Ritkábban mint hetenként iszik	1 338	84	731	230	62	165	41	22	3
Ismeretlen	271	27	115	25	9	14	7	74	-
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19
Nő									
Naponta iszik	317	45	163	54	20	21	8	4	2
Hetenként többször iszik	181	27	91	36	6	11	5	1	4
Hetenként egyszer "	67	5	34	15	5	6	1	1	-
Ritkábban mint hetenként iszik	142	10	75	28	9	14	3	1	2
Ismeretlen	41	7	18	6	2	2	2	3	1
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9
Férfi, nő együtt									
Naponta iszik	3 074	308	1 744	480	120	237	127	42	16
Hetenként többször iszik	1 453	151	811	239	42	125	64	15	6
Hetenként egyszer "	548	46	306	93	22	52	23	6	-
Ritkábban mint hetenként iszik	1 480	94	806	258	71	179	44	23	5
Ismeretlen	312	34	133	31	11	16	9	77	1
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28

3.1 AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS GYAKORISÁGA, NEMENKÉNT

3.1.3 Társadalmi csoport szerint

Alkoholfogyasztás gyakorisága	Összesen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Naponta iszik	2 757	146	156	931	787	537	52	57	38	35	18
Hetenként többször iszik	1 272	64	106	483	373	172	17	13	23	13	8
Hetenként egyszer "	481	27	30	189	119	83	12	9	7	4	1
Ritkábban mint hetenként iszik	1 338	65	109	523	372	187	13	29	19	16	5
Ismeretlen	271	6	18	87	63	47	5	6	2	34	3
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Naponta iszik	317	13	36	15	65	102	5	6	2	5	68
Hetenként többször iszik	181	12	14	7	38	55	1	4	-	9	41
Hetenként egyszer "	67	1	12	5	13	20	-	2	-	3	11
Ritkábban mint hetenként iszik	142	6	22	8	33	30	2	2	4	6	29
Ismeretlen	41	2	5	2	6	11	1	-	1	1	12
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Naponta iszik	3 074	159	192	946	852	639	57	63	40	40	86
Hetenként többször iszik	1 453	76	120	490	411	227	18	17	23	22	49
Hetenként egyszer "	548	28	42	194	132	103	12	11	7	7	12
Ritkábban mint hetenként iszik	1 480	71	131	531	405	217	15	31	23	22	34
Ismeretlen	312	8	23	89	69	58	6	6	3	35	15
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

3.2 AZ ALKOHOLISTÁK ITAL MIATTI ADÓSSÁGAI, ZÁLOGAI ÉS ELADÁSAI CSALÁDI ÁLLAPOT SZERINT, NEMENKÉNT

Ital miatti adósság, zálog, eladás	Összesen	Családi állapot						
		nőtlen, hajadon	házás (együttélő)	házás (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	ismeretlen
Férfi								
Egyik sem volt	4 066	386	3 092	213	44	225	96	10
Adósság volt	968	105	709	56	8	65	21	4
Zálog volt	370	53	253	28	2	27	7	-
Eladás volt	167	24	103	16	4	14	5	1
Adósság és zálog volt	171	23	107	6	2	26	7	-
Adósság és eladás volt	16	1	12	-	1	1	1	-
Eladás és zálog volt	25	5	15	1	-	3	1	-
Eladás, zálog és adósság volt	129	12	74	23	3	15	2	-
Ismeretlen	207	12	101	6	4	6	8	70
Összesen	6 119	621	4 466	349	68	382	148	85
Nő								
Egyik sem volt	529	30	313	43	41	63	33	6
Adósság volt	58	3	33	8	1	9	4	-
Zálog volt	68	4	31	11	7	9	6	-
Eladás volt	27	2	15	3	1	3	3	-
Adósság és zálog volt	25	3	9	3	-	7	3	-
Adósság és eladás volt	2	-	2	-	-	-	-	-
Eladás és zálog volt	5	-	1	1	1	1	1	-
Eladás, zálog és adósság volt	14	1	6	-	3	3	1	-
Ismeretlen	20	2	6	2	2	4	2	2
Összesen	748	45	416	71	56	99	53	8
Férfi, nő együtt								
Egyik sem volt	4 595	416	3 405	256	85	288	129	16
Adósság volt	1 026	108	742	64	9	74	25	4
Zálog volt	438	57	284	39	9	36	13	-
Eladás volt	194	26	118	19	5	17	8	1
Adósság és zálog volt	196	26	116	9	2	33	10	-
Adósság és eladás volt	18	1	14	-	1	1	1	-
Eladás és zálog	30	5	16	2	1	4	2	-
Eladás, zálog és adósság volt	143	13	80	23	6	18	3	-
Ismeretlen	227	14	107	8	6	10	10	72
Összesen	6 867	666	4 882	420	124	481	210	93

3.3 AZ ALKOHOLISTÁK VISELKEDESE AZ ALKOHOL HATÁSA ALATT, NEMENKÉNT

3.3.1 Születési év szerint

Viselkedés az alkohol hatása alatt	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Csendes	2 177	238	797	662	382	86	5	7
Jókedvű	760	83	272	231	144	27	2	1
Ideges	465	55	182	139	66	19	2	2
Botrányt okoz	2 064	309	770	606	305	66	3	5
Botrányt okoz otthon	144	12	55	44	26	6	1	-
Egyéb	280	20	92	100	49	19	-	-
Ismeretlen	229	14	74	66	42	4	1	28
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Csendes	293	27	94	102	52	17	1	-
Jókedvű	90	8	36	35	8	2	-	1
Ideges	78	2	23	36	16	1	-	-
Botrányt okoz	176	14	63	53	39	3	2	2
Botrányt okoz otthon	15	1	4	8	2	-	-	-
Egyéb	53	6	22	15	6	3	1	-
Ismeretlen	43	1	16	10	11	4	1	-
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Csendes	2 470	265	891	764	434	103	6	7
Jókedvű	850	91	308	266	152	29	2	2
Ideges	543	57	205	175	82	20	2	2
Botrányt okoz	2 240	323	833	659	344	69	5	7
Botrányt okoz otthon	159	13	59	52	28	6	1	-
Egyéb	333	26	114	115	55	22	1	-
Ismeretlen	272	15	90	76	53	8	2	28
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

3.3 AZ ALKOHOLISTÁK VISELKEDESE AZ ALKOHOL HATÁSA ALATT, NEMENKÉNT

3.3.2 Iskolai végzettség szerint

Viselkedés az alkohol hatása alatt	Összesen	Iskolai végzettség						ismeretlen	nincs
		az általános iskola		a polg. isk. és a régi gimnázium	a középiskola		egyetemi (főiskolai) oklevele van		
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érettségi)			
		osztályát végezte							
Férfi									
Csendes	2 177	199	1 164	375	89	228	86	31	5
Jókedvű	760	53	408	129	33	98	35	2	2
Ideges	465	38	276	81	14	33	17	6	-
Botrányt okoz	2 064	205	1 242	299	72	146	60	31	9
Botrányt okoz otthon	144	16	90	16	2	11	6	1	2
Egyéb	280	22	159	40	9	20	24	6	-
Ismeretlen	229	6	80	22	5	19	20	76	1
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19
Nő									
Csendes	293	37	140	52	22	25	11	3	3
Jókedvű	90	11	45	22	4	6	2	-	-
Ideges	78	7	45	14	5	2	3	-	2
Botrányt okoz	176	27	98	31	5	10	3	1	1
Botrányt okoz otthon	15	2	10	3	-	-	-	-	-
Egyéb	53	5	24	9	4	8	-	2	1
Ismeretlen	43	5	19	8	2	3	-	4	2
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9
Férfi, nő együtt									
Csendes	2 470	236	1 304	427	111	253	97	34	8
Jókedvű	850	64	453	151	37	104	37	2	2
Ideges	543	45	321	95	19	35	20	6	2
Botrányt okoz	2 240	232	1 340	330	77	156	63	32	10
Botrányt okoz otthon	159	18	100	19	2	11	6	1	2
Egyéb	333	27	183	49	13	28	24	8	1
Ismeretlen	272	11	99	30	7	22	20	80	3
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28

3.3 AZ ALKOHOLISTÁK VISELKEDÉSE AZ ALKOHOL HATÁSA ALATT, NEMENKÉNT

3.3.3 Társadalmi csoport szerint

Viselkedés az alkohol hatása alatt	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		keres- kedelmi, szolgál- taatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	isme- retlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Csendes	2 177	117	164	788	584	369	43	40	33	26	13
Jókedvű	760	45	77	268	203	112	7	19	14	11	4
Ideges	465	21	24	167	136	86	9	6	7	7	2
Botrányt okoz	2 064	73	109	780	619	362	27	36	26	21	11
Botrányt okoz otthon	144	8	10	51	49	16	3	2	3	-	2
Egyéb	280	24	17	90	71	59	4	4	4	5	2
Ismeretlen	229	20	18	69	52	22	6	7	2	32	1
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Csendes	293	14	41	11	57	78	5	9	3	13	64
Jókedvű	90	3	17	6	15	31	1	3	-	1	13
Ideges	78	3	6	4	17	26	-	-	2	2	18
Botrányt okoz	176	9	11	11	44	48	1	1	1	4	46
Botrányt okoz otthon	15	-	2	3	3	3	-	-	-	-	4
Egyéb	53	3	7	2	8	20	-	-	1	1	11
Ismeretlen	43	2	5	-	11	14	2	1	-	3	5
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Csendes	2 470	131	205	799	641	445	48	49	36	39	77
Jókedvű	850	48	94	274	218	143	8	22	14	12	17
Ideges	543	24	30	171	153	112	9	6	9	9	20
Botrányt okoz	2 240	82	120	791	663	410	28	37	27	25	6
Botrányt okoz otthon	159	8	12	54	52	19	3	2	3	-	6
Egyéb	333	27	24	92	79	79	4	4	5	6	13
Ismeretlen	272	22	23	69	63	36	8	8	2	35	6
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

3.3 AZ ALKOHOLISTÁK VISELKEDÉSE

3.3.4 Lakóhely

Sor- szám	Viselkedés az alkohol hatása alatt	Össze- esen	Lakóhely							
			I.	II., XII.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
			kerület							

Férfi

1.	Csendes	2 177	28	76	75	51	52	102	115	243
2.	Jókedvű	760	16	44	35	35	19	36	39	100
3.	Ideges	465	7	20	17	23	12	18	22	61
4.	Botrányt okoz	2 064	25	69	64	44	53	111	100	245
5.	Botrányt okoz otthon	144	-	8	9	-	-	5	11	23
6.	Egyéb	280	10	11	10	7	7	10	10	39
7.	Ismertetlen	229	9	8	1	2	12	9	13	23
8.	Összesen	6 119	95	234	211	162	155	291	310	734

Nő

9.	Csendes	293	2	13	14	3	12	25	15	58
10.	Jókedvű	90	1	4	1	2	6	6	9	13
11.	Ideges	78	2	5	6	1	3	4	5	9
12.	Botrányt okoz	176	2	6	9	1	6	11	11	36
13.	Botrányt okoz otthon	15	-	2	-	-	1	1	-	2
14.	Egyéb	53	2	1	-	-	2	3	4	9
15.	Ismertetlen	43	1	1	-	1	2	2	3	8
16.	Összesen	748	10	32	30	8	32	52	47	135

Férfi, nő együtt

17.	Csendes	2 470	30	89	89	54	64	127	130	301
18.	Jókedvű	850	17	48	36	37	25	42	48	113
19.	Ideges	543	9	25	23	24	15	22	27	70
20.	Botrányt okoz	2 240	27	75	73	45	59	122	111	281
21.	Botrányt okoz otthon	159	-	8	9	-	1	6	11	25
22.	Egyéb	333	12	12	10	7	9	13	14	48
23.	Ismertetlen	272	10	9	1	3	14	11	16	31
24.	Összesen	6 867	105	266	241	170	187	343	357	869

AZ ALKOHOL HATÁSA ALATT, NEMENKÉNT
szerint

Lakóhely													Sor- szám
IX.	X.	XI.	XIII.	XIV.	XV.	XVI., XVII.	XVIII., XIX.	XX.	XXI.	XXII.	Buda- pesten kívül	isme- retlen	
kerület													

Férfi

127	101	87	211	116	37	140	177	81	60	15	276	7	1.
32	42	44	57	42	13	52	27	18	17	7	79	6	2.
12	19	14	41	17	12	28	44	18	12	4	63	1	3.
117	116	70	186	114	30	146	163	93	51	16	243	8	4.
6	5	3	13	7	2	7	10	10	5	1	21	-	5.
14	11	16	15	11	3	10	45	15	23	2	11	-	6.
8	1	18	39	4	1	11	31	3	7	-	18	11	7.
316	295	252	562	311	98	394	497	238	175	45	711	33	8.

Nő

12	14	9	36	13	-	11	17	15	8	1	14	1	9.
5	3	4	6	6	2	3	5	5	3	1	5	-	10.
6	2	2	14	2	-	3	2	6	1	1	4	-	11.
11	10	-	18	13	-	9	12	5	5	-	11	-	12.
1	1	-	-	-	-	3	1	1	-	-	2	-	13.
1	2	4	2	2	-	4	6	2	2	1	6	-	14.
1	1	1	7	4	-	2	3	3	1	-	2	-	15.
37	33	20	83	40	2	35	46	37	20	4	44	1	16.

Férfi, nő együtt

139	115	98	247	129	37	151	194	96	68	16	290	8	17.
37	45	48	63	48	15	55	32	23	20	8	84	6	18.
18	21	16	55	19	12	31	46	24	13	5	67	1	19.
128	126	70	204	127	30	155	175	98	56	16	254	8	20.
7	6	3	13	7	2	10	11	11	5	1	23	-	21.
15	13	20	17	13	3	14	51	17	25	3	17	-	22.
9	2	19	46	8	1	13	34	6	8	-	20	11	23.
353	328	272	645	351	100	429	543	275	195	49	755	34	24.

3.4 AZ ALKOHOLISTÁK MUNKAHELYVÁLTOZTATÁSAI, NEMENKÉNT

3.4.1 Születési év szerint

Munkahelyváltoztatás (az utolsó öt évben)	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Öt év óta nem dolgozott	231	13	59	74	49	31	4	1
Egy munkahelyen dolgozott	2 084	175	689	685	428	97	5	5
Két " "	1 302	163	543	377	194	23	-	2
Három " "	835	129	335	255	92	18	-	6
Négy " "	424	73	172	114	53	11	-	1
Öt " "	286	42	119	71	48	6	-	-
Hat " "	219	33	88	64	26	8	-	-
Hét " "	109	17	41	33	16	2	-	-
Nyolc " "	96	14	36	30	14	1	1	-
Kilenc és több "	254	47	92	68	39	7	1	-
Ismeretlen	279	25	68	77	55	23	3	28
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Öt év óta nem dolgozott	141	8	34	53	33	10	2	1
Egy munkahelyen dolgozott	193	10	68	65	40	8	1	1
Két " "	147	10	67	47	20	3	-	-
Három " "	84	10	36	29	9	-	-	-
Négy " "	37	8	13	13	3	-	-	-
Öt " "	28	3	9	11	4	1	-	-
Hat " "	13	2	2	8	-	-	1	-
Hét " "	6	1	2	2	1	-	-	-
Nyolc " "	8	4	-	3	1	-	-	-
Kilenc és több "	21	1	10	8	2	-	-	-
Ismeretlen	70	2	17	20	21	8	1	1
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Öt év óta nem dolgozott	372	21	93	127	82	41	6	2
Egy munkahelyen dolgozott	2 277	185	757	750	468	105	6	6
Két " "	1 449	173	610	424	214	26	-	2
Három " "	919	139	371	284	101	18	-	6
Négy " "	461	81	185	127	56	11	-	1
Öt " "	314	45	128	82	52	7	-	-
Hat " "	232	35	90	72	26	8	1	-
Hét " "	115	18	43	35	17	2	-	-
Nyolc " "	104	18	36	33	15	1	1	-
Kilenc és több "	275	48	102	76	41	7	1	-
Ismeretlen	349	27	85	97	76	31	4	29
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

3.4 AZ ALKOHOLISTÁK MUNKAHELYVÁLTOZTATÁSAI, NEMENKÉNT

3.4.2 Családi állapot szerint

Munkahelyváltoztatás (az utolsó öt évben)	Összesen	Családi állapot						
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	ismeretlen
Férfi								
Öt év óta nem dolgozik	231	23	175	11	6	11	4	1
Egy munkahelyen dolgozott	2 084	172	1 693	77	17	81	40	4
Két " "	1 302	130	999	62	10	74	25	2
Három " "	835	91	562	60	5	90	27	-
Négy " "	424	59	286	31	6	27	15	-
Öt " "	286	28	182	32	4	35	5	-
Hat " "	219	32	142	20	3	18	4	-
Hét " "	109	15	74	6	4	8	1	1
Nyolc " "	96	19	62	7	1	5	2	-
Kilenc és több munkahelyen dolgozott	254	31	153	30	3	21	14	2
Ismeretlen	279	21	138	13	9	12	11	75
Összesen	6 119	621	4 466	349	68	382	148	85
Nő								
Öt év óta nem dolgozik	141	5	102	7	8	5	9	5
Egy munkahelyen dolgozott	193	9	108	18	18	31	9	-
Két " "	147	9	77	21	6	24	10	-
Három " "	84	3	44	7	6	16	6	2
Négy " "	37	5	17	3	3	8	1	-
Öt " "	28	1	15	2	2	6	2	-
Hat " "	13	2	5	3	1	1	1	-
Hét " "	6	-	1	3	-	-	1	1
Nyolc " "	8	2	1	2	-	2	1	-
Kilenc és több munkahelyen dolgozott	21	4	9	2	3	3	-	-
Ismeretlen	70	5	37	3	9	3	13	-
Összesen	748	45	416	71	56	99	53	8
Férfi, nő együtt								
Öt év óta nem dolgozik	372	28	277	18	14	16	13	6
Egy munkahelyen dolgozott	2 277	181	1 801	95	35	112	49	4
Két " "	1 449	139	1 076	83	16	98	35	2
Három " "	919	94	606	67	11	106	33	2
Négy " "	461	64	303	34	9	35	16	-
Öt " "	314	29	197	34	6	41	7	-
Hat " "	232	34	147	23	4	19	5	-
Hét " "	115	15	75	9	4	8	2	2
Nyolc " "	104	21	63	9	1	7	3	-
Kilenc és több munkahelyen dolgozott	275	35	162	32	6	24	14	2
Ismeretlen	349	26	175	16	18	15	24	75
Összesen	6 867	666	4 882	420	124	481	201	93

3.4 AZ ALKOHOLISTÁK MUNKAHELYVÁLTOZTATÁSAI, NEMENKÉNT
3.4.3 Társadalmi csoport szerint

Munkahelyváltoztatás (az utolsó öt évben)	Összesen	Társadalmi csoport								
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen és eltartott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás					
Férfi										
Öt éve nem dolgozott	231	15	18	79	35	44	5	1	15	19
Egy munkahelyen dolgozott	2 084	143	213	770	477	331	36	42	40	32
Két " "	1 302	79	87	497	367	212	20	21	10	9
Három " "	835	33	43	294	277	141	12	19	4	12
Négy " "	424	9	18	153	150	73	7	6	2	6
Öt " "	286	11	7	102	104	49	2	5	1	5
Hat " "	219	3	11	69	95	32	1	5	1	2
Hét " "	109	3	3	50	37	13	2	1	-	-
Nyolc " "	96	1	3	25	37	24	3	2	-	1
Kilenc és több munkahelyen dolgozott	254	7	4	98	80	48	5	5	2	5
Ismeretlen	279	4	12	76	55	59	6	7	14	46
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	137
Nő										
Öt éve nem dolgozott	141	1	9	4	12	13	1	-	2	99
Egy munkahelyen dolgozott	193	20	30	9	51	66	2	4	2	9
Két " "	147	6	29	12	31	43	3	6	1	16
Három " "	84	2	14	5	14	31	2	1	-	15
Négy " "	37	1	3	2	16	9	-	-	-	6
Öt " "	28	1	1	3	7	13	-	1	1	1
Hat " "	13	1	1	-	5	4	1	-	-	1
Hét " "	6	-	-	2	2	2	-	-	-	-
Nyolc " "	8	1	-	-	3	1	-	-	-	3
Kilenc és több munkahelyen dolgozott	21	1	-	-	5	12	-	1	-	2
Ismeretlen	70	-	2	-	9	24	-	1	1	33
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	185
Férfi, nő együtt										
Öt év óta nem dolgozott	372	16	27	83	47	57	6	1	17	118
Egy munkahelyen dolgozott	2 277	163	243	779	528	397	38	46	42	41
Két " "	1 449	85	116	509	398	255	23	27	11	25
Három " "	919	35	57	299	291	172	14	20	4	27
Négy " "	461	10	21	155	166	82	7	6	2	12
Öt " "	314	12	8	105	111	62	2	6	2	6
Hat " "	232	4	12	69	100	36	2	5	1	3
Hét " "	115	3	3	52	39	15	2	1	-	-
Nyolc " "	104	2	3	25	40	25	3	2	-	4
Kilenc és több munkahelyen dolgozott	275	8	4	98	85	60	5	2	2	7
Ismeretlen	349	4	14	76	64	83	6	8	15	79
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	322

3.5 A JELENLEGI MUNKAHELYEN ELTÖLTÖTT IDŐ, NEMENKÉNT

3.5.1 Születési év szerint

Jelenlegi munkahelyen eltöltött idő	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
Fél évnél kevesebb, ill. nem dolgozik	1 170	184	465	302	157	52	6	4
Fél évnél több - 1 év	920	150	371	251	124	20	1	3
1 " " - 2 "	754	108	309	213	110	13	-	1
2 " " - 3 "	577	79	215	183	86	13	-	1
3 " " - 4 "	354	39	132	105	62	14	-	2
4 " " - 5 "	320	37	123	108	43	8	1	-
5 " " - 6 "	216	26	91	57	34	8	-	-
6 " " - 7 "	154	12	58	44	36	3	-	1
7 " " - 8 "	146	19	46	51	27	3	-	-
8 " "	1 198	48	349	456	275	65	3	2
Ismeretlen	310	29	83	78	60	28	3	29
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Fél évnél kevesebb, ill. nem dolgozik	248	30	85	77	47	8	1	-
Fél évnél több - 1 év	88	10	36	27	12	3	-	-
1 " " - 2 "	64	2	23	30	8	1	-	-
2 " " - 3 "	44	2	20	19	3	-	-	-
3 " " - 4 "	30	3	9	10	7	1	-	-
4 " " - 5 "	18	2	10	5	-	-	1	-
5 " " - 6 "	21	1	7	8	4	-	-	1
6 " " - 7 "	10	-	4	3	3	-	-	-
7 " " - 8 "	12	-	4	4	3	1	-	-
8 " "	95	3	32	37	18	5	-	-
Ismeretlen	118	6	26	39	29	11	3	2
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Fél évnél kevesebb, ill. nem dolgozik	1 418	214	550	379	204	60	7	4
Fél évnél több - 1 év	1 008	160	407	278	136	23	1	3
1 " " - 2 "	818	110	332	243	118	14	-	1
2 " " - 3 "	621	81	235	202	89	13	-	1
3 " " - 4 "	384	42	141	115	69	15	-	2
4 " " - 5 "	338	39	133	113	43	8	2	-
5 " " - 6 "	237	27	98	65	38	8	-	1
6 " " - 7 "	164	12	62	47	39	3	-	1
7 " " - 8 "	158	19	50	55	30	4	-	-
8 " "	1 293	51	381	493	293	70	3	2
Ismeretlen	428	35	111	117	89	39	6	31
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

3.5 A JELENLEGI MUNKAHELYEN ELTÖLTÖTT IDŐ, NEMENKÉNT
3.5.2 Társadalmi csoport szerint

Jelenlegi munkahelyen eltöltött idő	Össze- sen	Társadalmi csoport								
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen és eltartott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás					

Férfi

Fél évnél kevesebb, ill. nem dolgozik	1 170	22	35	413	405	198	23	17	20	37
Fél évnél több - 1 év	920	40	49	351	297	133	16	22	6	6
1 " " - 2 "	754	37	48	292	213	132	13	10	5	4
2 " " - 3 "	577	33	34	206	181	93	8	15	5	2
3 " " - 4 "	354	19	23	134	96	56	8	8	3	7
4 " " - 5 "	320	20	30	109	83	60	3	9	2	4
5 " " - 6 "	216	12	19	74	55	41	-	5	6	4
6 " " - 7 "	154	11	12	53	43	30	2	2	1	-
7 " " - 8 "	146	8	17	57	36	20	1	3	-	4
8 " "	1 198	102	133	451	258	177	22	18	29	8
Ismeretlen	310	4	19	73	47	86	3	5	12	61
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	137

Nő

Fél évnél kevesebb, ill. nem dolgozik	248	7	18	14	43	60	3	4	4	95
Fél évnél több - 1 év	88	1	8	4	31	32	2	7	1	2
1 " " - 2 "	64	5	16	7	15	15	2	1	1	2
2 " " - 3 "	44	1	11	2	13	14	-	-	-	3
3 " " - 4 "	30	3	4	-	7	15	-	-	-	1
4 " " - 5 "	18	-	5	1	3	7	1	-	1	-
5 " " - 6 "	21	1	2	2	5	10	-	1	-	-
6 " " - 7 "	10	-	2	1	2	5	-	-	-	-
7 " " - 8 "	12	1	3	-	3	5	-	-	-	-
8 " "	95	15	18	6	26	28	-	1	-	1
Ismeretlen	118	-	2	-	7	27	1	-	-	81
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	185

Férfi, nő együtt

Fél évnél kevesebb, ill. nem dolgozik	1 418	29	53	427	448	258	26	21	24	132
Fél évnél több - 1 év	1 008	41	57	355	328	165	18	29	7	8
1 " " - 2 "	818	42	64	299	228	147	15	11	6	6
2 " " - 3 "	621	34	45	208	194	107	8	15	5	5
3 " " - 4 "	384	22	27	134	103	71	8	8	3	8
4 " " - 5 "	338	20	35	110	86	67	4	9	3	4
5 " " - 6 "	237	13	21	76	60	51	-	6	6	4
6 " " - 7 "	164	11	14	54	45	35	2	2	1	-
7 " " - 8 "	158	9	20	57	39	25	1	3	-	4
8 " "	1 293	117	151	457	284	205	22	19	29	9
Ismeretlen	428	4	21	73	54	113	4	5	12	142
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	322

3.6 A HÁZAS ALKOHOLISTÁK HÁZASSÁGA TÁRSADALMI CSOPORT SZERINT, NEMENKÉNT

Házasság	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Jó	2 757	153	228	993	695	494	50	52	41	36	12
Rossz, ennek okára nem utal	585	24	36	218	171	105	6	8	9	7	1
Rossz, de az italtól független	269	19	18	102	71	42	2	4	4	4	3
Rossz, ennek oka az ital	1 003	61	58	414	263	143	18	17	15	9	5
Összesen	4 614	257	340	1 727	1 200	784	76	81	72	56	21
Nő											
Jó	237	7	26	10	29	60	3	4	6	7	85
Rossz, ennek okára nem utal	90	4	8	3	27	27	-	-	-	2	19
Rossz, de az italtól független	66	2	13	6	17	15	1	2	-	1	9
Rossz, ennek oka az ital	76	6	5	6	11	18	2	-	1	2	25
Összesen	469	19	52	25	84	120	6	6	7	12	138
Férfi, nő együtt											
Jó	2 994	160	254	1 003	724	554	53	56	50	43	97
Rossz, ennek okára nem utal	675	28	44	221	198	132	6	8	9	9	20
Rossz, de az italtól független	335	21	31	108	88	57	3	6	4	5	12
Rossz, ennek oka az ital	1 079	67	63	420	274	161	20	17	16	11	30
Összesen	5 083	276	392	1 752	1 284	904	82	87	79	68	159

3.7 AZ ALKOHOLISTÁK VÁLÁSAINAK SZÁMA, NEMENKÉNT

3.7.1 Születési év szerint

Válások száma	Összesen	Születési év						
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	ismeretlen
Férfi								
Nem vált el	4 694	657	1 780	1 339	733	159	13	13
Egyszer vált el	1 178	54	400	436	229	55	1	3
Kétszer vált el	99	2	24	36	28	9	-	-
Háromszor vált el	7	-	-	4	3	-	-	-
Négyyszer vált el	2	-	1	-	1	-	-	-
Hatszor vált el	1	-	1	-	-	-	-	-
Ismeretlen	138	18	36	33	20	4	-	27
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
Nem vált el	485	44	155	167	91	23	4	1
Egyszer vált el	223	11	94	77	34	5	-	2
Kétszer vált el	20	2	3	9	5	1	-	-
Háromszor vált el	1	-	1	-	-	-	-	-
Ismeretlen	19	2	5	6	4	1	1	-
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
Nem vált el	5 179	701	1 935	1 506	824	182	17	14
Egyszer vált el	1 401	65	494	513	263	60	1	5
Kétszer vált el	119	4	27	45	33	10	-	-
Háromszor vált el	8	-	1	4	3	-	-	-
Négyyszer vált el	2	-	1	-	1	-	-	-
Hatszor vált el	1	-	1	-	-	-	-	-
Ismeretlen	157	20	41	39	24	5	1	27
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

3.7 AZ ALKOHOLISTÁK VÁLÁSAINAK SZÁMA, NEMENKÉNT

3.7.2 Társadalmi csoport szerint

Válások száma	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Nem vált el	4 694	246	321	1 727	1 337	758	77	87	65	54	22
Egyszer vált el	1 178	50	81	417	319	225	17	22	21	16	10
Kétszer vált el	99	7	9	31	26	18	1	3	1	1	2
Háromszor vált el	7	-	-	3	2	1	-	1	-	-	-
Négyyszer vált el	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Hatször vált el	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	138	5	7	34	29	24	4	1	2	31	1
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Nem vált el	485	23	55	20	95	142	6	5	5	15	119
Egyszer vált el	223	10	28	16	53	63	3	6	1	5	38
Kétszer vált el	20	1	4	-	3	6	-	2	1	1	2
Háromszor vált el	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ismeretlen	19	-	2	1	4	6	-	1	-	3	2
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Nem vált el	5 179	269	376	1 747	1 432	900	83	92	70	69	141
Egyszer vált el	1 401	60	109	433	372	288	20	28	22	21	48
Kétszer vált el	119	8	13	31	29	24	1	5	2	2	4
Háromszor vált el	8	-	-	3	2	2	-	1	-	-	-
Négyyszer vált el	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Hatször vált el	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ismeretlen	157	5	9	35	33	30	4	2	2	34	3
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

3.8 AZ ALKOHOLISTÁK VÁLÓOKAI TÁRSADALMI CSOPORT SZERINT, NEMENKÉNT

Válók	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen	el- tartott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Nem vált el	4 694	246	321	1 727	1 337	758	77	87	65	54	22
Elvált, de válóokot nem tüntet fel	247	7	17	98	59	47	3	5	5	4	2
A megjelölt válóok az alkoholizmussal kapcsolatban áll	223	7	15	83	63	41	4	4	3	1	2
A megjelölt válóok nem utal kifejezetten az alkoholizmusra	644	36	50	228	166	125	8	13	10	6	2
Ismeretlen	311	12	16	77	89	55	7	5	6	37	7
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Nem vált el	485	23	55	20	95	142	6	5	5	15	119
Elvált, de válóokot nem tüntet fel	49	-	2	6	6	17	-	3	1	3	11
A megjelölt válóok az alkoholizmussal kapcsolatban áll	38	-	6	5	13	11	-	-	-	-	3
A megjelölt válóok nem utal kifejezetten az alkoholizmusra	125	10	22	4	28	33	2	2	1	4	19
Ismeretlen	51	1	4	2	13	15	1	4	-	2	9
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Nem vált el	5 179	269	376	1 747	1 432	900	83	92	70	69	141
Elvált, de válóokot nem tüntet fel	296	7	19	104	65	64	3	8	6	7	13
A megjelölt válóok az alkoholizmussal kapcsolatban áll	261	7	21	88	76	52	4	4	3	1	5
A megjelölt válóok nem utal kifejezetten az alkoholizmusra	769	46	72	232	194	158	10	15	11	10	21
Ismeretlen	362	13	20	79	102	70	8	9	6	39	16
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

4. Az elvonókúrával kapcsolatos adatok

4.1 AZ ALKOHOLISTÁK ALKOHOLRÓL VALÓ LESZOKÁSI SZÁNDÉKÁNAK INDOKAI, NEMENKÉNT

4.1.1 Születési év szerint

Alkoholról való leszokás indoka	Összesen	Születési év						ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)	
Férfi								
I. Önként jelentkezett								
Anyagi okok miatt	515	96	197	127	69	24	-	2
Egészségi " "	573	48	211	156	128	26	3	1
Családi " "	1 931	177	784	629	275	52	7	7
Munkahelyi " "	450	42	162	161	74	11	-	-
Erkölcsei " "	1 256	204	458	362	194	36	1	1
II. Kötelező kezelés								
Anyagi okok miatt	49	7	18	16	7	1	-	-
Egészségi " "	46	6	17	10	8	4	1	-
Családi " "	97	11	42	20	18	5	-	1
Munkahelyi " "	59	6	18	10	17	7	-	1
Erkölcsei " "	69	11	24	22	8	4	-	-
Ismeretlen " "	1 074	123	311	335	216	57	2	30
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43
Nő								
I. Önként jelentkezett								
Anyagi okok miatt	33	2	12	12	5	2	-	-
Egészségi " "	61	5	18	19	16	3	-	-
Családi " "	211	17	88	65	32	9	-	-
Munkahelyi " "	51	4	11	25	8	3	-	-
Erkölcsei " "	150	9	58	61	16	5	-	1
II. Kötelező kezelés								
Anyagi okok miatt	5	-	3	1	1	-	-	-
Egészségi " "	7	-	2	2	1	1	1	-
Családi " "	15	3	5	4	2	-	-	1
Munkahelyi " "	10	2	2	-	6	-	-	-
Erkölcsei " "	8	3	3	1	1	-	-	-
Ismeretlen " "	197	14	56	69	46	7	4	1
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3
Férfi, nő együtt								
I. Önként jelentkezett								
Anyagi okok miatt	548	98	209	139	74	26	-	2
Egészségi " "	634	53	229	175	144	29	3	1
Családi " "	2 142	194	872	694	307	61	7	7
Munkahelyi " "	501	46	173	186	82	14	-	-
Erkölcsei " "	1 406	213	516	423	210	41	1	2
II. Kötelező kezelés								
Anyagi okok miatt	54	7	21	17	8	1	-	-
Egészségi " "	53	6	19	12	9	5	2	1
Családi " "	112	14	47	24	20	5	-	2
Munkahelyi " "	69	8	20	10	23	7	-	1
Erkölcsei " "	77	14	27	23	9	4	-	-
Ismeretlen " "	1 271	137	367	404	262	64	6	31
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46

4.1 AZ ALKOHOLISTÁK ALKOHOLRÓL VALÓ LESZOKÁSI SZÁNDÉKÁNAK INDOKAI, NEMENKÉNT
4.1.2 Családi állapot szerint

Alkoholról való leszokás indoka	Összesen	Családi állapot						
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	ismeretlen
Férfi								
I. Önként jelentkezett								
Anyagi okok miatt	515	106	306	44	8	46	5	-
Egészségi " "	573	78	380	38	8	50	18	1
Családi " "	1 931	45	1 755	51	9	38	33	-
Munkahelyi " "	450	65	309	36	4	31	5	-
Erkölcsei " "	1 256	186	834	84	11	107	32	2
II. Kötelező kezelés								
Anyagi okok miatt	49	7	28	7	1	4	2	-
Egészségi " "	46	3	32	3	1	6	1	-
Családi " "	97	4	87	5	-	-	1	-
Munkahelyi " "	59	6	37	3	4	5	4	-
Erkölcsei " "	69	18	41	3	2	4	1	-
Ismeretlen	1 074	103	657	75	20	91	46	82
Összesen	6 119	621	4 466	349	68	382	148	85
Nő								
I. Önként jelentkezett								
Anyagi okok miatt	33	4	15	3	3	6	2	-
Egészségi " "	61	5	33	9	6	7	1	-
Családi " "	211	2	156	13	8	21	10	1
Munkahelyi " "	51	8	20	5	5	9	4	-
Erkölcsei " "	150	10	71	20	12	27	10	-
II. Kötelező kezelés								
Anyagi okok miatt	5	-	1	1	-	2	1	-
Egészségi " "	7	1	2	1	1	2	-	-
Családi " "	15	1	9	1	2	1	1	-
Munkahelyi " "	10	2	6	-	1	-	1	-
Erkölcsei " "	8	-	4	1	1	1	1	-
Ismeretlen	197	12	99	17	17	23	22	7
Összesen	748	45	416	71	56	99	53	8
Férfi, nő együtt								
I. Önként jelentkezett								
Anyagi okok miatt	548	110	321	47	11	52	7	-
Egészségi " "	634	83	413	47	14	57	19	1
Családi " "	2 142	47	1 911	64	17	59	43	1
Munkahelyi " "	501	73	329	41	9	40	9	-
Erkölcsei " "	1 406	196	905	104	23	134	42	2
II. Kötelező kezelés								
Anyagi okok miatt	54	7	29	8	1	6	3	-
Egészségi " "	53	4	34	4	2	8	1	-
Családi " "	112	5	96	6	2	1	2	-
Munkahelyi " "	69	8	43	3	5	5	5	-
Erkölcsei " "	77	18	45	4	3	5	2	-
Ismeretlen	1 271	115	756	92	37	114	68	69
Összesen	6 867	666	4 882	420	124	481	201	93

4.1 AZ ALKOHOLISTÁK ALKOHOLRÓL VALÓ LESZOKÁSI SZÁNDÉKÁNAK INDOKAI, NEMENKÉNT

4.1.3 Iskolai végzettség szerint

Alkoholról való leszokás indoka	Összesen	Iskolai végzettség							ismeret- len	nincs
		az általános iskola		a polg. isk. és a rég. gim- názium	a középiskola		egyetemi (fő- iskolai) oklevele van			
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érett- ségi)				
		osztályát végezte								

Férfi

I. Önként jelentkezett										
Anyagi okok miatt	515	50	301	71	23	44	20	4	2	
Egészségi " "	573	52	305	96	29	52	30	4	5	
Családi " "	1 931	140	1 082	325	78	200	83	21	2	
Munkahelyi " "	450	54	226	75	14	56	22	2	1	
Erkölcsei " "	1 256	103	682	219	41	125	74	9	3	
II. Kötelező kezelés										
Anyagi okok miatt	49	6	33	6	1	3	-	-	-	
Egészségi " "	46	6	29	5	-	4	1	1	-	
Családi " "	97	7	61	14	4	7	1	3	-	
Munkahelyi " "	59	11	32	9	1	3	1	1	1	
Erkölcsei " "	69	4	42	8	5	6	4	-	-	
Ismeretlen " "	1 074	106	626	134	28	55	12	108	5	
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19	

Nő

I. Önként jelentkezett										
Anyagi okok miatt	33	5	12	6	3	6	1	-	-	
Egészségi " "	61	6	26	17	6	5	-	1	-	
Családi " "	211	21	103	49	12	16	7	2	1	
Munkahelyi " "	51	7	25	5	5	8	-	-	1	
Erkölcsei " "	150	11	67	36	11	15	10	-	-	
II. Kötelező kezelés										
Anyagi okok miatt	5	1	3	1	-	-	-	-	-	
Egészségi " "	7	-	4	2	-	-	-	-	1	
Családi " "	15	2	11	2	-	-	-	-	-	
Munkahelyi " "	10	5	2	2	-	1	-	-	-	
Erkölcsei " "	8	3	3	-	1	1	-	-	-	
Ismeretlen " "	197	33	125	19	4	2	1	7	6	
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9	

Férfi, nő együtt

I. Önként jelentkezett										
Anyagi okok miatt	548	55	313	77	26	50	21	4	2	
Egészségi " "	634	58	331	113	35	57	30	5	5	
Családi " "	2 142	161	1 185	374	90	216	90	23	3	
Munkahelyi " "	501	61	251	80	19	64	22	2	2	
Erkölcsei " "	1 406	114	749	255	52	140	84	9	3	
II. Kötelező kezelés										
Anyagi okok miatt	54	7	36	7	1	3	-	-	-	
Egészségi " "	53	6	33	7	-	4	1	1	1	
Családi " "	112	9	72	16	4	7	1	3	-	
Munkahelyi " "	69	16	34	11	1	4	1	1	1	
Erkölcsei " "	77	7	45	8	6	7	4	-	-	
Ismeretlen " "	1 271	139	751	153	32	57	13	115	11	
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28	

4.1 AZ ALKOHOLISTÁK ALKOHOLRÓL VALÓ LESZOKÁSI SZÁNDÉKÁNAK INDOKAI, NEMENKÉNT

4.1.4 Társadalmi csoport szerint

Alkoholról való leszokás indoka	Összesen	Társadalmi csoport								
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	ismer- etlen és eltartott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás					

Férfi

I. Önként jelentkezett										
Anyagi okok miatt	515	20	29	181	177	74	4	12	12	6
Egészségi " "	573	28	44	220	140	104	7	13	8	9
Családi " "	1 931	113	149	763	485	313	22	32	25	29
Munkahelyi " "	450	34	35	147	126	84	11	7	3	3
Erkölcsei " "	1 256	86	102	460	333	184	34	26	15	16
II. Kötelező kezelés										
Anyagi okok miatt	49	-	-	17	17	8	3	-	3	1
Egészségi " "	46	3	1	22	9	7	1	-	3	-
Családi " "	97	4	6	36	31	14	-	1	2	3
Munkahelyi " "	59	1	6	17	21	8	-	1	-	5
Erkölcsei " "	69	3	7	20	22	13	1	1	-	2
Ismeretlen " "	1 074	16	40	330	353	217	16	21	18	63
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	137

Nő

I. Önként jelentkezett										
Anyagi okok miatt	33	3	5	2	8	11	1	-	-	3
Egészségi " "	61	1	9	2	13	19	-	2	-	15
Családi " "	211	13	28	11	36	49	4	5	2	63
Munkahelyi " "	51	3	11	2	11	17	-	-	1	6
Erkölcsei " "	150	14	30	9	36	39	1	1	2	18
II. Kötelező kezelés										
Anyagi okok miatt	5	-	-	-	1	3	-	-	-	1
Egészségi " "	7	-	-	-	1	3	-	-	-	3
Családi " "	15	-	-	1	-	7	2	1	-	4
Munkahelyi " "	10	-	1	1	2	1	-	1	-	4
Erkölcsei " "	8	-	-	2	2	1	1	-	-	2
Ismeretlen " "	197	-	5	7	45	68	-	4	2	66
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	185

Férfi, nő együtt

I. Önként jelentkezett										
Anyagi okok miatt	548	23	34	183	185	85	5	12	12	9
Egészségi " "	634	29	53	222	153	123	7	15	8	24
Családi " "	2 142	126	177	774	521	362	26	37	27	92
Munkahelyi " "	501	37	46	149	137	101	11	7	4	9
Erkölcsei " "	1 406	100	132	469	369	223	35	27	17	34
II. Kötelező kezelés										
Anyagi okok miatt	54	-	-	17	18	11	3	-	3	2
Egészségi " "	53	3	1	22	10	10	1	-	3	3
Családi " "	112	4	6	37	31	21	2	2	2	7
Munkahelyi " "	69	1	7	18	23	9	-	2	-	9
Erkölcsei " "	77	3	7	22	24	14	2	1	-	4
Ismeretlen " "	1 271	16	45	337	398	285	16	25	20	129
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	322

4.1 AZ ALKOHOLISTÁK ALKOHOLRÓL VALÓ LESZOKÁSI SZÁNDÉKÁNAK INDOKAI, NEMENKÉNT

4.1.5 Gyógyulás szerint

Alkoholról való leszokás indokai	Összesen	Jelenlegi alkoholfogyasztása				nem lehet megállapítani iszik-e, és ismeretlen
		védőnő megállapítása szerint		saját bevallása szerint		
		iszik	nem iszik	iszik	nem iszik	

Férfi

I. Önként jelentkezett						
Anyagi okok miatt	515	92	67	14	27	315
Egészségi " "	573	92	83	21	39	338
Családi " "	1 931	372	231	64	137	1 127
Munkahelyi " "	450	93	47	23	33	254
Erkölcsei " "	1 258	257	165	40	81	713
II. Kötelező kezelés						
Anyagi okok miatt	49	15	6	-	3	25
Egészségi " "	46	14	5	-	2	25
Családi " "	97	27	7	1	1	61
Munkahelyi " "	59	7	6	2	15	29
Erkölcsei " "	69	16	10	-	8	35
Ismeretlen	1 074	315	155	30	54	520
Összesen	6 119	1 300	782	195	400	3 442

Nő

I. Önként jelentkezett						
Anyagi okok miatt	33	6	6	1	1	19
Egészségi " "	61	15	9	3	2	32
Családi " "	211	44	21	13	24	109
Munkahelyi " "	51	12	9	2	3	25
Erkölcsei " "	150	36	28	8	13	65
II. Kötelező kezelés						
Anyagi okok miatt	5	1	-	-	-	4
Egészségi " "	7	-	2	-	1	4
Családi " "	15	2	2	-	-	11
Munkahelyi " "	10	3	1	-	3	3
Erkölcsei " "	8	1	4	-	-	3
Ismeretlen	197	61	39	3	5	89
Összesen	748	181	121	30	52	364

Férfi, nő együtt

I. Önként jelentkezett						
Anyagi okok miatt	548	98	73	15	28	334
Egészségi " "	634	107	92	24	41	370
Családi " "	2 142	416	252	77	161	1 236
Munkahelyi " "	501	105	56	25	36	279
Erkölcsei " "	1 406	293	193	48	94	778
II. Kötelező kezelés						
Anyagi okok miatt	54	16	6	-	3	29
Egészségi " "	53	14	7	-	3	29
Családi " "	112	29	9	1	1	72
Munkahelyi " "	69	10	7	2	18	32
Erkölcsei " "	77	17	14	-	8	38
Ismeretlen	1 271	376	194	33	59	609
Összesen	6 867	1 481	903	225	452	3 806

4.2 AZ ALKOHOLISTÁK GYÓGYULÁSA NEMENKÉNT

4.2.1 Születési év szerint

Alkoholfogyasztás jelenleg	Összesen	Születési év							ismeretlen
		-1936 (-29 éves)	1935-1926 (30-39 éves)	1925-1916 (40-49 éves)	1915-1906 (50-59 éves)	1905-1896 (60-69 éves)	1895- (70 és több éves)		
Férfi									
Nem lehet megállapítani iszik-e	948	119	357	300	131	31	1	9	
Védőnő szerint: iszik	1 300	133	426	426	244	60	8	3	
Védőnő szerint: nem iszik	782	90	274	231	141	39	1	6	
Saját bevallása szerint: iszik	195	18	76	57	36	6	-	2	
Saját bevallása szerint: nem iszik	400	40	131	127	84	15	-	3	
Ismeretlen	2 494	331	978	707	378	76	4	20	
Összesen	6 119	731	2 242	1 848	1 014	227	14	43	
Nő									
Nem lehet megállapítani iszik-e	93	5	32	38	13	4	1	-	
Védőnő szerint: iszik	181	16	61	64	33	5	2	-	
Védőnő szerint: nem iszik	121	8	41	36	31	4	-	1	
Saját bevallása szerint: iszik	30	2	9	13	4	2	-	-	
Saját bevallása szerint: nem iszik	52	4	15	20	12	1	-	-	
Ismeretlen	271	24	100	88	41	14	2	2	
Összesen	748	59	258	259	134	30	5	3	
Férfi, nő együtt									
Nem lehet megállapítani iszik-e	1 041	124	389	338	144	35	2	9	
Védőnő szerint: iszik	1 481	149	487	490	277	65	10	3	
Védőnő szerint: nem iszik	903	98	315	267	172	43	1	7	
Saját bevallása szerint: iszik	225	20	85	70	40	8	-	2	
Saját bevallása szerint: nem iszik	452	44	146	147	96	16	-	3	
Ismeretlen	2 765	355	1 078	795	419	90	6	22	
Összesen	6 867	790	2 500	2 107	1 148	257	19	46	

4.2 AZ ALKOHOLISTÁK GYÓGYULÁSA NEMENKÉNT

4.2.2 Családi állapot szerint

Alkoholfogyasztás jelenleg	Összesen	Családi állapot						ismeretlen
		nőtlen, hajadon	házas (együttélő)	házas (különélő)	özvegy	elvált	házasságon kívül együttélő	
Férfi								
Nem lehet megállapítani iszik-e	948	109	678	48	10	62	22	19
Védőnő szerint: iszik	1 300	104	977	70	15	85	34	15
Védőnő szerint: nem iszik	782	67	614	37	8	35	15	6
Saját bevallása szerint: iszik	195	13	147	12	2	12	5	4
Saját bevallása szerint: nem iszik	400	29	317	17	7	18	9	3
Ismeretlen	2 494	299	1 733	185	26	170	63	38
Összesen	6 119	621	4 466	349	68	382	148	85
Nő								
Nem lehet megállapítani iszik-e	93	7	58	7	7	10	3	1
Védőnő szerint: iszik	181	13	103	14	10	25	15	1
Védőnő szerint: nem iszik	121	7	67	10	12	12	12	1
Saját bevallása szerint: iszik	30	-	15	2	2	8	3	-
Saját bevallása szerint: nem iszik	52	2	30	7	2	9	2	-
Ismeretlen	271	16	143	31	23	35	18	5
Összesen	748	45	416	71	56	99	53	8
Férfi, nő együtt								
Nem lehet megállapítani iszik-e	1 041	116	736	55	17	72	25	20
Védőnő szerint: iszik	1 481	117	1 080	84	25	110	49	16
Védőnő szerint: nem iszik	903	74	681	47	20	47	27	7
Saját bevallása szerint: iszik	225	13	162	14	4	20	8	4
Saját bevallása szerint: nem iszik	452	31	347	24	9	27	11	3
Ismeretlen	2 765	315	1 876	198	49	205	81	43
Összesen	6 867	666	4 882	420	124	481	201	93

4.2 AZ ALKOHOLISTÁK GYÓGYULÁSA NEMENKÉNT

4.2.3 Iskolai végzettség szerint

Alkoholfogyasztás jelenleg	Összesen	Iskolai végzettség							
		az általános iskola		a polg. isk. és a régli gim- názium	a középiskola		egyetemi (fő- iskolai) oklevele van	ismeret- len	nincs
		1-4	5-8	1-4	1-3	4 (érett- ségi)			
		osztályát végezte							
Férfi									
Nem lehet megállapítani iszik-e	948	81	519	145	29	100	43	26	5
Védőnő szerint: iszik	1 300	106	737	214	35	118	54	32	4
Védőnő szerint: nem iszik	782	63	409	139	24	88	40	18	1
Saját bevallása szerint: iszik	195	14	99	33	8	22	12	7	-
Saját bevallása szerint: nem iszik	400	45	217	62	18	30	19	7	2
Ismeretlen	2 494	230	1 438	369	110	197	80	63	7
Összesen	6 119	539	3 419	962	224	555	248	153	19
Nő									
Nem lehet megállapítani iszik-e	93	8	44	22	4	9	3	1	2
Védőnő szerint: iszik	181	25	102	28	6	10	7	1	2
Védőnő szerint: nem iszik	121	17	61	20	8	9	1	4	1
Saját bevallása szerint: iszik	30	3	14	5	3	3	2	-	-
Saját bevallása szerint: nem iszik	52	6	21	17	3	3	2	-	-
Ismeretlen	271	35	139	47	18	20	4	4	4
Összesen	748	94	381	139	42	54	19	10	9
Férfi, nő együtt									
Nem lehet megállapítani iszik-e	1 041	89	563	167	33	109	46	27	7
Védőnő szerint: iszik	1 481	131	839	242	41	128	61	33	6
Védőnő szerint: nem iszik	903	80	470	159	32	97	41	22	2
Saját bevallása szerint: iszik	225	17	113	38	11	25	14	7	-
Saját bevallása szerint: nem iszik	452	51	238	79	21	33	21	7	2
Ismeretlen	2 765	265	1 577	416	128	217	84	67	11
Összesen	6 867	633	3 800	1 101	266	609	267	163	28

4.2 AZ ALKOHOLISTÁK GYÓGYULÁSA NEMENKÉNT

4.2.4 Társadalmi csoport szerint

Alkoholfogyasztás jelenleg	Össze- sen	Társadalmi csoport									
		értel- miségi	egyéb szellemi	ipari, építőipari, közlekedési		kereske- delmi, szolgál- tatási, közszol- gálati fizikai	mező- gazda- sági fizikai	kis- ipari tsz. tag	önálló	isme- retlen	eltar- tott
				szak- munkás	betani- tott és segéd- munkás						
Férfi											
Nem lehet megállapítani iszik-e	948	41	64	325	310	144	18	10	7	23	6
Védőnő szerint: iszik	1 300	61	71	466	343	266	16	29	17	25	6
Védőnő szerint: nem iszik	782	46	62	275	192	149	9	22	12	9	6
Saját bevallása szerint: iszik	195	11	17	85	50	37	5	3	4	3	-
Saját bevallása szerint: nem iszik	400	35	31	154	97	51	8	6	7	8	3
Ismeretlen	2 494	114	174	928	722	379	43	44	42	34	14
Összesen	6 119	308	419	2 213	1 714	1 026	99	114	89	102	35
Nő											
Nem lehet megállapítani iszik-e	93	5	15	4	14	23	3	-	1	2	26
Védőnő szerint: iszik	181	7	22	4	41	63	1	3	-	6	34
Védőnő szerint: nem iszik	121	2	15	1	22	40	1	3	4	5	28
Saját bevallása szerint: iszik	30	1	6	3	6	4	1	2	-	2	5
Saját bevallása szerint: nem iszik	52	6	5	4	15	8	-	1	-	1	12
Ismeretlen	271	13	26	21	57	80	3	5	2	8	56
Összesen	748	34	89	37	155	218	9	14	7	24	161
Férfi, nő együtt											
Nem lehet megállapítani iszik-e	1 041	46	79	329	324	167	21	10	8	25	32
Védőnő szerint: iszik	1 481	68	93	470	384	329	17	32	17	31	40
Védőnő szerint: nem iszik	903	48	77	276	214	189	10	25	16	14	34
Saját bevallása szerint: iszik	225	12	23	88	56	41	6	5	4	5	5
Saját bevallása szerint: nem iszik	452	41	36	158	112	59	8	7	7	9	15
Ismeretlen	2 765	127	200	949	779	459	46	49	44	42	70
Összesen	6 867	342	508	2 250	1 869	1 244	108	128	96	126	196

4.3 AZ ALKOHOLISTÁK GYÓGYULÁSA
AZ ELVONÓKURÁRA VALÓ JELENTKEZÉS KÖRÜLMÉNYEI SZERINT, NEMENKÉNT

Alkoholelvonó kurára jelentkezés	Összesen	Jelenlegi alkoholfogyasztása				nem lehet megállapítani iszik-e és ismeretlen
		védőnő megállapítása szerint		saját bevallása szerint		
		iszik	nem iszik	iszik	nem iszik	

Férfi

Önként jelentkezett	4 725	931	608	169	333	2 684
Kötelező kezelés	940	282	147	16	58	437
Rendőr vezette elő	162	62	19	5	5	71
Ismeretlen	292	25	8	5	4	250
Összesen	6 119	1 300	782	195	400	3 442

Nő

Önként jelentkezett	506	115	69	29	45	248
Kötelező kezelés	173	45	41	1	5	81
Rendőr vezette elő	31	14	1	-	2	14
Ismeretlen	38	7	10	-	-	21
Összesen	748	181	121	30	52	364

Férfi, nő együtt

Önként jelentkezett	5 231	1 046	677	198	378	2 932
Kötelező kezelés	1 113	327	188	17	63	518
Rendőr vezette elő	193	76	20	5	7	85
Ismeretlen	330	32	18	5	4	271
Összesen	6 867	1 481	903	225	452	3 806

IV. A fogalmak magyarázata

A vizsgálat a budapesti alkoholista gondozó intézetekben a betegekről kiállított beteglapokon (lásd... oldal) szereplő adatokat használta fel. Ezeket az adatokat a mellékelt kódlapra (lásd... oldal) írta át kód-számok formájában, illetve néhány kérdés esetében írásos alakban is.

Az alábbiakban megadjuk a vizsgálat során használt legfontosabb fogalmaknak magyarázatát.

TÁRSADALMI CSOPORT

Értelmiségi: azok az egyetemi és főiskolai végzettségű személyek, akik végzettségüknek megfelelő munkakörben dolgoznak, a tanítók, valamint a vezető beosztású államigazgatási és gazdasági dolgozók, még ha nincs is magasabb iskolai végzettségük.

Egyéb szellemi: az értelmiségieken kívül minden más szellemi pályán dolgozó személy.

Ipari, építőipari és közlekedési szakmunkás: azok a felsorolt ágazatokban dolgozó fizikai munkások, akik foglalkozásuknak megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek, vagy hosszabb gyakorlattal szerezték meg a szakmunkás-minősítést.

Ipari, építőipari és közlekedési betanított munkás és segédmunkás: szakképzettséggel nem rendelkező fizikai dolgozók.

Kereskedelmi, szolgáltatási és közszolgálati fizikai dolgozó: a felsorolt ágazatokban dolgozó összes fizikai munkások, valamint az egyéb fizikai dolgozók.

Mezőgazdasági fizikai: a mezőgazdasági munkások, termelészövetkezeti tagok és az önálló parasztok.

Kisipari termelészövetkezeti tag: a kisipari termelészövetkezetek fizikai munkás tagjai.

Önálló: a nem mezőgazdasági önállóak.

Eltartott: a keresettel, jövedelemmel nem rendelkezők.

A nyugdíjasok a nyugdíjazásuk előtti foglalkozásnak megfelelő társadalmi csoportba kerültek.

CSALÁDI ÁLLAPOT

A szokásos családi állapot kategóriákon kívül a vizsgálat figyelembe vette azt, hogy a házasság állapotú személy házastársával együtt él vagy tőle külön él, és hogy - ha nem együttélő házasság - együtt él-e olyan más személlyel, aki nem házastársa. Tehát:

házas együttélő: az a személy, aki házastársával együtt él,

Házás különélő: az a házias személy, aki nem él együtt sem házastársával, sem más személlyel,

házasságon kívül együttélő: az a bármilyen családi állapotú személy, aki együtt él valakivel, aki nem a házastársa.

Az 1.6 és 3.6 számozású táblákon a házások között szerepelnek a házasságon kívül együttélők is.

A 3.7 táblákon a "nem vált el" kategóriában szerepelnek a házasságot nem kötöttek (nőtlenek és hajadonok), valamint az ismeretlen családi állapotúak.

AZ ELVONÓKEZELÉS JELLEGE

Önként jelentkezettnek számít mindenki, akit nem hatósági határozattal köteleztek a kezelésre.

Kötelező kezelést kapnak azok, akiket hatósági határozat kötelezett a kezelésre. Egyes táblákon ki vannak közülük emelve azok, akik a hatósági határozat ellenére nem jelentkeztek a kezelésre, hanem rendőrral kellett őket elővezettetni.

AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS KÖRÜLMÉNYEI ÉS HELYE

A 2.4 számozású táblákon szereplő adatok a "kivel iszik?" kérdésre adott válaszokon alapulnak. "Társaságban iszik" itt annyit jelent: nem egyedül, hanem mások társaságában, másokkal együtt fogyasztja az alkoholt.

A 2.5 számozású táblákon szereplő adatok a "hol iszik?" kérdésre adott válaszokon alapulnak. "Társaságban iszik" itt annyit jelent: társas összejöveteleken iszik.

ALKOHOLFOGYASZTÁS JELENLEG

Védőnő szerint: iszik - azt jelenti, hogy az elvonókezelés után a védőnő felkereste és az utolsó ilyen alkalommal megállapította, hogy újra iszik.

Védőnő szerint: nem iszik - azt jelenti, hogy az elvonókezelés után a védőnő felkereste és az utolsó ilyen alkalommal azt állapította meg, hogy nem iszik.

Saját bevallása szerint: iszik - a védőnő nem látogatta meg vagy nem tudta megállapítani, hogy iszik-e, de amikor a gondozó intézetbe behívták, azt állította, hogy iszik.

Saját bevallása szerint: nem iszik - a védőnő nem látogatta meg vagy nem tudta megállapítani, hogy iszik-e, de amikor a gondozó intézetbe behívták, akkor azt állította, hogy nem iszik.

Budapest Főváros Alkoholista Gondozó Intézete

..... szakrendelés ..... orvos

Sorszám:	Kelet:
1. A beteg neve:	4. Foglalkozása:
2. Születési éve:	5. Munkahelye:
3. Lakóhelye:	6. Ki irányította a rendelésre:
7. Hány éves kora óta iszik:	
8. Hogyan szokott rá az italra:	
9. Milyen italt és abból mennyit iszik egy-egy alkalommal:	a/ bort . . . . .
b/ sört	c/ rumot . . . . .
d/ pálinkát	e/ egyéb, mégpedig . . . . .
10. Naponta iszik-e:	
11. Ha nem naponta, úgy milyen időközben:	
12. Ha berug, hogyan viselkedik:	
13. Mennyit költ italra (havi átlag):	
14. Adósságot csinált-e, zálogba tett-e vagy adott-e valamit az ital miatt:	
15. Átlagos havi keresete:	
16. Gyermekkorában kapott-e rendszeresen alkoholos italt:	
17. Hol és kivel iszik leggyakrabban:	otthon . . . . . munkahelyen . . . . . italboltban . . . . . egyedül . . . . . társaságban . . . . .
18. Iszik-e munka előtt:	
19. Iszik-e a munkahelyén:	
Volt-e kellemetlensége munkahelyén hányszor és milyen:	
20. Dolgozott-e jelen munkakörénél vagy beosztásánál magasabb vagy alacsonyabb munkakörben, ha igen, mikor és miért változott munkaköre:	

21. Volt-e büntetve ittas állapotban elkövetett cselekedetek miatt, hányszor:	
22. Vitték-e be mentők ittas állapotban kórházba:	
23. Iskolai végzettsége:	
24. Eredeti tanult mestersége vagy foglalkozása:	
25. Hány munkahelyen dolgozott az utóbbi öt évben:	
26. Mióta dolgozik jelenlegi munkahelyén:	
27. Szülei élnek-e, egészségesek-e:	
28. Melyik szülő, milyen betegségben halt meg:	
29. Szülei ittak-e:	
30. Milyen volt a gyermekkor (éltek-e szülei, elváltak-e a szülők) hány éves volt amikor meghaltak, ill. elváltak szülei:	
31. Apja foglalkozása a beteg gyermekkor idején (apja halála esetén anyja foglalkozása):	
32. Hány testvére van, iszik-e valamelyik:	
33. Családi állapota: nőtlen - hajadon - házas- özvegy - elvált - különélő - házasságon kívül együttélő:	
34. Mikor kötött házasságot, ha a házassága megszűnt mikor és miért (több házasság esetén a házasságkötések idejének kelte, ha házasságon kívül együtt él, úgy azt is házasságnak tüntetjük fel):	
35. Az alkohol okozta nehézségektől eltekintve milyen egyébként a házassága:	
36. Korkülönbség a beteg és a házastársa (élettársa, ill. volt házastársa) között:	
házastársa fiatalabb . . . . . évvel, idősebb . . . . . évvel	házastárs fiatalabb . . . . . évvel, idősebb . . . . . évvel
37. Házastársának foglalkozása:	
38. Szokott-e házastársa alkoholos italt fogyasztani:	
39. Összes gyermekek száma, ebből hány él:	

40. Dohányzik-e, mit sziv és napota mennyit:	
41. Korábbi betegségei az életkor megjelölésével:	
műtétek:	
baleset:	
42. Nőknél: menses, abortus, spont. vagy artef.:	
43. Jelen panaszai (fejfájás, szédülés, ájulás, egyéb ideges panaszok):	
44. Volt-e elvonókurán, ha igen hányszor, mikor és milyen kezelésben részesült, jelenleg hányadszor van elvonókurán:	
45. Miért akar leszokni az ivásról:	
46. Tudják-e az üzemben, otthon, hogy jelentkezett elvonókurára:	
Status	
Pulzus:	Vérnyomás
Ideglelet	
Psychés állapot (magatartás):	
Süllyedés:	Májfunkció:
Vizelet:	
Teljes vérkép:	
Mellkasátvilágítás:	EKG
Belgyógyászati lelet:	
Egyéb lelet:	

Kezelések			
Kelet	Hányadik	Adag	Megjegyzések

--	--	--	--

KÓDLAP

a Népességtudományi Kutató Csoportnak a budapesti alkoholisták demográfiai, társadalmi és egészségügyi jellegzetességeire vonatkozó vizsgálatához

Sor- szám	A vizsgálati kérdés	Sor- szám	A vizsgálati kérdés	Sor- szám	
		1		32	
1.	Az összeírt beteg neme	☐	15.	Gyermekkorában kapott italt	☐
		2 3			33
2.	Születési éve	☐ ☐	16.	Hol iszik	☐
		4 5			34
3.	Lakóhelye	☐ ☐	17.	Kivel iszik	☐
		6 7		.....	
4.	Foglalkozása	☐ ☐		.....	
		8 9			35
5.	Ági társadalmi csoportja	☐ ☐	18.	Iszik munka előtt	☐
		10			36
6.	Iskolai végzettsége	☐	19.	Kellemetlensége munkahelyen	☐
		11 12		.....	
7.	Hány éves kora óta iszik	☐ ☐		.....	
		13			37
8.	Hogyan szokott rá	☐	20.	Más munkakörben dolgozott	☐
	.....			.....	
	.....			.....	
		14 15			38
9.	Egy alkalommal mennyit iszik	☐ ☐	21.	Büntetve volt	☐
	a/ bort	16 17			39
	b/ sört	☐ ☐	22.	Mentők bevitték	☐
	c/ pálinkát	18 19			40 41
	d/ rumot	☐ ☐	23.	Szakképzettség	☐
	e/ egyéb töményt	20 21			42
		22 23	24.	Hány munkahelyen	☐
		24			43
10.	Mennyi időnként iszik	☐	25.	Mióta jelenlegi helyen	☐
		25			44
11.	Ha berug, hogyan viselkedik	☐	26.	Apja él? halálok	☐
	.....				45
	.....		27.	Anyja él? halálok	☐
		26 27 28			46
12.	Átlagosan havonta mennyit költ italra	☐ ☐ ☐	28.	Szülei ittak?	☐
		29			47
13.	Adósság, zálog, eladás	☐	29.	Gyermekkor	☐
		30 31		.....	
14.	Havi kereset	☐ ☐		.....	

Sor-
szám

A vizsgálati kérdés

Sor-
szám

A vizsgálati kérdés

	48 49		72 73
30. Apja foglalkozása	<input type="text"/>	50. Injekciós kura	<input type="text"/>
	50		74
31. Hány testvére van?	<input type="text"/>	51. Tablettás kura	<input type="text"/>
	51		75
32. Hány testvére iszik?	<input type="text"/>	52. Pszichés állapot	<input type="text"/>
	52	.....	
33. Családi állapot	<input type="text"/>	.....	
	53	ELSŐ KURA	76 77
34. Házasságkötések	<input type="text"/>	53. Kezelések száma	<input type="text"/>
	54		78
35. Válások	<input type="text"/>	54. Miért szakadt meg?	<input type="text"/>
	55		79 80
36. Válók	<input type="text"/>	55. Mi történt utána?	<input type="text"/>
.....			81
.....		56. Iszik most?	<input type="text"/>
	56 57		82 83
37. Utolsó hk. időpont	<input type="text"/>	57. Védőnő szerint mennyi ideig nem ivott?	<input type="text"/>
	58		84 85
38. Milyen a házassága	<input type="text"/>	58. Bemondás szerint mennyi ideig nem ivott?	<input type="text"/>
.....			86 87
.....		59. Visszaesés	<input type="text"/>
	59		88 89
39. A házastárs kora	<input type="text"/>	60. Utolsó bejegyzés	<input type="text"/>
	60 61	UTOLSÓ ELŐTTI KURA	90 91
40. Korkülönbség	<input type="text"/>		<input type="text"/>
	62 63	61. Kezelések száma	<input type="text"/>
41. A Ht. foglalkozása	<input type="text"/>		92
	64	62. Miért szakadt meg?	<input type="text"/>
42. Iszik a ht. ?	<input type="text"/>		93 94
	65	63. Mi történt utána?	<input type="text"/>
43. Szül. gyermek	<input type="text"/>		95 96
	66	64. Védőnő szerint mennyi ideig nem ivott	<input type="text"/>
44. Élő gyermek	<input type="text"/>		97 98
	67	65. Bemondás szerint mennyi ideig nem ivott	<input type="text"/>
45. Miért akar leszokni	<input type="text"/>	UTOLSÓ KURA	99 100
.....			<input type="text"/>
.....	68	66. Kezelések száma	<input type="text"/>
46. Önkéntes vagy kényszeres?	<input type="text"/>		101
	69	67. Miért szakadt meg?	<input type="text"/>
47. Dohányzik?	<input type="text"/>		102 103
	70	68. Mi történt utána?	<input type="text"/>
48. Mestrúációs zavar	<input type="text"/>		104 105
	71	69. Védőnő szerint mennyi ideig nem ivott	<input type="text"/>
49. Ideges panaszok	<input type="text"/>	70. Bemondás szerint mennyi ideig nem ivott	<input type="text"/>
			106 107
			<input type="text"/>

A NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET
KÖZLEMÉNYEI SZOROZATÁNAK EDDIG MEGJELENT KÖTETEI:
VOLUMES OF THE POPULATION-SERIES
OF THE DEMOGRAPHIC RESEARCH INSTITUTE ISSUED SO FAR:

1. Magyarország megyénkénti népességének várható alakulása, 1960. I. 1. - 1980. I. között. (Population Projections for Hungary by Counties between January 1, 1960, and January 1, 1980.) 1963/1.
2. A nyugdíjasok helyzete. (The Situation of Pensioners.) 1963/2.
3. A korbevallás megbízhatóságának vizsgálatai az 1960. évi népszámlálásnál. (Investigation on the Reliability of Age-Admissions in the Population Census of 1960.) 1964/1.
4. Magyarország népességének demográfiai jellemzői régióként. (Demographic Characteristics of the Population in Hungary by Regions.) 1965/1.
5. A válások okai. (Causes of Divorces.) 1965/2.
6. A budapesti nyugdíjasok helyzete és problémái. (Situation and Problems of the Pensioners of Budapest.) 1965/3.
7. A társadalmi átrétegződés és demográfiai hatásai. I. Budapesten és a városokban. (Social Mobility and its Demographic Effects in Budapest and in the Towns.) 1965/4.
8. A népesség foglalkozásának változása 1960-1963 között. (Change in Occupation of the Population between 1960 and 1963.) 1965/5.
9. Vizsgálatok a népesség területi eloszlásának alakulásáról Magyarországon, 1900-1960. (A Study on the Regional Distribution of Hungary's Population 1900-1960.) 1966/1.
10. Lakásdemográfiai adatok. (Housing-Demographic Data.) 1966/2.
11. A szociális intézetek és gondozottaik helyzete. (Situation of Social Institutes and Their Dependants.) 1966/3.
12. Magyarország népességének területi előreszámítása. (Regional Projections of the Population of Hungary.) 1966/4.
13. A magyar leíró statisztikai irány fejlődése. (The Development of the Hungarian Descriptive Statistics.) 1966/5.
14. Termékenységi adatok. (Fertility Data.) 1966/6.
15. A demográfiai tényezők hatása a művelődésre. (The Impact of Demographic Factors on Culture.) 1967/1.
16. Iskolai végzettség és szakképzettség. (School Qualification and Professional Training.) 1967/2.
17. Magyarország népességének gazdasági korfái. (The Economic Age-pyramids of Hungary's Population.) 1967/3.
18. Nemzetiségek demográfiai sajátosságai Baranya megyében. (The Demographic Characteristics of the Nationalities of the County of Baranya.) 1968/1.
19. Magyarország népességének előreszámítása, 1966-2001. (Population Projection for Hungary, 1966-2001.) 1968/2.
20. Hungarian Historical Demography after World War II. (A magyar történeti demográfia a II. világháború után.) 1968/3.
21. Colloque de démographie historique. Budapest, 1965. (Történeti demográfiai kollokvium. Budapest, 1965.) 1968/4.
22. Demográfiai jellemzők a települések nagyságcsoportja szerint, 1900-1960. (Demographic Characteristics by Size of Settlements, 1900-1960.) 1968/5.
23. A Központi Statisztikai Hivatal NépeSSégtudományi Kutató Intézetének évkönyve, 1963-1968. (Annual of the Demographic Research Institute of the Central Statistical Office, 1963-1968.) 1968/6.
24. Alkoholizmus. (Alcoholism.) 1968/7.

KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET
Budapest, V. Veres Pálné u. 10.
Telefon: 181-609